

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

59. årgang

28. december 2016

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 519. plenarforsamling den 21. og 22. september 2016

2016/C 487/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om nye foranstaltninger til udviklingsorienteret forvaltning og gennemførelse — Anbefalinger til midtvejsevalueringen af de europæiske struktur- og investeringsfonde (initiativudtalelse)	1
2016/C 487/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om rettigheder for indeboende plejere (initiativudtalelse)	7
2016/C 487/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's biodiversitetspolitik (initiativudtalelse)	14
2016/C 487/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om vejen fra Paris (initiativudtalelse)	24
2016/C 487/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EØSU's synspunkter vedrørende specifikke centrale spørgsmål, der er blevet rejst i forbindelse med forhandlingerne om det transatlantiske handels- og investeringspartnerskab (TTIP) (initiativudtalelse)	30
2016/C 487/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om bæredygtig udvikling: Kortlægning af EU's interne og eksterne politikker (sonderende udtalelse)	41

2016/C 487/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremtidssikret lovgivning (sonderende udtalelse)	51
---------------	--	----

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU's 519. plenarforsamling den 21. og 22. september 2016

2016/C 487/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om Unionens retlige rammer for toldovertrædelser og -sanktioner (COM(2013) 884 final — 2013/0432 (COD))	57
2016/C 487/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2013/34/EU for så vidt angår offentliggørelse af selskabsskatteoplysninger for visse virksomheder og filialer (COM(2016) 198 final — 2016/0107 (COD))	62
2016/C 487/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2016/399 for så vidt angår brugen af ind- og udrejsesystemet (COM(2016) 196 final — 2016/0105 (COD)) og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et ind- og udrejsesystem til registrering af ind- og udrejseoplysninger og oplysninger om nægtelse af indrejse vedrørende tredjelandstatsborgere, der passerer Den Europæiske Unions medlemsstaters ydre grænser og om fastlæggelse af betingelserne for adgang til ind- og udrejsesystemet til retshåndhævelsesformål og om ændring af forordning (EF) nr. 767/2008 og forordning (EU) nr. 1077/2011 (COM(2016) 194 final — 2016/0106 (COD))	66
2016/C 487/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden og ophævelse af forordning (EU) nr. 994/2010 (COM(2016) 52 final — 2016/0030 (COD))	70
2016/C 487/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en EU-strategi for flydende naturgas og gaslagring (COM(2016) 49 final)	75
2016/C 487/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om indførelse af en mekanisme for udveksling af oplysninger vedrørende mellemstatslige aftaler og ikke-bindende instrumenter mellem medlemsstaterne og tredjelande på energiområdet og om ophævelse af afgørelse nr. 994/2012/EU (COM(2016) 53 final)	81
2016/C 487/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Det europæiske cloudinitiativ — Opbygning af en konkurrencedygtig data- og vidensøkonomi i Europa (COM(2016) 178 final)	86
2016/C 487/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — IKT-standardiseringsprioriteter for det digitale indre marked (COM(2016) 176 final)	92
2016/C 487/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: EU-handlingsplan for e-forvaltning 2016-2020 — Fremskyndelse af forvaltningernes digitale omstilling (COM(2016) 179 final)	99

2016/C 487/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen — Det vejledende kerneenergi-program forelagt i henhold til Euratom-traktatens artikel 40 med anmodning om udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (COM(2016) 177 <i>final</i>)	104
2016/C 487/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, som er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet (COM(2016) 418 <i>final</i> — 2016/0193 (COD))	111
2016/C 487/19	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om tillægstold på importen af visse produkter med oprindelse i Amerikas Forenede Stater (kodifikation) (COM(2016) 408 <i>final</i> — 2014/0175 (COD))	112
2016/C 487/20	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2004/37/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer og mutagener (COM(2016) 248 <i>final</i> — 2016/0130 COD)	113

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 519. PLENARFORSAMLING DEN 21. OG 22. SEPTEMBER 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om nye foranstaltninger til udviklingsorienteret forvaltning og gennemførelse — Anbefalinger til midtvejsevalueringen af de europæiske struktur- og investeringsfonde

(initiativudtalelse)

(2016/C 487/01)

Ordfører: **Etele BARÁTH**

Plenarforsamlingens beslutning	21/01/2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	08/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	171/1/4

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU mener, at der skal indføres en koordineret og udviklingsorienteret europæisk forvaltning, der sigter mod at bidrage til opbygningen af et fornyet, styrket og fredeligt Europa. Koordineringen skal styrkes, eventuelt ved at organisere forvaltningen på en ny måde.

1.2. Der skal genetableres en dynamisk økonomisk udvikling i en koordineret proces, ligesom fundamentet for social velfærd, demokrati, forskellige kulturers sameksistens og eksemplarisk respekt for miljøet skal styrkes.

1.3. EØSU understreger, at en konsekvent anvendelse af partnerskabsprincippet har til formål at fremme deltagelsen af de berørte parter i planlægningen og gennemførelsen af EU's investeringer. Deltagelsen vil styrke det kollektive engagement for investeringer og vil gøre det muligt at trække på mere ekspertise. Den vil gøre projektgennemførelsen mere effektiv, øge gennemsigtigheden og medvirke til at forhindre svig og misbrug.

1.4. Der er behov for en strategi med enkle og realiserbare målsætninger — et samlet projekt for Europa (EU 2030-50-strategien). Et innovativt, levedygtigt og inklusivt Europa er fortsat et af EU's vigtigste strategiske mål. Med det mål for øje bør COP21-målsætningerne (målene for bæredygtig udvikling) også indgå i projektet.

1.5. Udviklingsprogrammerne skal koordineres bedre. Udarbejdelsen af udviklingsprogrammer og -redskaber på kort, mellemlang og lang sigt skal funderes på et sæt præcise og konkrete målsætninger. Ved »redskaber« forstår alle politiske, lovgivningsmæssige, organisatoriske og finansielle instrumenter.

1.6. For at sikre en bedre koordinering anbefaler EØSU, at de klassiske europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fondene) samt markedsorienterede projekter med deltagelse af privat kapital under Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI) understøtter opfyldelsen af de fælles europæiske målsætninger. Med dette formål for øje er det vigtigt at samordne målene med bestemmelserne for deres gennemførelse.

1.7. Udvalget foreslår, at det primære instrument til at sikre en udviklingsorienteret og styrket central forvaltning skal være det europæiske semester, der er baseret på en årlig vækstanalyse, og som tillige skal fastlægge redskaberne til løbende at influere på projektet for Europa og følge udviklingen heraf på tæt hold. Det europæiske semester kan således opfylde den mission, der går ud på at sikre et socialt miljø, der skaber trivsel.

1.8. Parallelt med BNP som præstationsindikator, der allerede bruges og hovedsageligt er af økonomisk karakter, kan en resultatindikator (bruttonationalresultat) som supplement til BNP, og som også afspejler bæredygtighed og primært indeholder sociale og miljømæssige faktorer, tjene som grundlag for at overvåge effektiviteten af udviklingsorienteret forvaltning.

1.9. Der er behov for tæt koordinering og indførelse af en åben metode til samarbejde mellem medlemsstaterne. Det er nødvendigt at tilpasse de erfaringer, der hidtil er indhøstet i udviklingsprocesserne.

1.10. De juridiske og finansielle instrumenter skal konsolideres. Resultaterne af den udviklingsorienterede forvaltning vil afhænge af dynamikken i økonomien, den øgede mobiliserede kapital, den øgede effektivitet i investeringssystemet, arbejdskraftens styrkede kvalifikationsniveau og omfanget af innovation i virksomhederne. Men hovedmålsætningen på lang sigt er at skabe velfærd og samfundsmæssig fornyelse samt at sikre et bedre og bæredygtigt miljø.

1.11. Det er nødvendigt med delt gennemførelse på flere niveauer. Sideløbende med den igangværende revision (REFIT-programmet) er det påkrævet at udvikle juridiske og administrative instrumenter til en udviklingsorienteret forvaltning. I den sammenhæng skal instrumenterne på mellemniveau, dvs. instrumenter til koordinering af den makroregionale udvikling, styrkes markant. Derudover får den rolle, funktionelle regioner, byer, byzoner, bebyggede områder, storbyområder og netværk spiller, en øget betydning i det europæiske projekt.

1.12. Kontinuitet er på lang sigt et af de vigtigste elementer i den udviklingsorienterede forvaltning. Det er nødvendigt at koordinere den cykliske karakter af de politiske processer, programmerings- og udviklingsprocesserne og fastlæggelsen af budgetperioder. Udviklingsaktiviteten forudsætter løbende analyse, kontrol og tilpasning.

1.13. Det er navnlig vigtigt at informere offentligheden præcist, fremme borgernes engagement, udbygge formidlingen og den politiske markedsføring og korrekt præsentere både konkrete resultater og problemer.

1.14. EØSU har altid plæderet for en styrkelse af den demokratiske deltagelse. I forbindelse med den åbne samarbejdsmetode skal arbejdsmarkedets parter og de økonomiske interesseorganisationers og NGO'ers deltagelse sikres på alle niveauer, hvilket skal gå hånd i hånd med en styrkelse af EØSU's rolle.

1.15. Som EØSU allerede anførte i sin udtalelse fra 2012 ⁽¹⁾, støtter det Kommissionens initiativ vedrørende oprettelsen af en »europæisk adfærdskodeks for partnerskab« (ECCP), hvis formål er at give medlemsstaterne en partnerskabsramme inden for planlægning og gennemførelse. Partnerne syn på Europa skal indgå i fastlæggelsen og den nærmere beskrivelse af målsætningerne og vil styrke effektiviteten i gennemførelsen af planerne.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse »Partnerskabsprincippet i gennemførelsen af fondene under den fælles strategiske ramme — elementer til en europæisk adfærdskodeks for partnerskab« (EUT C 44 af 15.2.2013, s. 23).

1.16. EØSU understreger, at man bør gå videre end reglerne om partnerskab, der er baseret på forslag og god praksis, og minimumskravene, som myndighederne i medlemsstaterne skal opfylde for ikke at få pålagt sanktioner, skal præciseres.

1.17. EØSU anbefaler, at medlemsstaterne forpligtes til at indføre effektive finansieringsordninger for at styrke kapaciteten blandt partnerne. Disse ordninger skal bestå af mere end blot kurser eller informationsformidling og skal også dække udvikling af partnerskabsnetværk og indførelse af instrumenter til fremme af reel deltagelse.

1.18. EØSU opfordrer kraftigt Kommissionen til at styrke samarbejdet med de europæiske partnerskabsnet. Kommissionen bør etablere et finansieringssystem, der bidrager til arbejdet i de europæiske netværk af NGO'er, der er aktive inden for regionalpolitik med primært fokus på kontrol med de nationale processer og på at sikre tilbagemeldinger.

2. Et fornyet og stærkt Europa

2.1. Status og begrundelse

2.1.1. Den Europæiske Union er stærk, men befinder sig stadig i en mangefacetteret krise, der konstant udvikler sig, hvilket Brexit har vist. Den økonomiske krise i 2008 blev afslutningen på en opsvingsperiode efter udvidelsen i starten af 00'erne, og i mange lande blev opsvinget afløst af økonomisk afmatning.

2.1.2. Den økonomiske krise og navnlig det deraf følgende fald i investeringerne har udhulet den vækstbaserede samhørighed mellem medlemslandene og skabt tiltagende politiske, økonomiske og sociale spændinger. Trods Unionens grundlæggende mål vokser udviklingsforskellene mellem medlemsstaterne.

2.1.3. Dette at fortsætte med at påtvinge lande med høj offentlig gæld, udlandsgæld og budgetunderskud strikse sparepolitikker bidrager til yderligere at øge kløften mellem de mest avancerede lande og dem, der er ramt af sparekniven. Der er behov for nye politikker for på den ene side at kombinere økonomisk vækst og kontrol med budgetunderskud og på den anden side effektive politikker for social inklusion.

2.1.4. Fattigdom, prekært arbejde og arbejdsløshed har nået et uacceptabelt niveau. De unges manglende fremtidsudsigter udgør en væsentlig hindring for en bæredygtig fremtid for Europa.

2.1.5. EU har mistet sin status som attraktivt investeringsområde og ses i stedet som et område med for meget bureaukrati. Hvad angår produktive investeringer, mister EU i stigende omfang terræn sammenlignet med USA og enkelte medlemsstater, f.eks. Tyskland og Det Forenede Kongerige. De lande, der halter bagefter, bremser de mere dynamiske økonomier. Den gensidige afhængighed bliver mindre udpræget. I visse lande øges kløften trods et betydeligt budgetoverskud på grund af faldet i produktive investeringer, hvilket desuden får de fattigste regioner til at sakke endnu længere agterud. Reaktionen herpå er langsom og bureaukratisk.

2.1.6. I lyset af den aktuelle migrantkrise og den seneste tids terrorangreb skaber EU's grundlæggende landvindinger som eurozonen og Schengenområdet splittelse frem for sammenhængskraft. Mange medlemslande udnytter EU til at fremme deres indenrigspolitiske dagsorden.

2.1.7. Der ses en skævhed i den regionale udvikling. Målt på BNP er forskellen mellem EU's mest og mindst udviklede regioner 14:1. Nogle lande blandt de store støttemodtagere trækker på EU-midler frem for statslige instrumenter og investeringsfaciliteter, og deres nationale bidrag er blevet reduceret til et minimum, der ligger langt under de oprindelige målsætninger. De nyligt oprettede konkurrenceevneråd kan anvende deres instrumenter til at yde et væsentligt bidrag til konvergenen mellem regionernes udviklingsniveau.

2.1.8. EU's borgere og økonomiske, sociale aktører og NGO'er har ikke længere nogen fremtidsudsigter, tager afstand fra den politiske proces og fokuserer i stigende grad på sig selv. De opfatter EU som en rigid størrelse, der mangler fleksibilitet og fornyelsesevne.

2.1.9. Den Europæiske Union har primært på grund af de mangelfulde resultater og den institutionelle struktur på udviklingsområdet ikke været i stand til at mobilisere de tilstrækkelige midler til at indfri de til dels spredte målsætninger.

2.1.10. Der mangler enighed om fremtidsvisioner, politisk vilje og forvaltningskapacitet. Koordinationsmetoden er utilstrækkelig, de juridiske instrumenter har ingen virkning eller er vanskelige at anvende, organisationernes deltagelse og den samfundsmæssige opbakning er ringe, navnlig på grund af mangelfuld kommunikation.

2.1.11. EU's langsigtede udviklingsstrategi frem til 2020 er allerede for kortsigtet og ikke længere realistisk. Den er derudover fragmenteret og kan ikke styre processen inden for de nuværende metodologiske rammer. I mellemtiden har medtagelsen af de 17 hovedmålsætninger om bæredygtig udvikling givet Kommissionen mulighed for inden for en kompleks og langsigtet ramme at indlede en undersøgelse af systemet og styringsinstrumenterne.

2.2. Nye veje

2.2.1. Det er på den baggrund, at den nye Europa-Kommission med støtte fra Europa-Parlamentet har indført et nyt paradigme for den økonomiske udvikling. De formulerede målsætninger — jobskabelse og vækstfremme, gennemførelse af EU's indre marked, forenkling af den økonomiske regulering, konsolidering af de fælles udviklingsprioriteter, energimarkedet, investeringsstøtte på markedet for digitale produkter og serviceydelser, prioritering af intellektuelle og fysiske netværk til at forbinde Europa digitalt og øget ansvarlighed på miljøområdet — kan skabe en fornyet og vigtig dynamik i økonomien.

2.2.2. Det europæiske semester og dets bestanddele udgør et system, som er mere vidtrækkende end økonomisk styring. Det foreslås at styrke betydningen af de samfunds- og miljømæssige målsætninger på lang sigt inden for rammerne af mekanismen for det europæiske semester.

2.2.3. Det vigtigste program med henblik på fuld konsolidering af eurozonens finansielle system er på den ene side utilstrækkeligt, og på den anden side forstærker det den reelle frygt for en endnu større kløft mellem EU-landene. Målsætningerne for udvikling på EU-plan vil kunne mindske handlingslammelsen i et EU i to hastigheder.

2.2.4. To store og meget forskellige sæt økonomiske og finansielle instrumenter med hver deres gennemførelsesprocedure er for tiden bestemmende for udviklingsprocessen. Der skal sikres større komplementaritet mellem de to sæt instrumenter allerede i den tidlige fase, hvor målsætningerne koordineres.

2.2.5. Det drejer sig først og fremmest om EU's klassiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fondene), der er traktatfæstede, og som har til formål at fremme den sociale, økonomiske og territoriale samhørighed. De yder investerings- og udviklingsstøtte, og trods en løbende modernisering består fondenes virke stadig i at omfordele EU's budget, der er baseret på bidrag fra medlemsstaterne. I en række tilfælde anerkendes fondenes reelle værdi ikke i tilstrækkeligt omfang af støttemodtagerne, som gør gældende, at de har »ret« til midlerne. Ved den såkaldte midtvejsrevision af perioden frem til 2020 er det nødvendigt at vedtage en ny lovgivning for at fremme ovennævnte komplementaritet.

2.2.6. Det næste sæt instrumenter er Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI-fondene), der skal sikre gennemførelse af den nye »Junckerplan«, og som er et nyt markedsorienteret finansielt instrument, der giver mulighed for at støtte risikovillig kapital og mobilisere midler fra både den offentlige sektor, banksektoren og den private sektor, og hvor beløbet stadig kan øges. Forvaltningsmekanismen skal indgå som et fast element i den udviklingsorienterede forvaltning. Harmoniseringen af de to finansieringssystemer skal ligeledes ske på medlemsstatsniveau.

2.2.7. Sammenlignet med disse finansieringsordninger er de andre velfungerende finansieringsinstrumenter diversificerede, tilpassede til opgaven, begrænsede i omfang og har konkrete målsætninger. Rammerne for et projekt for Europa skal underlægges stram og systematisk koordinering.

2.2.8. Til dato er de direkte midler til fremme af realiseringen af de få, men usammenhængende mål i Europa 2020-strategien gående ud på at forbedre koordinationen ikke taget i anvendelse. I mangel af sådanne midler er det vigtigt at overveje, om det er muligt at koordinere EU's udvikling i tilstrækkeligt omfang. Planlægningen af interaktionen mellem de forskellige instrumenter skal derfor indgå i opgavebeskrivelsen for den nye plan for perioden efter 2020.

2.2.9. De 11 tematiske målsætninger for den flerårige finansielle ramme for ESI-fondene samt de 10 primære målsætninger i Junckerplanen, som kun i ringe omfang matcher de førstnævnte, og den finansielle og administrative regulering heraf bidrager i dag til gennemførelsen af Europa 2020-strategien. Dertil kommer de 17 referencekriterier vedrørende bæredygtighed, som er afgørende for fremtiden. Opgavebeskrivelserne i forbindelse med programmeringsprocessen for perioden efter 2020 skal indeholde et begrænset antal klare og præcise målsætninger.

2.2.10. I øjeblikket bevirker de forskellige mekanismer knyttet til målsætningerne samt de forskellige tidsfrister og start- og slutdatoer, at målsætningerne ikke er transparente og ikke er lette at forstå og efterleve for de økonomiske og sociale aktører og civilsamfundet. Den manglende synergi og interaktion mellem de forskellige målsætninger reducerer instrumenternes og investeringernes effektivitet betydeligt. Synergien mellem ESI-fondene og den reviderede Europa 2020-strategi bør styrkes ved at udarbejde en ny strategi for EU 2030-2050 (projekt for Europa).

2.2.11. Mens strukturfondene er underlagt meget bureaukratiske forberedelses-, gennemførelses-, kontrol- og analysemekanismer, der både er centraliserede og decentraliserede, og der på EU-plan findes et stort antal agenturer, der overvåger gennemførelsen, er den nye forvaltningsmekanisme for EFSI udarbejdet i Europa-Kommissionens regi, og den nye organisationsstruktur tager afsæt i de nye behov affødt af finans- og investeringsklimaet. Koordineringen af de to store områder nødvendiggør tilvejebringelsen af et strategisk instrument og et nyt forvaltningssystem⁽²⁾.

2.2.12. Etableringen af et nyt udviklingsorienteret forvaltningssystem kan føre til en tættere koordinering og et åbent samarbejde mellem de relevante partnere.

2.2.13. Med henblik på at forbedre effektiviteten af ESI-fondene bør partnerskabets institutionelle struktur styrkes, og den bør åbnes for alle europæiske borgere i henhold til reglerne for offentlig deltagelse. Borgerne skal sikres mulighed for adgang til relevant information og for at deltage i beslutninger vedrørende planlægning og gennemførelse. De bør ligeledes have mulighed for at blive hørt vedrørende programforslag, udbud og evalueringsrapporter.

3. Styrkelse af partnerskabet

3.1. EØSU har allerede behandlet partnerskabsprincippet og fremsat detaljerede forslag om dette emne i flere udtalelser.

3.1.1. I sin udtalelse fra 2010⁽³⁾ påpegede EØSU, at de gældende forordninger tillod en for bred fortolkning af partnerskabsbegrebet på nationalt plan, og at Europa-Kommissionen derfor bør spille en stærkere og mere proaktiv rolle som vogter af partnerskabsprincippet. Det fandt det afgørende, at alle operationelle programmer sikrer parterne den nødvendige tekniske bistand til styrkelse af deres kapacitet. Det argumenterede for en tilbagevenden til programmer for fællesskabsinitiativer inden for social innovation og lokal udvikling.

3.1.2. I sin udtalelse fra 2012⁽⁴⁾ støttede EØSU Kommissionens initiativ om at indføre en europæisk adfærdskodeks for partnerskab. Udvalget udtrykte det organiserede civilsamfunds betænkeligheder ved den manglende respekt for partnerskabsprincippet og foreslog at indføre et overvågningssystem for partnerskabet, der forvaltes af partnerne selv. Det foreslog som betingelse for at indgå partnerskabsaftaler med medlemsstaterne, at der sker en passende gennemførelse af adfærdskodeksen, og med dette formål for øje skal midlerne til de operationelle programmer suppleres gennem finansielle incitamenter. Det bekræftede ligeledes sine henstillinger vedrørende styrkelsen af partnernes kapacitet.

3.2. Lovgivningen vedrørende samhørighedspolitikken foreskriver indførelse af en såkaldt »europæisk partnerskabskodeks«, der indeholder retningslinjer for god praksis.

3.3. Erfaringerne med gennemførelsen af denne kodeks viser, at nogle lande kun formelt anvender kodeksens bestemmelser i de nationale programmeringsprocesser og i ændringen af den institutionelle struktur for gennemførelsen af ESI-fondene.

⁽²⁾ Udtalelse fra RU's Underudvalg for Territorial Samhørighed og EU's budget »Forenkling af de europæiske struktur- og investeringsfonde set i de lokale og regionale myndigheders perspektiv«, ordfører: Petr Osvald (CZ/PES).

⁽³⁾ EØSU's udtalelse »Fremme af effektive partnerskaber i forvaltningen af samhørighedspolitikens programmer baseret på god praksis i perioden 2007-2013« (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 1).

⁽⁴⁾ Se fodnote 1.

3.4. I flere lande har partnerne ikke fået tilstrækkeligt tid til at afgive en udtalelse i forbindelse med de relevante dokumenter. De har ikke været inddraget i indholdet af de vigtigste strategiske beslutninger om f.eks. fastsættelse af prioriteter og finansielle bevillinger. Der er ikke indført nogen særlig mekanisme eller særinstrument for kommunikation og deltagelse.

3.5. Analyser gennemført af flere NGO'er⁽⁵⁾ viser, at kravene til udvælgelse af partnere, der indbydes til at deltage i styringskomiteerne, i flere lande formelt er blevet fulgt, men at repræsentativitet og emnedækning i nogle tilfælde er utilstrækkeligt sikret. Informationsudvekslingen mellem de styrende myndigheder og medlemmerne af styringskomiteerne er mangelfuld.

3.6. Myndigheder med ansvar for horisontale områder, f.eks. miljøministerier, deltager ikke med fast plads i flere relevante styringskomiteer. Forvaltningsmyndighederne gør ikke en indsats for at inddrage partnere fra civilsamfundet, der repræsenterer horisontale principper, i planlægningen af indkaldelse af projektforslag samt i evalueringen af forslag.

3.7. Tiltagene til at styrke partnernes kapaciteter er utilstrækkelige i nogle lande. De begrænses i stort omfang til uddannelse og refusion af rejseomkostninger, og der er ikke kommet noget ud af flere forslag i den europæiske partnerskabskodeks, f.eks. vedrørende etablering af netværk og koordinering eller dækning af omkostninger til eksperter, der er nødvendige for at sikre en effektiv partnerdeltagelse.

3.8. Kommissionen og medlemsstaterne har ikke været tilstrækkeligt opmærksomme på anvendelsen af instrumenter for lokaludvikling styret af lokalsamfundet (CLLD) i første halvdel af budgetperioden.

3.9. EØSU finder det nødvendigt at gennemføre en samlet vurdering af partnerskabspraksisserne. Undersøgelsen skal ligeledes omfatte en evaluering af planlægningsprocedurerne og af den institutionelle gennemførelsesstruktur. Derudover skal det evalueres, i hvor høj grad de eksisterende bestemmelser kan føre til et effektivt partnerskab. Partnerne skal inddrages aktivt i evalueringsprocessen.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁵⁾ Analyserne er gennemført af nettet CEE Bankwatch og SFTeam for Sustainable Future.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om rettigheder for indeboende plejere
(initiativudtalelse)
(2016/C 487/02)

Ordfører: **Adam ROGALEWSKI**

Plenarforsamlingens beslutning	21/01/2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	09/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	168/2/6

1. Anbefalinger

1.1. Der er et behov for at tage hul på en debat om indførelse af en fælles definition af erhvervet som »indeboende« plejer i Europa, der skal anerkendes som en form for hjemmepleje. Definitionen af indeboende pleje bør dække arbejdsordninger for arbejdstagere (ansatte eller selvstændige), der bor i private boliger, hvor de primært er beskæftiget med at yde pleje til ældre eller personer med handicap. Indeboende plejere bør, uanset om de er ansatte eller selvstændige, opfattes som hørende til systemet for langtidspleje. Formålet med indførelse af en fælles erhvervsdefinition er at anerkende, at der på det europæiske arbejdsmarked findes indeboende plejere, og at forbedre kvaliteten af den langsigtede pleje, de leverer.

1.2. Som input til politikudformningen bør Eurostat indsamle tilstrækkelige oplysninger om indeboende plejere.

1.3. EØSU opfordrer Kommissionen til at undersøge situationen for disse arbejdstagere, herunder deres antal, nationalitet, indvandrerstatus, mobilitet over grænserne, reelle integration i systemerne for beskyttelse af arbejdstagere og social sikring, arbejds- og sociale forhold og kvalifikationer samt deres reelle og potentielle bidrag til de europæiske økonomier.

1.4. EØSU understreger, at indeboende plejere bør behandles som andre arbejdstagere inden for plejesektoren. Det betyder, at de skal være beskyttet af samme rettigheder vedrørende f.eks. grænser for arbejdstid (inkl. vagter) og sikret mod proformaselvstændighed. Ansatte indeboende plejere må ikke nægtes de rettigheder, der følger af den relevante ansættelsesretlige lovgivning i EU og medlemsstaterne, herunder retten til en rimelig løn, sundhed og sikkerhed på arbejdet, social sikring, foreningsfrihed og kollektive forhandlinger.

1.5. Manglen på arbejdskraft inden for langtidsplejen i Europa bør afhjælpes med positive foranstaltninger, der sikrer anstændige løn- og arbejdsvilkår, får rettet op på investeringsunderskuddet, garanterer respekt for princippet om fri bevægelighed, fjerner hindringer for arbejdstagernes udnyttelse af deres rettigheder som arbejdstagere og åbner muligheder for, at migranter kan få adgang til lovlig beskæftigelse.

1.6. EØSU opfordrer Den Europæiske Union til at arbejde tæt sammen med medlemsstaterne om koordinering af udbuddet af indeboende plejere og deres mobilitet som led i en strategi for at forbedre sektorens samlede kapacitet til at levere kvalitetspleje. Helt konkret bør der iværksættes foranstaltninger med henblik på:

- forbedring af beskyttelsesforanstaltningerne i direktiv 2009/52/EF om sanktioner over for arbejdsgivere for at sikre udokumenterede arbejders rettigheder som arbejdstagere med det sigte at bekæmpe ulovlig beskæftigelse. Direktiv 2012/29/EU om ofres rettigheder skal håndhæves strengt for at yde effektiv støtte til indeboende plejere, som er ofre for udnyttelse, uanset deres indvandrerstatus
- tilpasning af alle de relevante EU-direktiver til Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO's) konvention nr. 189, således at husarbejdere sikres rettigheder
- inkludering af indeboende plejeres og plejemodtageres rettigheder i fremtidige revisioner af eller forslag til EU- og national lovgivning
- prioritering af en reform af ordningerne for indeboende plejere i den europæiske platform til bekæmpelse af sort arbejde, der er et initiativ, som EØSU støtter
- medtagelse af plejeres rettigheder under det europæiske semester og i høringer om »New start for work-life balance«
- indledning af en informationskampagne i hele Europa om indeboende plejeres rettigheder, som henvender sig til plejemodtagere og -leverandører
- fremme af og støtte til etablering af organisationer for og kooperativer af indeboende plejere
- indførelse af processer med henblik på anerkendelse, harmonisering og overførsel af de kvalifikationer og erfaringer, som indeboende plejere har erhvervet gennem anvendelse af instrumenter til anerkendelse af kvalifikationer, herunder de instrumenter, der for nylig er blevet indført med dagsordenen for nye kvalifikationer og job ⁽¹⁾
- omlægning af EU-midler til finansiering af uddannelseskurser for nuværende og potentielle indeboende plejere for at forbedre plejens kvalitet
- overvågning og forbedring af udstationeringen af indeboende plejere med håndhævelse af princippet om lige løn for lige arbejde.

Derudover bemærkes det, at Kommissionens forslag til en europæisk søjle for sociale rettigheder ikke indeholder en omtale af situationen for indeboende plejere. Det bør overvejes at medtage deres sociale rettigheder i det videre arbejde med søjlen for sociale rettigheder, som EØSU er i færd med at udarbejde en udtalelse om.

1.7. Medlemsstaterne bør garantere beskyttelsen af plejemodtageres og plejeres, herunder indeboende plejeres, rettigheder. Helt konkret bør der iværksættes foranstaltninger med henblik på:

- ratificering og gennemførelse af ILO-konvention nr. 189 ⁽²⁾ og legalisering af udokumenterede indeboende plejeres status
- iværksættelse af støtteforanstaltninger, herunder en formidlingsfunktion, der kan hjælpe plejemodtagere med at finde indeboende plejere

⁽¹⁾ COM(2010) 682 final: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=DA>.

⁽²⁾ ILO-konvention nr. 189 trådte i kraft den 5. september 2013 og er indtil videre blevet ratificeret af Belgien, Tyskland, Finland, Irland, Italien, Portugal og Schweiz samt 14 andre lande uden for Europa.

- etablering af et udtrakt støttesystem for plejemodtagere og deres familier med bl.a. skattelempler eller tilskud
- udbud af uddannelsesprogrammer for indeboende plejere, som bør få betalt orlov til at deltage i dem
- fremme af foreningsfriheden og kollektive forhandlinger i sektoren ved bl.a. at fremme indeboende plejeres og deres arbejdsgivers ret til at melde sig ind i eller danne foreninger
- indgreb over for social dumping og udnyttelse
- proaktiv regulering af sektoren for langtidspleje, særligt hvad angår overholdelsen af ansættelsesretten som garanti for beskyttelse af plejemodtagere og indeboende plejere. Dette kræver, at arbejdstilsyn og andre relevante statslige og ikkestatslige organisationer gives adgang til arbejdspladserne i de private husholdninger.

1.8. EØSU understreger, at den økonomiske støtte til plejemodtagere, som er afhængige af indeboende plejere, skal sikres via tilstrækkelige langsigtede og bæredygtige offentlige investeringer.

1.9. Fagforeninger, arbejdsgivere og civilsamfundsorganisationer skal inddrages i den politiske planlægning i medlemsstaterne og på EU-niveau. Den sociale og civile dialog bør fremmes med alle interessenter på alle niveauer.

1.10. EØSU bør spille en aktiv rolle i at fremme udviklingen af EU-politikker, som har til sigte at støtte plejere, plejemodtagere og deres familier ved bl.a. at afholde en konference om indeboende pleje i Europa i fremtiden.

2. Baggrund

2.1. Manglen på arbejdskraft i sundhedssektoren er en »tikkende bombe«. Der er allerede tale om en krise ⁽³⁾, og manglen på arbejdskraft vil blive mere udtalt, hvis der ikke findes de rigtige politiske løsninger. Helt tilbage i 1994 pegede Kommissionen på pleje som en sektor af strategisk betydning. I 2010 advarede Kommissionen om, at der i 2020 ville mangle to millioner arbejdstagere i sundhedssektoren, hvis der ikke straks blev grebet ind for at afhjælpe udbudsunderskuddet på op til én million arbejdstagere inden for langtidsplejen ⁽⁴⁾.

2.2. Antallet af indeboende plejere er højt, men alligevel er de en marginaliseret gruppe i arbejdsstyrken inden for langtidsplejen. De er yderst mobile og befinder sig nederst i arbejdskrafthierarkiet i sektoren. Ofte indgår indeboende plejere slet ikke i overvejelserne om sektorplanlægningen inden for langtidsplejen på EU- og medlemsstatsniveau.

2.3. Det nøjagtige antal indeboende plejere kendes ikke, da der mangler oplysninger som følge af, at de ofte ikke medtælles, når der indsamles data. Plejepersonale nyder generelt ikke stor anerkendelse og er dårligt betalt, og på den baggrund har indeboende plejere i alt for lang tid været usynlige for politikerne.

2.4. I alle medlemsstater findes der indeboende plejere. Mange af dem er migranter fra tredjelande, mens andre er EU-borgere, som arbejder i deres hjemland eller i udlandet. Nogle arbejder ulovligt som udokumenterede migranter og andre som led i cirkulær eller midlertidig migration. For manges vedkommende foregår arbejdet på usikre vilkår, bl.a. som proformaselvstændige.

⁽³⁾ UNI Europa UNICARE (2016).

⁽⁴⁾ Kommissionen (2013).

2.5. Der findes ikke for nuværende en definition af indeboende plejer som erhverv, og deres situation sidestilles derfor med husarbejderes ⁽⁵⁾. Ifølge ILO udgør husligt arbejde, herunder plejearbejde, mellem 5 % og 9 % af al beskæftigelse i de industrialiserede lande ⁽⁶⁾.

2.6. Nogle medlemsstater har truffet skridt til at formalisere og fremme inklusionen af udokumenterede migranter, der arbejder som plejere, ved at underskrive ILO-konvention nr. 189.

2.7. EØSU har allerede bidraget til politikken om langtidspleje med udarbejdelse af udtalelser om husarbejderes rettigheder som arbejdstagere ⁽⁷⁾, behovet for sociale investeringer ⁽⁸⁾ og langtidspleje og afinstitutionalisering ⁽⁹⁾. Denne udtalelse bygger videre på synspunkterne deri med fokus på den særlige situation for indeboende plejere.

3. Mangel på arbejdskraft, besparelser, migration og indeboende plejere

3.1. Hjemmeplejen er i hastig vækst som en følge af, at flere og flere foretrækker at modtage pleje i hjemmet, at udgifterne til pleje i institutioner for mange er uoverkommelige, og at der ikke investeres tilstrækkeligt i infrastruktur i plejesektoren.

3.2. De besparelser, der er blevet gennemført i de fleste medlemsstater, har reduceret den allerede begrænsede infrastruktur og arbejdskraft inden for langtidsplejen. EØSU mener, at investeringer i langtidspleje må betragtes som noget positivt, som en økonomisk mulighed og et prioriteret område for jobskabelse, social støtte til familier og fremme af ligestilling mellem kønnene. Investeringer i sektoren øger arbejdsstyrkens erhvervsfrekvens og skaber en mulig vej ud af den økonomiske krise ⁽¹⁰⁾.

3.3. Der er en udbredt mangel på arbejdskraft inden for plejesektoren i mange medlemsstater. Ansættelse af både lovlige og udokumenterede indeboende plejere afhjælper manglen inden for langtidsplejen. Særligt sundhedssystemerne i Sydeuropa er stærkt afhængige af indeboende plejere. I Italien udgør migranter, der arbejder som indeboende plejere, ca. tre fjerdedele af arbejdsstyrken inden for hjemmeplejen ⁽¹¹⁾.

3.4. Også lande i Central- og Østeuropa mærker manglen på arbejdskraft i plejesektoren og den stigende efterspørgsel efter pleje i Vesteuropa. Polen leverer for eksempel mange indeboende plejere til andre lande, trods en stor mangel på arbejdstagere til hjemmemarkedet. Denne mangel dækkes af arbejdstagere fra Ukraine og andre lande uden for EU, som tager til Polen.

3.5. Trods en tiltagende bevidsthed om plejesektorens betydning for økonomisk velstand er der ingen tal for det bidrag, som indeboende plejere yder til den europæiske økonomi, hvilket der bør rettes op på med undersøgelser i hele Europa.

3.6. Mange kvinder i Europa er fanget i en såkaldt »sandwich«, hvor de forventes at passe både forældre og børn. Dette arbejde betaler de sig stadig mere fra. I en verden, hvor plejearbejde er globaliseret, er konsekvensen globale kædereaktioner inden for pleje ⁽¹²⁾. Migrantarbejdere i plejesektoren, som flytter for at finde arbejde, er ofte nødt til at finde plejere til deres egne familiemedlemmer og ansætter plejere, der kommer fra andre, ofte fattigere, baggrunde.

⁽⁵⁾ Ifølge Eurostats definition omfatter husligt arbejde virksomhed i private husholdninger, der udøves af tjenestepersonale som f.eks. husassistenter, kokke, tjenere, vaskekoner, gartnere, portnere, guvernanter, huslærere, sekretærer etc.

⁽⁶⁾ Den Internationale Arbejdsorganisation (2012).

⁽⁷⁾ EUT C 21 af 21.1.2011, s. 39, EUT C 12 af 15.1.2015, s. 16, EUT C 242 af 23.7.2015, s. 9.

⁽⁸⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 91, EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21.

⁽⁹⁾ EUT C 332 af 8.10.2015, s. 1.

⁽¹⁰⁾ EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21.

⁽¹¹⁾ Europa-Parlamentets Forskningsstjeneste (2016).

⁽¹²⁾ Hochschild, A. R. (2000) »Global Care Chains and Emotional Surplus Value« i Hutton, W. and Giddens, A. (red.) On The Edge: Living with Global Capitalism, London.

4. Arbejdsvilkår for indeboende plejere

4.1. Den lave status, som indeboende plejere har, er et resultat af kønsbaserede antagelser om, at plejearbejde er lavt kvalificeret »kvindearbejde«. Den gødes endvidere af den strukturelle marginalisering af migrantkvinder. I adskillige arbejdsmarkedsundersøgelser kategoriseres husarbejdere som lavt kvalificerede eller uden kvalifikationer. Imidlertid besidder mange indeboende plejere færdigheder og kvalifikationer, som de har erhvervet gennem mange års erfaring eller fra ikkeanerkendte formelle uddannelses- og autorisationsprogrammer. Indeboende plejere skal i mange tilfælde kunne dokumentere erfaringer med pleje og kvalifikationer, inden de hyres, og dette afspejles ikke i deres arbejdsvilkår.

4.2. Mange indeboende plejere oplever, at arbejdsforholdene er uregulerede, og mange af dem arbejder ulovligt. Ofte har de ingen rettigheder som arbejdstagere, og de bliver udnyttet. Forholdene kan sammenlignes med moderne slaveri: Arbejdstagerne kan være isolerede, udsat for vold eller misbrug, tvunget til at arbejde 24 timer i døgnet uden adgang til noget så grundlæggende som et privat, personligt rum. Andre arbejder som proformaselvstændige. I mange tilfælde har arbejdstilsyn, andre offentlige tilsynsmyndigheder og fagforeninger ikke adgang til plejerne på deres arbejdssted (dvs. private boliger).

4.3. Foranstaltninger med henblik på at legalisere og bringe indeboende plejeres situation i orden må støttes for at sikre, at der er lovlige indgange til plejesektoren. En sådan tilgang er ikke uden fortilfælde: I Spanien og Italien har omkring 500 000 udokumenterede husarbejdere fået deres situation legaliseret siden 2002⁽¹³⁾. Der må udvikles arbejdskraftmigrationspolitikker, som gør det muligt for tredjelandsstatsborgere at arbejde lovligt i plejesektoren, og som sikrer ligebehandling og ret til at skifte arbejdsgiver.

4.4. Indeboende plejere er en af de allermest mobile grupper i arbejdsstyrken inden for langtidsplejen. Der er en tendens til, at indeboende plejere fra EØS-lande er midaldrende kvinder med forpligtelser over for deres egne familier⁽¹⁴⁾. Det er helt almindeligt, at disse arbejdstagere fra EØS-landene arbejder i indtil tre måneder ad gangen i et vesteuropæisk land og derefter rejser tilbage til deres hjemland.

4.5. Kvalificerede indeboende plejeres migration til værtslande dræner arbejdsstyrken i hjemlandene. Når arbejdstagernes kvalifikationer ikke anerkendes i værtslandene, er der tale om et socialt og økonomisk tab på et tidspunkt, hvor der generelt mangler arbejdskraft i sundhedssektoren i Europa og på globalt plan.

4.6. Alle disse forhold tegner et billede af, at indeboende plejeres rettigheder ikke er tilstrækkeligt beskyttet efter den eksisterende lovgivning på EU- og medlemsstatsniveau.

4.7. Medlemsstaterne bør tilskynde og hjælpe indeboende plejere til at undgå at arbejde under uregulerede forhold.

5. Plejemodtagernes og deres familiers rolle

5.1. Det er svært for plejemodtagere og deres familier at finde plejere. I de fleste tilfælde hyres plejerne via uformelle netværk af familie og venner. Ofte er der meget lidt garanti for kvaliteten af den pleje, som leveres af plejere, der hyres på den vis. Familierne står ofte i en situation, hvor de ikke har klare retningslinjer for, hvordan man ansætter plejere lovligt.

5.2. Plejemodtagere og deres familier bør modtage relevant støtte fra staten. På kort sigt bør dette inkludere en oplysningskampagne og løbende bistand i forbindelse med spørgsmål vedrørende indeboende plejeres rettigheder som arbejdstagere og sociale rettigheder. På lang sigt bør medlemsstaterne træffe foranstaltninger med henblik på at sikre, at der føres tilsyn, og sørge for, at der findes en formidlingsfunktion, der bistår plejemodtagerne med at finde indeboende plejere.

⁽¹³⁾ Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (2013).

⁽¹⁴⁾ Vidnesbyrd fra en indeboende plejer, Alina Badowska (2016) ved den offentlige høring afholdt af SOC/535.

5.3. Plejemodtagerne og deres familier bør tilbydes en række støttetjenester alt afhængig af plejemodtagerens og familiens behov, som kan omfatte hjemmepleje på halv tid eller fuld tid. Alle plejeordninger skal tilrettelægges, så de sikrer anstændige vilkår for ansatte og selvstændige.

5.4. Plejemodtagerne og deres familier bør også tilskyndes til at være mere opmærksomme på de indeboende plejeres behov og opfatte dem som arbejdstagere, der skal behandles med respekt, og som har rettigheder. Pleje er yderst krævende både fysisk og følelsesmæssigt. Indeboende plejere bør tilbydes ordentlige boligforhold og et privat rum, og grænserne for ansatte plejeres arbejdstid, herunder vagter, skal respekteres.

5.5. Samtidig skal plejemodtagernes ret til passende pleje respekteres. Det gælder især sårbare grupper og personer med særlige behov som demente.

6. Arbejdsgivernes rolle

6.1. Et stort antal små virksomheder, herunder vikarbureauer, bliver stadig mere aktive i sektoren for indeboende pleje og driver forretning parallelt med en stærkt ureguleret uformel sektor.

6.2. Plejesektoren kan bidrage til skabelsen af anstændigt arbejde i private husholdninger og vækst i den europæiske økonomi. Kun kvalitetsjob kan garantere kvaliteten af den pleje, der leveres.

6.3. Manglende regulering af grænseoverskridende ansættelse af indeboende plejere gør det muligt for nogle virksomheder at tilbyde lavere priser for samme arbejde, hvilket bidrager til social dumping. Det er særligt udtalt i polske og slovakiske agenturer, som sender indeboende plejere til Vesteuropa⁽¹⁵⁾. Denne fortsatte forekomst af illoyal konkurrence er skadelig for arbejdstagerne, arbejdsgiverne og den europæiske økonomi.

7. Civilsamfundets rolle

7.1. Organisationer i lokalsamfundet og trossamfund⁽¹⁶⁾ spiller sammen med offentlige og private arbejdsgivere en afgørende rolle i at levere pleje på forskellige niveauer. Mange organisationer i lokalsamfundet har bidraget til at legalisere forholdene for migranter, der arbejder som indeboende plejere⁽¹⁷⁾.

7.2. I mange medlemsstater ydes der imidlertid ikke tilstrækkelig støtte til pleje. Den seneste økonomiske krise har betydet, at der er blevet underinvesteret i plejesektoren overalt i Europa, og forårsaget en negativ spiral af stadig ringere kvalitet i plejen og arbejdsvilkår.

7.3. Udbyderne af plejetjenesteydelser bør tilføres tilstrækkelige midler til at opfylde den stigende efterspørgsel efter pleje. I betragtning af deres erfaringer skal de inddrages i en ægte social og civil dialog, der skal munde ud i et sæt af brancheforskrifter om, hvordan pleje bør tilrettelægges og leveres.

8. Medlemsstaternes og Den Europæiske Unions rolle

8.1. Sverige er et godt eksempel på levering af kvalitetspleje med deltagelse af alle interessenter. Systemet beror i høj grad på offentlig støtte, der finansieres over skatten⁽¹⁸⁾. Vouchersystemer som dem, der anvendes i Frankrig og Belgien, har medvirket til at formalisere husarbejde og har i nogle tilfælde forbedret arbejdsforholdene for arbejdstagere, som yder tjenesteydelser til husholdninger. For Belgiens vedkommende er pleje ikke omfattet af denne ordning⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Erfaringer fra DGB Fair Mobility Project: www.faire-mobilitaet.de.

⁽¹⁶⁾ I Tyskland yder navnlig *Caritas* og *Diakonie* stor hjælp til indeboende plejere og plejemodtagere.

⁽¹⁷⁾ For eksempel: www.gfambh.com.

⁽¹⁸⁾ Sweden.se (2016).

⁽¹⁹⁾ Den Internationale Arbejdsorganisation (2013).

8.2. Østrig har etableret et system af selvstændige indeboende plejere til at dække behovet for langsigtet pleje og fastsat krav til kvaliteten og rammebetingelser for levering af tjenesteydelser. I 2015 blev der indført yderligere forbedringer af kvalitetsstandarderne og gennemsigtigheden. Systemet er meget udbredt i den østrigske befolkning, men kritiseres af de østrigske fagforeninger for at undergrave arbejdsvilkårene.

8.3. Da bedste praksis for kvalitetspleje ikke altid kan overtages 100 % i alle medlemsstater, må der på alle niveauer anlægges en helhedsorienteret tilgang, som omfatter alle interessenter og koordineres på EU-niveau.

8.4. EØSU er af den overbevisning, at Den Europæiske Union bør føre tilsyn med udbuddet af indeboende arbejdstagere og deres mobilitet i Europa og fremme tilgange, som forbedrer sektorens samlede kapacitet til at levere kvalitetspleje og skabe anstændige jobs.

8.5. Manglen på arbejdskraft inden for plejen i Europa skal sættes øverst på EU's politiske dagsorden. Der skal være fokus på indeboende plejere, som i vidt omfang slet ikke tages i betragtning i de nuværende politiske paradigmer.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's biodiversitetspolitik**(initiativudtalelse)**

(2016/C 487/03)

Ordfører: **Lutz RIBBE**

Plenarforsamlingens beslutning	21/01/2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	05/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	156/31/22

1. Resumé af EØSU's konklusioner og anbefalinger

1.1. EU's biodiversitetspolitik er et klassisk eksempel på en politik, hvis løfter aldrig er blevet indfriet på europæisk og nationalt plan, og dette på trods af at politikken helt korrekt har både kortlagt problemerne og etableret de nødvendige instrumenter.

1.2. EØSU fremhæver Kommissionens udsagn om betydningen af biodiversitetsbeskyttelsen, der kan sammenlignes med de klimapolitiske mål. Det er ikke blot et spørgsmål om at bevare dyre- og plantearter, men om selve menneskehedens livsgrundlag.

1.3. EØSU opfordrer til en konsekvent og øjeblikkelig gennemførelse af fuglebeskyttelses- og habitatdirektivet. Også en konsekvent og øjeblikkelig gennemførelse af vandrammedirektivet ville udgøre et væsentligt bidrag til en bedre beskyttelse af den biologiske mangfoldighed.

1.4. Medlemsstaterne skal langt om længe kortlægge de konkrete finansielle behov, der følger med gennemførelsen af fællesskabsretten, og Kommissionen skal stille de nødvendige midler til rådighed. Da finansieringen af Natura 2000 med fællesskabsmidler fra primært Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) i vidt omfang må anses for at være en fiasko, opfordrer EØSU til etablering af en særskilt budgetpost, som står til rådighed for finansiering af Natura-2000-nettet.

1.5. EØSU opfordrer til at skabe sammenhæng mellem alle politikområder, som påvirker biodiversiteten. I den forbindelse forventer EØSU, at midtvejsevalueringen af de »økologiske fokusområder« og en eventuel midtvejsevaluering af den fælles landbrugspolitik bliver brugt til at sikre, at den fælles landbrugspolitik fremover bidrager til opfyldelsen af målene for biodiversitet på målrettet vis. For øjeblikket mener EØSU, at der er behov for en ændring af de økologiske fokusområder med hensyn til deres størrelse og kvalitet.

1.6. Styrkelsen af den grønne infrastruktur hilses varmt velkommen. EØSU opfordrer i den sammenhæng Kommissionen og medlemsstaterne til at udvikle og gennemføre en konsekvent strategi for den grønne infrastruktur. Desuden bør EU gøre det transeuropæiske net for grøn infrastruktur (TEN-G) til en investeringsprioritet. Også til dette formål er der akut behov for øremærkede midler.

1.7. Der er i de seneste år ikke foretaget betydelige ændringer i EU-politikken, hvis mangel på sammenhæng ofte er blevet fastslået og kritiseret af Kommissionens tjenestegrene, Rådet for Miljø, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og EØSU. Hvis egne forslag til løsning af biodiversitetsproblemerne ikke bliver taget alvorligt og ikke gennemføres, kan det ikke vække undren, hvis a) de ønskede resultater udebliver, og b) en følelse af skuffelse breder sig blandt de berørte parter og i samfundet.

1.8. EU's forskellige biodiversitetsstrategier og biodiversitetshandlingsprogrammer fra årene 1998, 2001, 2006 og 2010, der altid har beskrevet problemerne rammende, og som har skabt de rigtige instrumenter, må derfor set i bakspejlet overvejende betragtes som nytteløse, da de ikke har været i stand til at omsætte politiske løfter og standse det samfundsskabte tab af biodiversitet.

1.9. Derfor kan EØSU — som i mange af sine tidligere udtalelser om EU's biodiversitetspolitik — igen slå følgende fast: Det er den politiske vilje, som mangler, og ikke retsgrundlaget! En ændring af det eksisterende retsgrundlag er ikke nødvendig.

2. Baggrund: Kronologien i EU's biodiversitetspolitik — og EØSU's reaktioner

2.1. Efter at det i 1998 blev slået fast i den vedtagne biodiversitetsstrategi ⁽¹⁾, at »den store biologiske mangfoldighed i EU [...] igennem århundreder lidt efter lidt [er] blevet forringet på grund af menneskets indgreb i naturen«, og at »[disse indgreb i] de seneste årtier har [...] antaget et uhyrligt omfang«, blev der i 2001 i bæredygtighedsstrategien (»Göteborg«-strategien) vedtaget af Det Europæiske Råd, formuleret klare mål for biodiversiteten, nemlig at bremse tabet af biodiversitet i EU inden 2010 og genoprette habitater og naturlige økosystemer.

2.2. Med henblik på at gennemføre denne målsætning blev en handlingsplan for biodiversitet ⁽²⁾ offentliggjort i 2001, fulgt af endnu en handlingsplan for biodiversitet ⁽³⁾ i maj 2006; dennes indhold var stort set identisk med den første.

2.3. I marts 2010 måtte EU's stats- og regeringschefer indrømme, at løfterne fra 2001 langt fra var blevet indfriet på trods af de forskellige handlingsplaner, som af EØSU blev vurderet til at være korrekte og effektive.

2.4. På baggrund af Kommissionens meddelelse »Mulighederne for en EU-strategi og mål for biodiversitet for tiden efter 2010« ⁽⁴⁾ blev endnu en ny »EU's biodiversitetsstrategi frem til 2020« ⁽⁵⁾ vedtaget, som i det store hele ikke gjorde andet end at gribe til de gamle fordringer og instrumenter i de tidligere handlingsplaner og udskyde det oprindeligt vedtagne mål for 2010 til 2020.

2.5. Heri lyder det optimistisk: »EU's biodiversitetsstrategi for 2020 [...] baner vejen for, at EU kan opfylde sine egne mål for biodiversitet og sine globale forpligtelser«.

2.6. Udvalget fremsatte også bemærkninger ⁽⁶⁾ til denne strategi, hvor kritikken lød som følger »Fra politisk hold har man hidtil ikke haft gennemslagskraft eller vilje til at realisere de foranstaltninger, som man i årevis har erkendt nødvendigheden af, selv om meddelelsen endnu en gang gør det klart, at såvel samfund som økonomi i samme grad nyder godt af en konsekvent biodiversitetspolitik. Ikke engang EU's centrale naturdirektiver har medlemsstaterne gennemført fuldt ud her henholdsvis 32 og 19 år efter deres ikrafttræden!«

2.7. For EØSU stod det dengang »ikke klart, hvordan den hidtidige mangel på politisk vilje kan overvindes. I den henseende repræsenterer den offentliggjorte biodiversitetsstrategi ikke noget reelt fremskridt. Ministerrådets hidtidige debatter om denne meddelelse viser, at man stadig har lang vej igen, hvad angår en integration af biodiversitetspolitikken i andre sektorpolitikker«.

2.8. Allerede dengang gav udvalget udtryk for, at det er af allerstørste vigtighed, at der etableres en nær sammenhæng mellem de politiske reformprocesser, som dengang var undervejs (f.eks. fiskeri-, landbrugs-, transport-, energi- og samhørighedspolitik) og biodiversitetsstrategien. Men udvalget så også store mangler heri og nåede til den konklusion, at »Kommissionen må tage sin egen biodiversitetsstrategi mere alvorligt!«

⁽¹⁾ COM(1998) 42 final.

⁽²⁾ COM(2001) 162 final.

⁽³⁾ COM(2006) 216 final.

⁽⁴⁾ COM(2010) 4 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 244 final.

⁽⁶⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 111.

2.9. Allerede nu er der mindre end 4 år tilbage til at finde den rigtige vej frem og endelig stoppe tabet af biodiversitet, sådan som det er formuleret i den nye EU-biodiversitetsstrategi. Dette fremgår helt klart af midtvejsevalueringen af strategien ⁽⁷⁾ for biodiversitet.

3. Midtvejsevalueringen af den aktuelle biodiversitetsstrategi

3.1. Selve strategien består af i alt 6 klart definerede enkeltmål samt 20 foranstaltninger. I midtvejsevalueringen hedder det:

3.1.1. ... til mål 1 (»Standse statusforringelsen for alle arter og levesteder, der er omfattet af EU-naturlovgivning, og realisere en mærkbar og målelig forbedring i deres tilstand«), at selv om der er gjort visse fremskridt, så går disse for langsomt til, at målet kan nås. Frem for alt mangler en færdiggørelse af Natura-2000-nettet inden for havområder, sikring af en effektiv forvaltning af Natura-2000-områderne og tilrådighedsstillelse af de nødvendige økonomiske midler til støtte for Natura-2000-nettet. Også selv om det landbaserede Natura-2000-net på tidspunktet for midtvejsrapporten »stort set [er] fuldstændigt«, forelå der i 2012 kun forvaltningsplaner for 58 % af Natura-2000-områderne, eller de var under udvikling.

3.1.2. ... til mål 2 (»Frem til 2020 bibeholde og forbedre økosystemer og økosystemtjenester ved at etablere grøn infrastruktur og retablere mindst 15 % af de skadede økosystemer«), at de hidtil truffne foranstaltninger »endnu ikke [har] ændret forringelsestendensen for økosystemer og økosystemtjenester«.

3.1.3. ... til mål 3 (»Øge landbrugets og skovbrugets bidrag til bevarelse og forøgelse af biodiversiteten«), at der ikke foreligger nogen »betydelige fremskridt«, og at »den fortsatte forringelse af tilstanden for arter og levesteder af EU-betydning, der er associeret med landbruget, viser, at der er behov for en større biodiversitetsbevarelses- og forbedringsindsats på disse områder. Den fælles landbrugspolitik spiller en væsentlig rolle i denne proces i samspil med de relevante miljøpolitikker«. Selv om der her midtvejs foreligger en række instrumenter, så skal medlemsstaterne også udnytte disse »i tilstrækkelig stor skala«. EU kan kun nå sit mål for 2020, hvis disse udnyttes »i større omfang«. Samlet set, er der behov for en »væsentligt mere intensiv indsats«.

3.1.4. ... til mål 4 (»Sikre en bæredygtig udnyttelse af fiskeriressourcerne«), at gennemførelsen af politikken på trods af »betydelige fremskridt med at fastsætte de politiske rammer« dog [har] været ujævn på tværs af EU, og der er stadig udestående store udfordringer med at sikre, at målene nås i overensstemmelse med tidsplanen. Lidt over 50 % af de MSY-vurderede bestande blev fisket på en bæredygtig måde i 2013«. I alle (!) europæiske have registreres som før en nedadgående tendens.

3.1.5. ... til mål 5 (»Bekæmpelse af invasive fremmede arter«), at det er det eneste mål, hvor EU »holder kursen«, og hvor det forventes, at 2020-målet kan nås.

3.1.6. ... til mål 6 (»Medvirke til at forhindre tab af biodiversitet globalt«), at »disse skridt [...] dog ikke [er] tilstrækkelige til at mindske virkningerne af EU's forbrugsmønstre på den globale biodiversitet«, og at »den aktuelle indsats ikke [vil] være tilstrækkelig til at opfylde Aichi-biodiversitetsmålene inden for fristerne«.

3.2. Denne nedslående midtvejsevaluering blev fremlagt, netop som Kommissionen overvejer en grundlæggende revision af de EU-direktiver, som er de vigtigste for bevarelsen af naturen, nemlig fugledirektivet fra 1979 og habitatdirektivet fra 1992.

3.3. Eksperternes rapporter ⁽⁸⁾ om kvalitetskontrol af fugle- og habitatdirektivet bekræfter, hvad EØSU har gentaget i årevis: Den retlige ramme er tilstrækkelig og kan ikke gives skyldes for den manglende indfrielse af målene for beskyttelse af biodiversiteten. De grundlæggende fejl ligger i den manglende gennemførelse, manglende budgetter til bevarelse af naturen og EU's inkonsekvente politik.

⁽⁷⁾ COM(2015) 478 final.

⁽⁸⁾ Milieu, IEEP og ICF, *Evaluation Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives*, marts 2016.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU gentager sit standpunkt om, at vi i EU, hvad angår »bevarelse af biodiversiteten ... ikke (mangler) lovgivning, direktiver, programmer, pilotprojekter, politiske erklæringer eller vejledning, men derimod praktisk handling og koordinerede foranstaltninger på alle politiske niveauer«. Udvalget ser dette bekræftet ikke kun på baggrund af evalueringsundersøgelsen, men også som et resultat af konklusionerne på mødet i Rådet for Miljø den 16. december 2015 ⁽⁹⁾, som i det store hele ikke adskiller sig fra konklusionerne på mødet i Rådet for Miljø i 2011. Så længe direktiverne ikke gennemføres fuldt ud, så længe tilstrækkelige økonomiske midler ikke stilles til rådighed eller udnyttes, og så længe de andre EU-politikker ikke er sammenhængende med hensyn til biodiversiteten, så kan de ønskede resultater ikke opnås.

4.2. Nye strategier eller handlingsplaner og/eller revision af den retlige ramme ændrer intet herved. De foregiver snarere politisk aktivitet, hvor der reelt ingen er, hvis ikke de faktiske problemer med den manglende gennemførelse bliver løst.

4.3. Succes med bevarelsen af biodiversiteten kræver flere tilgange.

4.4. Oprettelse af Natura 2000-nettet

4.4.1. Natura-2000-nettet har absolut afgørende betydning for den »klassiske« naturbeskyttelse, dvs. for bevarelsen af sjældne dyre- og plantearter samt enestående biotoper (f.eks. moser, tørre habitater, rester af seminaturlig skov osv.). Nettet bygger primært på habitatdirektivet vedtaget i 1992 og fuglereservater, som blev etableret med det allerede i 1979 vedtagne fugledirektiv.

4.4.2. Med vedtagelsen af især habitatdirektivet afgav medlemsstaterne såvel som Kommissionen to løfter:

— for det første at fuldføre Natura-2000-nettet i løbet af 3 år ⁽¹⁰⁾, og

— for det andet at stille midler til rådighed hertil, så den finansielle byrde ikke pålægges jordejerne eller brugerne af jorden.

4.4.3. Dette net skulle altså have været fuldført i 1995, for over 20 (!) år siden. Selv om de fleste af områderne nu er udpeget, 18 % af landarealet i EU-staterne er udpeget som Natura-2000-område, er det ikke gjort med betegnelsen alene. For mange områder findes der stadig ingen permanent retlig beskyttelse, og kun for lidt mere end halvdelen af områderne findes der ledelses- eller forvaltningsplaner. Så længe det ikke er klart for borgerne og myndighederne, men især for grundejere og jordbrugere, hvad der nu er tilladt og forbudt, kan ingen succesfuld naturbeskyttelse finde sted, ligesom der heller ikke kan kompenseres for eventuelle krav vedrørende anvendelsen.

4.4.4. Det er betegnende, at Rådet for Miljø den 19. december 2011 opfordrede medlemsstaterne — og dermed sig selv — til »rettidigt at afslutte etableringen af Natura 2000-netværket, udvikle og gennemføre forvaltningsplaner eller andre tilsvarende instrumenter, hvori der fastsættes bevarelsesmål samt, hvis det er relevant, genopretningsforanstaltninger for Natura 2000-områder, herunder i havmiljøet, hvorved der skabes et solidt grundlag for strategisk planlægning med henblik på efterfølgende gennemførelse af FFR 2014-2020«. Hvad der faktisk skulle have været afsluttet for 20 år siden, med en opfordring i 2011 til at det burde ske »rettidigt«, er til dags dato stadig ikke afsluttet.

4.4.5. Derfor opfordrede Rådet for Miljø den 16. december 2015 igen medlemsstaterne og dermed igen sig selv, denne gang sågar »eftertrykkeligt«, til at »færdiggøre oprettelsen af Natura 2000-nettet«.

⁽⁹⁾ Rådet for den Europæiske Union, dok. nr. 15389/15.

⁽¹⁰⁾ Tidsrammen på 3 år (altså indtil 1995) gjaldt medlemsstaternes indberetning af passende områder. En sådan melding er endnu ikke i alle tilfælde afgivet definitivt.

4.5. Foranstaltninger uden for beskyttede områder

4.5.1. Kommissionen, Rådet for Miljø og Europa-Parlamentet⁽¹¹⁾ betoner med rette, at biodiversitetspolitik ikke kun handler om at beskytte dyre- og plantearter eller habitater, men også menneskers produktionsvilkår og levebrød. Et enkelt af mange eksempler herpå er bestøvning med insekter som bier eller sommerfugle, hvis økonomiske værdi — ikke blot for landbruget — er uvurderlig. Kommissionen måtte imidlertid konstatere følgende »anses Europas økosystemfunktioner for at være i en tvivlsom eller ringere tilstand — dvs. at de ikke længere (kan) levere den optimale kvalitet og kvantitet af en række basistjenester, fx bestøvning af afgrøder, ren luft og rent vand«⁽¹²⁾.

4.5.2. Bevarelsen af bestøvere og destruenten (ydeevnen), men også mange andre arter, kan ikke finde sted, hvis man udelukkende fokuserer på udpegelse af beskyttede områder. EU's biodiversitetspolitik skal derfor også formulere krav til både arealer uden for de beskyttede områder og de beskyttede områder, og her spiller sammenhængen med politikken for arealudnyttelse en afgørende rolle.

4.5.3. Det er korrekt, at både Kommissionen og Rådet gentagne gange har fremhævet f.eks. landbrugssektorens betydning, senest i midtvejsevalueringen: Rådet »bemærker med bekymring, at landbruget udøver et af de mest markante pres på terrestriske økosystemer, og at der indtil 2012 ikke er konstateret nogen målelig forbedring af statussen for de landbrugsrelaterede habitater og arter, der er omfattet af habitatdirektivet, og beklager, at fugle i landbrugsområder, sommerfugle i græsområder og bestøvningstjenester er i væsentlig nedgang, hvilket understreger fortsat pres fra visse typer landbrugspraksis, såsom nogle former for nedlæggelse og intensiv dyrkning af landbrugsarealer«⁽¹³⁾.

4.6. Inkonsekvent EU-politik

4.6.1. I EU's biodiversitetsstrategi for 2020 blev det understreget, at denne er et »led i Europa 2020-strategien«⁽¹⁴⁾. Alligevel anvendes udtrykkene »biologisk mangfoldighed«, »habitat«, »naturbeskyttelse«, »artsbeskyttelse«, »beskyttelse af de genetiske ressourcers mangfoldighed« eller økosystem ikke én eneste gang i Europa 2020-strategien! Kun udtrykket »biodiversitet« bliver kort nævnt to gange, og dette kun i halve sætninger under temaet »ressourceeffektivitet«. For EØSU er det derfor fuldstændig uforståeligt, hvordan Kommissionen kan være kommet frem til dette udsagn; dens faktiske politik demonstrerer nøjagtig det modsatte.

4.6.2. Europa 2020-strategien ville have været det rigtige sted at tackle problemet, efter at EU's bæredygtighedsstrategi fra 2001 så godt som ingen politisk rolle spiller længere. EØSU har ofte nok opfordret til, at økonomi- og finansministrene burde bekymre sig om f.eks. den økonomiske relevans af tilbagegangen i biodiversiteten⁽¹⁵⁾. Men det venter vi stadig på.

4.6.3. Da målene for EU's naturbeskyttelsesdirektiver og EU's biodiversitetsstrategi også er i overensstemmelse med de internationalt aftalte mål (f.eks. Aichi-målene inden for rammerne af FN's konvention om den biologiske mangfoldighed (CBD) eller målene for bæredygtig udvikling (SDG)), er det bydende nødvendigt, at biodiversitetspolitikken integreres i gennemførelsesstrategien for SDG'er og i en ny bæredygtighedsstrategi for EU.

4.6.4. Biodiversitetspolitik bliver imidlertid stadig af mange af Kommissionens tjenestegrene og nogle af medlemmerne af Ministerrådet først og fremmest opfattet som et konkurrerende politisk felt, som til dels blokerer eller hæmmer den økonomiske udvikling og til og med binder økonomiske midler.

4.6.5. Dette er ubestridt: Der eksisterer konflikter mellem forskellige krav til udnyttelse, og lejlighedsvis forhindres indgreb i den økologiske balance gennem naturbeskyttelsesdirektiverne. Men dette er præcis naturbeskyttelsens opgave, nemlig gennem staten at sikre en balance mellem økonomisk udnyttelse og bevarelse af det naturlige grundlag for liv. Her adskiller naturbeskyttelsen sig ikke fra andre politikområder, hvor markedskræfternes frie spil reguleres ved hjælp af lovgivningsmæssige foranstaltninger.

⁽¹¹⁾ Se bl.a. Europa-Parlamentets beslutning af 2. februar 2016 om midtvejsrevision af EU's biodiversitetsstrategi (2015/2137(INI)).

⁽¹²⁾ COM(2010) 548 final, 8.10.2010, s. 3.

⁽¹³⁾ Rådet for den Europæiske Union, dok. nr. 15389/15, punkt 36.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 244 final, s. 2.

⁽¹⁵⁾ EUT C 48 af 15.2.2011, s. 150, punkt 2.3.

4.6.6. At der ikke er nogen reel sammenhæng mellem den klassiske økonomipolitik og miljøpolitikken, er der ikke noget nyt i. Så langt tilbage som i 2006 påpegede EØSU⁽¹⁶⁾ »... at der er en afgrund mellem ambition og virkelighed«, og at det offentlige »planbeslutninger og støtteprogrammer ofte [medvirker] til at bringe biodiversiteten yderligere i fare.«

4.6.7. En væsentlig årsag til denne konflikt mellem målene er modsætningsforholdet mellem håndhævelse af særinteresser, i særdeleshed økonomiske interesser, og samfundsinteresser. EU's hidtidige udsagn skal fortolkes derhen, at det står bag den samfundsmæssige interesse i at beskytte biodiversiteten. Som en konsekvens heraf bør EU definere klare retningslinjer for begrænsningen af økonomiske interesser, som går imod biodiversiteten, og håndhæve dem.

4.7. Landbrugspolitik/landbrugssektoren

4.7.1. EØSU har flere gange behandlet forholdet mellem landbrug, den fælles landbrugspolitik og biodiversitet og har fundet, at et snigende, men massivt og fortsat fald i biologisk mangfoldighed finder sted, selv om landmændene for det meste overholder de gældende bestemmelser. Nedgangen sker dermed inden for rammerne af lovgivningen og under overholdelsen af godt landmandskab. Denne omstændighed lader sig ikke ændre gennem en reform af loven om naturbeskyttelse, men kun ved en ændret udnyttelsespraksis i forbindelse med en ændring af politikken for landbrugsstøtte. EØSU henviser i den forbindelse til sin initiativudtalelse om »Reformen af den fælles landbrugspolitik 2013«⁽¹⁷⁾, der udførligt beskriver, hvilke ændringer udvalget anser for at være nødvendige.

4.7.2. Kommissionen er klar over landbrugets betydning, idet den konstaterer, at »den fælles landbrugspolitik er den sektorpolitik, der har størst indvirkning på biodiversiteten i landdistrikterne. ... Hvad der har skadet biodiversiteten, er afskaffelsen af den obligatoriske jordudtagning«⁽¹⁸⁾. Landbrugspolitikken er dermed stadig ofte i modstrid med biodiversitetspolitikken, selv om dele af den fælles landbrugspolitik, navnlig programmerne for miljøvenligt landbrug under 2. søjle, giver et bud på, hvordan dette modsætningsforhold kan imødegås.

4.7.3. Jordudtagningen blev indført i midten af 80'erne, ikke for at forbedre den økologiske stabilitet i kulturlandskaber, men for at reducere overskud. Med reformen af den fælles landbrugspolitik i 2013 blev idéen om at udnytte en del af landbrugsarealerne mindre intensivt imidlertid taget op igen. I forbindelse med den grønne omstilling (greening) blev såkaldte økologiske fokusområder obligatoriske. Dette gav imidlertid anledning til en ophedet diskussion om a) omfanget og b) spørgsmålet om, hvad der menes med »økologisk prioritet«.

4.7.4. Således bliver dyrkningen af f.eks. bælgplanter eller salgsafgrøder i dag defineret som en »økologisk prioritet«. Stigningen i antallet af områder, hvor der dyrkes bælgplanter eller salgsafgrøder, må principielt bifaldes, men disse foranstaltninger yder reelt intet bidrag til at forbedre biodiversiteten. Også det faktum, at brugen af pesticider på økologiske fokusområder til dels er tilladt, er i direkte modstrid med målet om at gøre landbrugspolitikken grønnere: Pesticider bidrager ikke til at øge den biologiske mangfoldighed, tværtimod til dens reduktion.

4.7.5. Kommissionen bør hurtigst muligt foretage en indledende afvejning af de vedtagne foranstaltningers virkning, især da »greening« var en af de centrale begrundelser for at opretholde betalinger fra EU-budgettet til landbruget.

4.7.6. På baggrund heraf bør EU's tværgående politikker, navnlig politikker, der har med FUI at gøre, også tage hensyn til og være særligt opmærksomme på, at forskning, udvikling og innovation inden for landbrug kan bidrage til at forbedre biodiversiteten i EU.

⁽¹⁶⁾ EUT C 195 af 18.8.2006, s. 96.

⁽¹⁷⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 35.

⁽¹⁸⁾ COM(2010) 548 final, s. 5.

4.8. »Grøn infrastruktur«

4.8.1. Habitatdirektivet indeholder en afgørende teknisk svaghed: Selv om artikel 10 udtrykkeligt henviser til betydningen af sammenhængende landskabselementer, mangler der en obligatorisk mekanisme, som ville kunne føre til et konsekvent netværkssystem af habitater i Europa. Kommissionen har med sin meddelelse om grøn infrastruktur antydnet, hvordan denne mangel vil kunne opvejes gennem passende investeringer i bevaring og restaurering af grønne infrastrukturer, både små og store. På den baggrund har det stor betydning, at en konsekvent strategi for grøn infrastruktur bliver vedtaget og gennemført. Som centralt element bør den indeholde en metodisk ramme og et finansielt instrument til det transeuropæiske biodiversitetsnet (TEN-G). Dette gælder både store og små områder som f.eks. landbrugslandskaber.

4.9. Bemærkninger til politikken i medlemsstaterne og de potentielle kandidatlande

4.9.1. I mange medlemsstater og kandidatlande finder omfattende naturødelæggelser sted. Her skal blot nævnes nogle få eksempler:

4.9.2. I Rumænien udgjorde arealet med naturlige skove på tidspunktet for tiltrædelsen til EU mere end 2 000 km². Næsten hele dette areal er udpeget som Natura-2000-område. I mellemtiden er det blevet dokumenteret, at talrige, store arealer af Rumæniens skove er blevet ryddet. Dermed er en uoprettelig europæisk naturarv gået tabt.

4.9.3. Flodernes økosystemer på Balkan, specielt i de vestlige Balkan-stater, er langt de mest værdifulde i Europa. Cirka en tredjedel af floderne i Jugoslaviens efterfølgerstater og Albanien har en naturlig dynamik og kan stadig beskrives som naturlige floder. Den dokumenterede planlægning af mere end 2 700 (!) vandkraftværker, hvoraf mindst en tredjedel ligger i beskyttede naturområder, udgør en alvorlig trussel for alle floders dynamik og biologiske mangfoldighed på Balkan. Der anvendes offentlige midler til finansiering af disse projekter. I næsten alle EU-medlemsstater er der i vidt omfang grebet ind i stort set alle floders biologiske mangfoldighed, således at det i dag er nødvendigt at afsætte betydelige midler til deres renaturering, bl.a. inden for rammerne af gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv.

4.9.4. Talrige fuglearter, som er anført i bilag I til fuglebeskyttelsesdirektivet og derfor nyder godt af EU-beskyttelse, forfølges hensynsløst i kandidatlandene på Balkan. Fuglejagt er også et uløst problem i mange medlemsstater. Jagten på sumphøner, traner, dværgskarv og moseænder, for blot at nævne nogle få arter, fører til en svækkelse af disse arters yngling i EU.

4.10. Finansiering

4.10.1. Et andet spørgsmål, som behandles i midtvejsevalueringen, såvel som i Rådets konklusioner, er finansieringen af ikke kun, men også Natura-2000-nettet. I en meddelelse fra Kommissionen i 2004⁽¹⁹⁾ drejede det sig om finansiering af nettet, nemlig a) om omfanget af de nødvendige midler og b) hvilken pulje midlerne skulle tages fra. Dengang lød overslaget på et årligt beløb på 6,1 mia. EUR. Det blev besluttet ikke at skabe en uafhængig, egen budgetpost, eller at udvide Life-programmet tilsvarende, men derimod hovedsageligt at udnytte den 2. søjle i den fælles landbrugspolitik og andre EU-midler.

4.10.2. EØSU udtrykte dengang tvivl om beløbets størrelse, og anså det »for bydende nødvendigt hurtigst muligt at forelægge en mere nøjagtig omkostningsberegning. Det tvivler f.eks. på, at det beløb, der angives for de nye medlemsstater: 0,3 mia. EUR (mod 5,8 mia. EUR for EU-15), vil være tilstrækkeligt«⁽²⁰⁾.

4.10.3. Til dato er dette ikke sket, der tales stadig om det samme beløb. De ansvarlige medlemsstater og Kommissionen har hidtil forsømt at skaffe klarhed på dette punkt.

⁽¹⁹⁾ COM(2004) 431 final.

⁽²⁰⁾ EUT C 221 af 8.9.2005, s. 108, punkt 3.10.1.

4.10.4. EØSU pegede i sin tid på faren ved at finansiere Natura-2000-foranstaltningerne under den 2. søjle, da det ville kunne skabe konkurrence med andre foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne⁽²¹⁾. Dette er blevet bekræftet i to henseender: For det første blev betalingerne fra den 2. søjle i finansperioden 2007-2013 beskåret med 30 % i forhold til den foregående finansperiode, og for det andet påpegede Den Europæiske Revisionsret og Rådet for Miljø ganske rigtigt, »at medlemsstaterne ikke altid har anerkendt Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) som et muligt instrument til fremme af biodiversitet, samtidig med at EFRU's potentiale i forbindelse med finansiering af Natura 2000 ikke er blevet tilstrækkeligt udnyttet«⁽²²⁾.

4.10.5. Dette medførte, at Kommissionen⁽²³⁾ måtte fastslå, at Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne stadig som før er Fællesskabets vigtigste finansieringskilde til Natura 2000 og EU's biodiversitet, men at »kun 20 % af det samlede finansieringsbehov til forvaltning af beskyttede områder, herunder Natura 2000-nettet i Europa, bliver dækket«.

4.10.6. Det er derfor tvingende nødvendigt at fastlægge de præcise finansielle krav til gennemførelsen af de europæiske naturbeskyttelsesdirektiver og stille de tilsvarende beløb — øremærkede med egen budgetpost (f.eks. i et udvidet LIFE-budget) — til rådighed.

4.11. Samarbejds- og inddragelsesprocesser

4.11.1. De manglende resultater ved gennemførelsen af EU's strategi for biodiversitet, navnlig Natura 2000, skyldes til dels en utilstrækkelig inddragelse af og et manglende samarbejde med civilsamfundet i de pågældende beskyttede områder. Udpegelsen af beskyttede områder skal i første omgang betragtes som en forvaltningsakt, der skal udføres i fuld overensstemmelse med retsstatsprincipperne. Udviklingen og gennemførelsen af planerne for forvaltning og håndtering bør imidlertid ske under intensiv inddragelse af grundejere, jordbrugere, naturbeskyttelsesorganisationer og kommuner. Dette er i mange tilfælde ikke sket, hvilket ofte har skabt mistillid til og fjendtlighed over for EU's biodiversitetspolitik.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²¹⁾ EUT C 221 af 8.9.2005, s. 108, punkt 3.14.1 og 3.14.2.

⁽²²⁾ Rådet for Miljø 16.12.2015.

⁽²³⁾ COM(2010) 548 final, s. 13.

BILAG

Følgende ændringsforslag blev forkastet, men opnåede dog mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 4.7.4 — Ændres som følger:

Således bliver dyrkningen af f.eks. bælgplanter eller salgsafgrøder i dag defineret som en »økologisk prioritet«. Stigningen i antallet af områder, hvor der dyrkes bælgplanter eller salgsafgrøder, må principielt bifaldes, men disse foranstaltninger yder reelt intet Et bidrag til at forbedre biodiversiteten består bl.a. i styrkelsen af jordbundslivet gennem symbiosen af bælgplanter og rhizobium. Også det faktum, at bBrugen af pesticider plantebeskyttelsesmidler på økologiske fokusområder er til dels er tilladt inden for rammerne af de strenge europæiske regler for godkendelse og anvendelse og giver dermed mulighed for at fremme dyrkningen af proteinafgrøder i Europa, er i direkte modstrid med målet om at gøre landbrugspolitikken grønnere: Pesticider bidrager ikke til at øge den biologiske mangfoldighed, tværtimod til dens reduktion.

Begrundelse

Foranstaltningen er stadig først i sit 2. gennemførelsesår. Der foreligger endnu ingen meningsfulde analyser hvad angår biodiversiteten. Den målrettede brug af plantebeskyttelsesmidler kan i visse tilfælde være nyttig, f.eks. for at beskytte nyligt såede og sårbare afgrøder mod ukrudt. I overensstemmelse med artikel 46 i forordning (EU) nr. 1307/2013 skal Kommissionen senest i marts 2017 fremlægge en evalueringsrapport om gennemførelsen af de økologiske fokusområder.

Afstemningsresultat

Stemmer for: 69

Stemmer imod: 96

Hverken for eller imod: 26

Punkt 4.7.4 — Ændres som følger:

Således bliver dyrkningen af f.eks. bælgplanter eller salgsafgrøder i dag defineret som en »økologisk prioritet«. Stigningen i antallet af områder, hvor der dyrkes bælgplanter eller salgsafgrøder, må principielt bifaldes, men disse foranstaltninger yder reelt intet bidrag til at forbedre biodiversiteten. Også det faktum, at brugen af pesticider på økologiske fokusområder til dels er tilladt, er i direkte modstrid med målet om at gøre landbrugspolitikken grønnere: Pesticider bidrager ikke til at øge den biologiske mangfoldighed, tværtimod til dens reduktion. På den anden side er der et stort underskud af EU-dyrkede proteinafgrøder, og et generelt forbud mod brug af pesticider på bælgplanteafgrøder vil øge dette underskud væsentligt.

Begrundelse

Gives mundtligt.

Afstemningsresultat

Stemmer for: 80

Stemmer imod: 105

Hverken for eller imod: 11

Punkt 1.5 — Tekst slettes

EØSU opfordrer til at skabe sammenhæng mellem alle politikområder, som påvirker biodiversiteten. I den forbindelse forventer EØSU, at midtvejsevalueringen af de »økologiske fokusområder« og en eventuel midtvejsevaluering af den fælles landbrugspolitik bliver brugt til at sikre, at den fælles landbrugspolitik fremover bidrager til opfyldelsen af målene for biodiversitet på målrettet vis. For øjeblikket mener EØSU, at der er behov for en ændring af de økologiske fokusområder med hensyn til deres størrelse og kvalitet.

Begrundelse

Den i 2015 indførte grønne omstilling (greening) befinder sig på nuværende tidspunkt kun i sit 2. gennemførelsesår. Der findes derfor endnu ikke tilstrækkeligt pålidelige analyser, der giver mulighed for at drage pålidelige konklusioner på dette område. I overensstemmelse med artikel 46 i forordning (EU) nr. 1307/2013 skal Kommissionen senest i marts 2017 fremlægge en evalueringsrapport om gennemførelsen af de økologiske fokusområder. Herefter skal der udformes passende foranstaltninger på grundlag af disse evalueringsresultater.

Afstemningsresultat

Stemmer for: 57

Stemmer imod: 120

Hverken for eller imod: 11

Punkt 1.5 — Ændres som følger:

EØSU opfordrer til at skabe sammenhæng mellem alle politikområder, som påvirker biodiversiteten. I den forbindelse forventer EØSU, at midtvejsevalueringen af de »økologiske fokusområder« og en eventuel midtvejsevaluering af den fælles landbrugspolitik bliver brugt til at sikre, at den fælles landbrugspolitik fremover bidrager til opfyldelsen af målene for biodiversitet på målrettet vis. For øjeblikket mener EØSU, at der er behov for en ændring af de økologiske fokusområder med hensyn til deres størrelse og kvalitet, idet det samtidig sikres, at de kan integreres bedre i moderne landbrugsmetoder.

Begrundelse

Gives mundtligt.

Afstemningsresultat

Stemmer for: 75

Stemmer imod: 118

Hverken for eller imod: 9

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om vejen fra Paris**(initiativudtalelse)**

(2016/C 487/04)

Ordfører: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Plenarforsamlingens beslutning	26/04/2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedttaget i sektionen	05/09/2016
Vedttaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	129/0/0
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Parisaftalen er en påskønnet global forpligtelse til modvirkning af klimaændringer. Fremtidens opgave bliver at sikre, at aftalen ratificeres, gennemføres og videreudvikles. EØSU vil i denne udtalelse redegøre for sine synspunkter vedrørende de vigtigste tilgange til den langsigtede vej mod en kulstofneutral verden, som aftalen lægger op til.

1.2. De store globale udfordringer kræver et markant kursskifte i Den Europæiske Unions tilgang. I stedet for udelukkende at fokusere på sine egne drivhusgasemissioner bør EU overveje, hvordan Unionen kan bidrage til at realisere de bedste klimaresultater set i et globalt perspektiv. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at udarbejde en langsigtet strategi for, hvordan EU kan udvikle og maksimere sit globale »CO₂-håndaftryk« (carbon handprint) ⁽¹⁾.

1.3. EU bør også være ambitiøs i bestræbelserne på at sikre win-win-win-løsninger med hensyn til de økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at udforme klimastrategien på en måde, der bidrager til at styrke økonomien i EU og øge trivlsen for borgerne, samtidig med at klimaændringerne modvirkes.

1.4. Et globalt engagement er afgørende for at realisere meningsfulde klimapåvirkninger og undgå CO₂-lækage samt udflytning af investeringer og arbejdspladser. EØSU opfordrer Kommissionen til fortsat at engagere sig i aktivt klimadiplomati med det formål at styrke en omfattende gennemførelse af aftalen og tilskynde de store økonomier til at øge deres forpligtelser til et lignende ambitionsniveau som i EU. EØSU opfordrer også Kommissionen til at integrere klimahensyn på alle områder af den eksterne politik, især handels- og investeringspolitik samt udviklingssamarbejde.

1.5. Hvad angår praktiske foranstaltninger kan EU mest effektivt bidrage til bekæmpelsen af klimaændringer gennem eksport af teknologier og løsninger til reduktion af emissioner og øget kulstofdræn, samt ved at producere produkter til verdensmarkedet med lavere emissioner end konkurrenternes. EØSU opfordrer derfor til en målrettet indsats for innovation — fra forskning til markedsadgang — for at sikre, at EU indtager en global førerposition med hensyn til klimaløsninger. Der bør især lægges vægt på potentialet hos SMV'er.

⁽¹⁾ »Håndaftryk« er et mål for den gunstige indvirkning på miljø eller samfund, mens »fodafttryk« måler de negative virkninger i form af f.eks. emissioner. (Norris 2015). »CO₂-håndaftryk« er derfor et mål for den positive indvirkning på klimaet forårsaget af faldende emissioner eller bedre drivhusgasdræn. EU's CO₂-håndaftryk er summen af de positive virkninger af EU's indsats overalt i verden.

1.6. I forbindelse med klimapolitikken interne dimension bør EU målrettet gå efter at blive en »klimaunion«, som er handlingsorienteret, effektiv og konsekvent i sine indenlandske foranstaltninger. Alle kræfter skal nu fokusere på at gennemføre de beslutninger, der er truffet hidtil, hvor både Kommissionen og medlemsstaterne har deres egne særlige roller.

1.7. EØSU opfordrer Kommissionen til at basere den langsigtede strategi på en integreret tilgang. Vejen frem bør udformes som en del af et forbundet indre marked af »unioner«, navnlig på områderne energi, transport, digitalisering, industri, landbrug, kapital og innovation. Der bør også lægges særlig vægt på udfordringerne i forbindelse med bæredygtige fødevarer og betydningen af kulstofdræn.

1.8. Ved gennemførelsen af Parisaftalens målsætninger bør der i maksimalt omfang gøres brug af markeds mekanismer. Et globalt prissystem for CO₂-udledninger ville være en neutral og effektiv metode til inddragelse af alle markedsaktører. EØSU opfordrer Kommissionen til aktivt at undersøge forskellige tilgange og foranstaltninger og til at samarbejde med andre lande om en global prissætning af kulstof.

1.9. Vejen fra Paris mod en kulstofneutral økonomi er ekstremt udfordrende. For at styre omstillingen på en retfærdig og kontrolleret måde og hjælpe virksomheder og borgere med at tilpasse sig ændringerne og udvikle nye løsninger og færdigheder, må der indføres hensigtsmæssige tilpasningsforanstaltninger som en del af klimastrategien.

1.10. Det er civilsamfundspartnerne, der skal realisere omstillingen til en kulstofneutral økonomi gennem deres lokale indsats, mens det er de politiske beslutningstageres opgave at sikre gunstige rammevilkår og finansiering, herunder oplysningskampagner om alle tilgængelige finansieringsmuligheder. Der skal udvikles en strategi for flerniveaustyring for at lette civilsamfundets klimainsats og fjerne hindringerne for denne. EØSU forventer at blive fuldt ud inddraget i udviklingen af denne infrastruktur for mange interessenter samt i udarbejdelsen af EU's langsigtede klimastrategi.

2. EU som en stærk, global klimaaktør

2.1. Resultatet af klimakonferencen i Paris (COP21) var en global aftale om at sætte verden på rette kurs mod at begrænse den globale opvarmning til et godt stykke under 2 °C og fortsætte bestræbelserne på yderligere at begrænse temperaturstigningen til 1,5 °C over det førindustrielle niveau. Dette vil kræve en kæmpe reduktion af de globale emissioner og nødvendiggøre radikale ændringer i samfundene.

2.2. De forestående globale udfordringer kræver et radikalt kursskifte i EU's strategi til modvirkning af klimaændringer. Det er yderst vigtigt, at EU gør en stor indsats for at sikre gennemslagskraft på globalt plan. EU bør derfor stræbe efter at øge sit »CO₂-håndaftryk« i stedet for blot at reducere sit »CO₂-fodaftryk«.

2.3. Et globalt engagement er afgørende for at løse klimaproblemet og undgå CO₂-lækage samt udflytning af investeringer og arbejdspladser. EU har udvist lederskab forud for og under konferencen i Paris, og bør fortsætte i denne ånd med henblik på de kommende partskonferencer. I sit **klimadiplomati** bør EU fokusere på de lande, der har de største drivhusgasemissioner, men også på Unionens hårdeste konkurrenter og de mest lovende partnere set ud fra et økonomisk perspektiv. Klima- og økonomisk diplomati bør således gå hånd i hånd.

2.4. De største udledere af drivhusgasser er Kina, USA og EU, som tegner sig for henholdsvis mere end 25 %, ca. 15 % og ca. 10 % af verdens emissioner. EU's andel af emissionerne forventes at falde til ca. 5 % i 2030. For at udøve maksimal indflydelse på modvirkningen af klimaændringer skal EU derfor gøre alt for at tilskynde andre parter til at øge deres ambitionsniveau.

2.5. I praksis kan EU mest effektivt bidrage til modvirkningen af de globale klimaændringer gennem eksport af **lavemissionsløsninger** samt ved at producere produkter til verdensmarkedet med lavere emissioner end konkurrenternes.

2.6. Ud over USA er Kina og andre lande, der befinder sig i en hurtig udvikling, blevet vigtige leverandører af lavemissionsteknologier. EU har på såvel eksport- som hjemmemarkederne i de seneste 5 år oplevet direkte tilbagegang i visse sektorer, og den tidligere teknologiske førerposition på verdensplan er gået tabt. Juncker-Kommissionen har ganske vist formuleret et mål om at blive verdens nr. 1 inden for vedvarende energikilder, men realiseringen af dette mål fortoner sig i det fjerne.

2.7. Der er et presserende behov for at skabe ny og yderligere fremdrift, således at EU igen kan indtage en førerposition med hensyn til klimaløsninger. De globale muligheder omfatter en bred vifte af teknologier, produkter, tjenesteydelser og ekspertise samt generelle produktions- og forbrugsmodeller. Eksport af knowhow om kulstofdræn, såsom bæredygtig skovforvaltning og skovplantning, bør ligeledes ses som muligheder for opnå en global indvirkning.

2.8. EØSU glæder sig over, at Kommissionen har tilsluttet sig Mission Innovation Initiative iværksat af verdens førende økonomier, som har forpligtet sig til at fordoble deres støtte til forskning i og udvikling af ren energi i de kommende fem år.

2.9. En effektiv **handels- og investeringspolitik** er et vigtigt redskab til at levere kulstoffattige løsninger og fremme udviklingen hen imod en global kulstofneutral økonomi. For at sikre gode resultater skal klimaspørgsmål udgøre en integreret del af forhandlingerne om handels- og investeringsaftaler. Formålet bør være at fjerne hindringer for handelen med klimavenlige produkter, teknologier og løsninger. Aftalen om miljøvarer spiller en vigtig rolle i den forbindelse. Fælles løsninger er også nødvendige for at undgå handelsforvridninger forårsaget af forskelle i klimapolitikker og -krav i de forskellige regioner.

2.10. Hvad angår **udviklingspolitik** blev det nuværende mål på 100 mia. USD årligt, som de udviklede lande har givet tilsagn om til finansiering af klimaforanstaltninger, forlænget indtil 2025 på COP21, og der blev opfordret til udarbejdelse af en praktisk køreplan til opfyldelse af målet. Individuelle lande afgav også løfter om finansielle bidrag. Det er vigtigt, at løfterne holdes, og midlerne bruges på en ansvarlig måde set i et økonomisk, miljømæssigt og socialt perspektiv. Der er behov for oplysningskampagner for at informere om adgangen til finansiering for civilsamfundets aktører, især i udviklingslande, som foreslået af EØSU i forbindelse med EU-Afrika-strategien.

2.11. Teknologisk samarbejde spiller også en rolle i udviklingspolitikken. I den forbindelse skal intellektuelle ejendomsrettigheder (IPR) beskyttes på passende vis, idet de er afgørende for innovation. Det er også vigtigt at sikre, at de leverede løsninger afspejler forholdene i udviklingslandene og — i en ånd af partnerskab — hjælper dem med at fremme kulstoffattig vækst uden at hæmme deres udvikling. Derudover er det nødvendigt med kapacitetsopbygning for at bistå udviklingslandene i deres modvirkning af og tilpasning til klimaforandringer.

2.12. Generelt set bør klimahensyn indarbejdes i alle eksterne EU-politikker med det formål at øge Parisaftalens gennemførelse på globalt plan.

3. På vej mod en mere effektiv klimaunion

3.1. For at skabe et solidt grundlag for at blive en stærk, global aktør bør EU sigte mod at blive en klimaunion, der er fuldt ud effektiv, sammenhængende og troværdig i dens indenlandske foranstaltninger. Klimaunionen skal først og fremmest være en handlingsunion. Alle kræfter skal nu fokusere på at gennemføre de beslutninger, der er truffet hidtil, hvor både Kommissionen og medlemsstaterne har deres egne særlige roller at udfylde.

3.2. Da modvirkning af klimaændringer vedrører alle sektorer i økonomien, skal klimaunionen baseres på en integreret tilgang. Der bør derfor udvikles yderligere klimatiltag som en del af beslægtede »unioner« såsom energiunionen, det fælles europæiske transportområde, det indre marked for varer og tjenesteydelser, det digitale indre marked, den europæiske industripolitik, den fælles landbrugspolitik, kapitalmarkedunionen og innovationsunionen. Der skal ligeledes findes en optimal tilgang til at skabe sammenhæng mellem EU's klimapolitik og den nationale gennemførelse.

3.3. EU bør opfylde sine klimaforpligtelser på en måde, der styrker økonomien og øger borgernes trivsel. Klimapolitikken bør ikke udelukkende ses som et spørgsmål om at skabe balance mellem økonomiske, sociale og miljømæssige dimensioner. Målet skal være win-win-win-løsninger. Med henblik herpå er der brug for at styrke lavemissionsvækst under fuld udnyttelse af mulighederne i tilknytning til f.eks. digitaliseringen, rene teknologier, bioøkonomien og den cirkulære økonomi.

3.4. Ligesom på globalt plan er der også i EU behov for betydelige lavemissions**investeringer**. De klimamæssige aspekter skal præge offentlige investeringsprogrammets finansieringskriterier, herunder anvendelsen af EU's fonde. Offentligt-privat samarbejde, samt den rolle som Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer og Den Europæiske Investeringsbank spiller, er af yderste vigtighed. EØSU bifalder lanceringen af Den Europæiske Portal for Investeringsprojekter og Det Europæiske Centrum for Investeringsrådgivning og understreger, at projekternes tærskler ikke må udelukke mindre projekter.

3.5. Hvad den private sektor angår, stilles der samme krav til lavemissionsinvesteringer som til enhver anden investering. Derfor er det afgørende at have et fordelagtigt, konkurrencedygtigt og stabilt erhvervs-klima for at kunne udnytte de muligheder og det forretningsmæssige potentiale, som modvirkning af klimaændringer tilvejebringer.

3.6. For at positionere sig selv som en global frontløber inden for klimateknologier og -løsninger skal EU investere i rammevilkår, som fremmer **innovation** og omfatter forskning, udvikling, pilotprojekter, demonstration og i sidste ende markedsadgang og international ekspansion. Der skal rettes særlig opmærksomhed mod SMV'ers innovationspotentiale og adgang til det internationale marked. I den forbindelse skal det sikres, at adgangen til finansiering ikke udgør en hindring for SMV'er.

3.7. Da de fleste drivhusgasser stammer fra energiproduktion, står **energi** centralt i omstillingen. Nøgleforanstaltningerne omfatter udskiftning af fossile brændstoffer med lavemissionsenergikilder og forbedring af energieffektiviteten inden for alle sektorer og aktiviteter. Den stigende elektrificering af samfundet — hvor fossile brændstoffer erstattes — kan yde et markant bidrag til at mindske emissionerne. En af de store udfordringer og muligheder ligger i udviklingen af løsninger til oplagring af elektricitet.

3.8. Hvad angår dekarbonisering af **transport**, navnlig vejtransport, er det nødvendigt at iværksætte en bred vifte af foranstaltninger. Elektricitet og alternative energikilder, avancerede biobrændstoffer, forbedret energieffektivitet for køretøjer og logistik, øget brug af kulstoffattige transportformer, samordnet modalitet og offentlig transport samt fysisk planlægning spiller en rolle i omstillingen. Hvad angår søfart og luftfart efterlyser EØSU ambitiøse globale resultater inden for rammerne af IMO og ICAO.

3.9. En vellykket dekarbonisering kræver ligeledes udvikling af **produkter og produktionsmetoder**. De største muligheder ligger i at finde innovative forretningsmodeller og udvikle nye kulstoffattige produkter, hvor hovedfokus er på den service og funktion, de yder. Potentialet i alle sektorer og hos alle aktører bør udnyttes, og de politiske beslutningstagere bør ikke »udpege vindere« ved f.eks. at støtte bestemte sektorer, teknikker eller produkter.

3.10. **Landbrug og skovbrug** er knyttet til klimaændringerne på flere måder. Ud over reduktion af emissioner spiller kulstofbinding en vigtig rolle for modvirkningen af klimaændringer. Dette understreger betydningen af en bæredygtig udnyttelse af skovressourcerne og en korrekt forvaltning af jordbunden. Landbrug og skovbrug står på den anden side over for betydelige udfordringer med hensyn til en tilpasning til klimaændringerne. Der er derfor brug for et indgående forsknings- og udviklingsarbejde i tilknytning til modstandsdygtighed og tilpasningsevne og jordbundens rolle som kulstofdræn.

3.11. Sammenhængen mellem klimaændringer og fødevarer-sikkerhed har afgørende betydning i en situation med hastig befolkningstilvækst. For at imødegå de store udfordringer set i relation til både fødevarer-sikkerhed og modvirkning af klimaændringer er der behov for mere bæredygtige fødevarer-systemer, samtidig med at CO₂-lækage og udflytning af arbejdspladser forhindres.

3.12. **Digitalisering** er et tværgående element i dekarboniseringen af samfundet. Automatisering, robotteknologi og tingenes internet effektiviserer de industrielle processer og logistikken. Intelligente energinet, intelligent mobilitet, intelligente bygninger og intelligente lokalsamfund involverer borgerne i dekarboniseringen og sætter forbrugerne i stand til at blive »prosumenter«, mens digitale platforme giver mulighed for at dele produkter og tjenesteydelser.

3.13. Alt i alt har borgerne en central rolle at spille i omstillingen til en kulstofneutral økonomi. Mere bæredygtige **forbrugsmønstre** og livsstilsændringer, f.eks. med hensyn til ernæring, handel, mobilitet og hobbyer, kan skabe bemærkelsesværdige resultater. Bevidsthedsbevægelse, produktinformation og uddannelse er redskaber, der kan anvendes til at hjælpe borgerne med at træffe oplyste valg.

3.14. For så vidt angår mere specifikke foranstaltninger til sikring af en kulstofneutral fremtid på ovennævnte centrale områder har EØSU udarbejdet flere relevante udtalelser i de seneste år ⁽²⁾.

3.15. Omstillingen til en kulstofneutral økonomi betyder uundgåeligt, at der vil være vindere og tabere. Det er derfor afgørende at styre omstillingen på en retfærdig og kontrolleret måde. Der er behov for passende foranstaltninger til at hjælpe virksomheder og borgere med at **tilpasse sig** den nye situation. Stigende omkostninger og manglende kompetencer er de vigtigste trusler, der skal imødegås. En relevant mulighed er målrettet finansiel støtte, der er baseret på kortlægning af de mest sårbare sektorer og befolkningsgrupper. Dog bør indsatsen generelt være fokuseret på at søge nye løsninger og udvikle kompetencer.

4. Fuld brug af prismetmekanismer

4.1. Markedsmekanismer bør så vidt muligt anvendes ved gennemførelsen af foranstaltninger til opfyldelse af de mål og målsætninger, som de politiske beslutningstagere har fastsat i henhold til Parisaftalen. For at styrke klimaindsatsen på en neutral og effektiv måde er det vigtigt at tilstræbe en global prisfastsættelse af drivhusgasemissioner. For at prissystemet kan fungere korrekt bør modstridende eller overlappende energisubsidier udfases.

4.2. Forskellige systemer til fastlæggelse af prisen på kulstof, hovedsagelig kulstofbeskatning og lofts- og handelsordninger baseret på emissionskvoter, er allerede taget i brug i flere lande og regioner. Tiltag til at forbinde de forskellige systemer er også under overvejelse.

4.3. Hvad angår EU's emissionshandelssystem er prisen på emissionskvoter forblevet uventet lav, idet udbuddet af kvoter klart har oversteget efterspørgslen, og overlappende subsidier har påvirket markedet. Loftet over emissionerne sikrer, at emissionsreduktionsmålet opfyldes, men systemet giver ikke et incitament til at investere i kulstoffattig energi. Dette vil kræve en forøgelse af kulstofprisen, samtidig med at det sikres, at der træffes foranstaltninger til at undgå kulstoflækage.

4.4. Et velfungerende og retfærdigt system for global prissætning af kulstof vil skabe lige konkurrencevilkår for eksportvirksomhederne på verdensmarkederne og dermed mindske risikoen for udflytning af investeringer og arbejdspladser. Desuden vil det fjerne den konkurrencemæssige fordel for importerede varer med lavere priser som følge af mere lempelige klimakrav. Det vil desuden dirigere finansielle midler til udviklingslandene. Derfor bør der arbejdes intensivt for en hensigtsmæssig global ordning. Udvalget minder om, at det derudover — som en foreløbig løsning — støtter en »border carbon adjustment«-mekanisme, indtil en sådan global ordning træder i kraft ⁽³⁾. Imidlertid bør man være opmærksom på de udfordringer og risici, der er forbundet med sådanne mekanismer.

⁽²⁾ Se f.eks. EØSU's udtalelser: »COP21-konklusionernes konsekvenser for den europæiske transportpolitik« (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 10); »Status over energiunionen 2015« (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 117); »Den cirkulære økonomi« (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 98); »En integreret SET-plan« (EUT C 133 af 14.4.2016, s. 25); »En ny udformning af energimarkedet« (EUT C 82 af 3.3.2016, s. 13); »Energieffektivitetsmærkning« (EUT C 82 af 3.3.2016, s. 6); »En ny aftale for energiforbrugere« (EUT C 82 af 3.3.2016, s. 22); »Reformen af ETS« (EUT C 71 af 24.2.2016, s. 57); »Parisprotokollen« (EUT C 383 af 17.11.2015, s. 74); »Konsekvenser af klima- og energipolitikken for landbrugs- og skovbrugssektoren« (EUT C 291 af 4.9.2015, s. 1); »Politikramme for klima- og energipolitikken i perioden 2020-2030« (EUT C 424 af 26.11.2014, s. 39); »Markedsbaserede instrumenter« (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 1).

⁽³⁾ Se »Markedsbaserede instrumenter«, punkt 3.5.1 og 3.5.2 (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 1).

4.5. Man bør nøje undersøge de forskellige forudsætninger for og konsekvenser af et korrekt prissystem. Som minimum vil følgende tilgange og foranstaltninger være værd at undersøge:

- at knytte eksisterende regionale pris- og handelssystemer sammen
- at oprette sektordækkende, internationale emissionshandelssystemer for de mest relevante sektorer.

EØSU opfordrer Kommissionen til aktivt at undersøge forskellige tilgange og foranstaltninger, dele sine erfaringer og samarbejde med andre lande om et globalt system for fastlæggelse af prisen på kulstof.

5. Civilsamfundets mange roller

5.1. Civilsamfundet har en stor rolle at spille på globalt, europæisk, nationalt og lokalt plan i omstillingen til en kulstofneutral verden. Virksomheder, arbejdstagere, forbrugere og borgere er dem, som rent faktisk gør en forskel gennem deres lokale indsats, mens beslutningstagerne bør etablere rammevilkår, der muliggør og tilskynder til denne indsats.

5.2. Der gøres store fremskridt på markederne: Et voksende antal private og institutionelle investorer tager højde for »kulstofrisikoen« ved deres investeringsmål, og der er oprettet klimarelaterede private kapitalfonde. Mange virksomheder fornyer og udvikler deres forretningsaktiviteter og produktporteføljer som reaktion på kundernes og aktionærernes klimarelaterede krav. Nye virksomhedssystemer bliver bygget på tværs af sektorer og mellem store virksomheder og SMV'er.

5.3. På COP21 fremhævede en række vigtige aktiviteter den rolle, som regionale myndigheder, den private sektor og andre aktører fra civilsamfundet spiller for opfyldelsen af klimamålsætningerne og som drivkraft for nye partnerskaber. Den globale klimadagsorden er nødt til at fastholde momentum og sætte yderligere skub i denne form for aktiviteter.

5.4. Som foreslået af EØSU⁽⁴⁾ bør der etableres en koalition af politiske beslutningstagere, administration og civilsamfund med det formål at stimulere og skabe øget bevidsthed om den ikke-statslige klimaindsats på forskellige niveauer, oprette et forum for struktureret dialog og fjerne hindringer, der står i vejen for foranstaltninger. EØSU forventer at blive inddraget fuldt ud i udviklingen af denne form for sammenhængende infrastruktur for mange interessenter.

5.5. For så vidt angår civilsamfundets samarbejde med andre regioner, navnlig i landene i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-landene)⁽⁵⁾ og Middelhavsområdet står klimaproblematikken — sammenholdt med den udfordring, som fødevarer sikkerheden udgør — højt på EØSU's dagsorden.

5.6. EØSU er også interesseret i at samarbejde med Kommissionen om udformningen af EU's langsigtede klimastrategi for, hvordan man bevæger sig i retning af en kulstofneutral verden.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁴⁾ Udtalelse om koalition til sikring af overholdelsen af Parisaftalens forpligtelser, vedtaget den 14. juli 2016 (EUT C 389 af 21.10.2016, s. 20).

⁽⁵⁾ Se resolutionen vedtaget i EU-Afrika-netværket af økonomiske og sociale aktører, juli 2016, Nairobi.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EØSU's synspunkter vedrørende specifikke centrale spørgsmål, der er blevet rejst i forbindelse med forhandlingerne om det transatlantiske handels- og investeringspartnerskab (TTIP)

(initiativudtalelse)

(2016/C 487/05)

Ordfører: **Philippe DE BUCK**

Medordfører: **Tanja BUZEK**

Plenarforsamlingens beslutning	21/01/2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Eksterne Forbindelser
Vedtaget i sektionen	19/07/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	213/23/17
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Forhandlingerne om det transatlantiske handels- og investeringspartnerskab (TTIP) går ind i en afgørende fase i 2016. EU's og USA's chefforhandlere har lovet at fremskynde drøftelserne med henblik på at nå frem til en ambitiøs og vidtrækkende politisk aftale, der identificerer de mulige »landingszoner« på alle områder inden udgangen af den nuværende amerikanske regerings mandatperiode. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) har derfor besluttet at udarbejde en initiativudtalelse om specifikke centrale spørgsmål knyttet til TTIP.

1.2. Denne udtalelse indeholder ikke bemærkninger til den mulige endelige aftale, som forhandlingerne mellem EU og USA vil munde ud i. Det er ikke desto mindre vigtigt at gøre op, i hvilket omfang der er blevet taget hensyn til det europæiske organiserede civilsamfunds synspunkter, sådan som disse især er blevet formuleret i EØSU's udtalelser, i de EU-forslag, som på nuværende tidspunkt er tilgængelige for offentligheden. Dette vil gøre det muligt at fastsætte grundlaget for et styrket partnerskab mellem Kommissionen og det europæiske civilsamfund i forbindelse med udviklingen af EU's handelspolitik.

1.3. EØSU understreger sin institutionelle rolle og fremsætter følgende anbefalinger:

1.4. Lovgivningssamarbejde

1.4.1. TTIP-forhandlingerne skaber nyt momentum for øget lovgivningssamarbejde med højere forventninger. Udvalget konstaterer derfor med tilfredshed, at det foreslåede kapitel forfølger mål for de offentlige politikker og et højt beskyttelsesniveau på en række konkrete områder. EØSU glæder sig også over, at det eksplicit gøres klart, at funktionen og formålet med lovgivningssamarbejdets institutionelle struktur er at støtte og rådgive beslutningstagerne under demokratisk kontrol, og at denne struktur hverken vil have beføjelse til at vedtage retsakter eller træde i stedet for nationale lovgivningsprocedurer.

1.4.2. Udvalget ser dog gerne en klarere definition af »byrdefuld« lovgivning og understreger, at lovgivning, der skal beskytte forbruger-, arbejdstager- og miljørettigheder, ikke skal betragtes som »byrdefulde« per definition.

1.4.3. EØSU opfordrer også til, at kapitlet om god lovgivningspraksis ikke kommer til at begrænse parternes ret til at regulere eller indføre procedurer, der svarer til den amerikanske »notice-and-comment«-proces.

1.4.4. EØSU opfordrer desuden Kommissionen til klart at beskrive ordninger for inddragelsen af repræsentative aktører, især arbejdsmarkedets parter og repræsentanter for civilsamfundet.

1.5. **TBT- og SPS-spørgsmål**

1.5.1. EØSU finder, at forslagene vedrørende standardisering, tekniske bestemmelser, mærkning og etikettering skal ses som vigtige offensive interesser for Den Europæiske Union. Udvalget noterer sig de vigtige bestemmelser vedrørende gennemsigtighed. Det opfordrer dog samtidig til:

— at tage hensyn til EU-standardiseringsorganerne CEN/Cenelec's bekymringer vedrørende risikoen ved gensidig anerkendelse af frivillige standarder

— et mere detaljeret arbejde med hensyn til krav til mærkning og etikettering.

1.5.2. Hvad kapitlet om sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger (SPS) angår, konstaterer EØSU, at det er baseret på WTO's SPS-aftale, som indeholder forsigtighedsprincippet. EØSU ønsker dog yderligere tilsagn om, at EU's fødevarerlovgivning ikke vil blive ændret og at EU vil opretholde sine restriktioner for hormoner, væksthæmmere og genmodificerede organismer.

1.6. **Told og handelslettelser**

1.6.1. EØSU anerkender betydningen af handelslettelser, især for små virksomheder, og hilser Kommissionens forslag til kapitel velkommen. Der er dog brug for yderligere forenkling af toldprocedurerne og for en afklaring af bestemmelserne vedrørende sanktioner og ansvar for overtrædelser af toldlovgivningen.

1.7. **Tjenesteydelser**

1.7.1. EØSU bifalder EU's meningsfulde forpligtelser i kapitlet om tjenesteydelser og slår på ny til lyd for øget markedsadgang på forbunds- og delstatsniveau, såvel som for øget lovgivningsmæssigt samarbejde — i erkendelse af, at øget markedsadgang bl.a. afhænger af et sådant samarbejde — og gentager sin anmodning om at bevare offentlige tjenester i overensstemmelse med TEUF. EØSU gentager desuden, at audiovisuelle tjenester ikke er med i forhandlingsmandatet og derfor ikke bør indgå i nogen forpligtelser. Det støtter også Kommissionens beslutning om at stille forhandlingerne om markedsadgang for finansielle tjenester i bero, indtil USA's forhandlere klart er enige i at indlede drøftelser om lovgivningsmæssigt samarbejde med henblik på at øge beskyttelsesniveauet og den finansielle stabilitet i denne sektor. EØSU slår også til lyd for en eksplicit og detaljeret formulering vedrørende en bredt defineret undtagelse af offentlige tjenesteydelser for at sikre, at alle offentlige tjenesteydelser, der er genstand for outsourcing eller finansieres af staten eller private organisationer (hvad enten disse er almennyttige eller ej), vil være udelukket fra aftalen.

1.8. **Handel og bæredygtig udvikling**

1.8.1. EØSU hilser den omfattende og detaljerede rækkevidde af Kommissionens forslag vedrørende handel og bæredygtig udvikling velkommen, men minder samtidig om, at den reelle værdi af disse bestemmelser først og fremmest afhænger af muligheden for at håndhæve dem effektivt. EØSU slår til lyd for en effektiv håndhævelsesmekanisme og en stærk overvågningsmekanisme via civilsamfundet. EØSU er ikke i stand til at udtale sig om håndhævelsesforanstaltningerne knyttet til kapitlet om bæredygtig udvikling i TTIP, da tekstforslaget vedrørende håndhævelse er blevet forsinket. Det er vigtigt, at Kommissionen er i dialog med civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter om disse forslag for at sikre, at de udformes, så de bliver effektive i praksis. EØSU forbeholder sig muligheden for at kommentere disse elementer, når de er blevet offentliggjort.

1.9. Investeringsbeskyttelse

1.9.1. EØSU hilser forslaget om at reformere investeringsbeskyttelsessystemet og målet om at etablere en permanent multilateral investeringsdomstol til erstatning for private voldgiftsretter velkommen. For EØSU at se er der dog stadig, som anført i punkt 8.8, nogle afgørende punkter, der giver anledning til bekymring, og som må tages op. Udvalget opfordrer Kommissionen til at udarbejde en konsekvensanalyse af det nye investeringsdomstolssystems omkostninger og funktion.

2. Baggrund

2.1. Siden TTIP-forhandlingerne blev indledt i juni 2013 har EØSU spillet en vigtig rolle, idet det har formuleret det organiserede civilsamfunds holdning og udarbejdet udtalelser om specifikke elementer i TTIP-forhandlingerne⁽¹⁾, om investeringsbeskyttelse og tvistbilæggelse mellem investorer og stater (ISDS)⁽²⁾ og om TTIP's indvirkning på SMV'erne⁽³⁾. I mellemtiden har Kommissionen offentliggjort sin vigtige meddelelse »Handel for alle«⁽⁴⁾, der fastsætter betingelserne for kommende handels- og investeringsaftaler. EØSU støttede tilgangen i meddelelsen i sin udtalelse⁽⁵⁾. Udvalget er også ivrigt efter i samarbejde med de andre EU-institutioner at bidrage til en oplyst debat i civilsamfundet om TTIP gennem en række TTIP-relaterede aktiviteter såsom afholdelse af høringer og EØSU-medlemmers besøg i USA.

2.2. EØSU konstaterer, at TTIP-forhandlingerne bliver ført på en mere gennemsigtig måde end tidligere handels- og investeringsforhandlinger: De er de første, hvor Rådets mandat og EU's synspunkter og flere skriftlige forslag er blevet offentliggjort. Der er blevet nedsat en rådgivningsgruppe med eksperter, der repræsenterer en bred vifte af interesser — forbrugere, fagforeninger, virksomheder, miljø og folkesundhed — med henblik på at yde rådgivning af høj kvalitet på de områder, der forhandles om, til EU's handelsforhandlere. Udvalget beklager pga. sin institutionelle rolle, at det ikke formelt er blevet inddraget i den specifikke rådgivningsgruppe for TTIP⁽⁶⁾. Kommissionen har oprettet et særligt websted for TTIP, som giver adgang til faktablade og læseguides, EU's positionspapirer (der redegør for og beskriver Den Europæiske Unions generelle holdning til et givet emne), EU's skriftlige forslag (der er Den Europæiske Unions oprindelige forslag til lovtekster vedrørende emner under TTIP) og EU's oplæg vedrørende markedsadgang for tjenesteydelser. EØSU bifalder Kommissionens forslag om at oprette et civilsamfundsforum, som skal sammensættes af repræsentanter for uafhængige civilsamfundsorganisationer, herunder deltagere i de nationale rådgivende grupper, med det formål at føre en dialog om gennemførelsen og anvendelsen af aftalen.

2.3. Denne udtalelse bygger på resultaterne af tidligere udtalelser og tilskynder til, at fordelene ved TTIP bliver ligeligt fordelt mellem erhvervslivet (herunder SMV), arbejdstagere, forbrugere og borgere, samt at bevarelse af de gældende høje standarder i EU bliver en forudsætning for godkendelse af aftalen. EØSU finder det vigtigt at kommentere allerede offentliggjorte EU-holdninger og skriftlige forslag for et udvalgt antal kapitler for at undersøge, i hvilket omfang de lever op til disse forudsætninger og identificere det europæiske civilsamfunds vigtigste interessepunkter og bekymringer. EØSU har navnlig valgt at centrere sin analyse om forslagene vedrørende lovgivningssamarbejde, herunder god lovgivningsmæssig praksis (offentliggjort den 21. marts 2016), tekniske handelshindringer (TBT) og sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger (SPS) (begge offentliggjort i januar 2015), told og handelslettelser (offentliggjort i januar 2015 og ændret i marts 2016), tjenesteydelser (offentliggjort i juli 2015), bæredygtig udvikling (offentliggjort i november 2015) og investering (offentliggjort i november 2015). Denne udtalelse tager stilling til dokumenter, der er offentliggjort før 14. juli 2016.

⁽¹⁾ Se EØSU's initiativudtalelse om transatlantiske handelsforbindelser og EØSU's synspunkter om øget samarbejde og en eventuel frihandelsaftale mellem EU og USA (EUT C 424 af 26.11.2014, s. 9).

⁽²⁾ EØSU's initiativudtalelse om investorbeskyttelse og tvistbilæggelse mellem investor og stat under EU's handels- og investeringsaftaler med tredjelande (EUT C 332 af 8.10.2015, s. 45).

⁽³⁾ Se EØSU's initiativudtalelse om TTIP og dets indvirkning på SMV'erne (EUT C 383 af 17.11.2015, s. 34).

⁽⁴⁾ Europa-Kommissionens meddelelse »Handel for alle — En mere ansvarlig handels- og investeringspolitik« (COM(2015) 497 final).

⁽⁵⁾ Se EØSU's udtalelse om handel for alle — en mere ansvarlig handels- og investeringspolitik (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 123).

⁽⁶⁾ Ibid.

2.4. Det skal bemærkes, at Kommissionen den 14. juli 2016 offentliggjorde et forslag til den institutionelle struktur for aftalen ⁽⁷⁾, som omfatter etablering af nationale rådgivende grupper bestående af repræsentanter for civilsamfundet med kompetence til at rådgive parterne om aftalens anvendelse. Udvalget glæder sig over, at de nationale rådgivende gruppers mandat er udvidet til at omfatte ethvert relevant spørgsmål i medfør af aftalen, men beklager dog, at det fælles møde, som de to grupper skal afholde på eget initiativ, ikke udtrykkeligt omtales i EU-forslaget, og at civilsamfundsforummet kun kan indkaldes af det fælles udvalg. Møderne i civilsamfundsforummet bør give medlemmerne af de to nationale rådgivende grupper mulighed for at samarbejde om fælles anbefalinger til parterne.

2.5. I den forbindelse beklager EØSU dybt, at når forhandlingerne i en sidste fase vil foregå på grundlag af konsoliderede tekster, vil det hidtidige høje gennemsigtighedsniveau blive alvorligt undermineret, med mindre USA går med til at offentliggøre teksterne eller som et minimum forelægge dem for EU's rådgivningsgruppe. EØSU opfordrer Kommissionen til fortsat at gøre sit bedste for at bringe dette spørgsmål op over for sin modpart.

3. Lovgivningssamarbejde

3.1. Lovgivningssamarbejde er en af TTIP's tre søjler (de andre er markedsadgang og -regler). Det består af fire elementer: horisontale aspekter (der omfatter dels en sektion om »sammenhæng i lovgivningen« og »god lovgivningspraksis« dels en sektion om »lovgivningssamarbejde« mellem lovgivere), tekniske handelshindringer (TBT)), fødevarerikkerhed og dyre- og plantesundhed (SPS) samt sektorbilag. Formålet med dette afsnit er at kommentere det første af disse elementer, altså de horisontale aspekter. Det følgende afsnit vil behandle TBT og SPS.

3.2. Lovgivningssamarbejde er blevet udpeget til et af TTIP's centrale mål, da det kan spille en vigtig rolle for fremme af handel og investeringer samt forbedre konkurrenceevnen hos især små virksomheder. Navnlig små og mellemstore virksomheder forventer, at der åbner sig nye muligheder, eftersom de ikke som de store virksomheder råder over de fornødne ressourcer til at operere i to miljøer med forskellige lovgivninger på begge siden af Atlanten. Samtidig vil større kompatibilitet mellem reguleringsordninger give store virksomheder mulighed for at udnytte stordriftsfordele mellem Europa og USA.

3.3. Bestræbelserne i retning af samarbejde om lovgivning er ikke af ny dato ⁽⁸⁾. TTIP-forhandlingerne skaber nyt momentum for øget lovgivningssamarbejde med højere forventninger. EØSU mener ikke, at det er så ligetil at vurdere fordelene ved øget samarbejde på lovgivningsområdet, især fordi disse vil afhænge af, hvilken grad af samarbejde man enes om under forhandlingerne. Kommissionens foreløbige tekniske rapport om bæredygtighedsvurderingen anslår, at 76 % af konsekvenserne af TTIP vil være et resultat af det lovgivningsmæssige samarbejde, mens 24 % af de samlede konsekvenser vil stamme fra toldnedsættelse ⁽⁹⁾.

3.4. EØSU finder det dog vigtigt, at der indføres en beskyttelse, som sikrer, at lovgivningssamarbejdet ikke bruges til at underminere sociale, arbejdsmæssige, forbruger- og miljømæssige standarder, men snarere sigter mod at forbedre dem. Hvis disse betingelser er opfyldt, vil fordelene ikke kun blive økonomiske, men kan også lette lovgivernes bestræbelser på at opfylde mål for den offentlige politik.

3.5. Bevarelse af EU's høje beskyttelsesniveauer var et kardinalpunkt for EØSU. Det nuværende forslag til artikel x1b i kapitlet om lovgivningssamarbejde dækker forfølgelse af mål for de offentlige politikker og et højt beskyttelsesniveau for bl. a. folkesundhed, menneskers, dyrs og planters liv og sundhed; sundhed og sikkerhed; arbejdsvilkår; dyrevelfærd; miljøet; forbrugere; social beskyttelse og social sikkerhed; personlige data og cybersikkerhed; kulturel mangfoldighed og finansiell stabilitet.

⁽⁷⁾ Se http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154802.pdf.

⁽⁸⁾ F.eks. Det Transatlantiske Økonomiske Råd, der blev nedsat i 2007, samt Samarbejdsforummet på Højt Niveau og Forummet på Højt Niveau om Reguleringssamarbejde.

⁽⁹⁾ Ecorys, *Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA — Draft Interim Technical Report*, s. 18 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

3.6. EØSU er dog nervøs for, at dette kan blive undermineret af artikel x1d, der fastsætter som et mål at »reducere unødvendigt byrdefulde [...] lovkrav«⁽¹⁰⁾. EØSU er bekymret for, at en sådan formulering kan blive tolket i retning af, at bestemmelser, der skal beskytte forbruger-, arbejdstager- og miljørettigheder, kan betragtes som »byrdefulde« per definition.

3.7. EØSU ønsker derfor kraftigt at slå fast, at beskyttelse af de gældende høje standarder er et grundlæggende krav, og at formålet med lovgivningssamarbejde ud over at øge handelsmulighederne også bør være at forbedre sikkerhed, sundhed og økonomisk og social velstand for borgerne på begge sider af Atlanterhavet. Et tilsagn herom bør bekræftes i en meget klar og detaljeret formulering i den endelige aftale. EØSU er bekymret over EU-forslaget om god lovgivningspraksis. Samarbejdet på lovgivningsområdet bør handle om at forbedre dialogen mellem de regulerende myndigheder ikke om at påvirke den anden parts lovgivningsprocesser. EØSU opfordrer Kommissionen til at præcisere afsnittet om god lovgivningspraksis i sit forslag.

3.8. I den forbindelse mener EØSU ikke, at det nuværende forslag til kapitel om god lovgivningspraksis, der bemærker, at parterne skal undersøge »ikke-lovgivningsmæssige alternativer (herunder muligheden for ikke at lovgive) [...], som kan opfylde målet med den pågældende retsakt«, kan opfattes som begrænsende for parternes ret til at regulere. For at skabe større sikkerhed bør aftaleteksten præcisere, at denne bestemmelse ikke må begrænse parternes ret til at regulere. Udvalget gør endvidere opmærksom på, at artikel 6 i forslaget (om høring af aktører) ikke kan ses som en pendant til den amerikanske »notice-and-comment«-proces.

3.9. Efter EØSU's mening skal udvikling af handlen derfor fortsat være et centralt mål. Det er vigtigt, at TTIP-forhandlingerne støtter fjernelsen af unødige barrierer for handlen⁽¹¹⁾.

3.10. EØSU glæder sig over, at Kommissionens nuværende forslag eksplicit gør det klart, at den institutionelle strukturs funktion og formål er at støtte og rådgive beslutningstagerne under demokratisk kontrol af Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union⁽¹²⁾. Den almindelige lovgivningsproces må ikke bliver undermineret, og forsinkelser eller lovgivningsmæssig nervøsitet skal undgås. EØSU hilser den foreslåede artikel 1 velkommen. Såvel retten til at regulere som retten til at fastsætte beskyttelsesniveauet bliver herved stadfæstet. Det er imidlertid vigtigt, at forslaget fastlægger sammensætningen af og reglerne for arbejdet i de forskellige udvalg og arbejdsgrupper. EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre sammenhæng og konsekvens mellem de horisontale kapitler for reguleringssamarbejde, TBT, kapitlerne om SPS og sektorbilagene.

3.11. Man skal sørge for dialog i begyndelsen af lovgivningsprocessen, fordi det øger chancen for at nå frem til politiske løsninger, bl.a. omfattende grænseoverskridende hensyn. Inddragelse af aktører i kraft af en gennemsigtig procedure, der er et centralt princip for en god lovgivningsproces i EU, må beskrives i detaljer i Kommissionens forslag. For at lovgivningssamarbejdet kan munde ud i et inklusivt resultat og forslag til lovgiverne er det nødvendigt med en struktureret og afbalanceret inddragelse af aktører, herunder navnlig virksomheder, forbrugerne, miljøgrupper og arbejdstagerne.

3.12. For at sikre konkrete fremskridt skal man sørge for tidlige konsultationer om lovgivningsaktiviteter mellem lovgiverne i EU og USA. Drøftelser i en tidlig fase af beslutningsprocessen forventes at ville øge chancerne for vedtagelsen af interoperable bestemmelser i fremtiden og at gøre det muligt for markedsdeltagerne at overholde lovgivningen begge steder samtidig. Lovgiverne skal imidlertid betragte det som frivilligt at indgå i en dialog eller at svare på bemærkninger fra modparter eller berørte personer for at undgå, at lovgivningsarbejdet dæmpes.

3.13. EØSU opfordrer Kommissionen til klart at beskrive ordninger for såvel ovennævnte dialog som inddragelsen af repræsentative aktører, især arbejdsmarkedets parter og repræsentanter for civilsamfundet. Det skal klart garanteres, at relevante aktører vil få mulighed for at bidrage til en åben dialog via en veldefineret procedure, som behandler alle lige og forhindrer forsinkelser i lovgivningsprocessen. For EU's vedkommende bør åbenhedsregistret overvejes, når det gælder fastsættelsen af aktørers relevans og repræsentativitet.

⁽¹⁰⁾ EU's reviderede skriftlige forslag vedrørende lovgivningssamarbejde, offentliggjort den 21. marts 2016 (<http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/154377.htm>).

⁽¹¹⁾ Sociaal-Economische Raad (SER), Advisory Report 16/04E on TTIP (<https://www.ser.nl/~media/files/internet/talen/engels/2016/ttip.ashx>).

⁽¹²⁾ Se udtalelse fra det franske økonomiske, sociale og miljøpolitiske råd: Conseil économique social et environnemental français, »Les enjeux de la négociation du projet de Partenariat transatlantique pour le commerce et l'investissement (PTCI)« (http://www.lecese.fr/sites/default/files/pdf/Avis/2016/2016_01_projet_partenariat_tranatlantique.pdf).

4. TBT- og SPS-spørgsmål

4.1. EØSU glæder sig over, at WTO's TBT-aftale er indskrevet i sin helhed i forslaget. Det foreslåede TBT-kapitel omhandler nogle tekniske krav (teknisk forskrifter og standarder) samt krav til overensstemmelsesvurdering. EØSU finder, at forslagene vedrørende standardisering, tekniske bestemmelser, mærkning og etikettering skal ses som vigtige offensive interesser for Den Europæiske Union. Det er vigtigt, at disse forslag ikke bliver brugt til at give køb på reguleringer, som er nødvendige for sundhed og sikkerhed samt social beskyttelse.

4.2. EØSU noterer sig de vigtige bestemmelser om gennemsigtighed: det gentager pligten til at meddele foranstaltninger til WTO, forsyne modparten med information, give mulighed for skriftlige bemærkninger og at svare på sådanne bemærkninger. Det fastsætter, at alle tekniske bestemmelser, hvad enten de er nye eller allerede eksisterende, skal offentliggøres i et register. Det samme gælder standarder, som der henvises til i tekniske bestemmelser (langt de fleste standarder anvendes af industrien, men lovgiverne refererer ikke til dem (bruger dem ikke) i de tekniske bestemmelser).

4.3. For så vidt angår standardisering, bifalder EØSU samarbejdet mellem standardiseringsorganer og de begrænsede principper for gensidig accept. EØSU har dog noteret sig de betænkeligheder vedrørende risiciene ved gensidig accept af frivillige standarder, som CEN/Cenelec har givet udtryk for i forbindelse med TTIP. EØSU anmoder Kommissionen om at overveje forslagene fra EU's standardiseringsorganer og om at sikre sig, at EU's interesser varetages. Garanti for, at alle relevante aktører kan bidrage til udviklingen af nye standarder, er ligeledes vigtig.

4.4. Standardiseringssystemerne i USA og EU er indbyrdes meget forskellige. Navnlig findes princippet »ét produkt, én overalt accepteret standard«, der udgør en søjle på EU's indre marked, ikke i USA. Når en ny standard vedtages i Europa, trækkes nationale standarder, der er i konflikt med den nye standard, tilbage. I USA sameksisterer forskellige standarder på markedet, hvilket gør det svært for SMV'er at forstå, hvilken standard der bedst passer til deres sortiment. Med henblik på at øge gennemsigtigheden og gøre livet lettere for små virksomheder er det afgørende vigtigt at oprette en helpdesk i USA, der kan støtte europæiske virksomheder, som ønsker at eksportere til det amerikanske marked. Der er ofte tale om små virksomheder med begrænsede ressourcer, men med et højt specialiseringsniveau på et nichemarked, som udgør grundlaget for deres konkurrencedygtighed.

4.5. EØSU beklager, at nøgleområder som elektrisk sikkerhed, elektromagnetisk kompatibilitet, maskiner og telekommunikation, hvor EU har en klar offensiv interesse, kun er udpeget til prioriterede områder for fremtidige overvejelser. Disse områder burde figurere blandt de konkrete resultater af forhandlingerne vedrørende overensstemmelsesvurdering.

4.6. EØSU er ligeledes ked af, at der i afsnittet om mærkning og etikettering ikke udpeges nogen prioriterede områder for det fremtidige arbejde og at der ikke er nogen pejlemærker hverken for tidshorisonten for den kommende revision af kravene til mærkning og etikettering eller for medtagelsen af resultater af forhandlingerne i enkeltsektorer.

4.7. Det foreslåede kapitel om SPS er baseret på WTO-aftalen om SPS og vedrører EU's skriftlige forslag til drøftelserne med USA under forhandlingsrunderne den 29. september til den 3. oktober 2014. Disse skriftlige forslag blev offentliggjort den 7. januar 2015.

4.8. WTO's SPS-aftale, som dækker anvendelsen af regulering vedrørende fødevarer sikkerhed og dyre- og plantesundhed, indeholder forsigtighedsprincippet (artikel 5, stk. 7), som nu også er indskrevet i Lissabontraktaten. Dette må ikke være til forhandling og bør derfor ikke være en del af aftalen. EØSU glæder sig således i høj grad over EU's forsikringer om, at TTIP ikke vil ændre på eksisterende fødevarerlovgivning, at EU vil beholde sine restriktioner for hormoner og væksthæmmere i kød og at TTIP ikke vil pille ved EU's lovgivning om genmodificerede organismer.

5. Told og handelslettelser

5.1. Da en stor del af handlen over Atlanten er varehandel, vil enhver bestræbelse på at forbedre toldprocedurer have en stærk indflydelse på den bilaterale handel, ikke mindst for små virksomheder.

5.2. EØSU hilser de nye forslag velkommen, idet de har til formål at lette toldprocedurerne, herunder især: indførelsen af en kvikskranke på begge sider af Atlanten, øget samordning vedrørende internationale standarder og udviklingen af et program for samarbejde om handelslettelser, dataharmonisering og -tilpasning, forpligtelse til en vurdering af, hvilke data der skal tilpasses, udvidelse af Det Blandede Toldsamarbejdsudvalgs ansvarsområde til også at fungere som »specialiseret toldudvalg« med hensyn til en række endnu ikke definerede områder og forhåndsafgørelser.

5.3. EØSU opfordrer Kommissionen til at afklare de elementer, som er særligt vigtige for EU-virksomheder og som endnu ikke er tilstrækkeligt klare i den foreliggende tekst, såsom bagatelværdien, fjernelse af alle ekstragebyrer og spørgsmålet om sanktioner og ansvar for overtrædelser af toldlovgivningen.

6. Tjenesteydelser

6.1. I sit oplæg om tjenesteydelser tilbyder EU meningsfulde forpligtelser inden for sektorer, der er centrale for fremme af Europas konkurrenceevne og vækst (den digitale sektor og sektoren for telekommunikation), fremskyndelse af integrationen af globale værdikæder (transport, kurertjenester, tjenester til virksomheder og liberale tjenesteydelser) eller berører vigtige økonomiske sektorer (byggesektoren, detailhandel, energi).

6.2. EØSU konstaterer endvidere med tilfredshed, at EU's oplæg foreslår en ramme, der skal fremme en retfærdig, gennemsigtig og konsistent ordning for parternes gensidige anerkendelse af faglige kvalifikationer og opstiller de generelle vilkår for forhandling af aftaler om gensidig anerkendelse, som er af stor betydning for at sikre bedre markedsadgang for tjenesteudbydere fra EU.

6.3. EØSU gør på ny opmærksom på tre hovedaspekter i forbindelse med tjenesteydelser: behovet for at øge markedsadgangen både på føderalt niveau og på statsniveau; anerkendelse af, at markedsadgang også afhænger af øget lovgivningsmæssigt samarbejde; behovet for at bevare de særlige kendetegn ved offentlige tjenester i overensstemmelse med TEUF.

6.4. EØSU understreger, at Kommissionen bør sikre, at TTIP, når det gælder tjenesteydelser, kommer til at gå længere end eksisterende aftaler som GATS og TISA, og at der indgås specifikke aftaler om at fjerne mange diskriminatoriske hindringer i USA.

6.5. EØSU fremhæver et særligt spørgsmål, som Kommissionen bør tage hensyn til og som vedrører ulige markedsadgang: Amerikanske virksomheder kan drage fordel af EU's indre marked, mens EU-virksomheder møder et opsplittet amerikansk marked, eftersom en stor del af servicesektoren reguleres på delstatsniveau. EØSU henleder opmærksomheden på, at USA opretholder visumpligt for statsborgere fra visse EU-medlemsstater, selv om amerikanske borgere ikke behøver visum for at rejse til EU. Denne forskelsbehandling af EU-borgere skader de bilaterale forbindelser.

6.6. EØSU har følgende bemærkninger til enkeltsektorer:

— audiovisuelle tjenester er ikke med i forhandlingsmandatet og bør derfor ikke indgå i nogen forpligtelser

— adgang til markedet for finansielle tjenester bør stilles i bero, indtil USA's forhandlere klart er enige i at indlede drøftelser om lovgivningsmæssigt samarbejde. Et sådant lovgivningssamarbejde bør have til formål at øge beskyttelsesniveauer og finansiell stabilitet

— offentlige tjenesteydelser bør beskyttes fuldt ud, eftersom de sikrer de eksisterende høje standarder for levering af essentielle og følsomme tjenester til borgerne. I dette øjemed bør der indføres klare og bredt definerede undtagelser.

6.7. Hvad offentlige tjenesteydelser angår, skriver EØSU i sin udtalelse om handel for alle, at beskyttelse af offentlige tjenesteydelser i handelsaftaler »bedst kan gøres ved hjælp af en positivliste for både markedsadgang og national behandling«. Det nuværende EU-oplæg om tjenesteydelser til TTIP indeholder en helt ny hybridtilgang til lister over tjenesteydelser, der kan give anledning til betydelig usikkerhed.

6.8. Bilag III vedrørende markedsadgang indeholder en positivliste med samme ordlyd som i EU's GATS-liste, hvor »offentlig forsyningsvirksomhed findes i sektorer som f.eks. videnskabelig og teknisk rådgivning, F&U-tjenesteydelser i forbindelse med samfundsvidenskab og humanistiske videnskaber, teknisk afprøvning og analyse, miljø, sundhedsvæsen, transport og hjælpetjenesteydelser for alle transportformer«. Eksklusive rettigheder til sådanne tjenesteydelser indrømmes ofte til private operatører, f.eks. sådanne, som de offentlige myndigheder har indrømmet koncessioner forbundet med specifikke serviceforpligtelser. Da der også ofte findes offentlig forsyningsvirksomhed på niveauer under centraladministrationen, er en detaljeret og udtømmende opregning ikke praktisk mulig⁽¹³⁾. Bestemmelsen om offentlig forsyningsvirksomhed, der gør det muligt at bevare monopolistiske strukturer, har flere mangler, heriblandt at dens anvendelsesområde ikke dækker begrænsninger såsom tests af økonomiske behov eller kvoter. EØSU ønsker at understrege, at undtagelsen for offentlig forsyning skal gælde for alle former for forsyning.

6.9. EØSU slår til lyd for en eksplicit og detaljeret formulering vedrørende undtagelse af offentlige forsyningsvirksomheder i bilag III for at sikre, at alle offentlige tjenesteydelser, der er genstand for outsourcing eller finansieres af staten eller private organisationer (hvad enten disse er almenyttige eller ej), vil være udelukket fra aftalen.

6.10. Selv om stilstand- og spærrebestemmelser ikke gælder for bilag II, er EØSU bekymret for, at forhandlinger kan resultere i, at EU's betænkeligheder, der i øjeblikket er opført i dette bilag, bliver flyttet til bilag I, hvilket kan forhindre, at liberalisering bliver afviklet. I den forbindelse støtter EØSU udsagnet i det nederlandske sociale og økonomiske råds høringsrapport: »Regeringer skal fortsat frit — i henhold til deres egne præferencer — kunne erklære visse tjenesteydelser for at være »almen offentlig interesse«⁽¹⁴⁾.

6.11. EØSU er også bekymret over, at statsregulering af tjenesteydelser, som ikke er specificeret klart i bilag I og bilag II, kan blive genstand for eventuelle anfægtelser fra den amerikanske regerings side gennem mellemstatslige retstvister for overtrædelse af bestemmelser om national behandling eller forpligtelser over for mestbegünstigede nationer eller gennem investeringsdomstolssystemet.

6.12. EØSU beklager, at markedsadgang for tjenesteydelser er forsømt i forhold til andre kapitler, og opfordrer Kommissionen til at øge sin indsats for at fjerne de tilbageværende hindringer for markedsadgang i USA. USA opretholder fortsat et totalforbud i henseende til skibsfart. Der er loft over udenlandske egenandele inden for luftfart på 25 % og inden for telekommunikation på 20 %, og betydelige hindringer »bag grænserne« inden for telekommunikation og satellittjenester. Der er en meget lang liste af krav om statsborgerskab f.eks. inden for bankvirksomhed, forsikring og regnskab. Der er krav om bopæl for retlige tjenester, regnskab, ingeniørarbejder og forsikringstjenester. Krav om lokal tilstedeværelse findes f.eks. for retlige tjenester, regnskab og forsikring, og der er krav til selskabsform inden for forsikring m.m.

7. Bæredygtig udvikling

7.1. TTIP giver parterne mulighed for at fremme bæredygtighed gennem handel og for at gå længere end nogen af parternes tidligere handelsaftaler har gjort med hensyn til bæredygtighedsmål. I udtalelserne REX/390 og REX/449⁽¹⁵⁾ opfordrede EØSU til at indføje et solidt kapitel om handel og bæredygtig udvikling som en vigtig del af aftalen, og udvalget bifalder derfor den vidtgående og detaljerede rækkevidde af forslaget. Men efter EØSU's mening afhænger den reelle værdi af disse bestemmelser først og fremmest af muligheden for i sidste ende at kunne håndhæve dem effektivt.

7.2. Ifølge udtalelsen REX/390 bør civilsamfundet have en stærk fælles overvågningsmekanisme, som bør udgøre en helt central del af aftalen. EØSU støtter derfor fuldt ud EU-kommissær Cecilia Malmströms erklæring om, at der er brug for effektive overvågningsmekanismer i kapitlet om bæredygtig udvikling⁽¹⁶⁾. EØSU er ligeledes enig i anbefalingerne i det nederlandske økonomiske og sociale udvalgs høringsrapport og det franske økonomiske og sociale råds udtalelse om »muligheden for at pålægge parterne effektive sanktioner, hvis det er nødvendigt«⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Services and Investment offer of the European Union (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/july/tradoc_153670.pdf).

⁽¹⁴⁾ Se fodnote 11.

⁽¹⁵⁾ Se fodnote 5.

⁽¹⁶⁾ Cecilia Malmströms erklæring af 17. november 2015, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/november/tradoc_153968.pdf.

⁽¹⁷⁾ Se fodnote 12 og 11.

7.3. EØSU roser Kommissionens vidtrækkende tilsagn om høje standarder for arbejdsmarkedet og miljøet. EØSU glæder sig over, at retten til at regulere og fastsætte høje beskyttelsesniveauer bekræftes i præambelen til aftalen og i en særskilt artikel i kapitlet om bæredygtig udvikling.

7.4. EØSU havde ønsket en bekræftelse på parternes tilsagn om at gennemføre og håndhæve deres arbejdsmarkedslovgivning effektivt samt på deres forpligtelser som følge af deres medlemskab af ILO. Udvalget bifalder derfor indføjelser af bindende bestemmelser vedrørende beskyttelse af centrale arbejdsmarkedsstandarder som f.eks. foreningsfrihed og retten til kollektive overenskomstforhandlinger gennem oprettelse og medlemskab af fagforeninger, udryddelse af tvangsarbejde, effektiv afskaffelse af børnearbejde samt ligestilling og ikkediskrimination i forbindelse med ansættelse og beskæftigelse. EØSU bifalder endvidere, at parternes tilsagn om at sikre anstændige arbejdsvilkår og sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen ligeledes er blevet indføjet. Med henblik på at gøre disse bestemmelser for bæredygtig udvikling bindende må »tretrinsraketten« med regeringshøringer, nationale rådgivende grupper og ekspertpaneler, der inddrager ILO, og aftalens generelle bestemmelse om tvistbilæggelse gennemføres.

7.5. Med hensyn til miljøaspekterne falder tilføjelser af en bestemmelse om handel i tilknytning til en i miljømæssig henseende forsvarlig forvaltning af kemikalier og affald godt i tråd med civilsamfundets interesser. Udvalget bifalder derfor tilføjelser af bestemmelser i aftalen, som har til formål at forebygge eller minimere negative følger for menneskers sundhed og miljøet, når det gælder kemikalier og affald. EØSU bifalder ligeledes parternes tilsagn om en bæredygtig forvaltning af skovene og den gensidige anerkendelse af de meget negative virkninger af ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri.

7.6. Samarbejde mellem parterne om handelsrelaterede aspekter af arbejdsmarkeds- og miljøpolitikker er en kærkommen tilføjelse til forslaget. EØSU støtter anerkendelsen af, at det er vigtigt at samarbejde om fremme af anstændigt arbejde i globale forsyningskæder og om at udarbejde strategier og politikker, der kan befordre handlens bidrag til ressourceeffektivitet samt grøn og cirkulær økonomi⁽¹⁸⁾.

7.7. Målsætningen om at beskytte arbejdstagerrettigheder og miljøet gennem en adfærdskodeks, standardordninger, mærkning, certificering, kontrol og andre relevante virksomhedspolitikker bakkes op af EØSU.

7.8. En ansvarlig forretningsførelse, f.eks. virksomheders sociale ansvar, kan yderligere styrke bæredygtighedsmål. EØSU støtter tilføjelser i bæredygtighedskapitlet af eksplicite henvisninger til OECD's retningslinjer for multinationale selskaber, FN's Global Compact, ISO 26000, ILO's trepartsprinciperklæring om multinationale virksomheder og socialpolitik (MNE-erklæringen) og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder.

7.9. EØSU tager til efterretning, at EU's skriftlige forslag ikke indeholder elementer vedrørende tvistbilæggelse, som vil blive udviklet på et senere tidspunkt, og forbeholder sig mulighed for at kommentere disse elementer, når de er blevet offentliggjort.

7.10. For at støtte parternes gennemførelse af tilsagnet om at fremme international handel på en sådan måde, at det bidrager til målsætningen om at tilstræbe en bæredygtig udvikling, går EØSU ind for en håndhævelsesmekanisme, der er baseret på social dialog. EØSU bifalder Kommissionens forslag om etablering af nationale rådgivende grupper, hvori civilsamfundsgrupper for erhvervslivets, arbejdstageres, forbrugeres, miljøets og folkesundhedsmæssige interesser er ligeligt repræsenteret, og som kan fremlægge synspunkter vedrørende og anbefalinger til gennemførelsen af TTIP⁽¹⁹⁾. Erfaringer fra gældende aftaler viser, at det for at sikre disse overvågningsmekanismers effektivitet er vigtigt, at de anbefalinger, som kommer fra overvågningsorganer, udløser undersøgelser foranstaltet af EU institutionerne og kædes sammen med en håndhævelsesprocedure.

8. Investeringer

8.1. EØSU konstaterer, at Kommissionen har fremlagt et skriftligt forslag til et investeringsdomstolssystem, der indebærer en proceduremæssig reform og indfører et nyt system, som skal erstatte ISDS. Det består af to dele: de grundlæggende investeringsbeskyttelsesbestemmelser og funktionen af systemet til bilæggelse af tvister mellem investorer og stater. Det indeholder også et indledende afsnit med definitioner, der specifikt vedrører investeringsbeskyttelse.

⁽¹⁸⁾ Se EØSU's initiativudtalelse om ordentligt arbejde i de globale forsyningskæder (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 17).

⁽¹⁹⁾ Se fodnote 7.

8.2. I overensstemmelse med anmodningerne i REX/390 indeholder forslaget mere detaljerede definitioner af »ret til at regulere«, »indirekte ekspropriation« og »fair og retfærdig behandling«. Disse betingelser skal være opfyldt for at regulere en tvistbilæggelsesprocedure mellem en stat og en investor. Disse præciseringer skal tjene parternes ret til ved regulering at sætte offentlighedens interesse over investorbeskyttelsen.

8.3. EØSU understreger, at definitionerne i aftalen, navnlig af retten til at regulere skal være klare og garantere statens ret til at opretholde og indføre høje standarder, navnlig for beskyttelse af sociale rettigheder, miljø og forbrugere, samtidig med at der sikres en passende og legitim beskyttelse af investorer mod protektionisme og forskelsbehandling. EØSU bifalder, at der er blevet indføjet en særskilt artikel i aftaleteksten og ikke kun i præambelen. Retten til at regulere på området social sikring bør udtrykkeligt nævne kollektive aftaler, herunder treparts og/eller generelle (erga omnes) aftaler med henblik på at udelukke dem fra at blive gjort til genstand for en fortolkning, der udlægger dem som en krænkelse af investorernes berettigede forventninger. Arbejds- og lønvilkår, der er fastsat inden for rammerne af kollektive aftaler, kan ikke betragtes som en ikke-toldmæssig handelshindring.

8.4. EØSU konstaterer dog, at de mest betydningsfulde ændringer er dem, der handler om de proceduremæssige aspekter af tvistbilæggelse. Voldgiftssystemet er blevet ændret til et retligt system med en domstol, hvor ad hoc-voldgiftsmænd udpeget af de stridende parter erstattes af dommere fra en permanent liste, som vil blive udfærdiget af aftaleparterne. Disse ændringer gør det til et mere institutionaliseret system. EØSU opfordrer parterne til at sikre sig, at investeringsdomstolssystemet fungerer fuldt ud, så snart aftalen er ratificeret, og at dommerne har demokratisk legitimitet og udpeges på en sådan måde, at der ikke vil være risiko hverken for et politiserende domstolssystem eller for interessekonflikter.

8.5. EØSU fremhæver med tilfredshed, at der indføres en streng adfærdskodeks, som skal sikre upartiskhed og forebygge interessekonflikter. Der oprettes også en appelinstans, som skal tage stilling til domstolens kendelser, og således afhjælpe den berettigede kritik af ISDS. Gennemsigtighed sikres desuden i kraft af, at UNCITRAL's bestemmelser anvendes i forbindelse med tvister.

8.6. Mens EØSU hilser de forbedringer, der skal reformere systemet, velkommen, er det stadig opmærksom på nogle foruroligende kritikpunkter, der må tages op.

8.7. Udvalget erkender desuden, at der stadig er bekymringer i forhold til gennemførelsen af det nye system og at disse bekymringer er forskellige fra aktør til aktør. EØSU anmoder Kommissionen om at tænke mere over disse bekymringer i forbindelse med de løbende bestræbelser på at forbedre systemet for løsning af investeringstvister.

8.8. Nogle af disse bekymringer kan sammenfattes, som følger:

- behovet for at finde den rigtige balance mellem legitime offentlige politikker og investeringsbeskyttelsesstandarder i henseende til »fair og retfærdig behandling« og »beskyttelse mod indirekte ekspropriation«, baseret på klare definitioner, som mindsker risikoen for bred fortolkning
- det meget begrænsede antal legitime politikmålsætninger, der er knyttet til retten til at regulere, som f.eks. beskyttelse af folkesundheden, sikkerhed, miljøetik og offentlig moral, social beskyttelse og forbrugerbeskyttelse eller fremme og beskyttelse af kulturel diversitet
- ingen eksplicit udelukkelse af bestemmelser vedrørende organisering eller forsyning af offentlige tjenesteydelser
- den fuldstændige udelukkelse af tab af fortjeneste ved beregning af erstatning for investeringer, der er foretaget
- gennemførelse af »taberen betaler«-princippet kan afholde en virksomhed — især en SMV — fra at bruge systemet i praksis
- behovet for henvisninger til investorers forpligtelser i henhold til ILO's erklæring om multinationale selskaber, FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettighederne og OECD's retningslinjer for multinationale selskaber

- en vis mangel på klarhed med hensyn til, hvordan kendelser skal anerkendes og eksekveres af de nationale domstole, og hvordan relationen er til New York-aftalen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser eller de relevante ICSID-bestemmelser. Dette bør gøres klart, fordi investorer allerede i det nuværende system støder på problemer med håndhævelsen
- behovet for nøje at undersøge, om investeringsdomstolssystemet er i overensstemmelse med EU's retlige rammer
- manglen på reelt uafhængige dommere i betragtning af, at de i det nye forslag stadig i visse tilfælde har lov til arbejde som interne selskabsjurister
- behovet for at tage hensyn til anbefalingen i den foreløbige tekniske bæredygtighedsrapport vedrørende TTIP for at udelukke muligheden for, at offentlige tjenesteydelser anfægtes i investeringsdomstolssystemet ⁽²⁰⁾.

EØSU opfordrer Kommissionen til at inddrage civilsamfundet og europæiske jurister i løsningen af disse problemer.

8.9. Desuden sætter nogle aktører spørgsmålstegn ved behovet for et særskilt investeringsvoldgiftssystem i velfungerende og højtudviklede nationale retssystemer ⁽²¹⁾.

8.10. Endelig mener EØSU, at Kommissionens forslag til et investeringsdomstolssystem er et skridt i den rigtige retning, men at det må forbedres på en række områder for at fungere som en uafhængig international retsmyndighed. Udvalget beklager, at systemet blev foreslået uden en fyldestgørende og passende høringsproces og inden en konsekvensanalyse af omkostningerne ved systemet og dets drift, og opfordrer Kommissionen til at udarbejde en sådan konsekvensanalyse.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁰⁾ Ecorys, *Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA — Draft Interim Technical Report*, s. 144 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

⁽²¹⁾ Se f.eks.: ETUC Position on Commission's proposal for an Investment Court System in TTIP and CETA <https://www.etuc.org/documents/etuc-position-commissions-proposal-investment-court-system-ttip-and-ceta#.V2xn19KNhHg>.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om bæredygtig udvikling: Kortlægning af EU's interne og eksterne politikker**(sonderende udtalelse)**

(2016/C 487/06)

Ordfører: **Ioannis VARDAKASTANIS**Medordfører: **Jarmila DUBRAVSKÁ**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 08/06/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	05/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	171/0/2
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Vedtagelsen af FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling markerer en historisk forandring i retning af et nyt paradigme, idet de økonomiske, sociale og miljømæssige uligheder håndteres på en universel og integreret måde. Alle lande er nødt til at omsætte og gennemføre dagsordenen, uanset deres indkomstniveau. Denne unikke dagsorden afspejler fuldt ud de europæiske værdier vedrørende social retfærdighed, demokratiske styreform, social markedsøkonomi og miljøbeskyttelse. EU har derfor stor mulighed for at styrke disse værdier og nærme sig dagsordenens gennemførelse på overordnet vis. EØSU opfordrer EU til at føre an som et godt eksempel i denne meget udfordrende verdensomspændende proces.

1.2. EØSU glæder sig over EU's forpligtelse til at gennemføre målene for bæredygtig udvikling. Udvalget er imidlertid bekymret over, at der er gået et år siden vedtagelsen af FN's 2030-dagsorden, uden at EU har truffet konkrete og fremadrettede foranstaltninger til at integrere målene for bæredygtig udvikling i sine politikker og programmer, og uden at Unionen har indledt en bredere høring af civilsamfundet.

1.3. EU står over for meget afgørende politiske, sociale, økonomiske og strukturelle udfordringer på alle områder inden for økonomien og samfundet. Ulighed, arbejdsløshed — navnlig ungdomsarbejdsløshed — social eksklusion og fattigdom, kønsbestemte uligheder, forskelsbehandling og marginalisering af udsatte grupper i de europæiske samfund nedbryder selve EU's grundlag. I mange medlemsstater har finanskrisen yderligere forværret problemet, som bliver en menneskelig krise og en krise vedrørende sociale rettigheder.

1.4. FN's 2030-dagsorden bør omdannes til en proaktiv, transformerende og positiv beretning om Europa. Processen bør drives af en stærk politisk vilje og beslutsomhed til at udforme en bæredygtig Europæisk Union ved at føre vores økonomier i retning af en robust, konkurrencedygtig, ressourceeffektiv, kulstoffattig og socialt inklusiv udvikling. Denne fremadskuende beretning vil også bidrage til at afhjælpe den hidtil usete mangel på tillid fra EU-borgernes side til det europæiske projekt og navnlig til at vinde støtte hertil blandt unge. EU bør således anvende FN's 2030-dagsorden til at præsentere EU-borgerne for en ny vision for Europa: den sociale kontrakt for det 21. århundrede.

1.5. EØSU opfordrer til en overordnet og integreret strategi for et bæredygtigt Europa 2030 og frem med den nødvendige langsigtede tidshorizont, politiske koordinering og sammenhæng i forbindelse med gennemførelsen af FN's 2030-dagsorden. Strategien bør være baseret på en interinstitutionel aftale mellem Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på at skabe et solidt grundlag for yderligere politisk handling. De nuværende europæiske

strategier, f.eks. Europa 2020-strategien, som bragte EU-strategien for bæredygtig udvikling fra 2001 ud på sidelinjen som den tidligere overordnede strategi, og kommissionsformand Jean-Claude Junckers 10 prioriteter giver — efter EØSU's mening — ikke mulighed for fuldt ud at takle udfordringen med at gennemføre målene for bæredygtig udvikling i EU.

1.6. Ovennævnte overordnede strategi bør omfatte specifikke mål for gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling, undersøgelses- og overvågningsmekanismer samt handlingsplaner med de nødvendige lovgivningsmæssige og politiske instrumenter, oplysningsaktiviteter — f.eks. en Eurobarometerundersøgelse om målene for bæredygtig udvikling — og en plan for mobilisering af finansielle ressourcer. Processen for udarbejdelse af strategien bør søsættes af Kommissionen i dens kommende meddelelse, og i strategiens udformningsfase bør der sikres en bred høring af civilsamfund, regeringer, parlamenter og lokale myndigheder. EØSU er klar til at støtte denne proces som formidler.

1.7. Kommissionens kortlægning af EU's interne og eksterne politikker i forhold til de 17 mål for bæredygtig udvikling er et nødvendigt skridt. EØSU opfordrer Kommissionen til at supplere dette med en detaljeret analyse af manglerne i forbindelse med de 17 mål for bæredygtig udvikling for at identificere områder, hvor EU bør skride til forudgående og omgående handling.

1.8. EØSU har fastlagt følgende centrale politikområder for omlægning til bæredygtig udvikling og anbefaler, at Kommissionen iværksætter relevante flagskibsinitiativer, herunder gennemslagslige handlingsplaner og delmål under hensyntagen til henstillingerne i punkt 4.3 i denne udtalelse:

- Retfærdig overgang til en kulstoffattig, cirkulær og kollaborativ økonomi
- Overgang til et socialt inklusivt samfund og en socialt inklusiv økonomi — anstændigt arbejde og menneskerettigheder
- Omstilling til bæredygtig fødevarerproduktion og bæredygtigt forbrug
- Investering i innovation og langsigtet modernisering af infrastruktur samt fremme af bæredygtige virksomheder
- Bestrebelse på at få handel til at arbejde for global bæredygtig udvikling.

1.9. EØSU opfordrer Kommissionen til at integrere målene for bæredygtig udvikling i alle relevante politikker. Midtvejsrevisionerne, som skal gennemføres i perioden 2014-2020, bør anvendes til dette formål. Fremtidige FFR-perioder vil være en udmærket lejlighed til fuldt ud at integrere målene for bæredygtig udvikling i EU's finansieringsprogrammer.

1.10. Det er især vigtigt at integrere FN's 2030-dagsorden i Den Europæiske Unions optræden udadtil. Kommissionen bør nøje tilpasse områder af stor betydning — f.eks. handels- og udviklingspolitikker, globale miljøpolitikker og klimaforanstaltninger, humanitær bistand, katastroforebyggelse, teknologioverførsel og fremme af menneskerettighederne — med henblik på proaktivt at fremme gennemførelsen af FN's 2030-dagsorden. EØSU opfordrer desuden Kommissionen til fuldt ud at integrere og anvende FN's 2030-dagsorden i den europæiske konsensus om udvikling og beklager, at denne ikke er indarbejdet tilstrækkeligt i EU's globale udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi.

1.11. EØSU anmoder Kommissionen om at vurdere og forbedre den horisontale og vertikale politiske koordinering med henblik på en effektiv gennemførelse af FN's 2030-dagsorden. Bedre styreformer er en vigtig forudsætning for at gøre bæredygtig udvikling mulig. Det europæiske semester bør udvikles til en passende regeringsførelsesramme for vertikal forvaltningsramme for vertikal koordinering af gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling med medlemsstaterne. EØSU understreger, at deltagelse, gennemsigtighed, overvågning og gennemgang, ansvarlighed og borgernes ejerskab bør være blandt de vigtigste egenskaber for og kendetegn ved bedre styreformer.

1.12. Eurostat bør udarbejde og anvende en række indikatorer og benchmarks, som FN har udarbejdet, med henblik på at lette revisionen, overvågningen, ansvarligheden og gennemsigtigheden i processen for gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling og give EU-institutionerne, medlemsstaterne og alle interessenter faktuelle statistiske data opdelt efter de enkelte mål for bæredygtig udvikling og delmålene.

1.13. EØSU bemærker med tilfredshed, at fire EU-medlemsstater var blandt de 22 lande, der fremlagde de første frivillige evalueringer af gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling på FN's Politiske Forum på Højt Niveau vedrørende Bæredygtig Udvikling i 2016. EØSU opfordrer EU til at foregå med et godt eksempel og være den første region, der fremlægger en frivillig evaluering i Det Politiske Forum på Højt Niveau i 2017. EØSU vil stå til rådighed for tilrettelæggelsen af civilsamfundets bidrag.

1.14. EU bør tilslutte sig en tilgang ledet af flere interessenter i forbindelse med gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling ved at inddrage alle aktører og civilsamfundsorganisationer på baggrund af principperne om deltagelse, ansvarlighed og partnerskab. EØSU har allerede forelagt et specifikt initiativ om et europæisk civilsamfundsforum for bæredygtig udvikling med deltagelse af flere interessenter. Kommissionen bør proaktivt udforske og udvikle et initiativ til et charter for målene for bæredygtig udvikling med henblik på at fremme etableringen af stærke partnerskaber på nationalt niveau, EU-niveau og internationalt niveau.

2. Indledning

2.1. I september 2015 vedtog verdenslederne dagsordenen »Ændring af vores samfund: FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling«, der fastsatte en række mål for bæredygtig udvikling med henblik på at afskaffe fattigdom, beskytte planeten og sikre velstand for alle. Hvert mål har specifikke delmål, som skal nås i løbet af de næste 15 år.

2.2. EU får en nøglerolle i forbindelse med gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling i Europa. I sit arbejdsprogram for 2016 bebuder Kommissionen et nyt initiativ, *De næste skridt til en bæredygtig europæisk fremtid*, med henblik på at gennemføre målene for bæredygtig udvikling i EU's interne og eksterne politikker ⁽¹⁾.

2.3. Som et første skridt er Kommissionen i færd med at gennemføre en intern »kortlægning« for at fastlægge, hvilke eksisterende EU-politikker der allerede tager de udfordringer op, der fremgår af målene for bæredygtig udvikling. Kommissionen har bedt udvalget om at bidrage til denne proces med denne sonderende udtalelse. Med henblik på at tage hensyn til den bredere debat i Europas civilsamfund har udvalget taget højde for resultaterne af to store konferencer om gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling afholdt af EØSU i 2016 og andre store konferencer ⁽²⁾.

3. Omdannelse af målene for bæredygtig udvikling til en europæisk 2030-dagsorden: mod en Union for bæredygtig udvikling

3.1. Udvalget bifalder initiativet »*De næste skridt til en bæredygtig europæisk fremtid*« i Kommissionens arbejdsprogram for 2016 som en ny tilgang til at sikre Europas økonomiske udvikling samt sociale og miljømæssige bæredygtighed efter 2020 og til at gennemføre målene for bæredygtig udvikling i EU's interne og eksterne politikker på en integreret måde ⁽³⁾. Der er imidlertid bekymringer om, at der muligvis mangler politisk vilje og engagement, eftersom der hidtil ikke sket meget for at omsætte dagsordenen til handling.

3.2. I en situation, hvor EU-projektet er under pres, og hvor mange af EU-borgerne mister troen på det, bør EU bruge målene for bæredygtig udvikling til at udvikle en positiv fortælling om forandringen til et bæredygtigt Europa, der forbinder det langsigtede perspektiv med specifikke politiske foranstaltninger på kort og mellemlang sigt. Bæredygtighed er et »europæisk varemærke« ⁽⁴⁾: FN's 2030-dagsorden afspejler de europæiske værdier og den europæiske model for social retfærdighed og demokratiske reformer. Den giver derfor EU en god mulighed for at definere en ny positiv og overbevisende fortælling og vision.

⁽¹⁾ COM(2015) 610 final.

⁽²⁾ Konference »Hvordan kan målene for bæredygtig udvikling gøres til et europæisk anliggende?« den 30.-31. maj 2016, afholdt i samarbejde med det nederlandske formandskab, EØSU, Sustainable Development Solutions Network (SDSN) og det nederlandske charter for målene for bæredygtig udvikling; EØSU-konference »Næste skridt til en bæredygtig europæisk fremtid« den 7. juli 2016; IDDRI-konference »Sustainable development: it's timely!«, Paris den 10. og 11. maj 2016; IASS-konference »Jump-starting the SDGs in Germany« den 1.-3. maj 2016.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om et europæisk civilsamfundsforum for bæredygtig udvikling (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 73).

⁽⁴⁾ *Bæredygtighed nu!* EPSC Strategic Notes, 18. udgave, 20. juli 2016.

3.3. FN's 2030-dagsorden er godkendt af alle EU's medlemsstater og af EU som helhed. Tiden er nu inde til et klart politisk tilsagn på højeste politiske niveau om, at EU har godkendt denne nye dagsorden som en vision og overordnet ramme med henblik på at bevæge sig hen imod en Union for bæredygtig udvikling ⁽⁵⁾.

3.4. Gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling handler ikke kun om udvikling og miljø. Målene for bæredygtig udvikling beskæftiger sig med de centrale udfordringer for omdannelsen af vores økonomier og samfund, også i den udviklede verden. Deres gennemførelse i EU kræver en ny udviklingsmodel, der er økonomisk mere bæredygtig, socialt set mere inklusiv og miljømæssigt mere bæredygtig på lang sigt, og som sikrer, at vores planets ressourcer deles retfærdigt blandt den voksende verdensbefolkning. Der er behov for at omdanne vores økonomier ⁽⁶⁾. Det nye udviklingskoncept bør indebære en ny definition af velstand for EU og en ny række indikatorer. Målene for bæredygtig udvikling bør anvendes som løftestænger til at muliggøre og accelerere den langsigtede overgang til en robust og konkurrencedygtig, ressourceeffektiv og socialt inklusiv økonomi i EU.

3.5. Kommissionens lancering af en køreplan for fornyelsen af den europæiske konsensus om udvikling giver indtryk af, at Kommissionen i første omgang vil fokusere på gennemførelsen af den nye dagsorden i udviklingspolitikkerne. Denne prioritering er ikke i overensstemmelse med den integrerede tilgang for målene for bæredygtig udvikling, som kræver overordnede og integrerede gennemførelsesstrategier, der omfatter eksterne og interne politikker.

3.6. Med henblik på at fastsætte en styringsramme for gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling vil EU være nødt til at forlænge sin planlægningsperiode langt videre end 2020. En overordnet og langsigtet strategi for et bæredygtigt Europa med en tidshorizont frem til 2030 og derefter ⁽⁷⁾ bør omsætte målene for bæredygtig udvikling i EU's interne og eksterne politikker med særlig fokus på de europæiske udfordringer. Strategien bør suppleres af gennemsigtige køreplaner og handlingsplaner for lovgivningsmæssige og politiske initiativer samt af en detaljeret tidsplan frem til 2030. Europa-Parlamentet har opfordret til en lignende tilgang ⁽⁸⁾.

4. Kortlægning af EU's interne og eksterne politikker

4.1. Kortlægningsarbejdet bør kombineres med en analyse af politiske mangler

4.1.1. Fastsættelsen af en politisk strategi og køreplan i EU til opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling kræver mere end blot en kortlægning af de eksisterende EU-politikker. En kortlægning af de nuværende EU-politikker til enkelte mål for bæredygtig udvikling gør det ikke muligt at vurdere, hvorvidt målene for bæredygtig udvikling kan opfyldes i EU uden yderligere foranstaltninger. De eksisterende politikker er muligvis ikke effektive, de kan undermineres af andre politikker, og der kan være andre hindringer. Kortlægningen af politikker skal derfor kombineres med en analyse af mangler, som kortlægger EU-politikernes reelle mangler for så vidt angår FN's 2030-dagsordens 17 mål og de dermed forbundne delmål.

4.1.2. I denne forbindelse bifalder EØSU de Strategic Notes, »Sustainability Now!«, der er udarbejdet under ledelse af Karl Falkenberg, tidligere generaldirektør for GD Miljø, og som klart angiver de reformer, som EU er nødt til at gennemføre i henhold til FN's 2030-dagsorden, ved hjælp af eksempler fra nogle få politikområder.

4.1.3. Der mangler stadig en omfattende EU-analyse af manglerne i forbindelse med målene for bæredygtig udvikling. Et indeks og en resultatavle over målene for bæredygtig udvikling, som for nylig er offentliggjort, samt andre vurderinger foretaget i EU-medlemsstater viser imidlertid, at målene for bæredygtig udvikling er en ambitiøs dagsorden, også for højindkomstlande ⁽⁹⁾, navnlig på grund af den måde, hvorpå landene producerer, leverer og forbruger produkter og tjenesteydelser og den deraf følgende negative indvirkning på miljøet. De vigtigste udfordringer for EU-landene er mål 12

⁽⁵⁾ Ibid.

⁽⁶⁾ Tale ved næstformand for Kommissionen, Frans Timmermans, på FN's topmøde den 27. september 2015.

⁽⁷⁾ Punkt 4.3.3 i EØSU's udtalelse om status over Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst (EUT C 12 af 15.1.2015, s. 105); EØSU's udtalelse om et europæisk civilsamfundsforum for bæredygtig udvikling (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 73).

⁽⁸⁾ Europa-Parlamentets beslutning 2016/2696 (RSP).

⁽⁹⁾ SDSN, Bertelsmann Stiftung, SDG Index & Dashboard, juli 2016; Niestroy, »How are we getting ready?« DIE arbejdsdokument, 9/2016.

om ansvarligt forbrug og produktion, mål 13 om klimaindsats, mål 14 og 15 om bevarelse af økosystemer, målene for bæredygtigt landbrug og ernæring i mål 2 samt mål 9 om industri, innovation og infrastruktur, hvor der er konstateret en investeringskløft.

4.1.4. De øvrige udfordringer er »menneskerelaterede« mål for bæredygtig udvikling, navnlig mål 10 om mindre ulighed, mål 8 om anstændige job og beskæftigelse, mål 1 om fattigdom, mål 5 om ligestilling mellem kønnene og mål 4 om uddannelse.

4.1.5. I mange OECD-lande er det ikke muligt at opfylde mål 17 om finansielle bidrag til udviklingssamarbejdet.

4.1.6. Som en universel dagsorden sigter målene for bæredygtig udvikling også mod at reducere de negative sociale og miljømæssige virkninger af højindkomstlandenes økonomier i tredjelande. Foreløbigt er der foretaget færre målinger af dette aspekt, men det er en stor udfordring for EU-landene.

4.2. De nuværende europæiske strategiers bidrag til gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling

4.2.1. Udvalget mener, at en kortlægning af EU's politikker først og fremmest bør omfatte politiske redskaber af strategisk betydning for EU's politiske beslutningstagning og gennemførelse. Indledende vurderinger har vist, at disse redskaber ikke står mål med udfordringerne ved gennemførelsen af målene om bæredygtig udvikling i EU⁽¹⁰⁾. Ingen af disse strategier har en tidshorisont på FN's 2030-dagsorden.

4.2.2. Under Barroso-Kommissionen blev **EU 2020-strategien** erklæret for EU's overordnede strategi og gik således forud for EU's strategi for bæredygtig udvikling. Selv om den i princippet omfatter de tre dimensioner af bæredygtig udvikling, er den en forholdsvis kortsigtet strategi med et klart europæisk sigte. Den beskæftiger sig hverken med det internationale perspektiv eller beskriver indvirkningerne af EU's interne politikker på andre dele af verden og eksterne politikker, herunder udviklingssamarbejde. Den har derfor aldrig kunnet erstatte den tidligere strategi for bæredygtig udvikling. To mål for bæredygtig udvikling dækkes ikke: mål 2 om fødevarer og landbrug og mål 16 om styreformer, og andre dækkes kun delvist, f.eks. mål 6 (vand) og mål 11 (byer).

4.2.3. I **formand Junckers 10 prioriteter** er to mål for bæredygtig udvikling slet ikke medtaget (mål 14 om havet og mål 15 om biodiversitet), og andre er kun delvist omfattet (mål 4 om uddannelse, mål 6 om vand, mål 11 om byer og mål 12 om bæredygtigt forbrug og produktion).

4.2.4. En mere snæver række prioriteter blev valgt i **de fem formænds rapport**, som fokuserer på økonomiske, finansielle, valutamæssige og skattemæssige spørgsmål og omfatter styreformer som et femte emne. Rapporten indeholder en række henvisninger til områder, der dækkes af målene for bæredygtig udvikling, såsom energi, beskæftigelse, social inklusion og sundhedssystemer.

4.2.5. **Den Europæiske Fond for Strategiske investeringer** (EFSD) har tiltrukket projekter i sektorer, som synes at tage visse udfordringer med gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling op: energi (40 %), miljø og ressourceeffektivitet (12 %) samt social infrastruktur (3 %)⁽¹¹⁾.

4.2.6. En række mål for bæredygtig udvikling — navnlig mål 3 om sundhed, mål 5 om køn, mål 10 om ulighed og mål 11 om byer — er ikke behandlet tilstrækkeligt under de tematiske investeringsprioriteter i **de europæiske struktur- og investeringsfonde** (ESI-fondene).

⁽¹⁰⁾ Som grundlag for vurderingen i punkt 4.2.2-4.2.7, se Niestroy (2016), s. 38-45; Kommissionen, GD for Forskning og Innovation (2015). »The role of science, technology and innovation policies to foster the implementation of the SDGs«.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 359 final.

4.2.7. Med den helt nye **globale EU-strategi for udenrigs- og sikkerhedspolitik** har EU en bredere ramme for FN's 2030-dagsorden på områder som handel, udvikling, demokrati, menneskerettigheder, humanitær bistand, katastrofe-forebyggelse, teknologioverførsel og klimaindsats. I strategien tages der til en vis grad højde for målene for bæredygtig udvikling, der vedrører behovet for at sikre, at velstanden udbredes på globalt plan. Det anføres desuden, at målene for bæredygtig udvikling vil udgøre input til den kommende aftale efter Cotonouaftalens udløb, og at de er en drivkraft for en revision af den europæiske konsensus om udvikling.

4.3. Centrale politikområder for omlægningen

4.3.1. Baseret på en analyse af de eksisterende politikker og en vurdering af de reelle mangler og tendenser i EU's indsats for opfyldelsen af målene og delmålene bør Kommissionen kortlægge politikområder af central betydning for den påkrævede omlægning. De politiske foranstaltninger bør fokusere på disse centrale områder med passende flagskibsinitiativer, herunder gennemsigtige handlingsplaner og delmål. EØSU, som også tager sit tidligere arbejde på disse områder i betragtning, anser følgende centrale politikområder som væsentlige:

4.3.2. Retfærdig overgang til en kulstoffattig, cirkulær og kollaborativ økonomi (mål 7, 8, 9, 11, 12 og 13)

4.3.2.1. Et af hovedformålene med målene for bæredygtig udvikling er at bevare udviklingsmulighederne inden for grænserne af planetens formåen, det være sig i relation til klima, ressourceforbrug, luft- og vandkvalitet samt beskyttelse af den jordbaserede og maritime biodiversitet. Dette kræver, at de udviklede regioner som f.eks. Europa markant mindsker det miljømæssige aftryk af økonomien på grundlag af en forandring i produktion, forbrug og samfund til en mere kulstoffattig og cirkulær økonomi. Overgangen er en anledning for EU til at modernisere sin økonomi — og således forbedre sin konkurrenceevne og robusthed — og til at forbedre borgernes livskvalitet og trivsel.

4.3.2.2. Der er indført køreplaner med det syvende miljøhandlingsprogram, 2030-rammen for klima- og energipolitikken og handlingsplanen for den cirkulære økonomi. Der er imidlertid tydeligvis brug for flere fremskridt i praksis⁽¹²⁾. Overensstemmelsen med andre politikområder bør forbedres og gennemførelsesmanglerne i mange medlemsstater udbedres ved fuldt ud at integrere overgangen til en kulstoffattig og cirkulær økonomi i det europæiske semester⁽¹³⁾. Der er brug for stærke gennemførelsesmekanismer og aktiv koordinering med andre af Kommissionens politikområder i forbindelse med det syvende miljøhandlingsprogram og handlingsplanen for den cirkulære økonomi for at sikre et effektivt resultat⁽¹⁴⁾. Det kræver en forbedret dialog og alliancer med civilsamfundet, herunder virksomheder og fagforeninger, at komme videre. Aktive beskæftigelsespolitikker bør sikre en retfærdig overgang⁽¹⁵⁾. Klimapolitikken bør bygge på princippet om »klimaretfærdighed«, som sikrer, at byrderne og fordelene ved klimaændringer — med hensyn til deres indvirkninger på menneskerettigheder, fattigdom og ligestilling — fordeles retfærdigt, og at det ikke går ud over de mest sårbare grupper.

4.3.2.3. Det må sikres, at markederne støtter den økonomiske overgang, og at priserne afspejler de reelle eksterne omkostninger ved klimaudledninger og anvendelse af naturressourcer⁽¹⁶⁾. Eksisterende tilsagn om at fjerne miljøskadelige subsidier må omsættes i praksis, og miljøafgiftsreformen bør fremmes mere intensivt. Der bør i højere grad skabes nye mønstre for decentrale rene energimarkeder, hvor forbrugerne også bliver producenter. I lighed hermed giver en decentraliseret deleøkonomi forbrugerne mulighed for at bevæge sig hen imod en model med cirkulær økonomi. Den fremspirende kollaborative økonomi indebærer et ændret syn på arbejdskraften og vil komme til at udgøre en vigtig kilde til

⁽¹²⁾ EØSU's udtalelse om Parisprotokollen — En plan for bekæmpelsen af globale klimaændringer efter 2020 (EUT C 383 af 17.11.2015, s. 74); EØSU's udtalelse om markedsbaserede instrumenter (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 1).

⁽¹³⁾ EØSU's udtalelse om markedsbaserede instrumenter (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 1).

⁽¹⁴⁾ EØSU's udtalelse om den cirkulære økonomi (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 98).

⁽¹⁵⁾ EØSU's udtalelse om koalition til sikring af overholdelsen af Parisaftalens forpligtelser, vedtaget den 14. juli 2016 (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹⁶⁾ EØSU's udtalelse om markedsbaserede instrumenter (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 1); EØSU's udtalelse om en ny udformning af energimarkedet (EUT C 82 af 3.3.2016, s. 13); EØSU's udtalelse om en ny aftale for energiforbrugere (EUT C 82 af 3.3.2016, s. 22).

jobskabelse. Forbrugernes og arbejdstagernes rettigheder og fair konkurrence i denne nye sektor må sikres⁽¹⁷⁾.

4.3.3. Overgang til et socialt inklusivt samfund og en socialt inklusiv økonomi — anstændigt arbejde og menneskerettigheder (mål 1, 3, 4, 5, 8 og 10)

4.3.3.1. Det vigtigste formål med målene for bæredygtig udvikling er at udrydde fattigdom og sikre, at alle kan udnytte deres potentiale i værdighed og lighed. I den forbindelse afspejler målene Europas værdier og sociale model. Kløften mellem rig og fattig i Europa er imidlertid blevet større i de seneste årtier, og de sidste otte års recession og finanskriser, sparepolitikker og — i visse områder — mangel på strukturreformer har skabt større arbejdsløshed og fattigdom, øget ulighed og lagt større pres på den sociale beskyttelse, hvilket især påvirker de mest sårbare grupper.

4.3.3.2. Hvis målene for bæredygtig udvikling skal opfyldes, må EU ændre sit økonomiske paradigme til en mere inklusiv udviklingsmodel, der fordeler den eksisterende velstand mere ligeligt og samtidig øger den økonomiske og finansielle robusthed⁽¹⁸⁾. For at skabe beskæftigelse og økonomisk udvikling er EU nødt til at skabe et gunstigt investeringsklima kombineret med et velfungerende indre marked, international konkurrenceevne og øget indenlandsk efterspørgsel.

4.3.3.3. Målene for bæredygtig udvikling bør være en grund til på ny at bekræfte Europa 2020-strategiens mål om fattigdomsbekæmpelse, beskæftigelse og uddannelse og til at overveje mere effektive metoder til at opfylde dem. Centrale sociale målsætninger — som f.eks. anstændig beskæftigelse, udryddelse af fattigdom, nedbringelse af ulighed og social investering — bør ligestilles med de makroøkonomiske hensyn under det europæiske semester⁽¹⁹⁾. Kommissionens første forslag til den europæiske søjle for sociale rettigheder indeholdt ingen henvisning til målene for bæredygtig udvikling. Integrationen af målene for bæredygtig udvikling bør tages i betragtning i den videre forberedelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder. Udvalget er i øjeblikket ved at udarbejde en udtalelse om søjlen, hvor dets synspunkt reelt vil komme til udtryk.

4.3.3.4. EU bør investere i en mere sammenhængende og systematisk tilgang til bekæmpelse af social udstødelse, marginalisering og fattigdom — et system, der fokuserer på sårbare grupper, hvis tilgang er baseret på menneskerettigheder, og som også omhandler forskelsbehandling på grund af køn. Direktivet om ligebehandling skal vedtages⁽²⁰⁾.

4.3.3.5. Ud over at tage udfordringerne ved arbejdsløshed og befolkningsaldring op er det nødvendigt at tilpasse velfærdssystemerne til de nye udfordringer, især som følge af nye former for beskæftigelse, der giver nye beskæftigelsesmuligheder, men kan føre til usikre arbejdsforhold og fattigdom blandt personer i arbejde. Jobskabelsespotentialer i forbindelse med de store økonomiske overgange — såsom den digitale, den kulstoffattige og den cirkulære økonomi — må udnyttes⁽²¹⁾. Beskæftigelsesstandarder og en europæisk minimumsindkomst vil bidrage til at sikre territorial og social samhørighed og en omfordeling af velstand og indtægter på en retfærdig måde⁽²²⁾ i betragtning af medlemsstaternes og EU's kompetence på disse områder. Det store beskæftigelsespotentialer ved social investering bør mobiliseres gennem både offentlige og private aktører⁽²³⁾. For ikke at »lade nogen i stikken« er det nødvendigt at investere i kvalitativ og rummelig uddannelse og i integrerede tjenester af høj kvalitet til en overkommelig pris for at støtte enkeltpersoner med behov for hjælp.

4.3.3.6. Socialøkonomiske virksomheder støtter integrationen på arbejdsmarkedet, når de leverer prismæssigt overkommelige produkter og tjenester til sociale formål, f.eks. tjenesteydelser i en decentraliseret kulstoffattig og cirkulær økonomi. De bør støttes med incitamenter til at etablere sig i den sociale økonomi og med regler, der giver dem gunstige forhold⁽²⁴⁾.

⁽¹⁷⁾ EØSU's udtalelse om fælles eller delt forbrug: en bæredygtig model for det 21. århundrede (EUT C 177 af 11.6.2014, s. 1); EØSU's udtalelse om deleøkonomi og selvregulering (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 36).

⁽¹⁸⁾ EØSU's udtalelse om sociale investeringers virkninger for beskæftigelsen og de offentlige budgetter (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21); og om principper for effektive og pålidelige socialsikringsystemer (EUT C 13 af 15.1.2016, s. 40).

⁽¹⁹⁾ EØSU's udtalelse om sociale investeringers virkninger for beskæftigelsen og de offentlige budgetter (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21); EØSU's udtalelse om bekæmpelse af fattigdom (EUT C 133 af 14.4.2016, s. 9).

⁽²⁰⁾ COM(2008) 426 final.

⁽²¹⁾ EØSU's udtalelse om grøn handlingsplan for SMV'er/grønt beskæftigelsesinitiativ (EUT C 230 af 14.7.2015, s. 99); EØSU's udtalelse om det digitale samfund: adgang, uddannelse, efteruddannelse, beskæftigelse og ligestillingsværktøjer (EUT C 451 af 16.12.2014, s. 25); EØSU's udtalelse om hen imod en blomstrende datadrevet økonomi (EUT C 242 af 23.7.2015, s. 61).

⁽²²⁾ EØSU's udtalelse om europæisk minimumsindkomst og fattigdomsindikatorer (EUT C 170 af 5.6.2014, s. 23).

⁽²³⁾ EØSU's udtalelse om sociale investeringers virkninger for beskæftigelsen og de offentlige budgetter (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21).

⁽²⁴⁾ EØSU's udtalelse om udvikling af et finansielt økosystem for socialøkonomiske virksomheder (EUT C 13 af 15.1.2016, s. 152).

4.3.4. Omstilling til bæredygtig fødevarerproduktion og bæredygtigt forbrug (mål 2, 12 og 15)

4.3.4.1. Fødevarer — måden hvorpå de dyrkes, produceres, forbruges, handles, transporteres, opbevares og markedsføres — udgør den grundlæggende forbindelse mellem mennesket og planeten og er vejen til inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst⁽²⁵⁾. Målene for bæredygtig udvikling, navnlig mål 2 og 12, udgør en vigtig ramme for en fælles aktion med sigte på at brødføde verden på en bæredygtig måde senest i 2030. Der er i høj grad behov for en overgang til mere bæredygtige fødevarer, der omfatter alle stadier fra produktion til forbrug. Producenterne er nødt til at producere flere fødevarer med færre miljøpåvirkninger, og forbrugerne bør tilskyndes til at gå over til nærende og sunde kostvaner med et lavere kulstofaftryk.

4.3.4.2. Med reformen af den fælles landbrugspolitik er der indført en kombination af foranstaltninger, der kan ses som et skridt i den rigtige retning⁽²⁶⁾. En overgang til bæredygtige fødevarer kræver en vidtspændende fødevarerpolitik, som er integreret i en bredt anlagt bioøkonomistrategi og ikke blot en landbrugspolitik. Med udgangspunkt i en anerkendelse af den indbyrdes afhængighed mellem fødevarerproduktion og forbrug bør der udvikles en passende europæisk strategi til at sikre, at udviklingen går i retning af bæredygtighed, sundhed og robusthed⁽²⁷⁾.

4.3.4.3. I denne forbindelse skal der findes et svar, bl.a. på spørgsmålet i Falkenberg-rapporten om, hvorvidt det europæiske landbrugs orientering mod eksport f.eks. er forenelig med det formål at styrke fødevarerproduktionen i udviklingslandene.

4.3.4.4. EU har en vigtig rolle at spille i gennemførelsen af mål 12.3 om at halvere fødevarespildet pr. indbygger på verdensplan. Mens tæt ved 800 mio. mennesker i hele verden lider af sult, viser foreliggende tal, at en tredjedel af de fødevarer, der produceres til konsum, går tabt eller spildes på globalt plan — 100 mio. ton i EU alene⁽²⁸⁾. EØSU bifalder Kommissionens planer om at etablere en platform for interessenter, der kan medvirke til at udforme de nødvendige foranstaltninger og udveksle bedste praksis inden for forebyggelse og mindskelse af fødevarespild⁽²⁹⁾.

4.3.5. Investering i innovation og langsigtet modernisering af infrastruktur samt fremme af bæredygtige virksomheder (mål 7, 8, 9 og 13)

4.3.5.1. En omstilling af økonomien til en mere bæredygtig model kræver stor forandring med hensyn til investeringer. Det anslås, at opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling på verdensplan kræver investeringer for omkring 3 bio. USD⁽³⁰⁾ fra både offentlige og private kilder. En helhedsplan er nødvendig for at mobilisere finansielle ressourcer på EU-niveau og på medlemsstatsniveau. EU's forskellige støtteprogrammer og initiativer bør samles.

4.3.5.2. EU må tilrettelægge de offentlige investeringer i udviklingslandene mere effektivt, så der kan opnås en integreret bæredygtig udvikling, og indikatorerne for målene for bæredygtig udvikling bør integreres i den offentlige finansiering af udviklingsprojekter. Endnu vigtigere er det, at EU opfordrer til og øger den private sektors investeringer på disse områder.

4.3.5.3. Målene for bæredygtig udvikling kræver imidlertid også væsentlige investeringer i modernisering af infrastruktur og bæredygtige virksomheder i EU. Indledende vurderinger af gennemførelsen i EU af målene for bæredygtig udvikling har vist, at der i høj grad er brug for investeringer i industri, innovation og infrastruktur⁽³¹⁾.

⁽²⁵⁾ FAO og de 17 mål for bæredygtig udvikling: <http://www.fao.org/3/a-i4997e.pdf>.

⁽²⁶⁾ EØSU's udtalelse om mere bæredygtige fødevarer (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 64).

⁽²⁷⁾ Ibid.

⁽²⁸⁾ FUSIONS (2016). *Overslag over mængden af fødevarespild i Europa*; <http://www.eu-fusions.org/phocodownload/Publications/Estimates%20of%20European%20food%20waste%20levels.pdf>.

⁽²⁹⁾ Se fodnote 26.

⁽³⁰⁾ IDDRI, 2015 Issue Brief: <http://www.iddri.org/Publications/Three-commitments-governments-should-take-on-to-make-Sustainable-Development-Goals-the-drivers-of-a-major-transformation>.

⁽³¹⁾ Niestroy (2016), s. 28.

4.3.5.4. Der er et klart kommercielt argument for bæredygtighed. For fuldt ud at gøre brug af denne mulighed bør EU skabe et gunstigt erhvervsclima, der tilskynder til innovation, iværksætteri og bæredygtige investeringer. Der er allerede etableret virksomheder, men opgradering og gentagelse af vellykkede bæredygtige virksomheders erfaringer er af altafgørende betydning. Frivillige ordninger som f.eks. virksomhedernes sociale ansvar kan bidrage positivt til denne overgang. De bør suppleres med yderligere foranstaltninger såsom foranstaltninger til fremme af gennemsigtigheden, kompetenceudvikling, partnerskaber og vejledning til virksomhedernes regnskabsaflæggelse. Kommissionen bør vurdere, om alliancer med flere interessenter med den private sektor vil være et nyttigt instrument på EU-plan.

4.3.5.5. EU's finansieringsprogrammer bør være i overensstemmelse med målene for bæredygtig udvikling. Initiativer som Juncker-planen samt finansieringsinstitutter og offentlige investeringsbanker vil komme til at spille en afgørende rolle. I den forbindelse er udfordringen at omfordele kapital. Kapitalmarkedsunionen giver mulighed for at fremme bæredygtige investeringer⁽³²⁾. Midtvejs gennemgangen af den flerårige finansielle ramme vil være en lejlighed til at integrere målene for bæredygtig udvikling i de store EU-fonde. Der bør være incitament for langsigtede investeringer, og hindringer bør fjernes⁽³³⁾.

4.3.6. *Bestræbelser på at få handel til at arbejde for global bæredygtig udvikling* (mål 12 og 17)

4.3.6.1. I en globaliseret økonomi har handel en afgørende indvirkning på den bæredygtige udvikling i EU og på verdensplan. I forskellige mål for bæredygtig udvikling betragtes handel derfor som et vigtigt middel til gennemførelse af FN's 2030-dagsorden. I meddelelsen »Handel for alle« har Kommissionen lanceret en ambitiøs handlingsplan for mere ansvarlig handel og mere ansvarlige investeringer for at sikre sociale og miljømæssige handelsstandarder og fremme bæredygtig udvikling⁽³⁴⁾. Gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling bør være systematisk og bør kobles effektivt sammen med handlingsplanen, og der bør føres kontrol med resultaterne.

4.3.6.2. Ambitiøse kapitler om handel og bæredygtig udvikling bør indgå i alle EU's handels- og investeringsaftaler og gennemføres og håndhæves effektivt. Dimensionen bæredygtig udvikling bør have mere vægt i WTO-reglerne⁽³⁵⁾. Den bedste måde at sikre de sociale, arbejdsmæssige og miljømæssige standarder i frihandelsaftaler er at sikre en højere grad af inddragelse af civilsamfundet via forhandlinger og via processen med gennemførelse og overvågning⁽³⁶⁾.

4.3.6.3. Kommissionen bør vedtage en strategi, der fremmer ordentligt arbejde i de globale forsyningskæder⁽³⁷⁾. Der bør stilles bistand til rådighed for initiativer med flere interessenter for at fremme behørig omhu i de globale forsyningskæder.

4.4. *Bedre styreformer for bæredygtig udvikling*

4.4.1. Som støtte til aktiviteter på centrale politikområder må EU vurdere og forbedre den horisontale og vertikale politiske koordinering med henblik på en effektiv gennemførelse af FN's 2030-dagsorden. Bedre styreformer er en forudsætning for bæredygtig udvikling⁽³⁸⁾, og bedre koordinering er en vigtig tilgang for at opnå sammenhæng i politikkerne.

4.4.2. EU er nødt til at forbedre sammenhængen mellem sine politikker og konsekvent tilpasse dem til en afbalanceret bæredygtig udvikling. Den eksisterende mekanisme for udviklingsvenlig politikkoherens til medtagelse af overvejelser om udviklingspolitik på andre områder bør undersøges nøje, styrkes og sættes på en ny formel for at skabe et instrument, der giver sammenhæng i politikkerne for bæredygtig udvikling, og mekanismen bør forbindes med andre horisontale bestræbelser på koordinering.

⁽³²⁾ UNEP's undersøgelse, Building a sustainable Financial System in the European Union, s. 5: <http://web.unep.org/inquiry>.

⁽³³⁾ EØSU's udtalelse om langsigtet finansiering af den europæiske økonomi (EUT C 327 af 12.11.2013, s. 11).

⁽³⁴⁾ COM(2015) 497 final.

⁽³⁵⁾ EØSU's udtalelse om handel, vækst og udvikling (EUT C 351 af 15.11.2012, s. 77); EØSU's udtalelse om finansiering af udvikling — civilsamfundets holdning EUT C 383 af 17.11.2015, s. 49.

⁽³⁶⁾ EØSU's udtalelse om handel for alle (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 123).

⁽³⁷⁾ EØSU's udtalelse om ordentligt arbejde i de globale forsyningskæder (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 17).

⁽³⁸⁾ »Ultimately, it's all about governance« (I sidste ende handler det alt sammen om styreformer), kommissær Frans Timmermans' tale på FN-topmødet den 27. september 2015.

4.4.3. Kommissionen bør ligeledes overveje, hvordan redskaber til bedre lovgivning kan anvendes til at bidrage til opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling. Retningslinjerne for konsekvensvurdering bør gennemgås i overensstemmelse hermed, for eksempel ved at indføre et kriterium for bæredygtighed i konsekvensvurderingerne af ny lovgivning.

4.4.4. For at integrere målene for bæredygtig udvikling i alle relevante politikområder bør Kommissionen anvende de vejledende principper i FN's 2030-dagsorden som en ramme for revisionen af EU's lovgivning og politikker, især med henvisning til en menneskerettighedsbaseret tilgang og princippet om »ikke at lade nogen i stikken«.

4.4.5. EU bør på grundlag af de globale indikatorer for målene for bæredygtig udvikling og suppleret af passende europæiske indikatorer oprette et system for overvågning og revision af målene for bæredygtig udvikling, som er koordineret med overvågningen i EU-medlemsstaterne og forbundet med den globale overvågning i Det Politiske Forum på Højt Niveau.

4.4.6. Indikatorerne for målene for bæredygtig udvikling bør ligeledes inkorporeres i de eksisterende processer for overvågning og evaluering af politikker. Dette gælder især for det europæiske semester som EU's centrale forvaltningsmekanisme, der skal tilpasses gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling.

4.4.7. Det vil være en vigtig løftestang i forbindelse med gennemførelsen af den bæredygtige udvikling at styrke den funktion, som indikatorerne for bæredygtighed udgør i den lovgivningsmæssige budgetbevillingsproces. Konditionalitetskriterierne i de europæiske struktur- og investeringsfonde bør tilpasses gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling.

4.4.8. Der bør bakkes op om initiativet fra det europæiske netværk for bæredygtig udvikling (ESDN) om oprettelse af en peerlæringsplatform mellem medlemsstaterne.

4.4.9. EU bør selv tage initiativ til at være den første regionale organisation, der fremlægger en frivillig evaluering på mødet i Det Politiske Forum på Højt Niveau i 2017. EU bør desuden udsende årlige rapporter om, hvordan EU's interne og eksterne indsats bidrager til gennemførelsen af målene om bæredygtig udvikling i det årlige tematiske fokusområde i Det Politiske Forum på Højt Niveau⁽³⁹⁾. Civilsamfundet bør inddrages fuldt ud i forberedelsen og præsentationen af den frivillige evaluering og de tematiske rapporter gennem det europæiske forum for bæredygtig udvikling.

5. Civilsamfundet som drivkraft

5.1. FN's 2030-dagsorden kræver en omlægning **til en forvaltningsmodel med deltagelse af flere interessenter**, som tildeler civilsamfundet en større rolle. Målene for bæredygtig udvikling kan kun gennemføres, hvis civilsamfundet og andre interessenter påtager sig en aktiv rolle og erhverver ejerskab. I hver eneste fase frem til gennemførelsen bør civilsamfundet inddrages på lokalt, regionalt og nationalt plan samt på EU-plan og i forbindelse med Det Politiske Forum på Højt Niveau.

5.2. EØSU foreslår **EU og medlemsstaterne**, at der oprettes et **europæisk forum for bæredygtig udvikling** med henblik på at få en bred vifte af civilsamfundsorganisationer og interessenter inddraget i gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling i EU og i den løbende overvågning og revision⁽⁴⁰⁾. Forumets første opgave bør være at lette dialogen med civilsamfundet i den proces, som fører til en overordnet EU-strategi for bæredygtig udvikling.

5.3. Kommissionen bør indføre et særligt program og en særlig budgetpost for støtte til kapacitetsopbygning i civilsamfundsorganisationer, så disse kan deltage fuldt ud i processen. De eksisterende kapacitetsopbygningsprogrammer bør være mere udtrykkeligt åbne for civilsamfundsorganisationer, der arbejder med nationale spørgsmål og udfører arbejde, der skaber forbindelse mellem de interne og eksterne aspekter af integrationen af målene om bæredygtig udvikling og af forvaltningsspørgsmålene.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁹⁾ EØSU's udtalelse om 2030-dagsordenen — En Europæisk Union for bæredygtig udvikling i hele verden, endnu ikke offentliggjort i EUT.

⁽⁴⁰⁾ EØSU's udtalelse om et europæisk civilsamfundsforum for bæredygtig udvikling, (EUT C 303 af 19.8.2016, s. 73).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremtidssikret lovgivning**(sonderende udtalelse)**

(2016/C 487/07)

Ordfører: **Christian MOOS**Medordfører: **Denis MEYNENT**

Anmodning om udtalelse	Det slovakiske formandskab, 14/03/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Underudvalget »Fremtidssikret lovgivning«
Vedtaget i underudvalget	07/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	213/2/5

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det slovakiske formandskab har bedt EØSU udtale sig om en »fremtidssikret lovgivning«. Dette nye begreb skal ses på baggrund af andre konkrete opfordringer til Kommissionen og medlovgiverne med det mål at sikre, at lovgivningen tager mere hensyn navnlig til EU's konkurrenceevne og SMV'ernes og mikrovirksomhedernes specifikke karakter, hvilket er aspekter, som EØSU flere gange har udtalt sig om.

1.2. EØSU noterer, at der udfoldes bestræbelser på at forbedre EU-lovgivningens kvalitet, og at de må intensiveres.

1.3. EØSU vurderer, at en enkel, forståelig og sammenhængende lovgivning af høj kvalitet »er en væsentlig faktor for integration, der ikke bør opfattes som en byrde eller en omkostning, der skal nedbringes«. En sådan lovgivning er afgørende for at skabe varig økonomisk vækst og fremme innovation, virksomhedernes, herunder SMV'er, konkurrenceevne og oprettelsen af arbejdspladser af høj kvalitet.

1.4. »Innovationsprincippet« — som defineret i afsnit 2 — skal også opfattes som et led i REFIT-programmet. EØSU minder om principperne i programmet »Bedre lovgivning«, som allerede er blevet fastlagt og gennemført, og understreger, at dette nye princip ikke bør gå forud for dem, og at det bør anvendes med omtanke og forsigtighed, især på områderne social sikring, miljøbeskyttelse, sundhed og forbrugerbeskyttelse.

1.5. EØSU foreslår, at det potentiale, der ligger i »innovationsprincippet«, bliver undersøgt nærmere gennem en udveksling af god praksis.

1.6. Innovation er en af forudsætningerne for bæredygtig vækst i Europa. Der er brug for retlige rammer, som er gunstige for innovation, omend der ikke findes nogen simpel kobling mellem innovation og lovramme. Ud over en sådan lovgivning er det også nødvendigt at træffe foranstaltninger, der sigter mod at fremme og udvikle innovation (administrative foranstaltninger, beskatning, investeringsplan osv.).

1.7. Målet med den europæiske lovgivning bør til stadighed være at skabe retlige rammer, som giver virksomheder og borgere mulighed for at nyde godt af det indre markeds fordele, og undgå unødige administrative byrder. Der er tale om en fremtidssikret europæisk lovgivning, når den er proaktiv og fremsynet. EØSU anbefaler en lovgivning, som kan tilpasses. EØSU mener, at en fremtidssikret lovgivning i Europa bør baseres på fællesskabsmetoden.

1.8. Det er vigtigt at undgå, at reguleringen medfører unødige omkostninger. Reguleringsomkostningerne bør stå i et rimeligt forhold til den nytteværdi, de skaber.

1.9. EØSU er overbevist om, at enhver lovgivning bør være resultatet af offentlige politiske drøftelser. Her spiller civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter en meget vigtig rolle, og der bør fastlægges egnede rammer for at sikre en kvalitetspræget social og civil dialog, hvor der tages behørigt hensyn til de fremlagte synspunkter.

1.10. EØSU bemærker, at det ikke blot er lovgivningsindholdet, men også selve lovgivningsprocessen, som skal være fremtidssikret for at opfylde virksomhedernes og borgernes behov.

1.11. En fremtidssikret lovgivning bør være solid i sin målsætning, altid i overensstemmelse med målene i traktaten og fleksibel i forbindelse med sin gennemførelse i national ret. Den skal ikke gå i detaljer, men blot afstikke overordnede rammer, som skal gennemføres rettidigt og på passende vis på nationalt plan. I denne forbindelse bør arbejdsmarkedets parter og de repræsentative civilsamfundsorganisationer ligeledes høres, og der bør tages hensyn til deres synspunkter. Muligheden for brug af udløbsklausuler («sunset clause») bør undersøges nærmere.

1.12. EØSU efterlyser en afklaring af principperne om nærhed og proportionalitet, som modstandere af lovgivningsinitiativer til tider fremfører som argumenter uden dog at begrunde dette tilstrækkeligt.

1.13. Civilsamfundet bør være sparringspartner for en fremtidssikret lovgivning. EØSU er godt placeret til at fungere som mellemlid mellem lovgiveren, civilsamfundsorganisationerne og arbejdsmarkedets parter.

1.14. EØSU understreger vigtigheden af konsekvensvurderinger på nationalt og europæisk plan, inkl. SMV-test, af hvert eneste initiativ, hvad enten det er lovgivningsmæssigt eller ej, så der kan træffes velbegrundede politiske beslutninger på et konkret grundlag. Konsekvensvurderinger er en hjælp for den politiske beslutningstagning. De kan ikke erstatte den.

1.15. EØSU ønsker at blive hørt, når Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet bliver enige om at trække lovforslag tilbage, da det er vigtigt at undersøge de materielle og immaterielle følger af en sådan tilbagetrækning.

1.16. Rådet bør efter EØSU's mening være mere gennemsigtigt, og en fremtidig reform af traktaterne bør sigte mod at skabe en bedre sammenhæng i Rådets afgørelser. Europa-Parlamentets rettigheder bør styrkes.

1.17. EØSU finder det nødvendigt at udbygge det forstærkede samarbejde, men det må undgås, at institutionerne svækkes derved.

1.18. EØSU insisterer på at blive hørt i forbindelse med ØMU'ens udvidelse. Europa-Parlamentet og de rådgivende organer bør integreres bedre i det europæiske semesters cyklus.

1.19. EØSU kan kun i hastetilfælde acceptere, at der anvendes en fremskyndet lovgivningsprocedure inden for rammerne af trilogien.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det slovakiske formandskab har bedt EØSU om at udtale sig om en fremtidssikret lovgivning og overveje, hvordan EU kan forbedre lovgivningen, således at den tilpasser sig økonomiens og samfundets behov i disse tider med hastige forandringer. Formandskabet spørger, hvordan reguleringsomkostningerne kan holdes inden for rimelighedens grænser for virksomhederne uden at gå på kompromis med traktatmålene.

2.2. Den europæiske lovgivning er fremtidssikret, når den er proaktiv, fremsynet og sikrer maksimal klarhed og retssikkerhed. EØSU anbefaler derfor en lovgivning, som kan tilpasses, og som samtidigt er fremsynet.

2.3. Retsregler er endvidere nødvendige for at nå traktaternes politiske mål. Den Europæiske Union er en social markedsøkonomi, og nogle af reglerne er således forbundet med omkostninger for virksomhederne, eksempelvis inden for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Det er balancen mellem de økonomiske og sociale mål, som sikrer social fred i Europa. En fremtidssikret regulering skal respektere denne balance og styrke den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed samt solidariteten mellem medlemsstaterne.

2.4. EØSU understøtter og understreger behovet for at styrke EU-lovgivningens legitimitet gennem bedre lovgivning, men lægger vægt på, at forståelsen af »fremtidssikret« ikke må føre til en afpolitiseret lovgivningsprocedure. Udvalget er overbevist om, at enhver lovgivning bør være resultatet af politiske drøftelser. I denne forbindelse må civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter have en vigtig rolle i den sociale dialog, som tages med i betragtning.

2.5. Den europæiske lovgivning er fremtidssikret, når borgerne anser den for legitim. Den bør tage udgangspunkt i repræsentation, konsensus og deltagelse og kunne bidrage med resultater eller løsninger på et kollektivt problem.

2.6. EØSU vurderer, at den europæiske lovgivningsprocedure bør revideres inden for rammerne af Lissabontraktaten og om nødvendigt en ny traktat, for at EU-politikkerne kan give bedre resultater. Det er netop dette aspekt ved en fremtidssikret lovgivning, som EØSU ønsker at sætte fokus på, dvs. dens kvalitet, legitimitet, gennemsigtighed og evne til at inddrage alle aktører.

2.7. EØSU bemærker, at det ikke blot er lovgivningsindholdet, men også selve lovgivningsprocessen, som skal være fremtidssikret for at opfylde virksomhedernes og borgernes behov. Med andre ord er det spørgsmålet om demokrati på europæisk plan, som trænger sig på.

2.8. De folkevalgtes politiske vilje og deres beslutninger er således afgørende. Enhver lovgivning kan således analyseres ud fra dens evne til at omsætte denne politiske vilje i praksis og bedømmes ud fra dens demokratiske kvalitet. EØSU foreslår således at undersøge ikke kun indholdet af lovgivningen, men også lovgivningsprocessen.

2.9. Dette nye koncept om »fremtidssikret lovgivning« er knyttet til en række andre initiativer med en bedre lovgivning for øje. EØSU har gentagne gange i sine udtalelser ⁽¹⁾ taget stilling til programmet »Bedre lovgivning« og REFIT-programmet ⁽²⁾. I denne forbindelse vil udvalget gerne minde om sin udtalelse om en proaktiv tilgang til lovgivning ⁽³⁾.

2.10. Gennemførelsen af programmerne »Bedre lovgivning« og REFIT — som Kommissionen lancerede i 2012 for at måle de administrative byrder, der er forbundet med den gældende lovgivning, og i givet fald fjerne disse — er en af formandskabstriens (Nederlandene, Slovakiet og Malta) nøgleprioriteter fra januar 2016 til juni 2017. Det er klart, at idéen om en »fremtidssikret lovgivning« ligger i forlængelse af disse programmer.

2.11. EØSU noterer, at der udfoldes bestræbelser på at forbedre EU-lovgivningens kvalitet, og understreger, at de må intensiveres. EØSU noterer sig Kommissionens meddelelse af 19. maj 2015 ⁽⁴⁾ og den interinstitutionelle aftale »Bedre lovgivning« af 13. april 2016 ⁽⁵⁾, men bemærker, at det ikke er blevet inddraget i sidstnævnte aftale.

2.12. EØSU vurderer, at en enkel, forståelig og sammenhængende lovgivning af høj kvalitet, som Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet er garanter for, er en forudsætning for at skabe en bæredygtig økonomisk vækst og stimulere virksomhedernes innovationskraft og konkurrenceevne — herunder SMV'erne og mikrovirksomhederne — samt skabe kvalitetsjob. Det er endvidere vigtigt at gennemføre *Small Business Act* fuldt ud på alle områder.

2.13. Den europæiske lovgivning »er en væsentlig faktor for integration, der ikke bør opfattes som en byrde eller en omkostning, der skal nedbringes. En vel afpasset lovgivning er tværtimod en faktor for retlig beskyttelse, fremme og sikkerhed for alle berørte parter og europæiske borgere« ⁽⁶⁾.

2.14. EØSU minder om betydningen af de principper, der tidligere er blevet fastlagt for at sikre en passende lovgivning. Det drejer sig blandt andet om korrekt og rettidig gennemførelse af principperne om nærhed og proportionalitet, forsigtighed, forudsigelighed, »think small first«, konkurrenceevnens eksterne dimension og indre-marked-testen.

2.15. Det ser ud til, at et nyt aspekt af lovgivningen er ved at vinde gehør i Rådet, nemlig innovationsprincippet. Dette princip — som indebærer, at der ved udarbejdelse og revision af lovgivning på alle politikområder skal tages hensyn til indvirkningen på forskning og innovation — er et blandt mange andre kriterier, som gør det muligt at evaluere Kommissionens lovgivningsforslag på områder af teknisk, teknologisk og videnskabelig karakter. Det bør dog anvendes med omtanke og forsigtighed især på områderne social sikring, miljøbeskyttelse, sundhed og forbrugerbeskyttelse.

⁽¹⁾ Liste over EØSU's udtalelser og informationsrapporter.

⁽²⁾ EUT C 230 af 14.7.2015, s. 66 og EUT C 303 af 19.8.2016, s. 45.

⁽³⁾ EUT C 175 af 28.7.2009, s. 26.

⁽⁴⁾ »Bedre regulering for bedre resultater — En EU-dagsorden« — COM(2015) 215 final.

⁽⁵⁾ »Bedre lovgivning« (EUT L 123 af 12.5.2016, s. 1).

⁽⁶⁾ EUT C 303 af 19.8.2016, s. 45.

2.16. Det fremgår af Rådets konklusioner (konkurrenceevne)⁽⁷⁾, at »innovationsprincippet« bør anvendes, »hvilket indebærer, at der ved udarbejdelse og revision af lovgivning på alle politikområder skal tages hensyn til indvirkningen på forskning og innovation.« Dette afspejles endvidere i det slovakiske formandskabs anmodning og den nylige undersøgelse foretaget af CEPS⁽⁸⁾, ifølge hvilken alt for strenge regler risikerer at blokere for investeringer og bremse innovationen. Disse overvejelser er også i samklang med REFIT-programmet.

2.17. Efter EØSU's mening bør dette princip defineres på forhånd og brugen af det nøje fastlægges.

2.18. For EØSU at se bør »innovationsprincippet« have samme vægt som de andre kriterier, der er nævnt i punkt 2.14, og som Kommissionen anvender til at analysere effekten af et lovgivningsforslag. Der må således findes en balance mellem »innovationsprincippet« og de andre kriterier og sørges for, at det ikke overskygger de andre.

2.19. EØSU foreslår det slovakiske formandskab at gå videre med undersøgelsen af det potentiale, der ligger i »innovationsprincippet«, gennem en udveksling af god praksis. EØSU opfordrer Kommissionen til på dette grundlag at gøre status over de muligheder og den effekt, der er forbundet med dette nye princip.

2.20. Målet med den europæiske lovgivning bør til stadighed være at skabe nogle retlige rammer, som giver virksomheder og borgere mulighed for at drage nytte af det indre markeds fordele og friheder, dvs. fremme Europas innoverende kræfter. Dette betyder, at unødige administrative byrder skal undgås og dårligt udformede, forældede og besværlige regler revideres eller ophæves.

2.21. EØSU mener, at reguleringsomkostningerne bør stå i et rimeligt forhold til den nytteværdi, de skaber. Unødige omkostninger og administrative byrder bør undgås af hensyn til virksomhederne, borgerne og de forvaltninger, som skal gennemføre bestemmelserne. Det er vigtigt, at nettogevinsten og merværdien ved en regulering er større end dens omkostninger for virksomhederne eller samfundet som helhed.

3. Forslag med henblik på en fremtidssikret lovgivning

3.1. EØSU efterlyser en bedre definition af begrebet »fremtidssikret lovgivning«. Det skal være i samklang med Den Europæiske Unions værdier og mål i henhold til artikel 1 og 2 i Lissabontraktaten. Derfor skal innovationsprincippet, som er en af det slovakiske formandskabs prioriteter⁽⁹⁾ og således tæt knyttet til det nye koncept om fremtidssikret lovgivning, være et ansvarligt princip.

3.2. Innovation er en af forudsætningerne for bæredygtig vækst i Europa. Ved enhver lovgivning — hvad enten på europæisk eller nationalt plan — må det undgås, at der væltes unødige byrder over på virksomhederne, navnlig SMV'erne, som har få ressourcer til rådighed. Innovation og konkurrenceevne er grundlaget for den sociale markedsøkonomis succes i Europa. Innovation har brug for kvalitetsmæssige retlige rammer. Der er et komplekst samspil mellem lovgivning og innovation, og det kan ikke udelukkende betragtes ud fra et kvantitativt synspunkt, som om det var et spørgsmål om flere eller færre lovbestemmelser⁽¹⁰⁾.

3.3. EØSU mener, at man nærmere bør undersøge muligheden for brug af udløbsklausuler (»sunset clause«) i den europæiske lovgivning for at bekæmpe bureaukrati.

3.4. En fremtidssikret lovgivning skal være solid i sin målsætning, altid i overensstemmelse med traktatmålene og fleksibel i forbindelse med sin gennemførelse i national ret samt overholde de førnævnte principper. Den skal ikke gå i detaljer, men blot afstikke nogle rammer, som i givet fald kan suppleres enten med ikke-lovgivningsmæssige instrumenter iværksat af de nationale lovgivere eller arbejdsmarkedsparter eller med selvreguleringsordninger. Sidstnævnte skal altid være underlagt kontrol af lovgiveren på et passende niveau.

3.5. EØSU efterlyser en afklaring af principperne om nærhed og proportionalitet. Det er af afgørende betydning for EU's funktion som fælles retsomsråde, at nærhedsprincippet eller rettere kompetencefordelingen bliver overholdt. Ikke desto mindre bruger modstandere af lovgivningsinitiativer til tider disse to principper som argumenter uden dog at begrunde dette tilstrækkeligt. Kriterierne for anvendelsen af nærheds- og proportionalitetsprincippet skal præciseres. Den Europæiske Unions retsomsråde skal være en uopdelelig enhed.

⁽⁷⁾ Rådets konklusioner »konkurrenceevne« af 26.5.2016 (punkt 2), http://www.consilium.europa.eu/register/da/content/out/?&typ=ENTRY&i=ADV&DOC_ID=ST-9580-2016-INIT.

⁽⁸⁾ Centre for European Policy Studies (CEPS) er en refleksionsgruppe, der er baseret i Bruxelles.

⁽⁹⁾ <http://www.eu2016.sk/data/documents/presidency-programme-eng-final5.pdf>.

⁽¹⁰⁾ »Better regulations for innovation-driven investment at EU level«, arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene: https://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovrefit_staff_working_document.pdf.

3.6. EØSU finder det nødvendigt i første omgang at undersøge lovgivningsproceduren på europæisk plan for at forbedre lovgivningens kvalitet. Der findes en lang række initiativer, som har til formål at forbedre lovgivningsproceduren, men de parter, der deltager i denne proces, er ikke enige om, hvordan det skal gøres. EØSU henviser til Kommissionens retningslinjer i dens program for »Bedre lovgivning« (19. maj 2015) og den interinstitutionelle aftale (december 2015/16, april 2016), Brok-Bresso-rapporten (februar 2016), Hübner-rapporten (marts 2016), Giegold-rapporten (ultimo maj 2016) og navnlig *Small Business Act* (februar 2011). Endvidere henviser udvalget til de forslag, der er blevet fremlagt af medlemsstaternes regeringer og parlamenter, til initiativer blandt andet fra Den internationale Europabevægelse (IEM) og Unionen af Europæiske Føderalister (UEF) samt til bidragene fra forskningsinstitutter og tænketanke.

3.7. Det organiserede civilsamfund har afgørende betydning for den offentlige meningsdannelse i Europa. Europa har brug for en mindre fragmenteret offentlig mening, som kan være sparringspartner for en fremtidsikkert europæisk lovgivning. Som det organ, der repræsenterer civilsamfundet i Europa, er EØSU godt placeret til at bane vejen for konsensus mellem civilsamfundets forskellige aktører på alle niveauer og også i medlemsstaterne. Nærmere bestemt er udvalget et vigtigt mellemlid mellem lovgiveren, civilsamfundsorganisationerne og arbejdsmarkedets parter.

3.8. EØSU er klar over konsekvensanalysernes betydning, især for SMV'erne. De bør tages med i betragtning under lovgivningsarbejdet, men må ikke erstattes den politiske proces.

3.9. Forenkling af love, som er svære at forstå endelige anvende, og ophævelse af overflødige bestemmelser kan være til gavn for borgerne og erhvervslivet og dermed bidrage til et vækstfremmende miljø og skabelsen af flere kvalitetsjob (»enabling environment«). EØSU anmoder dog om at blive hørt, når Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet bliver enige om at trække lovforslag tilbage. Det er i den forbindelse vigtigt at undersøge de materielle og immaterielle følger af en sådan tilbagetrækning og underrette EØSU herom.

3.10. Hensigten med Lissabontraktaten var at styrke Europa-Parlamentets rolle og fællesskabsmetoden. I kølvandet på krisen er Det Europæiske Råd blevet en hjørnesteen i Europas institutionelle system. EØSU mener, at dette er en forkert kurs, som bør korrigeres. En fremtidsikkert europæisk lovgivning bør baseres på fællesskabsmetoden.

3.11. Møderne i de forskellige rådssammensætninger, hvor beslutninger træffes ved kvalificeret flertal, burde være offentlige for at opnå større gennemsigtighed og mere demokrati. Denne afstemningsmetode med kvalificeret flertal i forbindelse med Rådets afgørelser bør være standard. EØSU mener desuden, at en fremtidig reform af traktaterne bør tilstræbe en bedre sammenhæng mellem de forskellige rådssammensætnings afgørelser, idet de i dag forfølger delvis kontradiktoriske politikker med direkte konsekvenser for lovgivningskvaliteten.

3.12. Europa-Parlamentets rettigheder skal hurtigst muligt udbygges som anført i traktaterne — dette er endnu ikke sket. Følgelig bør den begrænsede initiativret, som blev indført med Lissabontraktaten (artikel 225 i TEUF), bruges mere flittigt i henhold til bestemmelserne i denne traktat. Det bør kun være muligt for Kommissionen at afvise et initiativ af formelle årsager, navnlig når der ikke er et tilstrækkeligt kompetencegrundlag.

3.13. Det har længe været en realitet i EU, at integrationen foregår i et forskelligt tempo, og disse forskelle vil grundet antallet af medlemsstater også være uundgåelige i fremtiden. I lyset heraf er det efter EØSU's mening nødvendigt at gøre større brug af det forstærkede samarbejde. På samme tid skal det undgås, at EU's institutioner svækkes på grund af en variabel geometri i de europæiske integrationsprojekter. Det forstærkede samarbejde bør baseres på kvalificeret flertal.

3.14. EØSU støtter Europa-Parlamentets opfordring til at transformere Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU'en) ved at udstyre den med en »effektiv og demokratisk økonomisk styring« og insisterer endnu en gang på at deltage i de høringsprocesser, som bør gå hånd i hånd med en sådan uddybning af ØMU'en, såfremt ønsket er at involvere civilsamfundet.

3.15. EØSU mener, at den fremskyndede lovgivningsprocedure inden for rammerne af triloggen kun bør anvendes i hastetilfælde, hvilket i øvrigt er i overensstemmelse med traktaten. I modsætning til Europa-Parlamentets udvalg er trilogrammerne hverken gennemsigtige eller tilgængelige. Begrænsningen af lovgivningsproceduren til én enkelt behandling betyder, at civilsamfundets deltagelse indskrænkes.

3.16. EØSU mener, at de instrumenter og procedurer, der blev indført i kølvandet på den finansielle krise og eurokrisen, bør integreres bedre i de europæiske lovgivningsrammer. Europa-Parlamentet, men også organer såsom Det Europæiske Regionsudvalg (RU) og EØSU bør integreres bedre i det europæiske semesters cyklus. Den europæiske stabilitetsmekanisme bør være forbundet med EU's lovgivningsrammer.

3.17. Når det gælder delegerede retsakter bør Kommissionen lægge mere gennemsigtighed for dagen i sin beslutningstagning (se artikel 290 i TEUF), hvilket udvalget har understreget flere gange.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 519. PLENARFORSAMLING DEN 21. OG 22. SEPTEMBER 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om Unionens retlige rammer for toldovertrædelser og -sanktioner

(COM(2013) 884 final — 2013/0432 (COD))

(2016/C 487/08)

Hovedordfører: **Antonello PEZZINI**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 22/06/2016
Retsgrundlag	Artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, produktion og forbrug
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	173/0/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU har altid stået fast på, at en effektiv toldunion er et nøgleelement i den europæiske integrationsproces, hvis man vil opnå en sikker og gennemsigtig fri varebevægelighed under overholdelse af konkurrencereglerne og med størst mulig beskyttelse af forbrugerne og miljøet og en effektiv bekæmpelse af overtrædelser, svig og forfalskninger samt befordre udviklingen af lovlig handel.

1.2. Udvalget bakker helt og fuldt op om målet med Kommissionens forslag, idet de foreslåede foranstaltninger skal:

- være et første skridt hen imod en egentlig fælles europæisk toldordning med fælles styring, fælles administrative og retlige toldinstanser såsom: en europæisk tolldomstol, et fælles korpus af regler om anvendelsen af toldkodeksen, et fælles IT-system med ensartede overholdelsesprocedurer og en entydig fortolkning af reglerne, som kan fremme udviklingen af handelen i og uden for EU
- skabe retssikkerhed og sikkerhed for ensartet anvendelse på hele Unionens område ved hjælp af et homogent system for detektion og inkriminerung af overtrædelser samt civilretlige og ikkestrafferetlige sanktioner, som står i rimeligt forhold til de undtagne beløb og overtrædelsernes alvor inden for fælles nedre og øvre tærskelværdier, herunder muligheder for andre sanktioner end bøder

- som en integrerende del af ordningen indføre styrkede fælles systemer til forebyggelse og afskrækkelse af overtrædelser ved hjælp af IKT-baserede modeller til sikring af overholdelse og automatiske tidlig varslingsystemer
- indføre fælles mekanismer for tvistbilæggelse og forlig om de pålagte sanktioner for at forenkle og fremskynde udviklingen af den europæiske handel og undgå lange og dyre retssager
- fuldt ud opfylde de forpligtelser, der følger af de internationale rammer, der er fastlagt af Verdenshandelsorganisationen (WTO) og Verdenstoldorganisationen (WCO).

1.3. EØSU anmoder om, at det som et af direktivets mål fastsættes, at dette instrument — som giver mulighed for en gradvis, men nødvendig udvikling hen imod en fælles ordning for regulering, håndhævelse og fortolkning — skal udbygges med kontrol og overvågning af markedet baseret på automatiske detektionsmekanismer, som ikke hæmmer udviklingen af den lovlige europæiske handel.

1.4. Udvalget anbefaler, at den rapport, som Kommissionen hvert andet år skal forelægge Europa-Parlamentet (EP), Rådet og EØSU, ud over vurderingen af fremskridtene i medlemsstaternes gennemførelse af den nye lovgivning, også skal indeholde et forslag til indikatorer for de næste etaper i processen hen imod oprettelse af:

- et egentligt **europæisk toldagentur**
- en **europæisk tolddomstol**
- et effektivt **fælles toldretligt korpus** for at harmonisere systemerne for toldovertrædelser og sanktioner på grundlag af en fælles regulerings- og håndhævelsesordning med en entydig fortolkning.

2. Indledning

2.1. Toldunionen er Den Europæiske Unions fundament. Unionens toldlovgivning har været fuldt harmoniseret siden 1992, for så vidt angår de vigtigste materielle regler og procedureregler. I 2013 blev der vedtaget en ny toldkodeks (Union Customs Code — UCC) med forordning (EU) nr. 952/2013, som trådte i kraft i 2016.

2.2. Toldområdet henhører, hvad angår de lovgivningsmæssige aspekter, under Unionens enekompetence i henhold til artikel 3 i TEUF, mens tilrettelæggelsen af kontrolaktiviteterne påhviler medlemsstaterne. Sanktionssystemet og håndhævelsen af lovgivningen er omfattet af det retlige samarbejde i straffesager (Afsnit V i TEUF).

2.3. EU's toldaktioner, som repræsenterer omkring 16 % af verdenshandelen, omfatter import og eksport til en værdi af over 3 500 mia. EUR om året. Den opkrævede told androg i 2013 i alt 15,3 mia. EUR, næsten 11 % af EU's budget.

2.4. De uharmoniserede nationale systemer for toldovertrædelser og -sanktioner kan friste den ulovlige handel til at udvælge sig medlemsstater, hvor der er mindre risiko for at blive opdaget, og hvor sanktionerne er mindre, mens de virksomheder, der følger reglerne, må bære højere omkostninger, når de opererer på tværs af flere jurisdiktioner, hvor forskellige sanktionsordninger kan forstyrre handelsstrømmene og de økonomiske aktivitetsmønstre i det indre marked og skabe fordele for virksomheder, der opererer i lande med mindre strenge toldkontroller.

2.5. Efter toldprogrammets iværksættelse i 2013 er medlemsstaternes nationale systemer for toldovertrædelser og -sanktioner blevet analyseret, og der er konstateret betragtelige forskelle mellem dem, som det fremgår af nylige grundige analyser ⁽¹⁾.

2.6. Bekæmpelsen af toldovertrædelser følger således 28 ⁽²⁾ forskellige retsordener og forskellige administrative og juridiske traditioner, som medfører store forskelle i fastlæggelsen af sanktionerne og deres strengthed. Den manglende ensartethed i håndhævelsen af toldlovgivningen indvirker på konkurrencevilkårene, som skulle være ensartede i det indre marked.

2.7. De store forskelle i håndhævelsen af reglerne kommer især til udtryk i sanktionernes karakter, som kan være administrativ og/eller strafferetlig, de forskellige typer sanktioner, tærskelværdierne for overtrædelsens omfang, systemerne for bilæggelse/forlig, ansvarsniveau og -type, graverende eller formildende omstændigheder, tidsgrænser og forældelsesfrister og de juridiske personers ansvar.

⁽¹⁾ Jf. *Analysis and effects of the different Member States' customs sanctioning systems*. PE 569.990 — januar 2016.

⁽²⁾ Foreløbigt.

2.8. Det er nødvendigt at komme ud over den uensartede håndhævelse og indføre harmoniserede europæiske toldsystemer efter princippet om et fælles europæisk toldvæsen, inden for hvilket medlemsstaterne kan give mulighed for mekanismer til bilæggelse af tvister om afregning i forbindelse med overtrædelser af toldlovgivningen alt efter overtrædelsens karakter og omfang med det mål at undgå lange og dyre retssager for begge parter.

2.9. Der skal mindes om, at toldunionen er den operationelle gren af en lang række af EU's handelspolitiske foranstaltninger, og det er igennem den, at mange af EU's internationale handelsaftaler får virkning, idet myndighederne i medlemsstaterne gennemfører vigtige horisontale processer i form af datastyring, styring af handlende samt håndhævelse: Den uensartede håndhævelse i det europæiske system er tidligere blevet indklaget for WTO.

2.10. I lyset af de alvorlige problemer med toldunionens funktion, der følger af, at EU-lovgivningen anvendes forskelligt, og som risikerer at svække effektiviteten samlet set, har EØSU ved en tidligere lejlighed understreget nødvendigheden af, at der »føres én samlet toldpolitik baseret på ensartede, ajourførte, gennemsigtige, effektive og forenklede procedurer, som kan bidrage til EU's økonomiske konkurrenceevne på globalt plan«⁽³⁾.

2.11. Som tidligere understreget af EØSU⁽⁴⁾ bør der skabes sikkerhed for, at der med henblik på realiseringen af et ægte indre marked indføres faste frister for iværksættelsen af gennemførelsesbestemmelserne; ensartede fortolkninger af toldlovgivningen i EU, der bør optræde som én samlet administration med henblik på opnåelse af: ensartet behandling af aktørerne på et hvilket som helst toldsted i EU; lettere adgang til status som autoriseret økonomisk operatør; omfattende information af alle berørte aktører; elektroniske procedurer; en kvalitetspræget uddannelse af de menneskelige ressourcer. Kort sagt bør vi være i stand til at skabe et **fælles europæisk toldvæsen**.

2.12. Kun gennem effektive fremskridt hen imod et fælles europæisk toldvæsen og passende styringsstrukturer kan man få gjort noget ved den komplekse og uensartede måde, hvorpå toldunionen stadig fungerer.

3. Kommissionens forslag

3.1. Hovedsigtet med Kommissionens direktivforslag er gennem et harmoniseringsdirektiv at nå frem til en fælles lovgivningsramme med:

- ens behandling af økonomiske operatører
- effektiv beskyttelse af EU's finansielle interesser
- effektiv håndhævelse af lovgivningen på området for toldovertrædelser og -sanktioner
- retssikkerhed (*lex certa*) samt konditionalitet og forholdsmæssighed i forbindelse med sanktionen (*nulla poena sine culpa*)

ved at garantere overholdelse af toldreglerne på en ensartet måde i hele EU med en harmoniseret anvendelse af lovgivningen om toldovertrædelser og -sanktioner, så man kan undgå alt for forskellige nationale overtrædelses- og sanktionssystemer, der kan forvride konkurrencereglerne og indvirke på varernes frie bevægelighed.

3.2. Nærmere bestemt har EU's udøvende myndighed med henvisning til det valgte retsgrundlag, artikel 33 i TEUF, foreslået:

- en lang liste over strafbar adfærd, som opdeles i tre hovedkategorier: overtrædelser i tilfælde af *strict liability* (et begreb, der svarer til objektivi ansvar), overtrædelser, der begås som følge af forsømmelighed, samt forsætlige overtrædelser

⁽³⁾ Jf. EUT C 229 af 31.7.2012, s. 68.

⁽⁴⁾ Jf. EØSU's udtalelser EUT C 229 af 31.7.2012, s. 68 og EUT C 251 af 31.7.2015, s. 25.

- en skala af sanktioner, som er »effektive, står i rimeligt forhold til krænkelsen og har afskrækkende virkning« for hver af kategorierne i overensstemmelse med de kriterier, der er fastlagt i Domstolens retspraksis ⁽⁵⁾
- en vifte af sanktioner i form af bødestrafte på 1 til 30 % af varenes værdi eller en fast sats, hvis overtrædelsen vedrører toldmæssig status eller autorisationer
- for at undgå forskelle i straffebeføjelsens udløb: en forældelsesfrist på fire år fra den dag, hvor toldovertrædelsen blev begået, eller fra den dag, hvor den handling eller undladelse, som udgør toldovertrædelsen, ophører
- mekanismer til suspension af administrative sager, hvis der er anlagt straffesag for samme forhold
- tilskyndelse til samarbejde og udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne.

3.3. Forslaget, som blev forelagt for tre år siden, er gået videre til behandling i Europa-Parlamentet og er blevet mødt med indvendinger fra flere medlemsstater. Det litauiske parlament har indvendt, at »det valgte retsgrundlag (artikel 33 TEUF) i forslaget ikke bemyndiger EU til at handle i form af at fastlægge nogle rammer vedrørende overtrædelser af EU's toldlovgivning og fastsætte sanktioner for disse overtrædelser« ⁽⁶⁾, og at forslaget således ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, når det navnlig ikke opfylder kravene i henhold til princippet om kompetencetildeling, hvorefter EU kun må handle, hvis traktaterne giver et retsgrundlag herfor.

3.4. Europa-Parlamentet har nu genoptaget behandlingen af forslaget og overdraget udarbejdelsen af sin udtalelse til Kaja Kallas, ordfører for IMCO-udvalget, som har bedt om en udvidelse af retsgrundlaget til artikel 114 i TEUF ⁽⁷⁾, hvorefter EØSU obligatorisk skal høres som anført i brevet fra formanden for IMCO-udvalget i Europa-Parlamentet.

3.5. EØSU er helt enig i dette valg og understreger, hvor vigtigt det er at have et **ensartet** toldsystem, som kan berige og harmonisere ikke blot det indre marked, men hele det europæiske samfund, som nu mere end nogen sinde har behov for fælles systemer.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU har altid stået fast på, at en effektiv toldunion er et nøgleelement i den europæiske integrationsproces, som er nødvendigt for at sikre fri varebevægelighed under overholdelse af konkurrencereglerne og med størst mulig beskyttelse af forbrugerne og miljøet.

4.2. EØSU anser det for fundamentalt at have en fælles tilgang til forebyggelse, afskrækkelse og entydig identifikation af overtrædelser samt en ensartet fremgangsmåde for fastsættelse af sanktioner, herunder forligsordninger, for at sikre en ensartet og ikkediskriminerende håndhævelse af EU-reglerne på hele Unionens område som fastsat i artikel 3 TEUF.

4.3. EØSU går helt og holdent ind for at fremskynde arbejdet med oprettelse af et egentligt fælles europæisk toldvæsen med en fælles styring og et europæisk toldagentur samt oprettelse af fælles administrative og retlige toldinstanser ⁽⁸⁾, herunder en europæisk tolddomstol ⁽⁹⁾, i stil med det amerikanske system med henblik på at råde over et fælles system for overtrædelser og som sidste udvej et fælles sanktionssystem suppleret med forebyggelses- og forligssystemer for at begrænse eller helt undgå dyre retssager, som er skadelige for EU's handel, især for de små og mellemstore virksomheder.

⁽⁵⁾ Jf. Domstolens domme i sagerne C-382/92 og C- 91/02.

⁽⁶⁾ Jf. begrundet udtalelse fra det litauiske parlament, Seimas, *Konklusioner fra Udvalget om Europæiske Anliggender*, dokument nr. ES-14-51, 9.7.2014 nr. 100-P-71.

⁽⁷⁾ Artikel 33 i TEUF er følgelig det korrekte retsgrundlag for en ramme for samarbejde mellem toldmyndighederne. Artikel 114 TEUF danner retsgrundlag for harmoniseringsforanstaltninger vedrørende det indre marked. Harmoniseringsforanstaltninger i henhold til denne artikel forudsætter, at der er forskelle i medlemsstaternes lovgivning på området, som kan føre til en forstyrrelse af samhandelen på det indre marked.

⁽⁸⁾ Muligheden er juridisk gennemførlig efter bestemmelserne i artikel 257 i TEUF, som blev anvendt i forbindelse med tjenestemandsdømstolen (dvs. arbejdsretten for EU-ansatte) og vil danne grundlag for oprettelsen af en europæisk domstol for varemærker og patenter.

⁽⁹⁾ Forbilledet kunne være USA's Court of International Trade. »The Customs Courts Act of 1980 creates a comprehensive system for judicial review of civil actions arising out of import transactions and federal transactions affecting international trade.«

4.4. Udvalget mener, at en fælles håndhævelse af EU's toldlovgivning også bør omfatte tvister mellem de økonomiske aktører på såvel det indre som det internationale marked samt forebyggelse baseret på styrkede ensartede IKT- og telematikløsninger for at undgå store administrative arbejdsbyrder med identifikation.

4.4.1. Udvalget understreger behovet for at føre »en samlet toldpolitik på basis af ensartede, gennemsigtige, effektive og forenkede procedurer, som sætter EU i stand til at klare den globale konkurrence og gør det muligt at beskytte erhvervslivets og de europæiske forbrugeres rettigheder og sikkerhed samt den intellektuelle ejendomsret«⁽¹⁰⁾.

4.5. EØSU er overbevist om, at ethvert europæisk system for overtrædelser, bilæggelse og forlig om sanktionerne bør ledsages af foranstaltninger på alle de andre områder, som indgår i den almindelige ordning for håndhævelse af reglerne såsom overvågning, kontrol, efterforskning og opfølgning.

4.6. Udvalget anser det for afgørende at skabe retssikkerhed og sikkerhed for ensartet anvendelse på hele Unionens område ved hjælp af et homogent system for detektion og inkrimering af overtrædelser, ordnet efter sikre og veldefinerede kategorier, samt civile og ikkestrafferetlige sanktioner, som skal stå i rimeligt forhold til overtrædelsens alvor, inden for fælles nedre og øvre tærskelværdier, hvilket kræver konvergerende retningslinjer, idet der også bør kunne fastsættes andre sanktioner end bøder.

4.7. Efter EØSU's mening bør dette første skridt hen imod en harmonisering af systemerne for toldovertrædelser og -sanktioner:

- tilpasse forældelsesfristerne til dem, der gælder for underretning om toldskyld, som er 3 år i henhold til toldkodeksen
- garantere, at overtrædelser straffes på grundlag af graden af skyld
- udmåle bøderne forholdsmæssigt ud fra de unddragne beløb og ikke ud fra varernes værdi.

4.8. EØSU insisterer på, at der må være garanti for, at de forskellige databaser under EU's markedstilsynsordning er fuldt interoperable for at øge deres afskrækkende virkning på grundlag af en fælles strategi og betydelig støtte fra EU's programmer, så det sikres, at informationer udveksles i realtid mellem de mange myndigheder på forskellige niveauer, især når der er tale om alvorlige overtrædelser og sanktioner, også for at styrke kampen mod ulovlig handel og forenkle procedurerne for lovlig handel.

4.9. I overensstemmelse med Domstolens retspraksis kan udvalget tilslutte sig, at artikel 114 i TEUF tilføjes som retsgrundlag for forslaget ud over artikel 33, idet foranstaltningerne i henhold til artikel 114 i TEUF skal sikre et velfungerende indre marked og bidrage til at fjerne konkurrenceforvridninger, ligesom det er hensigten med det foreliggende lovforslag.

4.10. I afventning af en egentlig toldunion anmoder EØSU om, at EU optrapper sin indsats for at uddanne kvalificerede menneskelige ressourcer og forbedre styringskapaciteten i EU's retlige ramme bl.a. gennem kapacitetsopbygning i forvaltningen og oprettelse af en fælles toldaktionsgruppe, som kan sikre ensartet håndhævelse af systemerne for sanktioner, bilæggelse og forlig.

4.11. Udvalget anbefaler, at den rapport, som Kommissionen hvert andet år skal forelægge Europa-Parlamentet, Rådet og EØSU, ud over vurderingen af fremskridtene i medlemsstaternes gennemførelse af den nye lovgivning, først og fremmest også skal indeholde en oversigt over nøgleresultatindikatorer for toldsanktioner, udveksling af bedste praksis, de respektive tjenesters effektivitet og den vedtagne EU-lovrammes effektivitet for at kunne evaluere de næste etaper i processen hen imod oprettelse af **et egentligt europæisk toldagentur, en europæisk tolddomstol og et effektivt fælles toldretligt korpus.**

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ Jf. EØSU's udtalelse (EUT C 271 af 19.9.2013, s. 66).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2013/34/EU for så vidt angår offentliggørelse af selskabsskatteoplysninger for visse virksomheder og filialer

(COM(2016) 198 final — 2016/0107 (COD))

(2016/C 487/09)

Ordfører: **Victor ALISTAR**

Medordfører: **Petru Sorin DANDEA**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 28/04/2016 Rådet, 28/04/2016
Retsgrundlag	Artikel 50, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	08/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	204/7/16
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU støtter Kommissionens forslag, der tager sigte på at gøre skattesystemerne mere gennemsigtige takket være landespecifik rapportering, og mener, at denne foranstaltning er egnet til at styrke borgernes tillid til Den Europæiske Union.

1.2. Skattemæssig gennemsigthed udgør et nyttigt redskab til at sikre anerkendelsen af de multinationale selskabers bidrag til de offentlige indtægter i de lande, hvor de opererer.

1.3. EØSU konstaterer, at både offentligheden og virksomhederne efterspørger offentliggørelsen af specifikke data, inden for rammerne af et landeopdelt system, om overholdelse af skatteregler, der allerede er fastsat ved andre bestemmelser i EU, i medlemsstaterne og på kapitalmarkederne.

1.4. Et klima med fair økonomisk konkurrence er sikret, når der findes en retfærdig skattepligt blandt alle aktive aktører på det indre europæiske marked, hvad angår overskud optjent på dette marked, uanset hvordan de er organiseret på verdensmarkedsniveau.

1.5. Hvor de standarder, Kommissionen har foreslået, er mindstekrav og lavere end OECD's normer med hensyn til, hvilke data der skal indberettes, opfordrer direktivforslaget derimod til dataenes offentliggørelse for at sikre en overordnet sammenhæng med de pågældende virksomheders fagetske erklæringer og offentlige ansvar over for samtlige forbrugere, partnere og skatteydere i EU. Derfor mener EØSU, at det datasæt, der skal indberettes, bør være det, der er fastsat af bestemmelserne vedrørende udhuling af skattegrundlaget og overførsel af overskud, og som allerede er blevet vedtaget af EU og hovedparten af medlemsstaterne, idet de undersøgte bestemmelser henviser til princippet om gennemsigthed og ikke har til hensigt at nedjustere de internationale forpligtelser, der hidtil er indgået.

1.6. Efter EØSU's mening skal Kommissionens bestemmelser i pakken af foranstaltninger til bekæmpelse af skatteunddragelse sikre, at de store virksomheder eller multinationale selskaber, der hæderligt opfylder deres skattemæssige forpligtelser, ikke bliver ugunstigt stillet på grund af andre multinationale selskabers aggressive skatteplanlægning.

1.7. EØSU anbefaler, at offentliggørelsen af data foretages på et af de officielle EU-sprog, der er internationale arbejdssprog, for at opfylde målsætningen om at give den brede offentlighed reel adgang til dataene angående hele det indre marked.

1.8. For at mindske den administrative byrde i forbindelse med offentliggørelsen og forvaltningen af data på EU-plan finder EØSU det hensigtsmæssigt at forpligte medlemsstaterne til at føre et offentligt landespecifikt erklæringsregister, der ledsages af et standardiseret europæisk system.

1.9. I overensstemmelse med de forpligtelser, som medlemsstaterne og Kommissionen indgik i forbindelse med partnerskabet om offentlighed i forvaltningen, bør offentliggørelsen af data på en portal tage form af et åbent system, der letter civilsamfundets og virksomhedernes adgang til og anvendelse af dataene.

1.10. EØSU mener, at for at løse de grundlæggende problemer skal Kommissionen fremsætte en mere ambitiøs række foranstaltninger, der fortsætter den nuværende indsats for skattemæssig harmonisering og sikrer en effektiv, forholdsmæssigt afpasset og ikke-diskriminerende indsamling af de fornødne ressourcer til medlemsstaternes investeringssprogrammer, sociale beskyttelse og økonomiske vækst, og samtidig undgå både udhulingen af beskatningsgrundlaget og risikoen for misbrug og overdreven beskatning i visse jurisdiktioner.

1.11. EØSU mener, at grænsen på 750 mio. EUR er for høj og anmoder om, at den enten bliver nedjusteret, eller at der fastsættes en tidsplan for gradvist at sænke denne grænse.

1.12. Det er nødvendigt at fastlægge klare kriterier for definitionen af god forvaltningspraksis på skatteområdet og identificere de skattejurisdiktioner, der ikke opfylder kriterierne.

2. Kommissionens forslag

2.1. I marts 2016 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse⁽¹⁾, der omfatter et forslag til direktiv om ændring af regnskabsdirektivet⁽²⁾. Dette forslag til direktiv blev annonceret i forbindelse med den pakke med foranstaltninger til bekæmpelse af skatteundgåelse, som Kommissionen fremlagde i marts 2016, som et underområde i handlingsplanen⁽³⁾ for et mere gennemsigtigt, retfærdigt og effektivt selskabsskattesystem.

2.2. Bekæmpelsen af skatteundgåelse og aggressiv skatteplanlægning er en prioritet for Kommissionen. Sidstnævnte vil med sit forslag sikre overholdelsen af princippet om, at fortjenester skal beskattes i de lande, hvori de realiseres.

2.3. Det foreslåede direktiv pålægger multinationale selskaber, hvis årlige omsætning udgør over 750 mio. EUR, i en land for land-rapportering at offentliggøre deres selskabsskat sammen med andre relevante skatterelaterede oplysninger.

2.4. Direktivforslaget pålægger ikke små virksomheder og mikrovirksomheder nye forpligtelser hvad angår skat, der allerede er betalt af overskud.

2.5. Direktivforslaget om ændring af direktiv 2013/34/EU omfatter foranstaltninger, der tager sigte på en ensartet gennemførelse på medlemsstatsniveau af aktion 13⁽⁴⁾ i OECD's BEPS-handlingsplan (*base erosion and profit shifting* — handlingsplan vedrørende udhuling af skattegrundlaget og overførsel af overskud). Disse bestemmelser vedrører forbedring af mekanismen for automatisk udveksling af oplysninger mellem medlemsstaternes skattemyndigheder og medregner i den type data, som informationsudvekslingen vedrører, oplysninger om multinationale selskabers årsregnskaber.

2.6. Kommissionens forslag er en reaktion på Europa-Parlamentets anmodninger om, at der på EU-plan indføres land for land-rapportering om selskabsskat.

⁽¹⁾ COM(2016) 198 final.

⁽²⁾ Direktiv 2013/34/EU.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/company_tax/anti_tax_avoidance/timeline_without_logo.png.

⁽⁴⁾ <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting-action-13-2015-final-report-9789264241480-en.htm>.

2.7. Fra juni til december 2015 har Kommissionens tjenestegrene gennemført en bred høring vedrørende forslagene til oprettelse af et land for land-rapporteringssystem. 400 aktører har deltaget, ikke mindst virksomheder, erhvervssammenslutninger, NGO'er, borgere og refleksionsgrupper. I mange af de individuelle besvarelser til den offentlige høring blev EU opfordret til at føre an i debatten og om nødvendigt gå videre end de nuværende internationale initiativer vedrørende land for land-rapportering. Størstedelen af de deltagende virksomheder gav udtryk for, at de foretrak en land for land-rapporteringssystem baseret på OECD's BEPS-standard.

2.8. Forslaget bygger på en konsekvensanalyse, der blev hilst velkommen af Udvalget for Forskriftskontrol og har opnået flere forbedringer efter det omtalte udvalgs udtalelse.

2.9. Kommissionen mener, at ca. 6 000 virksomheder bør udarbejde en landeopdelt erklæring, eftersom de udøver deres aktiviteter i Den Europæiske Union. Af disse har ca. 2 000 hovedkvarter i EU, altså blot en brøkdel af de i alt 7,5 mio. europæiske virksomheder.

3. Generelle og særlige bemærkninger

3.1. I direktivforslaget opfordres der til en ensartet gennemførelse i alle medlemsstater af de regler, der er fastlagt i OECD's handlingsplan om BEPS⁽⁵⁾, og som sigter mod at bekæmpe aggressiv skatteplanlægning på globalt plan. Som EØSU allerede har understreget i tidligere udtalelser⁽⁶⁾, hilser udvalget Kommissionens initiativ velkommen og støtter dens bestræbelser på at bekæmpe aggressiv skatteplanlægning, der praktiseres af visse multinationale selskaber og medvirker til at udhule medlemsstaternes skattegrundlag med et anslået tocifret milliardbeløb i euro årligt.

3.2. Kommissionens række af foranstaltninger til bekæmpelse af skatteunddragelse bidrager til at styrke gennemsigtheden af skattepraksis og skaber et legitimt pres for at sikre en retfærdig ramme for konkurrencen og den økonomiske ydeevne blandt de virksomheder, der har midlerne til at udføre skatteplanlægning, og dem, der kun opererer på det indre marked. Direktivforslaget ændrer ikke principperne for beskættning, men indfører en større gennemsigthed, hvad angår deres overholdelse, som ønsket af den europæiske offentlighed i kølvandet på LuxLeaks-skandalen og Panama-papirerne.

3.3. Direktivforslaget udelukker 85-90 % af alle multinationale selskaber fra sit anvendelsesområde ved at fastsætte en tærskel på 750 mio. EUR, over hvilken det bliver obligatorisk at fremlægge en land for land-rapportering. EØSU anser denne tærskel for at være for høj og diskriminerende. For ved at udelukke størstedelen af de multinationale selskaber fra sit anvendelsesområde risikerer direktivet at begrænse sine forventede virkninger.

3.4. EØSU mener, at tærsklen på 750 mio. EUR gradvist bør revideres nedad, og at der skal udarbejdes en tidsplan for dette efter en mellemliggende konsekvensanalyse.

3.5. Kommissionen foreslår, at land for land-rapporteringen indeholder et sæt oplysninger, der findes detaljeret beskrevet i artikel 48c i direktivforslaget. EØSU mener, at denne kategori af oplysninger bør omfatte virksomhedens erklæring om eventuelle aktiviteter, der udøves på de territorier under visse skattejurisdiktioner, der er anført i den i artikel 48 g nævnte liste. For at direktivets anvendelse kan føre til de forventede resultater, er det ligeledes hensigtsmæssigt, at listen over de typer informationer, der skal rapporteres i henhold til ovennævnte artikel, også omfatter data vedrørende virksomhedens aktiver og salg, såvel som en liste over alle virksomhedens datterselskaber eller filialer, som det anbefales i OECD's BEPS-standard.

3.6. Kommissionen foreslår, at land for land-rapporteringen er detaljeret og præsenterer årsregnskaberne særskilt for hver medlemsstat, hvori moderselskabet har filialer eller datterselskaber. For jurisdiktioner, der befinder sig uden for Den Europæiske Union, fastsætter direktivforslaget, at informationerne præsenteres på et konsolideret grundlag. EØSU mener, at en sådan konsolideret udgave af dataene vil kunne tænkes at kamuflere eventuelle specifikke tilfælde af aggressiv skatteplanlægning, og således gøre direktivet mindre effektivt. EØSU anbefaler, at Kommissionen forordner en land for land-rapportering, der offentliggøres detaljeret for hver skattejurisdiktion, hvori moderselskabet har filialer eller datterselskaber.

3.7. Artikel 48 g i direktivforslaget dækker udarbejdelsen af listen over skattejurisdiktioner, der ikke samarbejder eller overholder normerne for god forvaltningspraksis på skatteområdet. EØSU har bakket op om forslaget om en europæisk liste over de jurisdiktioner, der nægter at overholde standarderne for god forvaltningspraksis på skatteområdet⁽⁷⁾. På nuværende tidspunkt har hovedparten af medlemsstaterne deres eget listesystem, såvel som sanktioner vedrørende

⁽⁵⁾ <http://www.oecd.org/ctp/beps-actions.htm>.

⁽⁶⁾ Jf. EØSU's udtalelse om bekæmpelse af skattesvig og skatteunddragelse (EUT C 198 af 10.7.2013, s. 34), og udtalelsen om en pakke af foranstaltninger til bekæmpelse af skatteundgåelse (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 93).

⁽⁷⁾ Jf. EØSU's udtalelse om pakken om gennemsigthed på skatteområdet (EUT C 332 af 8.10.2015, s. 64).

finansielle transaktioner, der involverer disse jurisdiktioner. EØSU mener, at en liste fastlagt på EU-plan med specifikke kriterier for identifikation af jurisdiktioner, der nægter at følge spilleregler, og sanktioner, der anvendes ensartet af alle medlemsstater, vil være et langt mere effektivt middel til at bekæmpe skatteunddragelse og aggressiv skatteplanlægning. EØSU er enig i de foranstaltninger, som Kommissionen har foreslået i sin strategi.

3.8. Med henblik på at opfylde målet inden for offentlig politik om at forbedre virksomhedernes skattemæssige gennemsigtighed anbefaler EØSU at oprette et offentligt nationalt register, som medlemsstaternes skatteforvaltninger vil forvalte, med det formål, at land for land-rapporteringen stilles til rådighed uden begrænsninger. I denne henseende og for at lette arbejdsprocessen og begrænse virksomhedernes administrative byrder henstiller EØSU, at direktivet fastlægger et fælles format for medlemsstaterne, der gør det muligt at behandle oplysninger i et åbent system, i overensstemmelse med de forpligtelser, der blev indgået i forbindelse med partnerskabet om offentlighed i forvaltningen.

3.9. EØSU mener ligeledes, at for at sikre en ensartet skatteetisk ordning for så vidt angår det indre marked, er det nødvendigt, at skattepolitikken understøttes af en vidtgående harmonisering af principper og strategier for beskatning, der lægger større vægt på princippet om beskatning af overskud dér, hvor de er skabt, også hvad angår medlemsstaternes indbyrdes produktions- og afsætningsforhold.

3.10. På baggrund af gentagne anmodninger fra civilsamfundsorganisationerne, der opfordrer til større gennemsigtighed hvad angår multinationale selskabers skatter og afgifter, bifalder EØSU Kommissionens initiativ til at indarbejde en forpligtelse for medlemsstaterne til at offentliggøre oplysningerne fra land for land-rapporteringen i direktivets bestemmelser.

3.11. I henhold til direktivforslaget skal land for land-rapporteringen offentliggøres på det officielle sprog i den medlemsstat, hvori virksomheden opererer. EØSU finder det hensigtsmæssigt yderligere at udgive rapporten på mindst et fremmedsprog med global rækkevidde for at sikre offentlighedens adgang til de indeholdte skattemæssige data.

3.12. I betragtning af de negative effekter, krisen har haft på den administrative kapacitet hos medlemsstaternes skattemyndigheder, anbefaler EØSU, at Kommissionen og medlemsstaterne afsætter de nødvendige menneskelige og finansielle ressourcer til at sikre en vellykket gennemførelse af de nye regler på skatteområdet.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2016/399 for så vidt angår brugen af ind- og udrejsesystemet

(COM(2016) 196 final — 2016/0105 (COD))

og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et ind- og udrejsesystem til registrering af ind- og udrejseoplysninger og oplysninger om nægtelse af indrejse vedrørende tredjelandstatsborgere, der passerer Den Europæiske Unions medlemsstaters ydre grænser og om fastlæggelse af betingelserne for adgang til ind- og udrejsesystemet til retshåndhævelsesformål og om ændring af forordning (EF) nr. 767/2008 og forordning (EU) nr. 1077/2011

(COM(2016) 194 final — 2016/0106 (COD))

(2016/C 487/10)

Ordfører: **Cristian PÎRVULESCU**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 09/05/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	09/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen for/imod/hverken for eller imod)	155/2/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg finder, at ind- og udrejsesystemet i sin nye form er absolut nødvendigt, idet det bidrager med en merværdi med hensyn til sikkerheden i EU. Som på andre politik- og lovgivningsområder slår EØSU gennem sine udtalelser til lyd for en afbalanceret tilgang, der forener kravene til sikkerhed og gennemførelse af lovgivningen med behovet for ikke på noget tidspunkt at gå på kompromis med Den Europæiske Unions grundlæggende værdier.

1.2. EØSU mener, at indførelsen af det nye ind- og udrejsesystem bør ledsages af oplysningskampagner, der så klart og tydeligt som muligt forklarer, hvordan systemet fungerer, samtidig med at der lægges vægt på beskyttelsen af personoplysninger. EØSU anbefaler, at der tilrettelægges oplysnings- og uddannelseskampagner for tredjelands myndigheder og statsborgere.

1.3. EØSU finder det nødvendigt med en passende information til og uddannelse af det personale, som medvirker i systemets drift. EØSU anbefaler, at der ydes passende økonomisk og institutionel støtte til uddannelse af dette personale.

1.4. EØSU mener, at EU's specialiserede institutioner bør føre permanent kontrol med respekten for de grundlæggende rettigheder, men at civilsamfundets organisationer på europæisk og nationalt niveau også kan inddrages i denne kontrol.

1.5. Med hensyn til personoplysninger understreger EØSU nødvendigheden af, at retten til indsigt i, berigtigelse og sletning af sådanne oplysninger defineres klart og beskyttes.

1.6. EØSU anbefaler, at der, når systemet er blevet iværksat, gennemføres en undersøgelse i lighed med den, der blev gennemført i forbindelse med pilotprojektet, med henblik på at evaluere de virkninger, systemet i reel drift har for de rejsende.

2. Indledning: baggrund og argumenter for indførelse af et nyt ind- og udrejsesystem i EU

2.1. Eftersom det samlede antal lovlige grænsepassager skønnes at blive 887 millioner i 2025, hvoraf en tredjedel vil vedrøre tredjelandstatsborgere, der rejser til Schengenområdet på et kortvarigt besøg, er det relevant at modernisere grænserne, således at strømmen af rejsende kan forvaltes effektivt og i fællesskab.

2.2. Det nye ind- og udrejsesystem finder anvendelse på alle tredjelandstatsborgere, der passerer de ydre grænser med henblik på kortvarige ophold i Schengenområdet (maksimum 90 dage inden for en periode af 180 dage), hvad enten de er underlagt visumpligt eller er fritaget for visumpligten, eller eventuelt er i besiddelse af et rundrejsevisum (op til ét år).

2.3. Oprettelsen af det nye ind- og udrejsesystem sigter mod 1) at begrænse forsinkelser i grænsekontrollen og forbedre grænsekontrollens kvalitet for tredjelandstatsborgere, 2) at sikre systematisk og pålidelig identifikation af personer, hvis tilladelse til ophold er udløbet, og 3) at styrke den interne sikkerhed og bekæmpe terrorisme og grov kriminalitet.

2.4. I februar 2013 fremlagde Kommissionen en række lovgivningsforslag om intelligente grænser med henblik på at modernisere forvaltningen af Schengenområdets ydre grænser. Siden 2013 er der sket flere ændringer, som har fremmet udformningen og iværksættelsen af det nye ind- og udrejsesystem:

2.4.1. Visuminformationssystemet (VIS) er blevet fuldt operationelt, og den biometriske verifikation, der som led i VIS foretages af visumindehavere ved Schengenområdets ydre grænser, er nu obligatorisk

2.4.2. diskussionen om visumliberalisering med landene på det vestlige Balkan og ved EU's østlige og sydøstlige grænser er blevet afsluttet eller fremskyndet, hvilket vil føre til en stigende andel af rejsende til EU, som ikke er omfattet af visumkravet

2.4.3. Fonden for Intern Sikkerhed er blevet vedtaget, hvorigennem der er blevet afsat 791 mio. EUR til udvikling af intelligente grænser

2.4.4. i *den europæiske dagsorden for migration* nævnes grænseforvaltning som et af de fire hovedelementer i en bedre migrationsforvaltning

2.4.5. EU-Domstolens dom om datalagringsdirektivet præciserer reglerne for de betingelser og garantier, der skal opfyldes med hensyn til lagring og brug af oplysninger i ind- og udrejsesystemet.

3. Generelle bemærkninger til oprettelsen af et nyt europæisk ind- og udrejsesystem

3.1. EØSU finder det nødvendigt at skifte fra et ikkeintegreret og tungt system, hvor rejsedokumenterne stemples af grænsepersonalet, til et næsten automatiseret system, der letter adgangen for tredjelandstatsborgere. I denne henseende er merværdien ved en indsats fra EU's side indlysende. EU har brug for et grænsesystem, der kan håndtere den voksende mobilitet og samtidig garantere sikkerheden på EU's område, et system, der fremmer mobiliteten uden at krænke de grundlæggende rettigheder.

3.2. EØSU glæder sig over, at systemet har været genstand for et pilotprojekt, og at konsekvenserne af brugen af de forskellige biometriske identifikatorer på tredjelandstatsborgere har kunnet iagttages i praksis (se undersøgelsen offentliggjort efter pilotprojektets afslutning) ⁽¹⁾. Resultaterne af den gennemførte undersøgelse viser, at respondenterne i vid udstrækning har tillid til pålideligheden af de biometriske teknikker, og afspejler den konsensus, der findes mellem eksperterne, hvad angår de sikreste og mest pålidelige biometriske metoder til at fastslå en persons identitet.

⁽¹⁾ Det Europæiske Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed, 2015, pilotprojekt om intelligente grænser, rapport om de tekniske konklusioner på pilotprojektet, bind 1.

3.3. Det bør hilses velkommen, at *Agenturet for Grundlæggende Rettigheder* deltog og gennemførte en meningsmåling blandt tredjelandsstatsborgere, der havde været genstand for systemet, med henblik på at undersøge de biometriske identifikationsmetoder, som kan anvendes for tredjelandsstatsborgere på forskellige lokaliteter (lufthavne, banegårde og tog, søhavne og -grænser, vejgrænseovergangssteder) og under forskellige betingelser. Alle de anvendte procedurer i dette forsøg var i forvejen tilgængelige på markedet ⁽²⁾.

3.4. Resultaterne af undersøgelsen viser, at indsamling af biometriske oplysninger betragtes som nedværdigende af visse grupper af personer, i gennemsnit af 45 % af de adspurgte (Nordamerika — 30 %, Europa — 43 %, Latinamerika og Vestindien — 46 %, Asien — 52 % og Afrika — 58 %) ⁽³⁾. Med hensyn til typen af indsamlede biometriske oplysninger betragtes scanning af regnbuehinden af de fleste respondenter (32 %) som virkelig nedværdigende, efterfulgt af ansigtsgenkendelse (26,2 %). Det er desuden relevant at nævne, at en betragtelig del af de adspurgte (44,3 %) mente, at anvendelsen af dette system vil føre til mindre forskelsbehandling.

3.5. Adskillige gange har EØSU gennem sine udtalelser ønsket at slå til lyd for en afbalanceret tilgang, der forener kravene til sikkerhed og gennemførelse af lovgivningen med behovet for ikke på noget tidspunkt at gå på kompromis med Unionens værdier eller vision om et frit, åbent og sikkert område.

3.6. Det er af afgørende betydning for Den Europæiske Union og dens medlemsstater at lette ind- og udrejsesystemet med henblik på at tiltrække, snarere end at afskrække flere besøgende, såvel turister som forretningsfolk og fagfolk. Derfor har EØSU henledt opmærksomheden på den foruroligende udvikling i flere medlemsstater, som viser større og større tilbageholdenhed med at modtage tredjelandsstatsborgere. EØSU frygter, »at man ikke kan forvente, at medlemsstaterne letter adgangen for tredjelandsstatsborgere til EU, hvis der samtidig er medlemsstater, der truer EU-borgere med at sende dem hjem til deres oprindelseslande, fordi de ikke har arbejde, eller simpelt hen forbyder dem adgang« ⁽⁴⁾.

3.7. I en tidligere udtalelse om intelligente grænser understregede EØSU, »at Den Europæiske Unions identitet eksplicit og implicit er knyttet til åbenhed og indbyrdes forbindelser, ikke kun inden for, men også på tværs af grænserne. EU er et dynamisk kulturelt, socialt, politisk og økonomisk område, og grænseoverskridende mobilitet er vigtig for at opretholde dets relevans på den globale skueplads. På den baggrund bør EU-institutionerne og medlemsstaterne sørge for, at de nye systemer ikke påvirker tredjelandsstatsborgeres rejser og ønske om at rejse til EU« ⁽⁵⁾.

3.8. I samme udtalelse understregede EØSU vigtigheden af at beskytte de grundlæggende rettigheder, sikre ikkeforskelsbehandling og gennem proceduremæssige og institutionelle midler garantere integriteten og en formålstjenlig anvendelse af de oplysninger, der indsamles og lagres i systemet.

3.9. Det er uvist, i hvilket omfang medlemsstaterne budgetmæssigt og institutionelt skal bidrage til systemets indførelse. Dette punkt bør afklares, og der skal findes løsninger, som sikrer medlemsstaternes bindende tilsagn om at samarbejde om og bidrage til systemets indførelse.

3.10. EØSU henleder opmærksomheden på lignende forsøg, som har været gennemført i lande, der har indført systemer af samme type. Borgernes og alle interessenters forventninger bør justeres i forhold til systemets kapacitet til at opfylde alle de fastsatte mål.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Hvad angår de biometriske identifikatorer, anser EØSU det for positivt, at antallet af fingeraftryk reduceres fra ti til fire, et minimum, der — anvendt kombineret med ansigtsgenkendelse — kan sikre pålidelige data.

⁽²⁾ Det Europæiske Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed, 2015, pilotprojekt om intelligente grænser, bilag, november 2015, s. 307-335.

⁽³⁾ Det Europæiske Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed, 2015, pilotprojekt om intelligente grænser, bilag, november 2015, s. 322.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Vejen frem mod et åbent og sikkert Europa — COM(2014) 154 final (EUT C 451 af 16.12.2014, s. 96).

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et ind- og udrejsesystem til registrering af ind- og udrejseoplysninger om tredjelandsstatsborgere, der passerer Den Europæiske Unions medlemsstaters ydre grænser« COM(2013) 95 final — 2013/0057 (COD), »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 562/2006 for så vidt angår brugen af ind- og udrejsesystemet og programmet for registrerede rejsende« COM(2013) 96 final — 2013/0060 (COD) og til »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om indførelse af et program for registrerede rejsende« COM(2013) 97 final — 2013/0059 (COD) (EUT C 271 af 19.9.2013, s. 97).

4.2. Med hensyn til personoplysninger understreger EØSU nødvendigheden af, at retten til indsigt i, berigtigelse og sletning af sådanne oplysninger defineres klart og beskyttes.

4.3. Det er af afgørende vigtighed, at de kompetente myndigheder i forbindelse med anvendelsen af ind- og udrejsesystemet sikrer, at den menneskelige værdighed og integriteten for de personer, hvorom der anmodes om oplysninger, respekteres, og at de undgår enhver form for forskelsbehandling på grundlag af køn, hudfarve, etnisk eller social oprindelse, genetiske egenskaber, sprog, religiøs, filosofisk eller politisk overbevisning, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, herkomst, handicap, alder eller seksuel orientering.

4.4. Indførelsen af det nye ind- og udrejsesystem har væsentlig indvirkning på udøvelsen af rettighederne i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, dvs. retten til menneskelig værdighed (artikel 1), forbuddet mod slaveri og tvangsarbejde (artikel 5), retten til frihed og sikkerhed (artikel 6), respekten for privatliv og familieliv (artikel 7), beskyttelsen af personoplysninger (artikel 8), retten til ikkeforskelsbehandling (artikel 21), børns rettigheder (artikel 24), ældres rettigheder (artikel 25), handicappede menneskers rettigheder (artikel 26) samt adgangen til effektive retsmidler (artikel 47). EØSU mener, at EU's specialiserede institutioner bør føre permanent kontrol med respekten for de grundlæggende rettigheder, men at civilsamfundets organisationer på europæisk og nationalt niveau også kan inddrages i denne kontrol.

4.5. Selv om pilotprojektet, med hvilket systemets drift er blevet testet på flere lokaliteter, ikke har vakt væsentlig modstand eller forbehold fra brugernes side, tyder resultaterne af den undersøgelse, som Agenturet for Grundlæggende Rettigheder gennemførte, på, at anvendelsen af systemet vil være forbundet med vanskeligheder for visse kategorier af personer, og at det vil blive opfattet negativt af befolkningen. Det er muligt, at der til disse personkategoriers modvilje kommer den modvilje, der findes hos visse personer mod indsamling af biometriske oplysninger, det være sig af kulturelle eller religiøse årsager eller på grund af mistillid til den måde, hvorpå myndighederne anvender og beskytter oplysningerne.

4.6. På den baggrund mener EØSU, at indførelsen af dette system bør ledsages af oplysningskampagner, der så klart og tydeligt som muligt forklarer, hvordan systemet fungerer, samtidig med at der lægges vægt på beskyttelsen af personoplysninger. Offentligheden skal oplyses om alle forholdsreglerne i forbindelse med oplysningernes indsamling, lagring og anvendelse for at overvinde eventuelle forbehold og fremme en uhindret mobilitet.

4.7. EØSU finder det nødvendigt med en passende information til og uddannelse af det personale, som medvirker i systemets drift. Som det også fremgår af pilotprojektet, fandt grænsemedarbejderne det selv påkrævet med en uddannelse, hvor de kunne lære det nye udstyr og de nye procedurer at kende⁽⁶⁾. Medlemsstaterne har på deres side ansvaret for, at systemet fungerer hensigtsmæssigt. I den henseende bør der indføres regler og procedurer, der gør det muligt at fastlægge medlemsstaternes ansvar i tilfælde af krænkelser som følge af manglende overholdelse af forordningens bestemmelser.

4.8. EØSU mener, at videregivelse af personoplysninger, som medlemsstaterne har indsamlet gennem ind- og udrejsesystemet, eller adgang hertil for et tredjeland, en international organisation eller et privatretligt organ, som er etableret i eller uden for EU, bør begrænses og være behørigt begrundet.

4.9. EØSU mener, at de relevante myndigheder og Europol kun bør anmode om adgang til det nye ind- og udrejsesystem, når de har rimelig grund til at tro, at denne adgang vil give dem oplysninger, der i væsentlig grad vil bidrage til at forebygge, opdage eller efterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige lovovertrædelser. Anvendelsen af ind- og udrejsesystemet vil få merværdi for politiarbejdet, men det er vigtigt at fastsætte strenge regler for adgangen.

4.10. EØSU glæder sig over, at de forventede omkostninger ved systemet er blevet væsentlig reduceret (fra 1,1 mia. til 480 mio. EUR).

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ Det Europæiske Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed, 2015, pilotprojekt om intelligente grænser, rapport om de tekniske konklusioner på pilotprojektet, bind 1, s. 14.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningssikkerheden og ophævelse af forordning (EU) nr. 994/2010

(COM(2016) 52 final — 2016/0030 (COD))

(2016/C 487/11)

Ordfører: **Graham WATSON**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 16/09/2016 Europa-Parlamentet, 07/03/2016 Rådet for Den Europæiske Union, 09/03/2016
Retsgrundlag	Artikel 194 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	07/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	22/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	133/4/9

1. Konklusion og anbefalinger

1.1. EU's gasforsyningssikkerhedspolitik har i nogen grad haft succes med at få medlemsstaterne til at tænke i solidariske baner og opfatte forsyningssikkerheden som et fælles anliggende. Alligevel bliver de fleste energipolitiske spørgsmål stadig fortrinsvis behandlet som nationale interesser. Den sikkerhed, som europæerne forventer, kræver en mere sammenhængende tilgang til energiforsyningen på EU-niveau.

1.2. En sådan regulering gældende for hele EU skal tage højde for den bredere kontekst med en global indsats for at modvirke klimaændringerne med de ambitiøse mål, der er fastlagt i Parisaftalen, EU's strategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik og adskillige geopolitiske spændinger i Europa og globalt, herunder flytningestrømmen, kriser ved EU's grænser, herunder de nye kriser i Ukraine, Tyrkiet, Libyen og Georgien, og den omsiggribende regionalisme, der truer EU-integrationen.

1.3. Der er behov for betydelige investeringer for at sikre gasforsyningerne i Europa. Det er vigtigt, at disse først og fremmest kommer fra private kilder. Overskuddet i olie- og gasindustrien er så stort, at offentlig støtte ikke bør være nødvendig. Det er nødvendigt med en forudsigelig og pålidelig politisk ramme for at opnå investorernes tillid og en stabil og pålidelig gasforsyning.

1.4. Den foreslåede forordning er formuleret med henblik på at forhindre gasforsyningskriser som dem, vi oplevede i 2006 og 2009. Størstedelen af efterspørgslen efter gas er til opvarmning af bygninger. Et udbredt renoveringsprogram for energieffektivisering af bygninger som foreslået i direktiv 2010/31/EU om bygningers energimæssige ydeevne og direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet ville, især hvis det sigter mod gasopvarmede bygninger, resultere i et markant fald i efterspørgslen efter gas, navnlig i vintermånederne, hvor de tidligere kriser er indtruffet.

1.5. Naturgas er fortsat en vigtig energikilde i en overgangsfase og bidrager i væsentligt omfang til at reducere udledningen af drivhusgasser, kemiske stoffer samt emissioner af farlige giftstoffer som partikler i kategori PM₁₀ og PM_{2.5}. Med emissionsniveauindikatorer, der er betydeligt lavere end for kul, er en større andel af naturgas i medlemsstaternes energimix af særlig betydning for forbedring af luftkvaliteten og dermed også sundheden for borgerne i medlemsstaterne og deres nabolande. Omstillingen til en lavemissionsøkonomi må dog fremskyndes, og dette skal tages i betragtning i gasforsyningspolitikken.

1.6. Energiforbrugerne kan spille en vigtig rolle i forbindelse med udvikling og forvaltning af forsyningen. Der bør udvikles metoder, herunder innovativ brug af IKT, til at aktivere forbrugerne i samarbejde med forbrugerne selv. Energifattigdom bør primært bekæmpes ved hjælp af socialpolitiske tiltag. Sådanne tiltag bør omfatte specifikke nationale planer, der kan tiltrække investeringer i bygningsrenoveringsprogrammer som anført i artikel 4 i energieffektivitetsdirektivet 2012/27/EU, idet energifattige og sårbare kunder prioriteres, og samarbejde mellem arbejdsmarkedsparter fremmes.

1.7. Udbredelsen af vedvarende energikilder kombineret med stadig hurtigere elektrificering kan meget vel mindske gasforbruget i EU og derfor importen. Jo hurtigere vedvarende energikilder tages i anvendelse, jo mindre betydning får EU's eksterne politik for gasforsyningsikkerhed. Udvalget anmoder Kommissionen om at vurdere, hvor nøjagtig samordningen har været mellem prognoser for gasforbruget i EU, EU's gasforsyningsikkerhed, udviklingen af vedvarende energikilder og energieffektiviseringer i de forskellige sektorer.

2. Indledning (resumé af Kommissionens forslag)

2.1. I betragtning af de økonomiske forstyrrelser og tab for enkeltpersoner, som afbrydelse af gasforsyningerne forårsager, søger Kommissionen at bygge videre på EU's tidligere arbejde med henblik på at sikre større sammenkobling af gasforsyningsinfrastrukturen og større solidaritet mellem medlemsstaterne, når det gælder vilje til at dele byrden ved afbrydelser.

2.2. Forslaget til forordning er en opdatering af en politik, der er vigtig for Unionens ambitioner om at etablere en europæisk energiunion (COM(2015) 80 final). Energiunionen skal være forenelig med EU's forpligtelse til en indsats for at stoppe — og om muligt mindske — de menneskeskabte klimaændringer, der er et resultat af afbrænding af fossile brændstoffer.

2.3. Formålet med forslaget til forordning er at sikre, at alle medlemsstater tager passende værktøjer i brug med henblik på at forberede sig på og tage hånd om konsekvenserne af manglen på gas som følge af en afbrydelse af forsyningen eller usædvanlig høj efterspørgsel.

2.4. For at nå dette mål foreslås der med forslaget til forordning en stærkere regional koordinering med visse principper og standarder fastsat på EU-niveau. Den foreslåede tilgang indebærer, at medlemsstaterne skal arbejde tæt sammen inden for deres region, når de udarbejder regionale risikovurderinger. De risici, der påpeges i de regionale risikovurderinger, tages op i de regionale forebyggende handlingsplaner og nødplaner, der underkastes en peer review og godkendes af Kommissionen.

2.5. For at sikre at risikovurderingerne og planerne er omfattende og indbyrdes forenelige, fastlægges der med forordningen obligatoriske modeller for de elementer, der skal tages højde for ved udarbejdelsen af risikovurderingen og planerne.

2.6. Med forordningen forbedres tillige anvendelsen af forsyningsstandarderne for beskyttede kunder (primært husholdninger) og infrastrukturstandarderne (muligheden for at levere gas, selv hvis den største infrastruktur ikke er til rådighed). Dette muliggør permanent tovejskapacitet. Endelig indføres der yderligere gennemsigtighedsforanstaltninger, hvad angår gasforsyningskontrakter, da disse kontrakter kan have betydning for forsyningsikkerheden i EU.

2.7. Behovet for EU-tiltag er berettiget, eftersom nationale tilgange dels resulterer i ikkeoptimale foranstaltninger, dels forværrer konsekvenserne af en krise. En foranstaltning, der træffes i én medlemsstat, kan forårsage mangel på gas i et naboland.

2.8. Mens velfungerende markeder er særdeles afgørende for at sikre gasforsyningen, kan velkoordinerede foranstaltninger truffet af medlemsstaterne, navnlig i tilfælde af en nødsituation, styrke forsyningsikkerheden betydeligt. Dette indebærer bedre koordinering, ikke kun af nationale afbødningsforanstaltninger i tilfælde af en nødsituation, men også af nationale forebyggende foranstaltninger, såsom forslag til bedre koordinering af national oplagring eller politikker vedrørende flydende naturgas (i det følgende benævnt »LNG«) (COM(2016) 49 final), der kan være af strategisk betydning i visse regioner.

2.9. I 2014 viste en overvågningsrapport fra Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder, at samarbejdet mellem medlemsstaterne stadig giver anledning til alvorlig bekymring (de overvejende nationale foranstaltninger, de træffer, er ikke velegnede til at løse gasforsyningsproblemerne). Desuden viste den stresstest, der blev udført i sommeren 2014 (COM(2014) 654 final), at en alvorlig afbrydelse af gasforsyningen fra øst stadig vil få store konsekvenser for hele EU.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Det største problem med dette forslag til forordning er ikke indholdet, men konteksten. Mens EU's rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik (COM(2015) 80 final) omtaler behovet for at bekæmpe klimaændringerne og nærmest frelse verden, er det foreliggende forslag til forordning ikke fuldt ud på linje med rammestrategiens mål, selv om det dog er i overensstemmelse med tidligere forordninger om gasforsyningsikkerheden.

3.2. Mange klimaforskere fortæller os, at hvis vi skal have nogen som helst chance for at begrænse temperaturstigningen på kloden til 2 °C, så skal drivhusgasudledningen være næsten nul senest i 2050. Og endnu tidligere, hvis vi taler om 1,5 °C. Hvis vi skal eliminere de ca. 4 611 millioner ton CO₂-ækvivalenter, som vi for eksempel postede ud i atmosfæren i 2013, er vi nødt til at dække EU's primære energiforsyning (1 567 millioner ton olieækvivalenter (Mtoe i 2013) med ren energi. Over to tredjedele af emissionerne kommer fra fossile brændstoffer, som er drivkraften bag vores industrielle civilisation, og disse fossile brændstoffer skal erstattes.

3.3. Naturgas er fortsat en vigtig brændstofkilde i en overgangsfase og har medvirket til, at EU's udledning af drivhusgasser fra fast brændsel er blevet bragt ned, især i lande, hvor kul spiller en dominerende rolle. Omstillingen til energikilder med lavere emissioner og i sidste ende helt uden emissioner må dog fremskyndes. Det er en betingelse for opfyldelse af det langsigtede mål om at holde den gennemsnitlige temperaturstigning på verdensplan på 1,5 °C som fastlagt i Parisaftalen, hvilket der skal tages hensyn til i gasforsyningspolitikken. Dette bør afspejles i de risikovurderinger, som medlemsstaterne bliver bedt om at gennemføre. En bedre afstemning af EU's gasforsyningspolitik og de forskellige aspekter af energiunionen, især et fuldt integreret europæisk energimarked, energieffektiviseringer og dekarbonisering, er nødvendig for at fremme effektive investeringer og fastlægge rammerne for et modstandsdygtigt energisystem.

3.4. Fem år efter vedtagelsen af forordning (EF) nr. 994/2010 er gasforsyningsikkerheden stadig et yderst aktuelt spørgsmål, ikke mindst på grund af spændingerne mellem Ukraine og Rusland. På både nationalt og EU-niveau gøres der en indsats for at styrke gasforsyningsikkerheden for vinteren 2016/17 og frem. Et virkeligt fremstød for at forbedre bygnings energimæssige ydeevne ved hjælp af isolering og prioritering af gasopvarmede bygninger ville imidlertid have mærkbar indflydelse på behovet for gas.

3.5. Naturgas har afløst faste brændstoffer som det næstvigtigste brændstof for EU, idet det i 2013 tegnede sig for 23,8 % af det samlede forbrug af primær energi. Det har været medvirkende til, at EU har nedbragt sin drivhusgasudledning. Udbredelsen af vedvarende energi er bemærkelsesværdig: I 2013 stod vedvarende kilder for 15 % af det udvidede endelige energiforbrug i EU, sammenlignet med 8,3 % i 2004, hvilket betyder, at EU holder kursen mod at nå sit mål for 2020 om en andel på 20 % af vedvarende energikilder. Bruttoproduktionen af elektricitet fra vedvarende energikilder blev mere end fordoblet mellem 2000 og 2013 og leverede over en fjerdedel af al elektricitet i 2013.

3.6. Udbredelsen af vedvarende energikilder kombineret med stadig hurtigere elektrificering kan meget vel mindske gasforbruget i EU og derfor importen. Jo hurtigere vedvarende energikilder tages i anvendelse, jo mindre betydning får EU's eksterne politik for gasforsyningsikkerhed. Bedre samordning mellem prognoserne for EU's gasforbrug, gasforsyningsikkerheden i EU, udviklingen af vedvarende energikilder og energieffektiviseringerne i de forskellige sektorer er derfor af afgørende betydning.

3.7. Samordning af transport og levering af alle former for brændstof mellem medlemsstaterne er afgørende for skabelsen af en energiunion både med hensyn til politikker og med hensyn til de langsigtede strategier. Kommissionens forslag tilstræber at opdele EU i syv »regioner«, inden for hvilke politikken skal samordnes. Dette er i bedste fald en overgangsløsning, da der snart vil være behov for en samordnet politik i hele EU, som ideelt set bør udvides yderligere til at omfatte de kontraherende parter i Energifællesskabet, dvs. de nabolande, som EU har indgået energiaftaler med.

3.8. I betragtning af den øgede konkurrence om energiforsyningerne og behovet for at diversificere energikilderne må energi forblive et vigtigt element i EU's eksterne politikker. Imidlertid bør de i tiltagende grad indrettes efter at sikre forsyning af energi fra vedvarende kilder, navnlig modne teknologier som sol- og vindkraft som supplement til den indenlandske produktion fra vedvarende energikilder.

3.9. En ny energipolitisk styring skal sikre sammenhængen mellem de forskellige aspekter af energiforsyningen og opfyldelse af målsætningerne på EU-niveau. En vigtig faktor i at sikre sammenhæng er tidlig, systematisk og struktureret inddragelse af civilsamfundet for at sikre, at der i civilsamfundsorganisationerne er en udbredt bevidsthed om udfordringerne forbundet med energisikkerhed og — allervigtigst — at politikerne i Europa er bekendt med civilsamfundets og arbejdsmarkedsparternes bekymringer og interesser, og de ressourcer og løsninger, de kan tilbyde for at tackle disse udfordringer og opfylde målsætningerne for EU's energipolitik. Med henblik derpå har EØSU aktivt fremmet idéen om en europæisk energidialog, og Kommissionen har hilst EØSU's initiativ varmt velkommen.

3.10. Gensidig styrkelse af den eksterne og interne dimension af energipolitikken som beskrevet i handlingsplanen for energidiplomati bør være et andet vigtigt aspekt af den energipolitiske styring. EØSU har tidligere opfordret til, at EU's eksterne energipolitik udformes og gennemføres, så energisamarbejdet og energidialogen styrkes eller etableres med vigtige producentlande og -regioner, transitlande og -regioner, nabolande og vigtige globale og regionale strategiske partnere med henblik på at øge diversificeringen af EU's energikilder, -forsyninger og -ruter.

3.11. EU's eksterne energipolitik, herunder gasforsyningspolitikken, er nødt til at tage højde for den bredere geopolitiske kontekst. EØSU har tidligere understreget, at de handelsmæssige aspekter af projektet ikke må være den eneste faktor, der lægges til grund for en beslutning, især da Rusland synes at bruge energi som et redskab til at opnå geopolitiske mål. Den politiske stabilitet i landene langs rørledningen og deres sårbarhed over for udenlandsk politisk indflydelse, projektudviklernes hidtidige sociale og miljømæssige resultater samt russiske selskabers deltagelse i udvinding og produktion er nogle af de faktorer, som EU's energidiplomati skal tage i betragtning. Endvidere skal der ved vurderingen af nye projekter tages højde for deres indvirkning på energisikkerheden i nabolandene. I forhold til Ukraine er der således en risiko for, at projekter, som flytter transitoverførslen af gas fra dets territorium, vil påvirke dets indtægter, modvirke investeringer i netværksmodernisering og stille landet svagere i forhold til Moskva.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU bifalder Kommissionens forslag til en fælles definition af »beskyttede kunder«.

4.2. EØSU bifalder idéerne om »fælles ansvar« og en »tresidig tilgang« mellem naturgasvirksomheder, medlemsstater og EU til gasforsyningsikkerheden samt forslaget om, at Kommissionen om nødvendigt koordinerer foranstaltningerne, sådan som EØSU har efterlyst i en tidligere udtalelse⁽¹⁾. Denne tilgang er særlig vigtig for at sikre gennemsigtighed i forsyningskontrakter.

Udvalget mener endvidere, at de offentlige myndigheders ansvarsområder og opgaver, som beskrives i artikel 3, skal holdes adskilt fra virksomheders og private organers ansvarsområder og opgaver, og foreslår derfor en ny ordlyd, som ikke efterlader tvivl om, at

— gasforsyningsikkerheden er en opgave, som påhviler medlemsstaternes kompetente myndigheder og Kommissionen inden for deres respektive ansvarsområder

— naturgasselskaberne og de industrielle gaskunder skal samarbejde og gennemføre de foranstaltninger, som er besluttet af de ansvarlige myndigheder.

⁽¹⁾ EUT C 339 af 14.12.2010, s. 49.

- 4.3. EØSU noterer sig kriterierne for sammensætningen af de syv »regioner« i EU. Som et absolut minimum bør der findes en løsning, hvor en medlemsstat på samme tid kan være medlem af mere end en »region«.
- 4.4. EØSU konstaterer, at den foreslåede infrastrukturstandard er stort set uændret i forhold til forordningen fra 2010. Det bifalder forslaget om tovejskapacitet (»reverse flow«) på sammenkoblingslinjer mellem medlemsstaterne.
- 4.5. EØSU konstaterer, at den foreslåede forsyningsstandard er stort set uændret i forhold til forordningen fra 2010. Det bifalder kravet om en konsekvensanalyse forud for nye ikkemarkedsbaserede foranstaltninger.
- 4.6. EØSU noterer sig forslaget om, at risikovurderinger gennemføres på regionalt plan. Det bifalder dette som et skridt, der fører os nærmere den dag, hvor risikovurderinger foretages på EU-niveau. Det bifalder den model, Kommissionen har foreslået, og betragter peerevalueringerne som vigtige i den henseende.
- 4.7. EØSU bifalder forslagene til nødplaner, krisestyringsprocedurer og beredskabsplaner.
- 4.8. EØSU er positiv over for forslagene vedrørende gennemsigthed og solidaritet mellem medlemsstaterne, som er baseret på stresstest fra sommeren 2014, som det opfatter som en passende forsikringsmekanisme. EØSU påskønner især, at man i Gruppen på Højt Plan vedrørende Gassammenkobling i Central- og Sydøsteuropa er nået til enighed om en liste af prioriterede projekter, som, når de er færdige, giver landene i regionen mulighed for at modtage gas fra mindst tre kilder og dermed garanterer forsyningsdiversificering og -sikkerhed.
- 4.9. EØSU glæder sig over forslaget om samarbejde med tredjelande, som er kontraherende parter inden for Energifællesskabet.
- 4.10. EØSU anerkender vigtigheden af forslaget om løbende overvågning af gasforsyningsikkerhedsforanstaltningerne og henstiller til Kommissionen, at den i den forbindelse tager højde for behovet for at udfase brugen af naturgas til fordel for vedvarende energikilder.
- 4.11. EØSU noterer sig de foreslåede undtagelser for Malta og Cypern og opfordrer de to lande til — deres gunstige klima taget i betragtning — at være blandt de førende i overgangen fra fossile brændstoffer til vedvarende energikilder i forbindelse med opfyldelsen af deres energibehov.

Bruxelles, den 22. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en EU-strategi for flydende naturgas og gaslagring

(COM(2016) 49 final)

(2016/C 487/12)

Ordfører: **Marian KRZAKLEWSKI**

Anmodning	om udtalelse Kommissionen, 16/02/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedttaget i sektionen	07/09/2016
Vedttaget på plenarforsamlingen	22/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	109/0/8
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU mener, at EU-strategien for flydende naturgas (LNG) og gaslagring, der er beskrevet i meddelelsen COM (2016) 49 final, er et væsentligt element i energiunionsprojektet, der har til formål at garantere en sikker og diversificeret energiforsyning.

1.2. Inden for de næste få år vil potentialet til at gøre gas flydende øges på verdensplan, hvilket sandsynligvis vil presse priserne. Udvalget ser dette som en mulighed for at øge sikkerheden og modstandsdygtigheden i EU's gassystem.

1.3. Udvalget mener, at det europæiske gasmarked bør gøres mere fleksibelt ved at øge andelen af LNG.

1.4. EØSU mener, at en udvidelse af andelen af LNG på gasmarkedet i EU, sikring af passende gasreserver i lagrene og fremme af en virkelig diversificering af energiforsyningerne er faktorer, som vil garantere energisikkerheden i Den Europæiske Unions medlemsstater.

1.5. Kommissionens meddelelse peger med rette på, at EU tilsyneladende har en tilstrækkelig regasificeringskapacitet — »tilsyneladende«, siden den ikke er fordelt optimalt på regionalt plan.

1.6. Udvalget er enig i, at der kræves en varieret tilgang til opførelsen af nye LNG-terminaler for at opnå en fuldstændig og bæredygtig diversificering af gasforsyningerne til EU.

1.6.1. Man bør prioritere investeringer, som har til formål at skabe balance mellem forsyningsvejene. Forsigtighedsbaserede EU-tiltag til støtte for opførelsen af nye LNG-terminaler og grænseoverskridende transmissionsforbindelser bør tage hensyn til regioner, som i dag er isolerede og afhængige af én enkelt leverandør.

1.6.2. Effektive og rettidige investeringer i projekter af fælles interesse er vigtige for udvidelsen af LNG-markedet i EU. Der bør indføres gennemsigtige mekanismer for at sikre en fair fordeling af investeringer og driftsomkostninger mellem medlemsstaterne og de økonomiske aktører.

1.6.3. EU bør efter udvalgets mening sikre, at udviklingen af LNG-terminaler af »fast-track«-typen og FSRU-projekter (*Floating Storage Regasification Units*, dvs. fartøjer til transport, lagring og regasificering) bliver et teknologisk neutralt alternativ, som understøttes af så effektive investeringer som muligt.

1.7. EØSU støtter Kommissionens intention om at kontrollere, at mellemstatslige aftaler om indkøb af LNG fra ikke-EU-lande overholder EU-lovgivningen.

1.8. Udvalget påpeger, at Kommissionens meddelelse ikke gør rede for, hvordan strategien til at øge andelen af LNG og udvide gaslagringen hænger sammen med de store investeringer i netværk, der i øjeblikket planlægges i EU's nabolande, eksempelvis Nordstream 2.

1.9. EØSU anerkender og understreger værdien af naturgas, herunder LNG's vigtige rolle, for EU's overgang til et energisystem med lavt kulstofudslip og bestræbelserne på at reducere drivhusgasemissioner og giftige gas- og støvemissioner (PM₁₀ og PM_{2,5}), som er skadelige for menneskers helbred og liv i medlemsstaterne.

1.9.1. Den strategi, der beskrives i meddelelsen, bør lægge mere vægt på den vigtige rolle, naturgas spiller som en brobyggende teknologi i omstillingen fra kulbaserede til kulstoffattige energikilder. Som en renere energikilde spiller gas en særlig vigtig rolle i bestræbelserne på mærkbart at nedbringe emissionerne fra lave skorstene, især fra husholdninger og transport.

1.9.2. EØSU anbefaler, at naturgasandelen i medlemsstaternes energimiks øges under omstillingen fra kul til en lavemissionsøkonomi, særligt i de lande, hvor kul spiller en dominerende rolle.

1.10. Udvalget støtter meddelelsens idé om, at brug af LNG i sektoren for tung godstransport og til søtransport vil kunne begrænse skaderne på miljøet betragteligt.

1.10.1. Samtidig påpeger udvalget, at meddelelsens afsnit om LNG ikke kommer tilstrækkeligt ind på den intensive udvikling af det europæiske system til fremskaffelse og anvendelse af LNG som brændstof i transportsektoren, både til lands og til vands.

1.11. EØSU anerkender, at gaslagring spiller en særlig vigtig rolle for Europas sikkerhedsarkitektur og for bevarelsen af en stabil naturgasforsyning. EU's nuværende lagringskapacitet er betragtelig (COM(2016) 49 final), men den er ikke fordelt godt nok.

1.12. EØSU gør opmærksom på det faktum, at man kun kan sikre balance og opnå energisikkerhed, hvis markedsaktørerne følger en række principper, såsom ideen om, at minimumslageret af gas skal kunne dække 100 % af det nationale markeds gasbehov i vinterperioden. Den bedste løsning ville dog være at fastlægge et afbalanceret gaslager i forhold til det regionale behov.

1.13. Udvalget anser Kommissionens planer om at fjerne barriererne for handel mellem effektive regionale gasterminaler og de enkelte nationale markeder for vigtige og støtter planerne.

1.14. Hvad angår opbygningen af manglende infrastruktur, som fremhæves i meddelelsen, mener EØSU, at der bør gøres brug af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFIS) med henblik på at tilvejebringe ekstra finansiering til projekter vedrørende energi- og telekommunikationsinfrastruktur af afgørende betydning.

2. Baggrund

2.1. Det Europæiske Råd vedtog i marts 2015 sine konklusioner om energiunionen. Det vigtigste afsnit i dokumentet fastslår, at »EU er fast besluttet på at opbygge en energiunion med en fremadrettet klimapolitik på grundlag af Kommissionens rammestrategi, hvis fem dimensioner er tæt forbundne og styrker hinanden gensidigt:

- energisikkerhed, solidaritet og tillid
- et fuldt ud integreret europæisk energimarked
- energieffektivitet som bidrag til begrænsning af efterspørgslen
- dekarbonisering af økonomien
- forskning, innovation og konkurrenceevne«.

2.2. EØSU bemærker, at Rådet i punkt 2, litra a), i dette dokument opfordrede til at **fremskynde infrastrukturprojekter, herunder sammenkoblinger med navnlig fjerntliggende regioner, for elektricitet og gas** for at sikre energisikkerhed og et velfungerende indre marked for energi.

2.3. Denne udtalelse fra EØSU drejer sig om **EU-strategien for flydende naturgas (LNG) og gaslagring**, der er beskrevet i meddelelsen COM(2016) 49 final. Strategien er en vigtig del af planerne for en energiunion (COM(2015) 80), idet den skal bidrage til energiforsyningsikkerhed, energimarkedernes konkurrencedygtighed og de klima- og miljømål, der følges både i og uden for energiunionen.

2.4. Naturgas er et vigtigt brændstof i EU's energimiks og udgør 25 % af det samlede energiforbrug. Det er vigtigt at fremhæve, at udvindingen af dette råstof i medlemslandene opfylder 34 % af industriens, servicesektorens og de private husholdningers energibehov.

2.5. **Udvindingen af naturgas i EU aftager relativt hurtigt.** I 2004 blev der udvundet 229,5 mia. m³ naturgas, men det faldt til 132,3 mia. m³ i 2014. Desuden vil de eksisterende reserver kun vare i 11,3 år. Dette forklarer, hvorfor EU er verdens største importør af naturgas. I 2014 var gasforbruget i EU på 386,9 mia. m³. Det var det laveste niveau i ti år — 11,6 % lavere end det foregående år. Det gennemsnitlige gasforbrug i EU mellem 2004 og 2013 var på 477 mia. m³ om året.

2.6. De globale **reserver af naturgas, som kan udvindes, er enorme** (187 000 mia. m³), med et R/P-forhold på 54 år. Hvis de ukonventionelle gasressourcer tælles med, øges dette forhold til 290 år.

2.7. Frem til 2020 **vil verdens kapacitet til flydendegørelse af naturgas vokse** betydeligt (+ 50 %), særligt i USA og Australien (over 100 mio. ton om året), hvilket med sikkerhed vil presse priserne ned. Dette er en lejlighed for EU's medlemsstater til at styrke det europæiske gassystems sikkerhed og modstandsdygtighed, så det kan klare enhver forsyningsafbrydelse.

2.8. I det første årti af det 21. århundrede blev **gas især importeret til EU via et system af gasrørledninger, og gas i flydende tilstand (LNG) udgjorde kun en femtedel af importen** på trods af, at dets volumen i flydende tilstand reduceres til 1/600, hvilket gør LNG mere økonomisk i forhold til transport og lagring.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU anerkender den **vigtige rolle, som gas spiller i EU's omstilling til kulstoffattig energi** og i tiltagene til at reducere emissionerne. **At sikre medlemsstaterne en afbalanceret og uhindret adgang til diversificerede og politisk stabile gasproducerende markeder** vil være en nøgleprioritet på kort og mellemlangt sigt, hvilket vil bidrage til EU's klima- og energipolitik og skabelsen af en stabil energiunion. Politiske tiltag vedrørende andelen af gas i energimikset bør tage hensyn til de langsigtede mål i Parisaftalen (COP21) om at holde stigningen i den globale gennemsnitstemperatur under 1,5 °C.

3.2. Udvalget bemærker, at Kommissionens meddelelse (COM(2016) 49 final) er en fortsættelse af aftalen om EU's politikramme for klima- og energipolitikken, der blev vedtaget af Rådet for Den Europæiske Union den 23.-24. oktober 2014. Aftalen indeholder følgende mål, der skal nås senest i 2030:

- 40 % reduktion af CO₂-emissioner
- en andel på mindst 27 % af vedvarende energi i EU's energimiks
- en forøgelse af energieffektiviteten på mindst 27 %.

3.3. Den økonomiske konkurrencedygtighed for gas som brændstof i EU-lande og spørgsmålet om, hvorvidt gas bliver en levedygtig konkurrent til fast brændstof, særligt kul, vil blive afgjort i løbet af det næste tiår ud fra samspillet mellem fem forskellige faktorer:

- klima- og energipolitikken, især bestræbelserne på at forbedre luftkvaliteten
- gaspriserne

- implementeringen af EU's emissionshandelssystem og dermed priserne på CO₂-emissionskvoter
- pålideligheden af gaseksporten (LNG) fra USA og Australien
- verdensmarkedspriserne på råolie og kul.

3.4. EØSU anser Kommissionens planer om at **fjerne barrierer for handel mellem effektive regionale gasterminaler** og de enkelte nationale markeder for vigtige og støtter planerne. Det er derfor vigtigt at færdiggøre det indre gasmarked, fjerne lovgivnings- og handelsmæssige samt juridiske barrierer og sikre adgang til disse markeder.

3.4.1. Eftersom importen af flydende skifergas fra USA kan gavne det europæiske gasmarked, opfordrer EØSU EU til at gå ind i aktive forhandlinger inden for rammerne af TTIP for at fjerne hindringer for import af denne type gas fra USA.

3.5. Det skal påpeges, at **Kommissionens meddelelse ikke gør rede for, hvordan strategien** til at øge andelen af LNG og udvide gaslagringen **hænger sammen med** den planlagte investering i Nordstream 2 (COM(2016) 49 final).

3.6. Den strategi, der beskrives i meddelelsen, bør lægge mere vægt på den vigtige rolle, naturgas spiller som en brobyggende teknologi i omstillingen fra kulbaserede til kulstoffattige energikilder. Som brændstof er gas særligt egnet til hurtig og stabil produktion af el og varme og kan derfor bruges som reserveteknologi for vedvarende energikilder.

3.7. EØSU anbefaler, at naturgasandelen i medlemsstaternes energimiks øges under omstillingen fra kul til en lavemissionsøkonomi, særligt i de lande, hvor kul spiller en dominerende rolle. Dette er særligt vigtigt for forbedringen af luftkvaliteten, hvilket vil have en positiv indvirkning på borgernes helbred i disse lande og deres naboer og samtidig reducere emissionerne af drivhusgasser og giftige gasser betragteligt.

3.7.1. I nogle medlemsstater bruges i gennemsnit to tredjedele af slutenergien — som produceres i laveffektive, kulfyrede kraftværker — til opvarmning af boliger. Investeringer i mindre gasfyrede kraftvarmeværker ville styrke energisystemets modstandsdygtighed og forbedre luftkvaliteten. Sådanne investeringer bliver foretaget med et kort tidsperspektiv (2 år), og omkostningerne (CAPEX) er relativt små (omend de forøges af driftsomkostninger) og udligner delvist de relativt høje omkostninger til brændstof. En anden fordel ved mindre gasfyrede kraftvarmeværker er den meget korte tid, der er brug for til synkronisering med distributionsnettene for energi, hvilket gør dem til en glimrende kilde til ekstra energi i spidsbelastningsperioder med stor energiefterspørgsel.

3.8. Hvad angår **opbygningen af manglende infrastruktur**, som fremhæves i meddelelsen, bør der gøres brug af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSD). Under dette program ydes der ekstra finansiering til følgende projekter vedrørende energi- og telekommunikationsinfrastruktur af afgørende betydning:

- udvikling af energisammenkoblinger mellem lande
- diversificering af energikilder og transmissionsruter
- udvikling af europæiske og regionale beredskabsplaner for en energikrise
- forbedring af energieffektiviteten i økonomien.

4. Særlige bemærkninger om LNG

4.1. Udvalget mener, at **det europæiske gasmarked bør gøres mere fleksibelt** ved at øge andelen af LNG.

4.2. **En større andel af LNG på EU's gasmarked, sikring af passende gasreserver i lagrene og fremme af en reel diversificering af forsyningsvejene** er faktorer, som vil øge energisikkerheden i Den Europæiske Unions medlemsstater.

4.3. Kommissionens meddelelse peger med rette på, at **EU tilsyneladende har en tilstrækkelig regasificeringskapacitet** — »tilsyneladende«, siden den ikke er fordelt optimalt. På Den Iberiske Halvø og i Frankrig, Det Forenede Kongerige og Nederlandene bruges regasificeringskapaciteten i meget begrænset omfang, mens medlemsstaterne i Østersøregionerne, Central- og Østeuropa og Sydøsteuropa er dybt afhængige af en enkelt leverandør.

4.4. Udvalget er enig i, at det er nødvendigt med en diversificeret tilgang til anlæggelsen af nye LNG-terminaler **for at opnå en fuldstændig og bæredygtig diversificering af gasforsyningen** til det europæiske marked. Man bør prioritere investeringer, som skal sikre afbalancerede forsyningsveje.

4.5. Forsigtighedsbaserede **EU-tiltag til støtte for opførelsen af nye LNG-terminaler og grænseoverskridende transmissionsforbindelser** bør tage hensyn til regioner, som i dag er isolerede og afhængige af én enkelt leverandør. Ved på denne måde at stimulere investeringer sikres det, at flere forskellige gasleverandører har lige adgang til disse regioner i en fair og fri konkurrence. I denne forbindelse er det særligt vigtigt at øge antallet af sammenkoblingspunkter for at lette gashandelen mellem medlemsstaternes hjemmemarkeder, særligt i regioner, som i dag ikke har tilstrækkelig forsynings-sikkerhed.

4.6. Effektive og rettidige **investeringer i projekter af fælles interesse** er af afgørende betydning for **udvidelsen af LNG-markedet i EU**. Der skal indføres klare mekanismer for at sikre en fair fordeling af investeringer og driftsomkostninger mellem medlemsstater med forskellige niveauer af LNG-infrastruktur og gaslagringskapacitet.

4.7. EU må sørge for, at udviklingen af LNG-terminaler, som sikrer hurtige leverancer, og FSRU-projekter bliver et teknologisk neutralt valg baseret på den mest effektive investering. Dette skulle give de lavest mulige tariffer for regasificering, kortere leverancetid for produkterne, mindre gennemførelsesrisici og større vished om markedsudviklingen.

4.8. EØSU støtter fuldt ud Kommissionens planer om at kontrollere, at mellemstatslige aftaler mellem medlemsstater og ikke-EU-lande om indkøb af LNG overholder EU-lovgivningen.

4.9. Udvalget støtter meddelelsens idé om, at brug af LNG i sektoren for tung godstransport som et alternativ til diesel og til søtransport i stedet for svær fuelolie vil kunne begrænse skaderne på miljøet betragteligt.

4.9.1. Udvalget påpeger, at meddelelsens afsnit om LNG ikke kommer tilstrækkeligt ind på det europæiske system til fremskaffelse og anvendelse af LNG som brændstof i transportsektoren, både til lands og til vands. Dette vedrører især den innovative udvikling af forsyningsystemet og netværket af tankstationer til vejtransport og bunkring inden for søfarten. Disse mål nås blandt andet gennem Blue Corridor-projektet, der omfatter EU-lande fra Frankrig til Østersøen.

4.10. I nogle EU-medlemsstater med begrænset adgang til gasnetværk, bruges faste fossile brændstoffer i stort omfang til at producere el og varme. Brug af LNG som et alternativt brændstof i lokale systemer, hvor det kan erstatte konventionelle brændstoffer, som medfører en betydelig luft- og partikelforurening, kan give en hurtig forbedring af luftkvaliteten. I betragtning heraf og i tråd med de langsigtede bæredygtige udviklingsmål kan LNG ikke erstatte vedvarende energikilder.

4.11. EØSU deler synspunktet i Kommissionens meddelelse om, at vedvarende energikilder og energieffektivitet kan udgøre omkostningseffektive løsninger og om, at der i forbindelse med beslutninger om LNG-infrastruktur bør foretages en nøje afvejning af alternativer for at undgå fastlåsning til bestemte teknologier eller strandede aktiver. Investeringer i energikilder må ikke betragtes isoleret fra den økonomiske udvikling i EU's medlemsstater.

5. Særlige bemærkninger om gaslagring

5.1. EØSU anerkender, at **gaslagring spiller en særlig vigtig rolle for Europas sikkerhedssystem** og for bevarelsen af en stabil naturgasforsyning til EU's økonomi. EU's nuværende lagringskapacitet er betragtelig, men den er absolut ikke fordelt godt nok. Over 83 % af gaslagringskapaciteten ligger i den vestlige og sydvestlige del af Europa. Der er store hindringer for en grænseoverskridende udnyttelse af lagringskapaciteten, blandt andet tariffer og lovgivningsmæssige barrierer samt et utilstrækkeligt sammenkoblingsnetværk i nogle europæiske regioner.

5.2. EØSU gør opmærksom på det faktum, at man kun kan sikre balance og opnå energisikkerhed, hvis markedsaktørerne følger en række principper, såsom ideen om, at **minimumslageret af gas skal kunne dække 100 %** af det nationale markeds gasbehov i vinterperioden. Den økonomisk set mest rationelle løsning ville dog være at fastlægge et afbalanceret gaslager i forhold til det regionale behov. Denne optimale model kan opnås, når der er etableret sammenkoblinger i Nordøsteuropa (Finland, Sverige, de baltiske lande, Polen), Sydøsteuropa (Bulgarien, Tyrkiet, Serbien, Kroatien) og Sydvesteuropa (Portugal, Spanien, Frankrig). En anden forudsætning er fjernelse af alle hindringer for grænseoverskridende transmission, især grænseoverskridende takster.

5.3. Udvalget bifalder Kommissionens forslag til at sikre lige vilkår blandt konkurrerende metoder til sikring af fleksibilitet og til at udarbejde netregler for hele EU, som tager hensyn til harmoniseringen af tariffer for gastransmissioner »til og fra lagerfaciliteter«, forudsat at tarifordningerne afspejler lageromkostningerne.

5.4. Tiltag til at sikre uhindret fysisk adgang til lagringsfaciliteter og lagringskapacitet i transmissionssystemet, herunder på tværs af grænserne, bør betragtes som afgørende. EØSU er enige med Kommissionen i behovet for at gøre optimal brug af den eksisterende lagringskapacitet ved at afslutte arbejdet med netreglerne. Ud fra dette perspektiv er det vigtigt, at der foregår et effektivt samarbejde mellem medlemsstater og nabolande om optimal udnyttelse af lagringskapaciteten på begge sider.

Bruxelles, den 22. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om indførelse af en mekanisme for udveksling af oplysninger vedrørende mellemstatslige aftaler og ikke-bindende instrumenter mellem medlemsstaterne og tredjelande på energiområdet og om ophævelse af afgørelse nr. 994/2012/EU

(COM(2016) 53 final)

(2016/C 487/13)

Ordfører: **Vladimír NOVOTNÝ**

Anmodning	om udtalelse Kommissionen, 16/02/2016 Rådet, 02/03/2016 Europa-Parlamentet, 07/03/2016
Retsgrundlag	Artikel 194, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	07/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	139/0/4
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU hilser Kommissionens forslag og forslaget om ny beslutning velkommen og mener, at de i det store hele er et skridt hen mod større juridisk klarhed omkring investeringer i energisektoren og tilknyttede infrastrukturprojekter, øget gennemsigtighed i gasforsynings sikkerheden og et mere velfungerende indre energimarked.

1.2. EØSU støtter idéen om forhåndsvurderinger af internationale aftaler med tredjelande på energiområdet som et middel til at forebygge risikoen for potentielle konflikter mellem de indgåede aftaler og EU-retten og de krav, som det indre energimarked stiller. Samtidig finder udvalget, at forebyggelse i dette tilfælde udgør en mere effektiv fremgangsmåde end efterfølgende afhjælpende foranstaltninger.

1.3. EØSU foreslår, at det kun er de mellemstatslige aftaler, der vedrører gasforsyning til medlemsstaterne, der skal følge proceduren for notifikation og overvågning forud for indgåelsen af internationale aftaler på energiområdet. Gas er den mest følsomme energivare, og leveringen heraf omfatter generelt flere EU-medlemsstater.

1.4. Ifølge EØSU bør revisionen af afgørelsen kun vedrøre udformningen af de rammeaftaler, som har direkte indvirkning på EU's indre marked og/eller energiforsynings sikkerheden, og Kommissionen bør udelukkende forholde sig til, hvorvidt et udkast til mellemstatslig aftale er foreneligt med EU-retten.

1.5. De foreslåede procedurer for meddelelse og vurdering af de internationale aftaler, der er under forberedelse eller under forhandling på energiområdet, vil først lykkes, hvis man skærper beskyttelsen af fortrolige oplysninger i løbet af forberedelsen af den mellemstatslige aftale.

1.6. EØSU er af den opfattelse, at andre aftaler på energiområdet bør vurderes efterfølgende gennem de hidtil gældende juridiske og administrative procedurer. EØSU anbefaler imidlertid, at der samtidig skabes mulighed for frivilligt at underkaste sådanne aftaler en forudgående evaluering efter anmodning fra den pågældende medlemsstat.

1.7. EØSU mener desuden, at den foreslåede frist på 12 uger for Kommissionens afgivelse af en negativ udtalelse, hvis aftaleudkastet er uforeneligt med EU-retten, bør være den maksimale frist. Når denne periode er udløbet, må det betyde, at Kommissionen har godkendt den foreslåede aftale, og at forhandlingerne om indgåelse af den pågældende mellemstatslige aftale kan fortsætte.

2. Indledning

2.1. Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om indførelse af en mekanisme for udveksling af oplysninger vedrørende mellemstatslige aftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande på energiområdet er en del af Kommissionens vinterpakke om energiforsyningsikkerhed under energiunionsprojektet. Pakken tager først og fremmest sigte på gasforsyninger fra tredjelande.

2.2. I 2015 reviderede og evaluerede Kommissionen effektiviteten af den gældende afgørelse nr. 994/2012/EU af 25. oktober 2012 om mellemstatslige aftaler, hvorved der blev indført en mekanisme for udveksling af oplysninger vedrørende aftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande på energiområdet.

2.3. Det fremgår af evalueringsrapporten, at Kommissionen ikke mener, de nuværende afgørelser opfylder et af deres hovedmål, nemlig at sikre mellemstatslige aftalers overensstemmelse med EU-retten. Kommissionen har fremhævet tre hovedårsager til dette problem:

- total mangel på forudgående meddelelse til Kommissionen om mellemstatslige aftaler, hvilket øger risikoen for, at disse aftaler udformes på en måde, der ikke er forenelig med EU-retten
- utilstrækkelige juridiske mekanismer i visse mellemstatslige aftaler, for at man kan ændre eller ophæve dem
- manglende gennemsigtighed i igangværende forhandlinger/substitutionseffekt i de mellemstatslige aftaler.

2.4. Kommissionen har udarbejdet et forslag til afgørelse om ophævelse af afgørelse nr. 994/2012/EU. Forslaget indebærer flere væsentlige ændringer med henblik på at fastsætte rammer for indgåelsen af aftaler som følge af revisionen af nævnte afgørelse. Denne revision har to primære målsætninger:

- Sikre, at de mellemstatslige aftaler er forenelige med EU-retten for at garantere et velfungerende indre energimarked samt øge EU's energisikkerhed.
- Forbedre gennemsigtigheden af de mellemstatslige aftaler med tredjepart for øget omkostningseffektivitet ved EU's energiforsyning og større solidaritet medlemsstaterne imellem.

3. Kommissionens dokument

3.1. Udkastet til revideret afgørelse består af følgende elementer:

3.1.1. Meddelelsespligt vedrørende mellemstatslige aftaler:

- Medlemsstaten er forpligtet til at underrette Kommissionen om sin hensigt om at indlede forhandlinger med et tredjeland med henblik på at indgå nye mellemstatslige aftaler om gasforsyning eller ændre eksisterende aftaler.
- Så snart der er afgivet meddelelse om forhandlinger, skal Kommissionen holdes orienteret om, hvordan det forberedende arbejde om aftalen forløber.
- Når medlemsstaten giver meddelelse om forhandlinger, kan Kommissionens tjenestegrene rådgive medlemsstaten om, hvordan der undgås uforenelighed mellem den mellemstatslige aftale og EU-retten, Unionens politiske standpunkter som vedtaget i Rådet eller Det Europæiske Råds konklusioner.
- Medlemsstaten skal til Kommissionen fremsende udkast til en mellemstatslig aftale eller til en ændring heraf sammen med alle ledsagende dokumenter, så snart forhandlingerne har ført til, at parterne er blevet enige om alle aftalens elementer, så Kommissionen kan foretage sin forudgående vurdering.

- Efter ratificering skal medlemsstaten meddele Kommissionen enhver mellemstatslig aftale eller ændring heraf med alle de ledsagende dokumenter.
- Medlemsstaten skal fremsende alle eksisterende mellemstatslige aftaler eller ændringer heraf til Kommissionen med alle de ledsagende dokumenter.
- Aftaler mellem virksomheder er ikke omfattet af meddelelsespligten, men meddelelser kan indgives frivilligt til Kommissionen.
- Kommissionen er forpligtet til at dele de oplysninger og dokumenter, den har modtaget, med andre medlemsstater i overensstemmelse med bestemmelserne om databeskyttelse.

3.1.2. Kommissionens vurdering:

- Kommissionen forpligtes til inden for seks uger at foretage en forudgående vurdering af udkast til mellemstatslige aftaler eller ændringer heraf og underrette medlemsstaterne om eventuelle tvivlsspørgsmål vedrørende foreneligheden med EU-retten, navnlig med hensyn til det indre energimarked og EU's konkurrenceret.
- Kommissionen har en bindende forpligtelse til inden for 12 uger efter datoen for meddelelsen at underrette medlemsstaten om sin holdning til, hvorvidt den mellemstatslige aftale eller ændringer heraf er forenelig med EU-retten.
- Medlemsstaten må hverken indgå foreslåede mellemstatslige aftaler eller acceptere ændringer heraf, før Kommissionen har oplyst medlemsstaten om eventuelle tvivlsspørgsmål i sin udtalelse. Når medlemsstaten indgår den foreslåede mellemstatslige aftale eller en ændring heraf, skal den tage størst mulig hensyn til Kommissionens relevante konklusioner og henstillinger.
- Kommissionen forpligtes til inden for ni måneder efter meddelelsen at foretage efterfølgende vurderinger af eksisterende mellemstatslige aftaler eller ændringer heraf og til at underrette medlemsstaterne, hvis der er tvivl om, hvorvidt disse aftaler er forenelige med EU-retten.

3.1.3. Meddelelsespligt og Kommissionens vurdering vedrørende ikke-bindende instrumenter:

- Medlemsstaten skal fremsende eksisterende og fremtidige ikke-bindende instrumenter med alle de ledsagende dokumenter til Kommissionen.
- Kommissionen kan foretage en efterfølgende vurdering af de fremlagte ikke-bindende instrumenter og underrette medlemsstaten herom, hvis den mener, at foranstaltningerne til gennemførelse af det ikke-bindende instrument kan være i strid med EU-retten.
- Kommissionen foreslår, at den mest omkostningseffektive, effektive og forholdsmæssige løsning er den, hvor Kommissionens forudgående vurdering af mellemstatslige aftaler gøres obligatorisk. Medlemsstaterne bør forpligtes til at underrette Kommissionen på et tidligt tidspunkt om alle igangværende forhandlinger om mellemstatslige aftaler vedrørende gasforsyning og forelægge Kommissionen deres forslag desangående med henblik på en forudgående vurdering.

3.2. Virkningerne af denne afgørelse skulle ifølge Kommissionen være:

- øget juridisk sikkerhed, som fremmer investeringer
- et velfungerende indre energimarked uden opsplitting og med skærpet konkurrence
- øget gennemsigtighed i forsyningsikkerheden i alle medlemsstater.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU behandlede allerede i 2012 problemstillingen om aftaler på energiområdet i forbindelse med forberedelsen af Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 994/2012/EU ⁽¹⁾. I sin udtalelse fremhævede udvalget, at energiaftaler bør tage højde for både strategiske og kommercielle hensyn under overholdelse af principperne om proportionalitet og gennemsigtighed.

⁽¹⁾ EUT C 68 af 6.3.2012, s. 65.

4.2. Udvalget beklagede blandt andet, at forslaget til beslutning ikke omfatter vigtige handelsaftaler mellem private aktører på energiområdet, som berører flere medlemsstater, og for hvilke der er en risiko for uforenelighed med EU-retten. Udvalget bemærker de potentielle trusler, der kan opstå, når strategiske partnerskaber fører til en tvungen indførelse af praksis, som interesser uden for EU dikterer, og som kan vise sig at være skadelige.

4.3. De europæiske arbejdsgiverorganisationer, som er vigtige partnere i den sociale dialog, samt repræsentanterne for det organiserede civilsamfund har givet udtryk for deres forbehold over for forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af afgørelse 994/2012/EU. Arbejdsgiverorganisationerne hævder, at den eksisterende ex post-mekanisme er tilstrækkelig. De har understreget, at vurderingen bør fokusere på de aftaler, der har indvirkning på det indre energimarked eller på energiforsyningsikkerheden.

4.4. Civilsamfundsorganisationerne og en række medlemsstater har derudover også fremsat krav om ansvar i tilfælde af læk af kommercielt følsomme oplysninger samt krav om passende beskyttelse af forretningsmæssige interesser. De har ligeledes givet til kende, at de går ind for, at aftaler med private aktører og markedsbaserede Euratom-aftaler udelukkes fra anvendelsesområdet, og har fremsat krav om, at hele revisionen af afgørelse nr. 994/2012/EU respekterer principperne om erhvervs- og handelsfrihed, forretningshemmeligheder samt retten til god forvaltning.

4.5. Under de offentlige høringer, der er blevet afholdt i forbindelse med denne sag, er der fremsat lignende indsigelser af interessenterne, herunder de europæiske brancheorganisationer og sammenslutninger af tilsynsmyndigheder. Man hævdede bl.a., at de ledsagende dokumenter fra Kommissionen (SWD(2016) 28 final) ikke omfatter noget tilstrækkelig pålideligt og kvantificeret grundlag, så man med rette kunne konkludere, at den nuværende lovgivning ikke opfylder sine mål og derfor skal erstattes med nye retsfor skrifter. En strengere anvendelse af den eksisterende afgørelse kan afhjælpe manglerne i internationale aftaler fremfor at ty til ny lovgivning.

4.6. EØSU tager i sin udtalelse udgangspunkt i såvel de bemærkninger og indsigelser, der nævnes ovenfor, og som er fremsat af en del af det organiserede civilsamfund, som i Kommissionens argumenter, men også Rådets (energi) konklusioner for at nå frem til et passende kompromis.

4.7. På baggrund af Kommissionens erfaringer om vanskelighederne ved at foretage ændringer i allerede indgåede internationale aftaler på energiområdet, når man efterfølgende konstaterer uforenelighed med EU-retten, støtter EØSU forslaget om at anvende mekanismen for forudgående vurdering for at forhindre, at EU-lovgivningen og reglerne for det indre energimarked tilsidesættes i sager, der vedrører hele EU eller omfatter flere medlemsstater.

4.8. Ifølge EØSU bør revisionen af afgørelsen kun vedrøre de vigtigste mellemstatslige aftaler med tredjelande, der har direkte indvirkning på EU's indre marked og/eller energiforsyningsikkerheden, og Kommissionen bør udelukkende forholde sig til, hvorvidt et forslag til mellemstatslig aftale er foreneligt med EU-retten.

4.9. Ved forhandlinger om mellemstatslige aftaler af mindre omfang og af mindre betydning bør Kommissionen ikke tildeles noget specifikt mandat, når den bistår en medlemsstat under forhandlingerne. Samtidig bør den pågældende medlemsstat dog fortsat have mulighed for at indhente rådgivning hos Kommissionen for at undgå, at der opstår uforenelighed mellem den forhandlede aftale og EU-retten. I sådanne tilfælde bør Kommissionen være forpligtet til at forelægge de relevante oplysninger inden for en ufravigelig frist.

5. Særlige bemærkninger

5.1. EØSU mener, at kontrolmekanismen fortsat kun bør anvendes for internationale aftaler om gasleverancer.

5.2. EØSU er enig med Kommissionen i, at de forpligtelser, der er affødt af det forelagte udkast til afgørelse, ikke bør omfatte aftaler mellem private aktører. Man bør dog overveje at anvende den forudgående vurdering ved aftaler i den private sektor, der har indvirkning på det indre energimarked eller på energiforsyningsikkerheden. Man bør imidlertid fastsætte klare regler for anvendelsen af denne procedure.

5.3. EØSU forventer, at der placeres et ansvar, hvis forretningsmæssigt følsomme oplysninger går tabt, og at sådanne tilfælde dømmes ifølge strafferetten.

5.4. EØSU mener ikke, at det er nødvendigt eller værdifuldt at anvende beslutningen for instrumenter, der ikke er juridisk bindende (artikel 2 i forslaget).

5.5. Udvalget tvivler på Kommissionens påstand om, at forslaget ikke vil have nogen konsekvenser for EU's budget. Navnlig i tilfælde af en udvidelse af den forudgående mekanisme til også at omfatte aftaler, der indgås af private aktører, kan man forvente, at såvel de administrative omkostninger som de administrative byrder bliver større. EØSU efterlyser en analyse af, hvordan man i henhold til den nye afgørelse vil overholde nærhedsprincippet samt gøre proportionalitetsprincippet gældende.

5.6. EØSU bifalder Kommissionens forslag om, at dennes bistand bør bevare den frivillige karakter (artikel 4 i forslaget), og at støtte fra Kommissionen ikke bør være obligatorisk ved en medlemsstats forhandlinger med et tredjeland.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Det europæiske cloudinitiativ — Opbygning af en konkurrencedygtig data- og vidensøkonomi i Europa

(COM(2016) 178 final)

(2016/C 487/14)

Ordfører: **Antonio LONGO**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 19/04/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	07/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	149/1/1
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU er enig i og støtter Kommissionens strategiske satsning på en europæisk cloud med fri adgang og bestemt for forskningsmiljøet som led i en stærk politisk og økonomisk satsning på digital innovation. Udvalget har siden 2011 ved flere lejligheder opfordret Kommissionen til i et samarbejde med førende virksomheder at sikre Europa en førerposition på dette lovende område.

1.2. For EØSU at se er der tale om en absolut førsteprioritet, som har stor strategisk betydning både for overvindelsen af den teknologiske kløft og for samfundets økonomiske, sociale og kulturelle fremgang.

1.3. EØSU foreslår, at den europæiske cloud bliver en cloud, som alle borgere og virksomheder har adgang til. EØSU vil først og fremmest gerne have afklaret og præciseret, hvornår og på hvilke betingelser brugergrundlaget vil blive udvidet, således som det er blevet lovet innovative SMV'er og industrien.

1.4. EØSU er enig i Kommissionens analyse af de problemer, som forhindrer Europa i at udnytte datapotentialet, herunder især manglen på interoperabilitet, strukturernes fragmentering og deres lukkethed over for andre bidrag og udveksling. Meddelelsen indeholder positive foranstaltninger for at overvinde de landespecifikke forskelle, som hindrer gennemførelsen af et ægte europæisk digitalt indre marked, ved hjælp af tiltag, der sigter mod at gøre adgangen bredere og opbygge tillid mellem den offentlige sektor og forskerne, som ofte lever i hver deres verden uden nogen forbindelse med hinanden.

1.5. EØSU anmoder om, at samordningstiltagene gennemføres på en sådan måde, at der sættes skub i en mentalitetsændring i forskermiljøet ved hjælp af mekanismer for samordning mellem universitetsinfrastruktur, forskningscentre og offentlige institutioner og gennem en revision af incitamentsstrukturen for at opnå en højere grad af datadeling, mens de miljøer, hvor datadeling allerede sker i relativt udbredt omfang, bør opmuntres til at spille en central rolle i forbindelse med definitionen af de nærmere enkeltheder omkring åbne data.

1.6. EØSU anbefaler, at det forklares bedre, hvordan den europæiske datainfrastruktur, som også sigter mod at fremme, udvikle og implementere det højtydende databehandlingssystem (High Performance Computing — HPC), skal interagere med det bebudede flagskibsinitiativ til styrkelse af kvanteteknologien.

1.7. EØSU foreslår, at Kommissionen iværksætter en stor høring henvendt direkte til forskersamfundet og borgernes interesseorganisationer om det afgørende spørgsmål vedrørende forvaltningen samt om den gradvise indførelse af adgang for alle og vilkårene for brug og opbevaring af data.

1.8. EØSU anbefaler, at den nødvendige hardware og software til den europæiske cloud indkøbes i Europa, og efterlyser større klarhed over finansieringen fra de forskellige rammeprogrammer, strukturfondene, Connecting Europe-faciliteten (CEF) og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI).

1.9. EØSU foreslår, at Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne lancerer et stort program for udvikling og fremme af nye højt kvalificerede professioner, som kan give nye beskæftigelsesmuligheder for højtuddannede og få unge forskere, der arbejder i andre lande, til at »vende tilbage« til EU.

1.10. For at der kan stå en veldefineret og sikker retlig kodeks til rådighed for virksomheder og borgere i en så strategisk, men også kompleks og foranderlig sektor som den digitale, foreslår EØSU, at der oprettes en »enhedsportal for det digitale Europa«, hvor borgere og virksomheder let kan finde de eksisterende EU-tekster.

1.11. Endelig understreger EØSU, at der med henblik på gennemførelsen af en ægte digital revolution er behov for uddannelse af alle aldersgrupper i den europæiske befolkning, uanset i hvilken fase af arbejdslivet eller periode med inaktivitet de befinder sig i. EØSU peger i særdeleshed på, at der er behov for at investere i kvinders teknologiske uddannelse og beskæftigelse i job med ansvar og beslutningstagning.

2. Baggrund og indhold

2.1. Kommissionen har udarbejdet en række retningslinjer for fastlæggelse af rammerne for en åben europæisk forskningscloud og offentliggjort et forslag, som med udgangspunkt i udviklingen af fænomenet »big data« anser en europæisk cloud for at være et redskab, hvormed det væld af data, som produceres af offentlige og private aktører, kan udnyttes fuldt ud. Kapaciteten til at udnytte big data ventes at have en effekt på den globale økonomi ved at give mulighed for store innovationer på det industrielle og sociale område og for skabelse af nye finansielle produkter og tjenesteydelser.

2.2. Forslaget indgår i den første industripolitikpakke som led i strategien for et digitalt indre marked, som blev bebudet den 19. april 2016, ledsaget af en solid finansieringsplan på 50 mia. EUR med det mål at »vise vejen til digitaliseringen af det europæiske erhvervsliv«. Der foreslås »en række foranstaltninger, som skal understøtte og forbinde nationale initiativer, der har til formål at digitalisere erhvervslivet og relaterede tjenester på tværs af sektorer og at booste investeringer ved hjælp af strategiske partnerskaber og netværk«.

2.3. Cloudinitiativet indgår i en plan, som skal »gøre Europa til verdens førende inden for datadreven økonomi«. Initiativet — har Carlos Moedas, kommissær for forskning, videnskab og innovation udtalt — er også et svar på »forskermiljøets bøn om en infrastruktur til åben forskning (...). Fordelene ved frit tilgængelige data for Europas forskningsindsats, økonomi og samfund vil være enorme«.

2.4. Set ud fra Kommissionens perspektiv skal Europa finde svar på fire spørgsmål:

— Hvordan får man mest muligt ud af at dele data?

— Hvordan sikrer man, at data kan bruges så bredt som muligt på tværs af videnskabelige fagområder, samt i både den offentlige og den private sektor?

— Hvordan forbinder man de eksisterende og nye datainfrastrukturer på tværs af Europa bedre?

— Hvordan koordinerer man bedst den støtte, der er tilgængelig for europæiske datainfrastrukturer?

2.5. Det instrument, som Kommissionen har udset sig, er en **åben europæisk forskningscloud**, et sikkert, åbent miljø til forskere, hvor de kan lagre, dele og genbruge videnskabelige data og resultater. Dette vigtige instrument, som sigter mod at udvikle beregningskapacitet, tilslutningsmuligheder og cloudløsninger med høj kapacitet, vil benytte sig af en **europæisk datainfrastruktur**, som i første række skal forbinde det europæiske forskersamfund og derefter den offentlige sektor og erhvervslivet. Alt dette vil kræve et åbent samarbejde mellem alle, der er interesseret i at drage nytte af Europas datarevolution.

2.6. Kommissionen forklarer, at initiativet vil blive understøttet af yderligere tiltag i forbindelse med strategien for et digitalt indre marked, som omfatter cloudkontrakter for virksomhedsbrugere og muligheden for at skifte leverandør af cloudtjenester, samt initiativet om frie datastrømme.

2.7. Kommissionen nævner fem grunde til, at Europa ikke udnytter datapotentialet fuldt ud:

- **data fra offentligt finansieret forskning er ikke altid frit tilgængelige**
- **manglen på interoperabilitet**
- **fragmentering af data- og databehandlingsinfrastrukturerne**
- manglen på **en højtydende databehandlingsinfrastruktur i verdensklasse til at behandle data**
- behov for **avancerede analyseteknikker, som f.eks. tekst- og data-mining, i et driftssikkert miljø.**

2.8. **Den åbne europæiske forskningscloud** skulle kunne give Europa en førende rolle i verden inden for videnskabelig datainfrastruktur ved at give 1,7 millioner forskere og 70 millioner fagfolk et virtuelt miljø, som tilbyder gratis tjenester. Udviklingen af dette instrument skal drives af forskermiljøet og vil på sigt også kunne bruges til uddannelsesformål. Fastlæggelsen af anerkendte tekniske standarder vil give mulighed for at skabe et sikkert datamiljø for brugerne.

2.9. Idet der tages udgangspunkt i den eksisterende infrastruktur er det Kommissionens hensigt, at initiativet skal underbygge andre allerede planlagte tiltag såsom fri adgang til videnskabelige publikationer og data i forbindelse med Horisont 2020. **Forvaltningen** af den åbne europæisk forskningscloud vil blive fastlagt efter gennemførelsen af en grundig forberedelsesproces, som allerede er i gang.

2.10. Ifølge meddelelsen vil det med henblik på gennemførelsen af den europæiske cloud nærmere bestemt være nødvendigt at:

- **gøre alle forskningsdata frembragt under Horisont 2020-programmet frit tilgængelige pr. definition**
- øge bevidstheden og ændre **incitamentsstrukturerne**
- udvikle **interoperabilitet og datadeling**
- skabe en **formålstjenlig paneuropæisk forvaltningsstruktur**
- udvikle **cloudbaserede tjenester for åben forskning**
- udvide det videnskabelige brugergrundlag for den europæiske forskningscloud.

2.11. Kommissionen har også planer om en **europæisk datainfrastruktur** med en integreret højtydende databehandlingskapacitet i verdensklasse, som Europa ikke kan undvære. Den skal etableres i exaskala inden 2022 og dermed bringe EU op blandt verdens tre førende på dette område.

2.12. Den europæiske datainfrastruktur vil ifølge Kommissionen også bidrage til digitalisering af industrien, til at fremme industriel innovation og til at udvikle strategiske europæiske platforme inden for forskningen.

2.12.1 Tiltagene vil blive gennemført i perioden 2016-2020.

2.13. I sin meddelelse bebuder Kommissionen også et **flagskibsinitiativ** til fremme af forskningen i og udviklingen af kvanteteknologien.

2.14. Endelig vil Kommissionen etablere en **bredere adgang og opbygge tillid** mellem den offentlige sektor og akademiske kredse ved at åbne den europæiske cloud op for den offentlige sektor.

2.15. **Brugergrundlaget** vil gradvist blive udvidet til offentlige tjenester, innovative SMV'er og industrien. Udvidelsen af initiativet til offentlige tjenester vil blive baseret på eksisterende forbilledlige eksempler såsom INSPIRE-direktivet om en fælles digital infrastruktur for geodata og e-sundhedsnetværket. Udvidelsen til industrien vil tage udgangspunkt i aktuelle eksempler på levering af vigtig forskningsinfrastruktur såsom HelixNebula, EBI-EMBL og PRACE. For SMV'ernes vedkommende kan det næste skridt være inddragelsen af dem som leverandører af innovative løsninger til den åbne europæiske forskningscloud, således som det allerede er tilfældet under Horisont 2020.

2.16. Kommissionen foreslår forskellige finansieringskilder:

- Horisont 2020-rammeprogrammet for forskning og innovation (Horisont 2020)
- Connecting Europe-faciliteten (CEF)
- De Europæiske Struktur- og Investeringsfonde (ESIF)
- Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI).

2.16.1 En indledende vurdering af de yderligere midler, der er behov for i form af offentlige og private investeringer, lyder på 4,7 mia. EUR over en 5-årig periode.

2.17. Initiativet vil med tiden skabe sin egen indtægt, når forskermiljøets, innovative opstartsvirksomheders og den offentlige sektors brug af det tager fart.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU bakker helt og holdent op om Kommissionens beslutning om at gøre en politisk og økonomisk indsats for at fremme digital innovation, herunder især satsningen på en europæisk cloud.

3.1.1 Kommissionen udstikker en meget ambitiøs strategi. Omend den er karakteriseret ved en høj grad af kompleksitet, er de politiske mål klart defineret. Europas svagheder og de udfordringer, det står over for i forbindelse med udviklingen af tjenester til udnyttelse af big data hidrørende fra forskningen og offentlige tjenester, er præcist beskrevet og bør danne udgangspunkt for de kommende års arbejde.

3.2. Udvalget har siden 2011⁽¹⁾ ved flere lejligheder fremsat en række henstillinger til Kommissionen for at »tilskynde EU til i et samarbejde med de ledende virksomheder at positionere sig som førende region på dette løfterige område«.

3.3. Det skal dog straks understreges, at EØSU's forslag drejede sig om en europæisk cloud for alle borgere og virksomheder. I øvrigt kan meddelelsens titel risikere at vildlede læseren, fordi det ikke præciseres, at initiativet kun er henvendt til forskermiljøet.

3.4. EØSU tager positivt imod Kommissionens beslutning og fremhæver tiltagens strategiske betydning både for overvindelsen af den teknologiske kløft og for samfundets økonomiske, sociale og kulturelle fremgang. Den europæiske forskningscloud imødekommer også forskersamfundets krav om at kunne få adgang til og dele offentlige forskningsdata.

3.5. EØSU er enig i Kommissionens analyse af de problemer, som forhindrer Europa i at udnytte datapotentialet, herunder især manglen på interoperabilitet samt strukturernes fragmentering og deres lukkethed over for andre bidrag og udveksling. Endvidere understreger EØSU, at der er behov for uddannelse af alle aldersgrupper i den europæiske befolkning, uanset i hvilken fase af arbejdslivet eller periode med inaktivitet de befinder sig i⁽²⁾. EØSU peger i særdeleshed på, at der er behov for at investere i kvinders teknologiske uddannelse og adgang til stillinger, der indebærer ansvar og beslutningstagning.

3.6. Udvalget er enig i de mål og tiltag, der foreslås i meddelelsen for at overvinde de landespecifikke forskelle, som hindrer gennemførelsen af et ægte europæisk digitalt indre marked. Det skal også tages med i betragtning, at der nu er en generel tendens til at gå bort fra at gemme personlige og arbejdsrelaterede data på ens egen computer og i stedet benytte offentlige eller kommercielle cloudtjenester. Cloudinitiativet går således i den rigtige retning.

3.7. Det er også positivt, at Kommissionen foreslår tiltag, som har til formål at gøre adgangen bredere og opbygge tillid mellem den offentlige sektor og forskerne, som ofte lever i hver deres verden uden nogen forbindelse med hinanden.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Der er visse aspekter, som bør forklares bedre. Kommissionens plan forekommer på én gang at være meget kompleks i sin målsætning, mens den på en række vigtige punkter er holdt i almene vendinger.

⁽¹⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 40; EUT C 76 af 14.3.2013, s. 59.

⁽²⁾ EUT C 451 af 16.12.2014, s. 25.

4.2. Først og fremmest anbefaler EØSU, at den nødvendige hardware og software til den europæiske cloud indkøbes i Europa. De europæiske software-løsningerne er højtudviklede, og det burde være muligt at undgå teknologisk afhængighed af andre regioner i verden. For så vidt angår hardware er det positivt, at mindst en af de to supercomputere i exaskala skal være europæisk.

4.3. EØSU udtrykker også bekymring over de ressourcer ikke kun af finansiell, men også faglig art, som gennemførelsen og udviklingen af cloud'en vil kræve. For at udnytte hele big data-potentialet til gavn for økonomisk vækst og øget beskæftigelse i Europa er det afgørende, at der er menneskelige ressourcer til rådighed med de nødvendige kvalifikationer. Vi opfordrer også Kommissionen til at tage nøje hensyn til grænseoverskridende cloud-systemer i specifikke forskermiljøer, som allerede eksisterer og fungerer godt, samt til nationale aktiviteter, som har samme formål for øje.

4.3.1 Skønt EØSU ser positivt på de muligheder, som Horisont 2020 og finansieringen af EDISON-projektet giver med hensyn til at sætte skub i udviklingen af fagprofilen »datamedarbejder«, ville det være ønskeligt, at Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne lancerer et stort program for udvikling af nye højt kvalificerede professioner, som kan give nye beskæftigelsesmuligheder for højtuddannede og få unge forskere, der arbejder i andre lande, til at »vende tilbage« til EU. Især er der stort behov for »dataadministratorer«, som kan hjælpe forskere, industrien i denne sektor og den offentlige administration med at udnytte de indsamlede data bedst muligt og dele dem. Det haster virkeligt med sådanne tiltag fra Kommissionens side, og de bør også sigte mod at genvinde beskæftigelsesmuligheder.

4.4. Endvidere står det ikke klart, hvordan den foreslåede europæiske datainfrastruktur, som også sigter mod at fremme, udvikle og implementere det højtydende databehandlingssystem (High Performance Computing — HPC), skal interagere med det ledsagende flagskibsinitiativ til styrkelse af kvanteteknologien. De to initiativer er forskellige, men skal supplere hinanden. Mens udviklingen af supercomputere i exaskala er berammet til 2018, befinder strategien for kvanteteknologien sig endnu på et forberedende stadium og har et mere langsigtet perspektiv.

4.5. Meddelelsen er også meget generel i sin omtale af mekanismer, som ved hjælp af den åbne forskningscloud og den europæiske datainfrastruktur skal sikre en naturlig integration mellem universitetsinfrastrukturer, forskningscentre og offentlige institutioner. Denne strategi kan ikke lykkes uden opbakning fra alle berørte parter. Bevidstgørelse om fordelene ved datadeling og ændring af incitamentsstrukturen på dette område for universiteter, virksomheder og den offentlige sektor er en nødvendig forudsætning for at udvikle den åbne forskningscloud. Især miljøer, hvor datadeling allerede sker i relativt udbredt omfang, som det er tilfældet i mange forskermiljøer, vil kunne spille en central rolle i forbindelse med definitionen af de nærmere enkeltheder omkring åbne data under anvendelse af en bottom-up-tilgang.

4.5.1 EØSU værdsætter, at Kommissionen har besluttet, at åbne forskningsdata skal være normen for alle nye projekter under Horisont 2020 fra og med 2017. EØSU opfordrer Kommissionen til at se nærmere på anbefalingerne fra 2012 om adgang til og opbevaring af videnskabelige data.

4.6. Endvidere bør det præciseres, hvilke mekanismer der vil blive taget i anvendelse til den lovede udvidelse af brugergrundlaget til innovative SMV'er og erhvervslivet via data- og softwareekspertisecentre samt innovations-knudepunkter for datatjenester til SMV'er.

4.7. EØSU anmoder om en bedre strukturering af forvaltningen af cloud'en, som ifølge Kommissionen skal fastlægges efter gennemførelsen af en grundig forberedelsesproces, som allerede er i gang. Forskersamfundet, virksomhederne og borgerne har ret til at deltage i denne forvaltning, og Kommissionen har pligt til at redegøre for, hvordan og i hvilken udstrækning dette kan ske. Platformen for åben videnskabspolitik kan være et nyttigt instrument i denne forbindelse.

4.8. EØSU foreslår, at der om spørgsmål såsom forvaltning, gradvis indførelse af adgang for alle og vilkårene for brug og opbevaring af data indledes en stor høring henvendt direkte til forskersamfundet og borgernes interesseorganisationer.

4.9. Kommissionen bør navnlig give nærmere oplysninger om den administrative platform til forvaltning af cloud'en.

4.10. Hvad finansieringen angår, anser EØSU denne for at være en absolut førsteprioritet for Europa ikke mindst i betragtning af det store antal medlemsstater, hvor initiativet skal gennemføres, og den økonomiske situation med lav økonomisk vækst i Europa, som i høj grad hæmmer private investeringer i et europæisk initiativ, som kun indirekte og i anden række vil komme industrien og SMV'erne til gode.

4.11. Virksomhederne vil først nyde godt af de positive virkninger af cloud'en og datainfrastrukturen, når disse er blevet til virkelighed under overholdelse af fælles tekniske standarder, som først skal udarbejdes og samles i en retlig ramme for privatlivets fred, cybersikkerhed og intellektuel ejendomsret, som endnu ikke er konsolideret hverken i EU-lovgivningen eller når det gælder gennemførelsen i medlemsstaterne.

4.12. I denne forbindelse foreslår EØSU, at der oprettes en »enhedsportal for det digitale Europa« for at give borgere og virksomheder lettere adgang til de eksisterende EU-tekster.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — IKT-standardiseringsprioriteter for det digitale indre marked

(COM(2016) 176 final)

(2016/C 487/15)

Ordfører: **Gundars STRAUTMANIS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 19/04/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet
Vedtaget i sektionen	07/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	159/1/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. **EØSU bifalder generelt** Kommissionens meddelelse, som danner udgangspunkt for planer og initiativer til fremme af IKT-standardisering. Heri fastlægges prioriteringsområder og centrale foranstaltninger ledsaget af en tidsplan (køreplan).

1.2. **EØSU er af den opfattelse**, at standardisering skal bidrage til at øge merværdien, sikre beskæftigelsen på alle områder og forbedre velfærd i samfundet som helhed. Det er derfor særligt vigtigt at indkredse de prioriteringsområder, hvor standardisering skal gennemføres, herunder i informationsteknologi- og kommunikationssektoren (IKT), for at løse de dermed forbundne problemer, som har betydning for alle. Kommissionens meddelelse er således særdeles påkrævet, og man forstår på denne baggrund, hvorfor dens udarbejdelse er af afgørende betydning for yderligere IKT-standardisering — og dermed for udviklingen af det indre marked.

1.3. **EØSU vil gerne fremsætte en række anbefalinger**, som kan hjælpe Kommissionen med yderligere at forbedre meddelelserne og de ledsagende dokumenter, som den har udarbejdet.

1.3.1. Anbefaling nr. 1

EØSU anbefaler, at Kommissionen i fremtidige meddelelser og andre ledsagende dokumenter gør det klart for alle interessenter, at det er nødvendigt med en afbalanceret tilgang til IKT-standardisering: standarder som en begrænsende faktor set i forhold til kreativitet.

1.3.2. Anbefaling nr. 2

EØSU anbefaler, at der gøres en betydelig indsats for at sikre overensstemmelse mellem prioriteringsområderne for IKT-standardisering, som har forskellige betegnelser i Kommissionens meddelelse og den årlige køreplan for IKT-standardisering. For at skabe overensstemmelse mellem de forskellige dokumenter og alle indbyrdes forbundne tekster bør der anvendes en ensartet terminologi.

1.3.3. Anbefaling nr. 3

I betragtning af, hvor vigtigt det er at fastsætte prioriteter for IKT-standardisering, **anbefaler EØSU**, at der gives flere oplysninger om begrundelser, fremgangsmåde og konsekvenser i forbindelse med valget af prioriteringsområder.

1.3.4. *Anbefaling nr. 4*

For at sikre, at alle interessenter får en bedre forståelse af, hvordan Kommissionens meddelelse skal gennemføres og hænger sammen, **anbefaler EØSU**, at der informeres om de tilbagevendende aktiviteter, som er nødvendige for at supplere eller fortsætte det arbejde, der indledes med dette dokument.

1.3.5. *Anbefaling nr. 5*

For at give alle interessenter vished om, at Kommissionen ved udarbejdelsen af sin meddelelse ikke kun har set på problemstillinger, som direkte vedrører prioriteringer for IKT-standardisering, men også har vurderet disses indvirkning på forskellige sociale aspekter (jf. artikel 11 i TEUF), **anbefaler EØSU**, at Kommissionens fremtidige meddelelser også kommer til at indeholde specifikke oplysninger om forskellige interessenters deltagelse og om de sociale konsekvenser af Kommissionens tilgang til IKT-standardisering, som allerede påvirker hele samfundet.

1.4. **EØSU støtter generelt Kommissionens meddelelse, men foreslår dog, at det vurderes:**

- om en meddelelse er et tilstrækkeligt middel til at nå de erklærede mål, f.eks. om »lederskab«, eller om det ikke er nødvendigt at benytte former, som giver mulighed for mere handling og beslutsomhed,
- om det ikke er relevant at genoverveje denne forestilling om »lederskab«, og om Kommissionen i sin meddelelse ikke snarere skulle fokusere på partnerskabsbaseret samarbejde med internationale standardiseringsorganer frem for på konkurrenceprincipper, eftersom vi alle stort set har de samme behov, som rækker ud over EU's grænser.

2. **Indledning**

2.1. Den 19. april 2016 vedtog Kommissionen sin meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om IKT-standardiseringsprioriteter for det digitale indre marked (COM (2016) 176 final).

2.2. **Målsætninger** i Kommissionens meddelelse:

- at støtte og styrke Europas rolle i den digitale verdensøkonomi
- at sikre, at IKT-relaterede standarder fastsættes på en måde, der svarer bedre til de politiske behov
- at sikre, at standarder er dynamiske, åbne og tættere knyttet til forskning og innovation.

2.3. **Ånden** i Kommissionens meddelelse:

- **En omfattende strategisk og politisk tilgang til standardisering for prioriterede IKT-teknologier.** I meddelelsen beskrives en omfattende strategisk og politisk tilgang til standardisering for prioriterede IKT-teknologier, der er afgørende for gennemførelsen af det digitale indre marked.
- **Håndtering af udfordringer forbundet med IKT-standardisering.** For at løfte de udfordringer, der er forbundet med standardisering på IKT-området, har Kommissionen bebudet, at den vil iværksætte »en integreret standardiseringsplan for at fastlægge de vigtigste standardiseringsmål med fokus på teknologier og områder, der anses for kritiske for det digitale indre marked«.

2.4. **Baggrund** for Kommissionens meddelelse:

- **Fælles standarder som grundlag for et effektivt digitalt indre marked.** Fælles standarder sikrer interoperabiliteten mellem digitale teknologier og udgør grundlaget for et effektivt digitalt indre marked. De sikrer, at teknologier fungerer godt og pålideligt sammen, giver stordriftsfordele, fremmer forskning og innovation og holder markederne åbne. Afvigende nationale standarder kan derimod hæmme innovationen væsentligt og bevirke, at europæiske virksomheder bliver ufordelagtigt stillet i forhold til resten af verden.

- **Forordning (EU) nr. 1025/2012 om europæisk standardisering.** Den seneste revision af EU's standardiseringspolitik resulterede i vedtagelsen af forordning (EU) nr. 1025/2012 om europæisk standardisering og etableringen af en ramme for et mere gennemsigtigt og effektivt europæisk standardiseringssystem for samtlige industrisektorer. **Meddelelsen bygger på forordning (EU) nr. 1025/2012** ⁽¹⁾ og knytter an til det planlagte fælles initiativ om standardisering, som er en del af den bredere strategi for det indre marked (COM(2015) 550 final — Opgradering af det indre marked: flere muligheder for borgerne og virksomhederne).

2.5. Hovedpunkter i meddelelsen:

- IKT-standarder som hjørnестenen i det digitale indre marked
- Standardisering på IKT-området: en udfordrende global kontekst i hastig forandring
- Europas svar: en tostrengt plan for at prioritere og levere IKT-standardisering for det digitale indre marked
- Fem prioriteringsområder: byggestenene for IKT-standardisering
- Forpligtelse fra højt niveau om at yde og garantere lederskab gennem standarder.

3. Oversigt over og generelle bemærkninger til indholdet i Kommissionens meddelelse

3.1. IKT-standarder som hjørnестenen i det digitale indre marked

3.1.1. I punkt 1 i Kommissionens meddelelse anføres det, at verdensøkonomiens omstilling til en digital økonomi påvirker samtlige industri- og servicesektorer. Ligeledes omtales i punkt 1 nogle almene emner i udtalelsen såsom:

- meddelelsens formål
- meddelelsens art
- meddelelsens baggrund.

3.2. Standardisering på IKT-området: en udfordrende global kontekst i hastig forandring

3.2.1. I punkt 2 i Kommissionens meddelelse anføres det, at udviklingen af IKT-standarder står over for en række nye udfordringer, der kræver en målrettet og bæredygtig europæisk reaktion.

3.2.2. Det understreges i meddelelsen, at de potentielle følgevirkninger af disse udfordringer kan være spredning af begrænsede ressourcer, en forholdsvis ringe effektivitet og, mere generelt, en svækkelse af innovationsevnen i Europa.

3.3. Europas svar: en tostrengt plan for at prioritere og levere IKT-standardisering for det digitale indre marked

3.3.1. I punkt 3 i Kommissionens meddelelse fremlægges en handlingsplan for prioriteringsområder i forbindelse med den næste bølge af teknologisk standardisering i den digitale økonomi.

3.3.2. Kommissionens foreslåede tilgang:

- 1) Meddelelsen indeholder en **liste over prioriterede byggesten** for det digitale indre marked, hvor bedre IKT-standardisering er mest presserende, ledsaget af forventede resultater og en tidsplan.
- 2) Kommissionen foreslår en politisk proces på højt niveau, der skal validere, overvåge og om nødvendigt ændre i listen over prioriteter. Det er planen, at man i denne proces vil tage det europæiske standardiseringssystem's instrumenter i brug og involvere en lang række aktører, både internt i EU og på internationalt plan.

3.3.3. Det er nødvendigt, at begge dele af prioriteringsplanen videreudvikles samtidigt for at sikre, at EU bliver førende i den digitale verdensøkonomi.

⁽¹⁾ EUT L 316 af 14.11.2012, s. 12.

3.4. Fem prioriteringsområder: byggestenene for IKT-standardisering

3.4.1. I punkt 3.1 i meddelelsen har Kommissionen indkredset fem prioriteringsområder, som udgør de **vigtigste teknologiske byggesten** for det digitale indre marked (rækkefølgen er ikke vigtig).

- cloudcomputing
- tingenes internet
- 5G-kommunikation
- (masse-)datateknologier
- IT-sikkerhed.

3.4.2. Disse områder blev udvalgt på grundlag af udtalelser fra den europæiske interessentplatform for standardisering på IKT-området, som samler interessenter fra industrien, standardiseringsorganer, regeringer og repræsentanter for civilsamfundet.

3.4.3. Den digitale omstilling har betydelig indvirkning på forskellige sektorer og forbrugerne. En lang række **vigtige IKT-anvendelsesområder** (f.eks. e-sundhed, intelligente transportsystemer, intelligent energi, kompleks fremstillingsvirksomhed, intelligente byer osv.) er direkte baseret på de fem udvalgte prioriterede IKT-standardiseringsområder.

3.4.4. **De udvalgte prioriteter skal supplere andre standardiseringsinstrumenter, der anvendes til at gennemføre EU's standardiseringspolitik.** Disse omfatter — foruden det planlagte fælles initiativ vedrørende europæisk standardisering — køreplanen for IKT-standardisering og det årlige EU-arbejdsprogram.

3.5. Forpligtelse fra højt niveau om at yde og garantere lederskab gennem standarder

3.5.1. I punkt 3.2 i meddelelsen anfører Kommissionen, at det ikke er nok at opstille prioriteringer for IKT-standarder for det digitale indre marked alene. **For at opnå gode resultater kræves der engagement i standardiseringen fra højt niveau med deltagelse af en bred vifte af interessenter**, herunder fra industrien, standardiseringsorganisationer og forskningsverdenen samt fra EU's institutioner og de nationale myndigheder.

3.5.2. **Kommissionen foreslår en proces på højt niveau for at udføre de prioriterede foranstaltninger.** Denne proces vil bygge videre på og supplere den europæiske interessentplatform, køreplanen for IKT-standardisering og det årlige EU-arbejdsprogram for europæisk standardisering som værktøjer til gennemførelse og publikation af standarder. Kommissionens meddelelse beskriver hvert element i processen og alle dertil knyttede aktiviteter.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Balance mellem standardisering og kreativitet

4.1.1. Set ud fra synsvinklen i Kommissionens meddelelse er standardisering ikke et mål i sig selv, men blot et middel. Et af målene er at tilskynde til forskning og innovation inden for IKT.

4.1.2. Standarder byder ikke kun på muligheder, de sætter også nogle rammer og begrænsninger. Standarder kan fremme udviklingen, men også hæmme den, især i sektorer, hvor udviklingen går meget hurtigt, såsom IKT.

4.1.3. I meddelelsens punkt 2 med overskriften »Standardisering på ikt-området: en udfordrende global kontekst i hastig forandring«, som behandler problemer, man støder på under standardiseringsprocessen, nævnes det, at »den tiltagende kompleksitet, som er en konsekvens af denne mangfoldighed af standarder og tekniske grupper, der er involveret i standardisering, [kan] **hæmme innovationen**«.

4.1.4. Resultaterne af den offentlige høring (Sammenfattende rapport om den offentlige høring vedrørende standarder i det digitale indre marked: fastsættelse af prioriteringer og opnåelse af resultater) viser holdningen blandt de berørte interessentgrupper, såsom IKT-sektoren. Denne sektor ønsker en bundstyret standardiseringsproces.

4.1.5. Det er klart, at indførelse af for strenge standarder eller for tidlig indførelse af standarder kan

- hæmme kreativiteten, hvilket vil forsinke udviklingen og gennemførelsen af innovative løsninger
- føre til en situation, hvor standarder er udarbejdet og godkendt, men hvor producenterne udfører deres daglige aktiviteter efter andre »standarder«, som de selv har opstillet.

4.1.6. Dette betyder, at man under standardiseringsprocessen nøje må vurdere situationen med hensyn til udformning, vedtagelse og gennemførelse af hver enkelt standard, og at der må findes en fornuftig balance mellem standarder som en begrænsende faktor og kreativitet, f.eks. ved at give mulighed for at udtrykke sig frit og skabe nye »ikke-standardiserede« løsninger.

4.1.7. *Anbefaling nr. 1*

EØSU anbefaler, at Kommissionen i fremtidige meddelelser og andre ledsagende dokumenter gør det klart for alle interessenter, at det er nødvendigt med en afbalanceret tilgang til IKT-standardisering: standarder som en begrænsende faktor set i forhold til kreativitet.

4.2. *Uoverensstemmelser mellem prioriteringsområder i forskellige dokumenter om standardisering*

4.2.1. I punkt 3.1 i meddelelsen nævner Kommissionen følgende fem prioriteringsområder for IKT-standardisering:

- cloudcomputing
- tingenes internet
- **5G-kommunikation**
- **IT-sikkerhed**
- **(masse-)datateknologier.**

4.2.2. Samtidig henviser meddelelsen til den årlige køreplan for IKT-standardisering. De forskellige prioriteringsområder, som kortlægges og beskrives i *The 2016 Rolling Plan on ICT Standardisation* (2016-køreplanen for IKT-standardisering, foreligger kun på engelsk), vises nedenfor:

3.5.	Vigtige katalysatorer og sikkerhed	95
3.5.1.	Cloud computing	96
3.5.2.	Den offentlige sektors information, åbne data og big data	101
3.5.3.	e-forvaltning	106
3.5.3.1.	DCAT-applicationsprofil til dataportaler i Europa	107
3.5.3.2.	Udveksling af metadata om genanvendelige interoperabilitetsaktiver (e-forvaltning)	107
3.5.3.3.	Centrale glossarer for at lette udviklingen af interoperable løsninger	107
3.5.4.	Elektronisk identifikation og tillidstjenester, herunder e-signaturer	109
3.5.5.	Radiofrekvens-identifikation (RFID)	112
3.5.6.	Tingenes internet	114
3.5.7.	Net- og informationssikkerhed	120
3.5.8.	e-databeskyttelse	124
3.5.9.	e-infrastrukturer til forskningsdata og beregningstung forskning	127
3.5.10.	Kortlægning af bredbåndsinfrastruktur	131
3.5.11.	Opbevaring af digitaliserede film	134

4.2.3. Skønt disse to dokumenter — Kommissionens meddelelse og 2016-køreplanen for IKT-standardisering — hænger sammen og supplerer hinanden, bruger de ikke samme terminologi. Ingen af de to dokumenter knytter forbindelse mellem tilsvarende standardiseringsområder.

4.2.4. *Anbefaling nr. 2*

EØSU anbefaler, at der gøres en betydelig indsats for at sikre overensstemmelse mellem de prioriterede områder for IKT-standardisering, som har forskellige betegnelser i Kommissionens meddelelse og den årlige køreplan for IKT-standardisering. For at skabe overensstemmelse mellem de forskellige dokumenter og alle indbyrdes forbundne tekster bør der anvendes en ensartet terminologi.

4.3. *Opstilling af IKT-standardiseringsprioriteter*

4.3.1. I punkt 3.1 i Kommissionens meddelelse nævnes de fem prioriteringsområder for IKT-standardisering. Det anføres, at »Disse områder blev udvalgt på grundlag af udtalelser fra den europæiske interessentplatform for standardisering på IKT-området, som samler interessenter fra industrien, standardiseringsorganer, regeringer og repræsentanter for civilsamfundet. **En offentlig høring bekræftede, at der er bred konsensus om den prioritering, der her præsenteres.**«

4.3.2. Den offentlige høring fandt sted fra den 23. september 2015 til den 4. januar 2016, og der var 168 deltagere. Resultaterne af høringen er beskrevet i den **Sammenfattende rapport** om den offentlige høring vedrørende standarder i det digitale indre marked: fastsættelse af prioriteter og opnåelse af resultater.

4.3.3. Når det betænkes, at der blev taget hensyn til resultaterne af høringen ved udvælgelsen af de prioriteringsområder for IKT-strategien, som beskrives i Kommissionens meddelelse, og som berører en stor del af det europæiske erhvervsliv, kan den ret beskedne deltagelse (168 respondenter) gøre det nødvendigt at få flere oplysninger om respondenternes sammensætning.

4.3.4. Rapporten indeholder oplysninger om respondentgrupperne ⁽²⁾.

4.3.5. Som det kan ses, er der adskillige respondenter, som kommer fra forskellige standardiseringsorganer. En forholdsvis lille andel udgøres af udviklere og producenter, dvs. folk, som er opmærksomme på markedets behov, som skaber eller følger tendenserne i de teknologiske fremskridt, og som har deres egne udviklingsplaner. I absolutte tal er det få.

4.3.6. De resultater af høringen, som fremgår af den sammenfattende rapport, indeholder oplysninger om de valgte områder, men viser dog ikke, hvor mange områder der faktisk er undersøgt, eller hvad de går ud på (og heller ikke de områder, der er omhandlet i den årlige køreplan for IKT-standardisering). Det anføres heller ikke, hvem der har truffet valgene, eller hvad holdningerne var i de tilfælde, hvor den oprindelige liste omfattede andre områder.

4.3.7. *Anbefaling nr. 3*

I betragtning af, hvor vigtigt det er at fastsætte prioriteter for IKT-standardisering, **anbefaler EØSU**, at der gives flere oplysninger om begrundelser, fremgangsmåde og konsekvenser af valget af prioriterede områder.

4.4. *Meddelelsens livscyklus*

4.4.1. Kommissionens meddelelse nævner en række konkrete punkter, som vil ændre sig over tid, herunder prioriteringsområder, centrale foranstaltninger, vigtigste tidsfrister og meget andet. Dette betyder, at et dokument som denne kommissionsmeddelelse ikke kan udformes med et langt sigte.

4.4.2. Derfor er der brug for en specifik procedure for gennemførelsen i praksis, som fastlægger fremgangsmåde og hyppighed for revision af dokumentet, afholdelse af offentlige høringer, beslutningstagning og iværksættelse af andre aktiviteter. Med andre ord bør den almindelige forvaltning af dokumentets livscyklus og alle relaterede aktiviteter planlægges.

4.4.3. *Anbefaling nr. 4*

For at sikre, at alle interessenter får en bedre forståelse af, hvordan Kommissionens meddelelse skal gennemføres og hænger sammen, **anbefaler EØSU**, at der informeres om de tilbagevendende aktiviteter, som er nødvendige for at supplere eller fortsætte det arbejde, der indledes med dette dokument.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-17/synopsis_report_on_the_public_consultation_-_standards_in_the_digital_single_market_setting_priorities_and_ensuring_delivery_15264.pdf.

4.5. *Utilstrækkeligt dækkede emner*

4.5.1. Kommissionens meddelelse nævner mange aspekter vedrørende valget af prioriteringer for IKT-standardisering og de tiltag, der er planlagt for at komme videre med dette arbejde. Ikke desto mindre er studiegruppen ved gennemlæsning af denne meddelelse og de tilknyttede dokumenter kommet til den konklusion, at en række aspekter, som er vigtige for samfundet, slet ikke omtales eller kun nævnes i forbifarten.

4.5.2. Selv om hovedsigtet med Kommissionens meddelelse er at fastlægge de vigtigste indsatsområder for IKT-standardisering og de tilknyttede aktiviteter, vil dens gennemførelse og håndhævelse også få direkte eller indirekte indvirkning på områder såsom:

- forbrugerrettigheder
- små og mellemstore virksomheders (SMV'ers) aktivitet
- beskæftigelse og jobsikkerhed
- arbejdstid og arbejdsforhold
- hvordan folk med særlige behov kan få adgang til IKT
- miljøbeskyttelse
- forskellige andre spørgsmål i relation til den sociale dimension.

4.5.3. EØSU bemærker, at man under standardiseringsprocessen bør være opmærksom på:

- at give alle interessenter lige konkurrencevilkår
- betydningen af at lægge vægt på standardiseringsspørgsmål i EU's handelsaftaler
- hvordan aktivitetssektorer er afgrænset
- arbejdstagernes forudsætninger for at opfylde krav forbundet med standarder
- arbejdstagernes grundlæggende rettigheder
- inddragelse af civilsamfundets repræsentanter i dialogen.

4.5.4. *Anbefaling nr. 5*

For at give alle interessenter vished om, at Kommissionen under udarbejdelsen af sin meddelelse ikke kun har set på problemstillinger, som direkte vedrører prioriteringer for IKT-standardisering, men også har vurderet disses indvirkning på forskellige sociale aspekter (jf. artikel 11 i TEUF), **anbefaler EØSU**, at Kommissionens fremtidige meddelelser også kommer til at indeholde specifikke oplysninger om forskellige interessenters deltagelse og om de sociale konsekvenser af Kommissionens tilgang til IKT-standardisering, som allerede påvirker hele samfundet.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: EU-handlingsplan for e-forvaltning 2016-2020 — Fremskyndelse af forvaltningernes digitale omstilling

(COM(2016) 179 final)

(2016/C 487/16)

Ordfører: **Raymond HENCKS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 19/04/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet
Vedtaget i sektionen	07/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	22/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	162/1/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Med det nuværende tempo for gennemførelsen af successive handlingsplaner i et stort antal medlemsstater er det næppe muligt at opfylde EU's målsætning om inden 2020 at råde over en e-forvaltning, som leverer digitale end-to-end-tjenester, der er brugervenlige, personaliserede og uden grænser.

1.2. EØSU støtter forslagene i den 3. handlingsplan (2016-2020), der sigter mod at fremskynde gennemførelsen af en effektiv, interoperabel e-forvaltning, som er tilgængelig for alle.

1.3. E-forvaltning kan kun fungere, hvis andre forudsætninger er til stede, f.eks. tilrådighedsstillelse af et netværk, effektive digitale tjenester, universel adgang til en overkommelig pris og passende digital uddannelse af brugere på alle niveauer og i alle aldersgrupper. Selv om e-forvaltning på mellemlang eller lang sigt forventes at blive den almindelige kommunikationsform, bør de traditionelle former for kommunikation med den offentlige forvaltning (brevpost, personligt fremmøde, telefon) opretholdes for de borgere, som ønsker det.

1.4. For så vidt angår e-forvaltningsbrugernes rettigheder, herunder retten til adgang og ikke-forskelsbehandling, ytrings- og informationsfrihed, beskyttelse af privatlivets fred og af personoplysninger, uddannelse og generel viden lige fra skoleundervisning til livslang læring, klageprocedurer osv., foreslår EØSU Kommissionen at samle alle rettigheder for brugere af e-forvaltning på ét enkelt sted.

1.5. EØSU støtter de syv principper, som Kommissionens forslag bygger på, men er i tvivl om, hvorvidt visse af dem kan gennemføres, hvis ikke de dertil knyttede juridiske og teknologiske problemer løses.

1.6. For så vidt angår »kun én gang«-princippet, ifølge hvilket borgere og virksomheder ikke bør skulle opgive de samme informationer mere end én gang til de offentlige myndigheder, kan EØSU konstatere, at de juridiske og organisatoriske problemer stadig ikke er løst, og opfordrer Kommissionen til at iværksætte et pilotprojekt på dette område. Udvalget foreslår ligeledes, at der fastsættes et princip om »henvendelse til hele forvaltningen«, som består i et samarbejde mellem de forskellige offentlige organer, der rækker ud over grænserne for deres respektive kompetenceområder, med henblik på at give spørgeren et integreret svar fra én enkelt instans.

1.7. EØSU beklager også, at princippet om »ingen forældede systemer«, som består i at forny IT-systemerne og informationsteknologierne i de offentlige forvaltninger, så de altid er i trit med den teknologiske udvikling, ikke er blandt de angivne principper.

1.8. Udvalget understreger, at borgere og virksomheder i henhold til princippet om »åbenhed og gennemsigtighed« udtrykkeligt skal have ret til under overholdelse af gældende bestemmelser og procedurer at have kontrol over videregivelsen af deres personoplysninger til andre offentlige myndigheder og i givet fald til at få dem slettet (retten til at blive glemt), og anmoder om, at der bliver fremlagt et forslag til et sikkert europæisk system for arkivering og onlineudveksling af dokumenter.

1.9. Da mange borgere er nødt til at gøre sig fortrolige med det nye redskab til e-forvaltning, mener EØSU, at medlemsstaterne og deres lokale og regionale myndigheder bør tilbyde borgerne undervisning i e-færdigheder, og at de bør opfordres til at oprette en digital hjælpetjeneste eller et borgernært ledsagetiltag, der medfinansieres af EU-midler. Dette gælder ligeledes for medarbejdere i offentlige forvaltninger i forbindelse med den løbende videreuddannelse.

1.10. EØSU beklager dybt, at handlingsplanen intet siger om konsekvenserne og de sociale følger af e-forvaltning samt om virkningerne for beskæftigelsen, både hvad angår tab af arbejdspladser og de mange ledige stillinger som følge af manglende ansøgere med de nødvendige erhvervs-mæssige e-færdigheder. Som led i en omplacering af de stillinger, der frigøres i forbindelse med digitaliseringen af den offentlige forvaltning, bør de medarbejdere, hvis stillinger forsvinder, placeres i den digitale hjælpetjeneste eller styres hen imod hensigtsmæssige arbejdsopgaver.

2. Indledning

2.1. Den europæiske handlingsplan for e-forvaltning 2011-2015 (intelligent, bæredygtig og innovativ offentlig forvaltning ved hjælp af IKT) ⁽¹⁾ udløb i december 2015.

2.2. E-forvaltning er imidlertid stadig et af hovedpunkterne på den digitale dagsorden og et af EU's og medlemsstaternes vigtigste initiativer, som er nødvendige for at opnå et »digitalt indre marked«.

2.3. En række af de initiativer, der er fastlagt i den udløbne handlingsplan, er endnu ikke blevet korrekt gennemført i mange medlemsstater og bør videreføres i den nye handlingsplan for e-forvaltning for perioden 2016-2020.

2.4. De offentlige forvaltninger bør derfor forbedre udformningen af deres onlinetjenester, som i højere grad bør fokusere på brugernes behov for at sikre, at e-forvaltningstjenesterne er effektive og formålstjenlige på tværs af de nationale grænser.

3. Meddelelsens indhold

3.1. Den nye handlingsplan, som fokuserer på fremskynnelsen af den digitale omstilling, skal fungere som katalysator og bør give mulighed for at koordinere indsatsen for og ressourcerne til at modernisere den offentlige sektor, når det drejer sig om e-forvaltning.

3.2. Den består af 20 tiltag, der dog ikke er udtømmende, og som i takt med udviklingen i en verden i hurtig forandring kan suppleres med andre foranstaltninger, efter forslag fra enten Kommissionen eller de interesserede parter.

3.3. Initiativer, der iværksættes inden for rammerne af den nye handlingsplan, skal overholde følgende underliggende principper:

— Digital betjening som udgangspunkt: Som udgangspunkt bør der leveres e-tjenester. Dog holdes andre kanaler åbne for dem, der ikke er tilsluttet, hvad enten dette er et personligt valg eller af nødvendighed. Desuden bør offentlige tjenester leveres fra ét centralt sted eller en kvikskranke og ad forskellige kanaler.

— »Kun én gang«-princippet: I henhold til dette princip skal borgere og virksomheder ikke afgive de samme oplysninger flere gange til en offentlig administration.

⁽¹⁾ COM(2010) 743 final og COM(2010) 744 final.

- Inklusion og tilgængelighed: Offentlige administrationer bør udvikle offentlige e-tjenester, der som udgangspunkt er inkluderende, og som tager hensyn til brugeres, såsom ældre menneskers og handicappedes, forskellige behov.
- Åbenhed og gennemsigtighed: Offentlige administrationer bør dele oplysninger og data med hinanden og gøre det muligt for borgere og virksomheder at få adgang til, kontrollere og rette oplysninger om sig selv, gøre det muligt for brugere at følge de administrative processer, der vedrører dem, og indgå i en åben dialog med interessenterne (f.eks. virksomheder, forskere og nonprofitorganisationer) om design og levering af tjenester.
- Grænseoverskridende som standard: Offentlige administrationer skal sørge for, at relevante offentlige e-tjenester er til rådighed på tværs af grænser, og hindre, at der opstår yderligere fragmentering for således at fremme mobiliteten på det indre marked.
- Interoperabilitet som standard: Offentlige tjenester skal være designet til at kunne fungere gnidningsfrit på hele det indre marked og på tværs af organisationsmæssige skel med udgangspunkt i fri bevægelighed for data og digitale tjenester i Den Europæiske Union.
- Pålidelighed og sikkerhed: Alle initiativer bør gå længere end blot at overholde den gældende lovgivning om beskyttelse af personoplysninger, privatlivets fred og om IT-sikkerhed ved at integrere disse elementer allerede i udviklingsfasen.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU støtter Kommissionens indsats for at fremskynde udviklingen og anvendelsen af e-forvaltningstjenester. Siden den første handlingsplan for e-forvaltning fra 2006 har medlemsstaterne forpligtet sig til at fremme effektive, formålstjenlige og interoperable e-forvaltningstjenester, som er tilgængelige for alle, herunder onlinetjenester på tværs af de nationale grænser. Disse forpligtelser blev bekræftet i forbindelse med strategien for et digitalt indre marked inden 2020.

4.2. Det må dog konstateres, at brugerne — trods visse fremskridt, som er beskrevet i evalueringen af handlingsplanen for perioden 2011-2015, og trods de betydelige EU-midler, der er stillet til rådighed, men som kun i ringe omfang er blevet anvendt af medlemsstaterne — stadig, og i varierende grad fra medlemsstat til medlemsstat, oplever en uensartet modernisering af medlemsstaternes offentlige forvaltninger og et utilstrækkeligt udbud af grænseoverskridende digitale tjenester. EØSU undrer sig over grundene til, at de EU-midler, der er stillet til rådighed, kun i ringe grad er blevet anvendt, og anmoder Kommissionen om at analysere dette spørgsmål, fjerne eventuelle barrierer og tilskynde medlemsstaterne til effektivt at anvende disse midler, navnlig med hensyn til e-forvaltning.

4.3. E-forvaltning er et af nøgleelementerne i strategien for et digitalt indre marked. Imidlertid udgør andre vigtige elementer af digitaliseringen, som ikke behandles i den foreliggende meddelelse, forudsætninger for indførelsen af e-forvaltning. Det er således klart, at de mest avancerede digitale netværk og tjenester bør være til rådighed for borgere i alle aldre og virksomheder, og at disse bør have universel adgang til disse tjenester til en overkommelig pris, uanset deres geografiske placering og økonomiske situation, samt at de om nødvendigt skal tilbydes bistand og uddannelse, så de kan tilegne sig de færdigheder, som er nødvendige for at kunne udnytte de digitale tilbud på effektiv og ansvarlig vis.

4.4. Et andet vigtigt element er e-forvaltningsbrugernes rettigheder, som først og fremmest vedrører de menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der gælder for internetbrugere, navnlig retten til adgang og ikke-forskelsbehandling, ytrings- og informationsfrihed, beskyttelse af privatlivets fred og af personoplysninger, uddannelse og generel viden lige fra skoleundervisning til livslang læring, klageprocedurer osv. Dertil kommer særlige rettigheder med direkte forbindelse til e-forvaltning. I betragtning af de forskellige retskilder, som brugere af e-forvaltning har til rådighed, foreslår EØSU Kommissionen at samle alle brugernes rettigheder på området e-forvaltning på ét enkelt sted.

4.5. Da det ofte er vanskeligt for brugerne elektronisk at finde de oplysninger og den bistand, de behøver, foreslår Kommissionen, at der både på EU-plan og på nationalt plan oprettes en fælles digital skranke/portal. Sådanne portaler findes allerede i de fleste medlemsstater og hos de fleste regionale og lokale myndigheder. EØSU støtter oprettelsen af et sådant kontaktpunkt for den offentlige forvaltning på nationalt, regionalt og kommunalt plan, som kan lede brugerne direkte hen til de instanser, der har kompetence til at behandle deres anmodninger eller ønsker.

4.6. Handlingsplanen 2016-2020 bygger på syv principper, som i vid udstrækning allerede fremgik af de tidligere handlingsplaner. EØSU støtter generelt disse principper, men sætter imidlertid spørgsmålstegn ved, hvordan de kan gennemføres, for alle de relevante problemer er løst, det være sig juridiske (håndtering af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred inden for rammerne af en åben forvaltning) eller teknologiske (generiske og industrielle teknologier, migrering af tjenesterne til digitale kanaler).

4.7. Den nye handlingsplan fokuserer på interoperabilitet og genanvendelse af data, som de offentlige myndigheder ligger inde med, idet mange data, der i dag indsamles af offentlige myndigheder, har et enkeltstående eller et meget begrænset formål. I henhold til »kun én gang«-princippet vil brugerne ikke længere skulle indberette deres løbende oplysninger, hver gang de er i kontakt med en offentlig forvaltning, idet denne forvaltning kan udveksle oplysningerne med andre forvaltninger, naturligvis under behørig hensyntagen til beskyttelsen af personoplysninger og privatlivets fred. I overensstemmelse med dette princip bør handelsregistre i hele Unionen forbindes, skal de forskellige nationale og grænseoverskridende systemer samarbejde med hinanden, og vil forvaltningerne ikke længere gentagne gange skulle bede om oplysninger, de allerede har. Selv om databeskyttelsesforordningen gælder for e-forvaltningsområdet, finder EØSU, at der skal sikres en balance mellem den kontrol, retsstaten udøver, og borgernes sikkerhed og frihed.

4.8. Kommissionens nye tilgang går ud på at holde trit med en verden i hurtig forandring. EØSU bemærker imidlertid, at princippet om »ingen forældede systemer«, som består i at forny IT-systemerne og informationsteknologierne i de offentlige forvaltninger, så de altid er i trit med den teknologiske udvikling, ikke er blandt de syv angivne principper, og forventer, at det bliver afprøvet af Kommissionen med henblik på en eventuel gennemførelse.

4.9. Kommissionen vil efter eget udsagn fokusere på inddragelse af borgerne i udviklingen af offentlige digitale tjenester og opfordrer på baggrund af princippet om »åbenhed og gennemsigtighed« de offentlige forvaltninger til at gå i dialog med borgere, virksomheder, repræsentanter for arbejdsmarkedsparterne og forbrugerne, forskere og nonprofitorganisationer med henblik på udformningen og leveringen af tjenester.

4.10. Borgerne vil således kunne fremsætte forslag og henvende deres specifikke anmodninger direkte til Kommissionen og medlemsstaterne via en »samarbejdsplatform«, som vil skabe et netværk af borgere og myndigheder og identificere ensartede problemer i de forskellige lande samt bedste praksis og løsninger til, hvordan tingene kan gennemføres af forvaltningerne. EØSU støtter et sådant initiativ, som gør det muligt for enhver at kommunikere de problemer, han/hun har konstateret i sine omgivelser, til de nationale, regionale eller lokale myndigheder.

4.11. I henhold til princippet om »åbenhed og gennemsigtighed« skal de offentlige forvaltninger udveksle oplysninger og data og gøre det muligt for borgere og virksomheder at få adgang til deres egne personoplysninger, kontrollere og rette disse. For så vidt angår personoplysninger understreger EØSU, at borgere og virksomheder udtrykkeligt skal have ret til under overholdelse af gældende bestemmelser og procedurer at have kontrol over videregivelsen til andre offentlige myndigheder og i givet fald til at få slettet oplysningerne (retten til at blive glemt).

4.12. EØSU mener, at Kommissionen i denne sammenhæng og for at undgå nye uforeneligheder bør fremlægge et forslag til et sikkert europæisk system for arkivering og onlineudveksling af dokumenter.

4.13. Et princip, som handlingsplanen ikke omhandler, er princippet om »henvendelse til hele forvaltningen«, som består i et samarbejde mellem de forskellige offentlige organer, der rækker ud over grænserne for deres kompetenceområder, med henblik på at give spørgeren et integreret svar fra én enkelt instans.

4.14. EØSU anmoder Kommissionen om at sætte skub i oprettelsen af »kvikskranker« for e-justice vedrørende den maritime sektor og andre transportformer. Den fremtidige strategi bør sigte mod — i det omfang, hvor det er muligt — at sammenlægge de eksisterende europæiske portaler (af typen [e-justice](#), [solvit](#), [youreurope](#) osv.) i en enkelt portal, og derpå navnlig at udvide den til de nationale portaler med henblik på at lette alle former for administrative procedurer.

4.15. EØSU støtter tanken om, at medlemsstaterne og deres regionale og lokale myndigheder for at få deres onlinetjenester udviklet fremover må gøre brug af disse portaler, men understreger, at de bør forblive et supplement til fysiske modtagelsessteder og traditionelle kommunikationsmidler (brevpost, personlig tilstedeværelse ved en skranke, telefon).

4.16. De Forenede Nationer anvender et indeks for udvikling med tre kriterier for at fastlægge, i hvilke lande e-forvaltning er mest udbredt: onlinetjenester for borgerne, telekommunikationsinfrastruktur og menneskelig kapital. Det må konstateres, at handlingsplanen er fuldstændig tavs om konsekvenserne og de sociale følger af e-forvaltning samt om virkningerne for beskæftigelsen, både hvad angår tab af arbejdspladser og de mange ledige stillinger som følge af mangel på ansøgere med de nødvendige erhvervsrelevante e-færdigheder.

- 4.17. Selv om der som standard tilbydes onlinetjenester, er man stadig nødt til fortsat at bekæmpe den digitale kløft.
- 4.18. Der består betydelige forskelle mellem på den ene side udbuddet af digitale tjenester og på den anden side det omfang, hvori brugerne anvender og tilegner sig disse tjenester. Brugernes tilbageholdenhed med at benytte tjenesterne er ofte grundet i utilstrækkelige digitale færdigheder. Mange borgere er nødt til at gøre sig fortrolige med det nye redskab til e-forvaltning og har brug for »en digital hjælpetjeneste« eller personlig hjælp. Dette gælder ligeledes for medarbejdere i offentlige forvaltninger i forbindelse med den løbende videreuddannelse.
- 4.19. EØSU mener, at medlemsstaterne og deres lokale og regionale myndigheder bør opfordres til at oprette en sådan digital hjælpetjeneste, der er henvendt til borgerne, og som medfinansieres af EU-midler. Som led i en omplacering af de stillinger, der frigøres i forbindelse med digitaliseringen af den offentlige forvaltning, bør de medarbejdere, hvis stillinger forsvinder, placeres i den digitale hjælpetjeneste eller styres hen imod hensigtsmæssige arbejdsopgaver.

Bruxelles, den 22. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen — Det vejledende kerneenergiprogram forelagt i henhold til Euratom-traktatens artikel 40 med anmodning om udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(COM(2016) 177 final)

(2016/C 487/17)

Ordfører: **Brian CURTIS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 04/04/2016
Retsgrundlag	Euratomtraktatens artikel 40
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations­samfundet
Vedtaget i sektionen	07/09/2016
Vedtaget på plenarforsamlingen	22/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	210/2/11
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Til støtte for udarbejdelsen af programmet om energiunionen arbejdes der i øjeblikket på flere lovgivningsmæssige analyser og initiativer på energiområdet, som vil blive fremlagt inden for de næste 12 måneder. Denne strategiske gennemgang kunne forventes at beskrive de vigtigste problemer i forhold til produktion af kerneenergi, forskning og dekommissionering som et bidrag til denne omfattende lovgivningspakke. Imidlertid leverer det vejledende kerneenergi­program ingen tydelig og samlet tilgang til, hvordan kerneenergiens komplekse fremtid i det europæiske energimiks kan håndteres på en strategisk måde.

1.2. Produktion af kerneenergi er et politisk følsomt emne i de fleste medlemsstater, og det påvirkes af skiftende sociale og økonomiske omstændigheder på nationalt plan. Udvalget opfordrer indtrængende Kommissionen til at benytte chancen til at foreslå en tydelig, analytisk proces og metode, der kan udgøre en konsekvent, ikkeforpligtende ramme for den nationale beslutningstagning om kerneenergiens rolle — hvis den skal spille en rolle — i energimikset.

1.3. EØSU opfordrer derfor til, at der foretages ændringer og tilføjelser til meddelelsen (yderligere detaljer i 4.3) med specifikke afsnit om:

- kerneenergiens konkurrenceevne på kort, mellemlang og lang sigt
- dermed forbundne økonomiske aspekter
- bidrag til forsynings­ sikkerhed
- klimaforandringer og CO₂-mål
- offentlighedens accept, ansvar for nukleare skader, gennemsigtighed og konstruktiv national dialog.

1.4. Transparent overvågning er afgørende for både nuklear sikkerhed og offentlighedens tillid. Derfor foreslår EØSU, at dokumentet tydeligt støtter forslag om overvågning og rapportering i medlemsstaternes nationale handlingsplaner, som det foreslås af Gruppen af Europæiske Nukleare Tilsynsmyndigheder. Bestræbelserne på at inkludere tilstødende ikke-EU-lande bør styrkes.

1.5. Endvidere bør der med hensyn til offentlighedens tillid være yderligere henvisning til det omfattende arbejde vedrørende den forberedelse til nødsituationer, der foregår uden for anlæggene og på tværs af grænserne (Review of Current Off-site Nuclear Emergency Preparedness and Response Arrangements in EU Member States and Neighbouring Countries. Euratom december 2013), og til konklusionerne fra 2016-topmødet om nuklear sikkerhed, navnlig med hensyn til potentielle terrortrusler.

1.6. I anerkendelse af EU's omfattende engagement i forskning i nuklear fusionsenergi vil en køreplan, der illustrerer fremskridtene hen imod kommerciel produktion, være nyttig.

1.7. I lyset af Det Forenede Kongeriges beslutning om at forlade EU bør der gøres betragtninger om den strategiske betydning heraf og navnlig beslutningens betydning for Euratomtraktaten. Behovet for forhandlinger om de potentielt vidtrækkende konsekvenser bør eksplicit anerkendes i det vejledende kerneenergi-program.

2. Indledning

2.1. I henhold til Euratom-traktatens artikel 40 »offentliggør Kommissionen regelmæssigt programmer af vejledende karakter, især vedrørende målsætning for fremstilling af kerneenergi, og de investeringer af enhver art, som deres gennemførelse indebærer. Kommissionen indhenter udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg om disse programmer, inden de offentliggøres« (COM(2003) 370 final). Siden 1958 er fem sådanne vejledende kerneenergi-programmer blevet offentliggjort, det seneste i 2007, og én ajourføring i 2008. Den endelige udgave vil blive udarbejdet og offentliggjort, så snart Kommissionen har modtaget udtalelsen fra EØSU.

2.2. Som ved tidligere lejligheder glæder udvalget sig over muligheden for at fremlægge sin udtalelse om forslaget, før Kommissionen forelægger den endelige udgave for Rådet og Europa-Parlamentet. EØSU opfordrer på mest indtrængende vis Kommissionen til at indarbejde anbefalingerne i afsnit ét i denne udtalelse, hvorved det vejledende kerneenergi-program bliver et mere fyldestgørende og strategisk dokument og det sikres, at det vil udgøre et stærkere bidrag til energiunionen.

2.3. Kerneenergi er én af de vigtigste energikilder i EU. Af statusrapporten om energiunionen fra 2015 fremgår det, at »EU er en af blot tre store økonomier, der genererer over halvdelen af sin elektricitet uden at producere drivhusgasser. De 27 % fremstilles af vedvarende energikilder og andre 27 % af atomenergi«. Det står også i rapporten, at det vejledende kerneenergi-program bør »bringe mere klarhed over det langsigtede behov for investeringer i atomkraft og over forvaltningen af de nukleare forpligtelser« (COM(2015) 572 final).

2.4. EU's strategi på energiområdet er blevet udviklet kraftigt siden det seneste vejledende kerneenergi-program og er i øjeblikket et område med høj prioritet. Målene for 2020, 2030 og 2050 er fastlagt, men der er fortsat betydelige variabler og usikkerheder. Disse omfatter, i hvilket omfang Parisaftalen om klimaforandringer bliver gennemført, volatiliteten på de internationale markeder for fossile brændstoffer, med hvilken hastighed nye teknologier bliver anvendt, hvilke lande der er medlemmer af EU, påvirkningen fra verdensøkonomiens generelle tilstand, og i hvilket omfang de forventede massive investeringer i hele energikæden bliver realiseret.

2.5. Uafhængigt af EU's energipolitik er det fortsat medlemsstaterne, der træffer de centrale beslutninger vedrørende det miks af kilder, som ligger til grund for energiproduktionen. EU's energipolitik kan benyttes som reference for disse beslutninger, men energi er et politisk meget følsomt område, og det påvirkes derfor af det varierende sociale og politiske klima på nationalt plan. Udformningen af EU's politik kræver en tydelig analytisk proces og metodologi, der kan udgøre en konsistent ramme for den nationale beslutningstagning. Det vejledende kerneenergi-program kan tilbyde dette for de lande, der overvejer at anvende kerneenergi, samt for dem, der har kerneenergi, og som overvejer dens fremtid.

3. Resumé af forslaget til Kommissionens meddelelse

3.1. Kommissionens meddelelse lægger ud med at slå fast, at det vejledende kerneenergi-program »danner udgangspunkt for en diskussion om, hvordan kerneenergi kan bidrage til at nå EU's energimål«, og den konkluderer, at »som en lavemissionsteknologi og en betydelig bidragyder til forsyningsikkerheden og diversificeringen forventes kerneenergi fortsat at være en vigtig del af EU's energimiks i 2050«.

3.2. Meddelelsen fokuserer på investeringer i opgradering af sikkerheden efter Fukushima og i sikker drift af eksisterende kernekraftværker. Derudover fremhæver meddelelsen de anslåede økonomiske behov vedrørende dekommissionering af kernekraftværker samt håndteringen af radioaktivt affald og brugt brændsel.

3.3. Der er 129 kernekraftreaktorer i drift i 14 medlemsstater, og i 10 af disse stater planlægges det at bygge nye reaktorer. EU har de mest avancerede juridisk bindende normer for nuklear sikkerhed i verden. Disse opretholdes og ajourføres ved regelmæssig revision af direktivet om nuklear sikkerhed ⁽¹⁾.

3.4. EU's kerneenergisektor opererer på et globalt marked, der har en værdi af 3 000 mia. EUR frem til 2050. Sektoren har indtaget en teknologisk førerposition og beskæftiger direkte 400 000-500 000 mennesker plus yderligere 400 000 i afledte jobs.

3.5. Europæiske virksomheder er stærkt involveret i produktion af nukleart brændsel på verdensplan og arbejder tæt sammen med Euratoms Forsyningsagentur om at dække behovene i EU's vestligt konstruerede reaktorer og have kapacitet til at udvikle brændselelementer til russisk konstruerede reaktorer (hvoraf 19 i dag er i drift i EU).

3.6. Kommissionen forudser et fald i EU's nuværende nukleare produktionskapacitet (120 GW) frem til 2025, og at denne tendens vender inden 2030. Den nukleare kapacitet vil være stabil på mellem 95 og 105 GW indtil 2050, forudsat at 90 % af de eksisterende nukleare anlæg er skiftet ud inden. Den anslåede investering er på mellem 350 og 450 mia. EUR, hvorved der kan genereres el frem til slutningen af århundredet.

3.7. Budgetoverskridelser og store forsinkelser for nye projekter samt forskelle i nationale licensudstedende organers tilgange har medført problemer med hensyn til investeringer. Standardiseret konstruktion og styrket samarbejde mellem nationale tilsynsmyndigheder anses for at være afgørende elementer i politikken fremover.

3.8. Der arbejdes på programmer, der kan forlænge levetiden (i 10-20 år) for mange EU-reaktorer, med en anslået pris på 45-50 mia. EUR, og der bør tages højde for og udarbejdes planer for den tilhørende lovgivningsmæssige arbejdsbyrde i overensstemmelse med det ændrede direktiv om nuklear sikkerhed.

3.9. Der er planer om at lukke 50 reaktorer inden 2025. Selvom emnet er politisk følsomt, er der behov for, at medlemsstaterne snarest træffer beslutninger om tiltag og om investeringer i geologisk deponering og langsigtet håndtering af radioaktivt affald samt relaterede dekommissioneringsspørgsmål.

3.10. Der eksisterer en betydelig ekspertise i opbevaring og deponering af lav- og mellemradioaktivt affald, og anlæg til deponering i dybe geologiske lag vil blive taget i brug i Finland, Sverige og Frankrig mellem 2020 og 2030 med henblik på slutdeponering af højradioaktivt affald. Muligheden for at udveksle denne ekspertise og for at indgå aftaler mellem medlemsstater om fælles deponeringsanlæg vil gavne effektiviteten og sikkerheden. Dette vil blive styrket gennem oprettelsen af et europæisk ekspertisecenter.

3.11. Kernekraftoperatørerne vurderer, at der er behov for 253 mia. EUR til at dække udgifterne til dekommissionering, hvoraf 133 mia. EUR er fundet. Medlemsstaterne har ansvaret for at garantere, at operatørernes forpligtelser overholdes fuldt ud, og at dekommissionering finder sted inden for en klar tidsfrist.

3.12. Der er behov for større koordinering inden for teknologisk udvikling og markedsføring af strålingsteknologianvendelser, der ikke vedrører kraftgenerering. Markedet for medicinsk billeddannelsesudstyr har for eksempel alene i Europa en værdi på 20 mia. EUR årligt, og inden for landbrug, industri og forskning er der en voksende anvendelse af denne teknologi. Der foretages fortsat store investeringer i forskning både i nye anlæg til produktion og modular spaltning og i fortsat at være førende inden for forskning i fusion. Dette anses for at være afgørende for at fastholde ekspertise, karrieremuligheder og international indflydelse. Dette er særligt vigtigt, eftersom kerneenergi bliver stadig mere udbredt på verdensplan, dog ikke i Europa.

⁽¹⁾ EUT L 219 af 25.7.2014, s. 42.

4. Generelle bemærkninger

4.1. Udvalget har regelmæssigt afgivet udtalelser om kernekraftens sikkerhed og rolle i EU's energimiks⁽²⁾. Denne meddelelse er den første vejledende gennemgang om kernekraft fra Kommissionen siden Fukushima, og skønt det i det foregående vejledende kerneenergi-program blev lovet »oftere at offentliggøre det vejledende kerneenergi-program« (COM (2007) 565 final), er dette ikke sket. Det vejledende kerneenergi-program 2016, der ganske vist ledsages af et omfattende arbejdsdokument, er halvt så langt som meddelelsen fra 2007. Udvalget foreslår, at der føjes nogle punkter til dokumentet med henblik på at få et strategisk dokument, hvor de baggrundsfaktorer, der påvirker beslutninger om investeringer og fastsættelse af mål, bliver diskuteret.

4.2. Udvalget værdsætter den omfattende analyse i det vejledende kerneenergi-program af investeringer i hele brændselskredsløbet og anerkender, at analysen beskriver både de udfordringer og de muligheder, som sektoren står over for. Udvalget glæder sig også over den fokus, der er på de høje sikkerhedsnormer og behovet for at sikre omfattende finansiering af alle forhold relateret til dekommissionering. Arbejdsdokumentet indeholder mange detaljerede oplysninger, og betydningen af fortsat forskning bliver også påpeget. På andre områder er der imidlertid flere forhold, der forbliver ubeskrivet, hvilket svækker dokumentets strategiske værdi.

4.3. Udkastet til det vejledende kerneenergi-program 2016 bebuder en betydelig ændring i Kommissionens tilgang. I tidligere programmer blev gennemgangen foretaget på baggrund af de energiudfordringer, som EU og verdenssamfundet stod overfor. Det vejledende kerneenergi-program 2007 indeholdt f.eks. afsnit, som gav en klar strategisk indsigt, men som ikke er gentaget i 2016. Disse bør tilføjes til det foreliggende forslag og bør dække:

- Konkurrenceevne: Hvilke er de nuværende og fremtidige faktorer, der påvirker kernekraftens konkurrenceevne for eksempel? Den statslige støttes rolle, især i form af finansiel og skattemæssig støtte, ændrede udsigter for opførelsesomkostninger, kapitalomkostninger, bortskaffelse af affald, licensprocedurer, levetidsudvidelse og de relative omkostninger for andre energikilder.
- Økonomiske forhold: Energimarkedets struktur er stadig usikker, hvilket hæmmer langsigtede investeringer, og de økonomiske risici ved kerneenergi er betydelige i en periode med økonomisk og politisk usikkerhed.
- Forsyningsikkerhed: Den globale efterspørgsel efter energi stiger støt, selv om den er uændret eller faldende i Europa. Der skal mere fokus på konsekvenserne af dette og de politiske og udenrigspolitiske aspekter. Energisikkerhed er i særdeleshed et område, hvor kerneenergien kan bidrage (og rent faktisk bidrager) med en brændstofforsyning (uran), som i øjeblikket synes mere sikker end olie og gas⁽³⁾.
- Klimaforandringer: Kerneenergi står for halvdelen af Europas kulstoffattige elektricitet.
- Offentlighedens accept: De store forskelle, der er rundt omkring i EU med hensyn til offentlighedens holdning til kerneenergi, er et underbelyst forhold med betydelige konsekvenser for den politiske accept.

Betydningen af alle disse aspekter er steget over de sidste ni år, men fokus i det foreliggende program er primært på sikkerhed og brændselskredsløbet, mens de omtalte aspekter hverken i meddelelsen eller i arbejdsdokumentet uddybes i nævneværdig grad. Det vejledende kerneenergi-program beskriver heller ikke debatten om disse emner, hvoraf mange er omstridte og kontroversielle (for eksempel opretholdelse af høje standarder i forbindelse med underleverandørers arbejde), og kommer ikke med nogen retningslinjer eller strategisk tilgang til drøftelsen af kerneenergi i energimikset som helhed. Dette afspejler tilgangen i pakken om energiunionen, hvor der er en lignende modvilje mod at udrage konsekvenserne af den europæiske energistrategi for de nationale debatter om kerneenergiens rolle i fremtidens energimiks (hvis den skal have en rolle).

4.4. Som sagt foregiver Kommissionen med sin meddelelse at danne »udgangspunkt for en diskussion om, hvordan kerneenergi kan bidrage til at nå EU's energimål« ... som ... »en vigtig del af EU's energimiks i 2050«. Denne ambition understøttes ikke fuldt ud af indholdet i dette dokument. Tidligere vejledende programmer har indeholdt omfattende analyser af kerneenergiens betydning og er kommet med retningslinjer for politikken fremover.

⁽²⁾ EUT C 341 af 21.11.2013, s. 92; EUT C 133 af 14.4.2016, s. 25.

⁽³⁾ EUT C 182 af 4.8.2009, s. 8.

4.5. Navnlig skal analysen af behovet for investeringer i kerneenergi (tydeligvis et stort problem under de nuværende omstændigheder) nu ses i lyset af de samlede investeringer, der er brug for, med henblik på at nå målene for energiunionen, eftersom der er interaktioner og afvejninger mellem investeringsbeslutninger på tværs af alle elproduktionsteknologier og -infrastrukturer.

4.6. Derudover er der mange yderligere baggrunds faktorer, der former kerneenergi politikken, som ikke er behørigt belyst, og som det er svært for Kommissionen at behandle, da de er genstand for igangværende undersøgelser eller revision. Disse omfatter emissionshandelssystemets virkemåde, forslag om støtte til kapacitetsmekanismer, udvikling af sektoren for vedvarende energi osv.

4.7. I dag udgør kerneenergi 28 % af den indenlandske produktion i EU og 50 % af lavemissions elektriciteten (Eurostat, maj 2015). Reduktion af CO₂ er et vigtigt mål i EU's og verdenssamfundets energipolitik. For at temperaturen ikke skal stige mere end 2 °C, skal CO₂-udledninger i gennemsnit reduceres med 5,5 % pr. år på verdensplan fra 2030 til 2050. EU's bidrag til opfyldelse af dette mål blev beskrevet i energikøreplanen 2050, der anlagde en tilgang med flere scenarier for, hvordan energimikset kunne variere afhængigt af forskellige politiske, økonomiske og sociale faktorer (COM(2011) 885 final). Meddelelsen forudsætter, på baggrund af tal fra medlemsstaterne, en nuklear kapacitet på ca. 100 GW i 2050, men i lyset af den aktuelle debat forekommer denne forudsætning ikke særlig sikker.

4.8. Udvalget bemærker det seneste eksempel fra Sverige, der kom frem efter offentliggørelsen af det vejledende kerneenergi program, og som derfor ikke er medtaget. Sverige har besluttet gradvis at erstatte sine skrottede kraftværker af ti nye nukleare reaktorer og parallelt vedtage foranstaltninger til at sikre, at hele energiforsyningen inden 2040 skal komme fra vedvarende energi (*Financial Times*, 10. juni 2016). Det både at have en stærk politik for vedvarende energi og samtidig at have yderligere kapacitet til at levere lavemissionsenergi til naboer er i dette tilfælde politisk acceptabelt for alle parter og derfor af strategisk betydning i den europæiske kontekst. Dokumentet bør derfor opdateres for at medtage dette aspekt.

4.9. EØSU har i mange år konsekvent været fortalere for en mere strategisk tilgang til energispørgsmål og større fokus på en vidtrækkende, offentlig dialog om energiproduktion og -forbrug⁽⁴⁾. Teknologi er ikke værdineutral, og energiteknologi indebærer en lang række etiske, samfundsmæssige og politiske skøn. Medlemsstaterne bestemmer selv sammensætningen af deres energimiks. Kun halvdelen har kernekraftværker, og siden det seneste vejledende kerneenergi program er der sket en polarisering af holdningerne til kerneenergi. Denne vigtige cykliske gennemgang ville vinde ved en objektiv fremlæggelse af aktuelle og højt profilerede spørgsmål vedrørende »drøftelser af, hvordan kerneenergi kan bidrage til at nå EU's energimål«. Det foreslås derfor, at der — som anført i 4.3 — medtages en række nye afsnit i det endelige dokument, og at strategien som helhed i højere grad tager de særlige bemærkninger i punkt 5.3.1-5.3.4 nedenfor i betragtning.

5. Særlige bemærkninger

5.1. Dokumentet fremhæver betydningen af bedre national koordinering mellem medlemsstaterne, forbedret samarbejde mellem interessenter samt større gennemsigtighed og inddragelse af offentligheden i nukleare spørgsmål. Den vigtige rolle, der spilles af Gruppen af Europæiske Nukleare Tilsynsmyndigheder (Ensreg), påpeges i denne forbindelse ligesom betydningen af at fortsætte med at »fremme dialogen mellem interessenter i Det Europæiske Kerneenergiforum« (ENEF). I december 2015 udsendte Ensreg en erklæring om »fremskridtene i gennemførelsen af de nationale handlingsplaner efter Fukushima«, hvor gruppen bemærkede, at der er forskelle i status for gennemførelsen, og at hastigheden for gennemførelse af sikkerhedsopdateringer bør øges for at overholde de aftalte tidsfrister for gennemførelsen. Den anbefalede, at en statusrapport fra hvert deltagende land om gennemførelsen af de nationale handlingsplaner bør opdateres og offentliggøres jævnlige for at sikre en transparent overvågning med henblik på at offentliggøre en rapport om gennemførelsen i 2017 (Ensreg's fjerde rapport, november 2015). EØSU foreslår, at Kommissionen i det vejledende kerneenergi program bakker op om denne anbefaling.

⁽⁴⁾ EUT C 291 af 4.9.2015, s. 8.

5.2. Meddelelsen omhandler forbindelserne med EU's nukleare nabostater, og EØSU mener, at et mere aktivt samarbejde med især Hviderusland vil være fordelagtigt med henblik på at løse de problemer med gennemsigtighed og sikkerhed, der er opstået i forbindelse med opførelsen af landets første nukleare reaktor i Ostrovets. Forbindelser gennem Ensreg bør prioriteres.

5.3. For så vidt angår dialog og gennemsigtighed generelt, bemærker EØSU, at Det Europæiske Kerneenergiforums rolle, ressourcer, kapacitet og status i praksis er blevet reduceret væsentligt over de seneste to år. Det er vigtigt, at der kommer en yderligere afklaring af de centrale spørgsmål i dialogen om Europas nukleare politik, og at der foreslås en fælles ramme for debatten på nationalt plan. Det er ikke sandsynligt, at dette vil ske under Det Europæiske Kerneenergiforum, og det mangler i det vejledende kerneenergi-program. En sådan ramme vil også være en støtte for den fremtidige forvaltning af energiunionen og bør anvendes konsekvent for alle primære energikilder. For at bidrage til en sådan afklaring bør det vejledende kerneenergi-program derfor omfatte særlige afsnit, der beskriver virkningerne og relevansen af en investeringspolitik på kerneenergiområdet. Disse spørgsmål, som uddybes i de følgende fire afsnit, er særdeles vigtige for debatten, og de er væsentlige for enhver strategisk vision.

5.3.1. *Omstillingen til elektricitet og spørgsmålet om, i hvilket omfang en konsistent elforsyning kan garanteres fra primære kilder.* På den ene side kan kerneenergi bidrage til energiforsyningsikkerheden, eftersom det er muligt kontinuerligt og i lange perioder at producere store mængder stabil elektricitet og den kan bidrage positivt til en stabil drift af elsystemerne (f.eks. opretholdelse af netfrekvensen). På den anden side er konstruktionsudgifterne store, de nye sikkerhedskrav er høje, finansieringen er usikker, og de fremtidige markedsbetingelser er i vid udstrækning uforudsigelige. Alle medlemsstater med nuklear produktionskapacitet står over for disse spørgsmål, som kan få afgørende betydning for, hvordan — og hvorvidt — realistiske nationale planer, der bidrager til at nå EU's overordnede mål for energi og klima, kan virkeliggøres. Det vejledende kerneenergi-program bør referere til en fælles ramme for debat af disse spørgsmål, som Kommissionen har foreslået det i andre strategiske meddelelser om energi, og fremlægge en afbalanceret analyse af kerneenergiens rolle.

5.3.2. *Offentlig viden, holdninger og opmærksomhed på risiciene ved energiproduktion.* På den ene side er den nukleare sikkerhed, virkningerne af Tjernobyl og Fukushima og de ubesvarede spørgsmål om dekommissionering og deponering af radioaktivt affald emner, der er genstand for stor offentlig bekymring i nogle lande. På den anden side er der betydelige og ofte undervurderede negative aspekter ved andre primære energikilder. EØSU har konsekvent understreget den vitale betydning af, at offentligheden har forståelse for »energidilemmaet« — i en nøddeskal, hvordan man skaber balance mellem de indbyrdes forbundne og i visse tilfælde modstridende målsætninger om energisikkerhed, prisoverkommelighed og miljømæssig bæredygtighed. Den politiske vilje påvirkes i høj grad af offentlighedens holdning, og en begrænset viden om den samlede energisituation kan føre til politiske beslutninger, der ikke er optimale. Det ville være nyttigt med flere ressourcer og en juridisk ramme til støtte for bl.a. lokale informationsudvalg i stil med dem, der er oprettet i Frankrig.

5.3.3. *En metode til at vurdere udgifter og konkurrenceevne.* Lavemissionsenergi til overkommelige priser er afgørende for at nå de aftalte klima- og energimål. Alligevel er dette område skærmet af fra markeds konkurrencen, og der er heller ingen normer eller acceptabel metodologi i brug, som medlemsstaterne kan benytte til at vurdere fremtidige udgifter ved alternative sammensætninger af deres energimiks, før de træffer en politisk beslutning (som bliver påvirket af andre faktorer).

5.3.4. *Betydningen af en basis af aktiv forskning og elproduktion for at fastholde en førende position på markedet og inden for teknologi og sikkerhed.* Hvor vigtigt er det at fastholde en betydelig og dynamisk industri for kerneenergi, for at bevare beskæftigelse og europæisk indflydelse og lederskab i en voksende industri på verdensplan (U.S. Energy Information Administration, maj 2016 — Verdens produktion af kerneenergi forventes at blive fordoblet inden 2040)? Eksempelvis agter Kina at fordoble sin nukleare kapacitet til mindst 58 GW inden 2020-2021 med en yderligere forøgelse til 150 GW inden 2030. Betydningen af velbetalte kvalitetsjobs i EU påpeges, og hvis disse arbejdspladser skulle blive udfaset, ville der være behov for et program, der sikrer en retfærdig og understøttet omstilling.

5.4. Det vigtigste element i EU's finansiering af forskning i kerneenergi vedrører udviklingen af et fælles fusionsprogram (ITER). EFDA-køreplanen (den europæiske aftale om fusionsudvikling) beskriver vejen fra de nuværende fusions-eksperimenter til et demonstrationsfusionskraftværk, der producerer el til elnettet. EØSU anmoder Kommissionen om i alle omkostningseffektive energiscenarier efter 2050 at tage hensyn til en eventuel elektricitetsforsyning fra fusionskraftværker. Derudover bør der opfordres til løbende støtte til forskning i fjerdegenerationsreaktorer og disses potentiale for at reducere omkostninger og i væsentlig grad nedbringe mængden af højradioaktivt affald.

5.5. Udkastet blev udarbejdet, inden Det Forenede Kongerige ved en folkeafstemning besluttede at forlade Den Europæiske Union, og den almindelige juridiske opfattelse er, at en udtræden af EU også betyder udtræden af Euratom. Dette har betydelige strategiske konsekvenser ikke mindst for 2030-energimålsætningerne, men også for samarbejde om forskning, regulering, forsyningskæder og sikkerhed. Dette aspekt bør derfor nævnes i dette udkast, selv om det er vanskeligt at forudse specifikke resultater på nuværende tidspunkt.

Bruxelles, den 22. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, som er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet

(COM(2016) 418 final — 2016/0193 (COD))

(2016/C 487/18)

Anmodning	om udtalelse Europa-Parlamentet, 04/07/2016 Rådet for Det Europæiske Union, 08/07/2016
Retsgrundlag	Artikel 117 og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	169/1/4
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU går ind for forslaget indhold og allerede har behandlet dette emne i sine tidligere udtalelser om »Ændring af forordning om strukturfonde — specifikke foranstaltninger for Grækenland«, vedtaget den 8. oktober 2015 ⁽¹⁾, om »Finansiel forvaltning og frigørelsesregler for medlemsstater i alvorlige vanskeligheder«, vedtaget den 19. september 2013 ⁽²⁾, om »Generelle bestemmelser for strukturfondene«, vedtaget den 25. april 2012 ⁽³⁾, og om »Ændring af bestemmelser om finansiel forvaltning — Strukturfonde — for medlemsstater i vanskeligheder«, vedtaget den 27. oktober 2011 ⁽⁴⁾, besluttede det på sin 519. plenarforsamling den 21.-22. september 2016 (mødet den 21. september) med 169 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod at afgive en udtalelse, som støtter Kommissionens forslag, og at henvise til den holdning, det gav udtryk for i ovennævnte dokumenter.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om »Ændring af forordning om strukturfonde — specifikke foranstaltninger for Grækenland« (EUT C 32 af 28.1.2016, s. 20).

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om »Finansiel forvaltning og frigørelsesregler for medlemsstater i alvorlige vanskeligheder« (EUT C 341 af 21.11.2013, s. 27).

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om »Generelle bestemmelser for strukturfondene« (EUT C 191 af 29.6.2012, s. 30).

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om »Ændring af bestemmelser om finansiel forvaltning — Strukturfonde — for medlemsstater i vanskeligheder« (EUT C 24 af 28.1.2012, s. 81).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om tillægstold på importen af visse produkter med oprindelse i Amerikas Forenede Stater (kodifikation)

(COM(2016) 408 *final* —2014/0175 (COD))

(2016/C 487/19)

Anmodning	om udtalelse Kommissionen, 23/06/2016
Retsgrundlag	Artikel 207 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	REX
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	165/0/8
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU fuldt ud går ind for forslaget indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede det på sin 519. plenarforsamling den 21.-22. september 2016, mødet den 21. september, med 165 stemmer for og 8 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for det fremsatte forslag.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2004/37/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer og mutagener

(COM(2016) 248 final — 2016/0130 COD)

(2016/C 487/20)

Anmodning	om udtalelse Rådet, 24/05/2016 Europa-Parlamentet, 25/05/2016
Retsgrundlag	Artikel 148, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget på plenarforsamlingen	21/09/2016
Plenarforsamling nr.	519
Resultat af afstemningen	171/0/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

Eftersom EØSU allerede har behandlet dette forslag i sin udtalelse om forslag til Rådets direktiv om beskyttelse af arbejdstagerne mod farerne ved at være eksponeret for kræftfremkaldende stoffer under arbejdet (sjette særdirektiv i henhold til artikel 8 i direktiv 80/1107/EØF), vedtaget den 2. juni 1988 ⁽¹⁾ og den 20. oktober 1999 ⁽²⁾ samt om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en EU-strategiramme for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen 2014-2020, der blev vedtaget den 11. december 2014, besluttede det ikke at afgive en ny udtalelse om emnet, men at henvise til den holdning, det gav udtryk for i ovennævnte dokumenter.

Bruxelles, den 21. september 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EFT C 208 af 8.8.1988 s.43.

⁽²⁾ EFT C 368 af 20.12.1999, s. 18.

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA